

Bestedingenplan 2015

A-lijst: toevoegen aan bestedingenplan. Verplichting volgt spoedig

B-lijst: nog bezig met uitwerken

Landbouwhuisdieren welzijn

Buiten reikwijdte

A single row of a table is shown, which has been completely redacted with a grey block.

Two rows of a table are shown, which have been completely redacted with grey blocks.

Gezelschapsdieren welzijn

Bestaande lijst

Bedragen: cursief gedrukt onder A kan betaald worden uit implementatie beleidsbrief

A-lijst

A table with three rows, all of which are redacted with grey blocks.

- Evaluatie I&R Hond/hondenhandel 50.000

A single row of a table is shown, which has been completely redacted with a grey block.

B-lijst

A table with two rows, both of which are redacted with grey blocks.

- Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Overzicht projecten gezelschapsdieren 2015

Vs. 26-01-2015

Alle ingeplande uren betreffen TU uren.

Buiten reikwijdte

2. Project I&R hond

Verantwoordelijk uitvoering: 10.2.e
Verantwoordelijk TO: 10.2.e
Start: 1 augustus 2015 t/m 31 december 2015
Eindrapportage:
Aantal uren: 700
Aantal inspecties: 20
Prio: 1
Externe partijen: RVO

Verhandelen van honden waarbij herkomst in I&R niet is gemeld (wijziging in beleid door uitspraak RvS? Beleid vraagt dit nog na).

Honden aangemeld bij verschillende databases? Geen meldingen. Selectie na opschoonactie RVO.

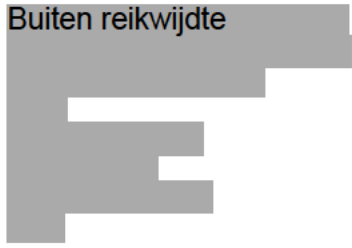
Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Van: 10.2.e @minez.nl
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: terug bellen
Datum: dinsdag 27 januari 2015 08:34:40

Chippen mag alleen als men dat beroepsmatig doet toch?
 Dus alle chippers die conform I&R hond in centrale database geregistreerd zijn zijn beroepsmatig.

Groet 10.2
e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 26 jan. 2015 om 16:51 heeft 10.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Hoi 10.2.e ,

De LID vraagt of er een registratie is van beroepsmatige chippers: het antwoord is volgens mij:

nee die is er niet direct. Indirect zijn deze gegevens wel te achterhalen: De NVWA kent nummers toe aan vervaardigers van chips (deze toekenning is inzichtelijk voor toezichthouders neem ik aan?). Zowel vervaardiger als inbrenger moeten een administratie bijhouden. Zo is e.e.a. wel inzichtelijk te maken. Begrijp ik dit zo goed?

Groeten
10.2.e

<!--[if !supportLists]-->• <!--[endif]-->Artikel 15. Administratieplicht dierenarts en beroepsmatige inbrenger van chips

<!--[if !supportLists]-->○ <!--[endif]-->1. Degene die gerechtigd is op grond van [artikel 4.1 van de Wet dieren](#) of [artikel 2.8, onderdeel a, van het Besluit diergeneeskundigen](#), een chip in te brengen, houdt een administratie bij van:

<!--[if !supportLists]-->▪ <!--[endif]-->a. de datum van inbrengen van de chip, en

<!--[if !supportLists]-->▪ <!--[endif]-->b. het nummer van de chip.

<!--[if !supportLists]-->○ <!--[endif]-->2. Bij ministeriële regeling worden nadere regels gesteld over:

<!--[if !supportLists]-->▪ <!--[endif]-->a. de plaats van inbrengen van de chip, en

<!--[if !supportLists]-->▪ <!--[endif]-->b. de gegevens die worden bijgehouden in de administratie, bedoeld in het eerste lid.

- **Artikel 38p**

- 1. De verstrekking van unieke nummers aan degene die chips vervaardigt of laat vervaardigen, geschiedt door de minister.
- 2. De administratie, bedoeld in [artikel 16 van het besluit](#), wordt gedurende dertig jaar bewaard.

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 26 januari 2015 15:09
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: terug bellen

Sorry, ik was kennelijk teveel bezig met mijn tandartsafspraken.

Hierbij zijn telefoonnummer: 10.2.e

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 26 januari 2015 15:08
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: terug bellen

Hoi 10.2.e

Heb je een telefoonnummer of mailadres?

Groeten
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 26 januari 2015 12:39
Aan: 10.2.e
Onderwerp: terug bellen

Hoi 10.2.e

Zou jij 10.2.e willen bellen? Hij werkt bij de LID en belde mij met de vraag of er een registratie is van beroepsmatige chippers. Ik dacht van niet, maar ben daar niet zeker van.

Groeten,
10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: terug bellen
Datum: maandag 16 februari 2015 17:11:03

Registratie beroepsmatige chippers I&R hond

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 28 januari 2015 15:07
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: terug bellen

Ha 10.2.e ,

Het antwoord van 10.2.e is juist. (Wie zou daaraan kunnen twijfelen....)
 Het eerdere antwoord van 10.2.e is wat betreft het directe deel ook juist. Het indirecte deel echter niet: niet de NVWA maar de RVO kent nummers toe aan vervaardigers van chips. Sterker nog, de RVO is de aangewezen Nederlandse autoriteit daarvoor. (Hebben we ca. twee jaar geleden aangewezen, omdat we zo'n autoriteit niet hadden, maar wel moesten hebben.) De RVO ziet ook toe of er niet door hen uitgegeven (fabrikants)nummers in omloop zijn. Voor dergelijke vragen verwijst ik de vragensteller altijd naar de RVO (= 10.2.e).

Met vriendelijke groeten,

10.2.e

Cluster Dierenwelzijn, directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn
 Ministerie van Economische Zaken
 Tel. +31 70 10.2.e +31 6 10.2.e
 Bezuidenhoutseweg 73/Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 27 januari 2015 9:34
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: terug bellen

Hallo 10.2.e ,

En het is zo dat op grond van artikel 7 elke houder de gegevens van de chipper moet aangeven. Dus de gegevens staan in de aangewezen databank en daarmee ook in de centrale databank bij RVO. Dat is volgens mij nog een makkelijkere weg om achter gegevens te komen dan jouw "route" van hieronder. Die is wel als "backup" te gebruiken, als een extra controlemogelijkheid

Groeten
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 26 januari 2015 16:52
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: FW: terug bellen

Hoi 10.2.e ,

De LID vraagt of er een registratie is van beroepsmatige chippers: het antwoord is volgens mij:

nee die is er niet direct. Indirect zijn deze gegevens wel te achterhalen: De NVWA kent nummers toe aan vervaardigers van chips (deze toekenning is inzichtelijk voor toezichthouders neem ik aan?). Zowel vervaardiger als inbrenger moeten een administratie bijhouden. Zo is e.e.a. wel inzichtelijk te maken. Begrijp ik dit zo goed?

Groeten
 10.2.e

- Artikel 15. Administratieplicht dierenarts en beroepsmatige inbrenger van chips
    - 1. Degene die gerechtigd is op grond van [artikel 4.1 van de Wet dieren](#) of [artikel 2.8, onderdeel a, van het Besluit diergeneeskundigen](#), een chip in te brengen, houdt een administratie bij van:
      - a. de datum van inbrengen van de chip, en
      - b. het nummer van de chip.
    - 2. Bij ministeriële regeling worden nadere regels gesteld over:
      - a. de plaats van inbrengen van de chip, en
      - b. de gegevens die worden bijgehouden in de administratie, bedoeld in het eerste lid.

  - **Artikel 38p**
    - 1. De verstrekking van unieke nummers aan degene die chips vervaardigt of laat vervaardigen, geschiedt door de minister.
    - 2. De administratie, bedoeld in [artikel 16 van het besluit](#), wordt gedurende dertig jaar bewaard.
-

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Onhoudbare situatie
Datum: donderdag 19 februari 2015 21:51:20

Ook voor 10.2.e relevant lijkt mij.
 Morgen even bespreken wat probleem nu precies is.

Maar als ik het zo lees is er veel discussie in dierenartspraktijken mbt leeftijd enten (1^e keer) en chippen.

Kan gecombineerd en om aan I&R hond te voldoen ook bij 1^e consult.
 Maar honden van fokkers aangesloten bij Raad van Beheer worden gechipt door degenen die namens de Raad de nestcontrole uitvoeren en dan ook gelijk de pups chippen.
 Raad heeft destijds bij I&R hond al aangegeven het lastig rond te krijgen alle pups voor 7 weken gechipt te hebben zoals I&R hond voorschrijft.
 Zowel dierenartsen als Raad van Beheer verdienen aan het chippen van pups/honden.
 Dierenartsen verdienen aan de uitgifte van Europese dierenpaspoorten, zij zijn de enigen die deze mogen uitgeven nu.

Alleen tbv export naar buitenland is een Europees dierenpaspoort verplicht. Voor alle overige entingen kan een vaccinatieboekje worden meegegeven, een entbewijs door de dierenarts worden opgemaakt en deze worden geregistreerd in het praktijkmanagement systeem van de dierenartsen.

Export van pups kan pas plaatsvinden als de dieren ook tegen rabiës zijn gevaccineerd. Naar mijn weten kan dit met de in NL beschikbare vaccins pas vanaf 12 weken gebeuren.
 Mocht er inmiddels wel een vaccin op de markt zijn waarmee voor 12 weken geent kan worden, dan moet wsl ook een herhalingsenting plaats vinden.

Pups komen, althans dat is het advies conform de meeste vaccinatieschema's, terug bij de dierenarts op 9-12 en/of 16 weken voor de entingen tegen Parvo, Weil, hondenziekte e.d.
 Bij het volgende consult kan de pup dan alsnog, indien gewenst, een Europees paspoort ontvangen, als het dier dan wel gechipt is.

Kortom, ik begrijp het probleem nog niet en zie ook niet de argumenten in dit verhaal waarom de dierenarts het alleenrecht op het chippen zou moeten krijgen.
 De argumenten mbt de risico's van de (chip)handeling zelf van de dierenartsen zijn bekend, maar die hebben we destijds al als niet doorslaggevend beoordeeld.
 De chippers van de Raad zijn volgens mij uitstekend in staat de dieren deskundig te chippen. Ik lees in het verhaal ook niet dat er gereede twijfels m.b.t. die chippers zijn mbt de bij de identificatie behorende registratieplicht.

Morgen even verder over hebben?!
 Ik ben later op kantoor (rond 11h), moet eerst naar de tandarts.
 Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 19 februari 2015 19:21
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Onhoudbare situatie
Urgentie: Hoog

beste collega's

ter info

Ik wil jullie even op de hoogte stellen van de stemming bij de NDG!!!

met vriendelijke groeten

10.2.e

Van: 10.2.e (info) [mailto:info@10.2.e]

Verzonden: donderdag 19 februari 2015 10:04

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e 10.2.e

Onderwerp: Onhoudbare situatie

Beste 10.2.e en 10.2.e, graag aandacht voor het volgende probleem. Zoals ik al eerder heb gemeld komt het nog steeds vaak voor dat er pups geënt moeten door een dierenarts die nog niet gechipt zijn door de Raad van Beheer. Het advies van de Raad van Beheer en de KNMvD (zie onder 1) is om ze dan maar te vaccineren en de administratieve afhandeling later te doen. Ik (en vele dierenartsen met mij – zie onder 2) vind dit volstrekt onacceptabel. Zoals al vele malen eerder gemeld is de NDG er een groot voorstander van dat de dierenarts de pups chipt. Nu wordt het overgelaten aan de medewerkers van de Raad van Beheer en op deze manier wordt de nieuwe regeling totaal belachelijk gemaakt. Zoals jullie inmiddels bekend krijgen wij veel verzoeken van dierenartsen om een extra voorlichtingsavond te organiseren. Het plan is om komende week een oproep naar dierenartsen te versturen waarin wij oproepen om dit soort problemen bij ons te melden en daarnaast zullen we een voorlichtingsavond aankondigen. Hierbij dan ook verzoek aan jullie om op deze zaak te reageren zodat we jullie standpunt in de brief mee kunnen nemen.

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Ad 1: uit de mail van de KNMvD aan de leden:

Wat moet ik doen als rashonden niet gechipt zijn voor de eerste puppy enting op 6 weken?

Geef bij het maken van de afspraak duidelijk aan de fokker aan dat de dieren gechipt moeten zijn voor het afgeven van het EU-dierenpaspoort.

Na overleg met KNMvD heeft de Raad van Beheer al haar fokkers een advies gestuurd betreffende het chippen en vaccineren van pups met de komst van het nieuwe EU-dierenpaspoort. In het advies geeft de RvB aan dat het beter is de afspraak voor de eerste vaccinatie na het chippen te plannen. De Raad van Beheer tracht om alle rashondenpups te identificeren voor de leeftijd van 7 weken. Voor uitzonderlijke gevallen steunt de RvB de voorgestelde aanpak van de KNMvD: niet gechipte aangeboden dieren kunnen al wel gevaccineerd worden, maar er zal een nieuwe afspraak gemaakt moeten worden voor de administratieve afhandeling en de afgifte van het EU-dierenpaspoort.

Voor het hele advies, [klik hier](#).

Ad 2: voorbeeld van een verzoek van een dierenarts

hallo,

Wij hebben 2 klanten die allebei pups hebben die al de 5 week gepasseerd zijn en nog NIET een chip hebben doordat de raad van beheer te laat is. De pups zijn nu aan het einde van de 6e week en men wil ze laten enten.

We kunnen ze wel enten, maar dan moet men later terug komen zodat we de dieren kunnen controleren en de boekjes in kunnen vullen bij de juiste pup.

resultaat;

OF de eigenaar heeft 1 extra consult en is boos.

OF wij doen dat consult gratis en het kost ons geld.

Tegen mevrouw 10.2.e is zelfs gezegd dat ze pas op 6 tot 8 weken komen chippen.

EN 1 x raden wie er met al het gedonder zitten.....

Mensen hangen 10 keer aan de telefoon, het kost ons tijd en stress EN dus geld als je het goed bekijkt.

Hier hebben we voor gewaarschuwd op de bijeenkomsten en zitten nu met de gebakken peren.

Mvg 10.2.e

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 30 april 2015 09:17
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Wie mag er chippen?

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Met vlag

beste allen

ik heb dit overlegd met 10.2.e mogelijk verandert er wat met de inwerking treding van Vo 576/2013 overweging 13; voorschriften vaststellen betreffende de minimum kwalificaties voor personen die chippen

dan kunnen we dit eventueel gelijk meenemen als hier duidelijkheid over is

met vriendelijke groeten

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 30 april 2015 8:51
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Wie mag er chippen?

Beste 10.2.e

Ik zie op www.chipjedier.nl het volgende staan:

Wie mogen er chippen?

Het chippen mag worden gedaan door een dierenarts of iemand die dit beroepsmatig doet. Er worden verder geen bekwaamheidseisen gesteld aan de chipper. Onder beroepsmatig wordt verstaan dat men chipt als economische activiteit, regelmatig en niet alleen voor zichzelf. Een beroepsmatige chipper moet een uitgebreide administratie bijhouden die voldoet aan de regels.

Het is voor een beroepsmatige chipper niet toegestaan om alleen de eigen dieren te chippen. Fokkers en handelaars mogen alleen eigen dieren chippen, als zij echt beroepsmatig werken als chipper en dus ook andere dieren regelmatig chippen. Een dierenarts mag altijd zijn eigen dieren chippen.

Bij rashonden waarvoor een stamboom wordt aangevraagd worden de pups gechipt door een medewerker van de Raad van Beheer op Kynologisch Gebied.

Volgens mij klopt dit niet.
 Een dierenarts mag inderdaad zijn eigen honden chippen, maar een fokker of handelaar niet.

Kunnen jullie aangeven of ik actie moet ondernemen richting LICG om dit aan te laten passen?

Ik hoor het graag.

Groeten,

10.2.e

.....
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Mandemaat 3 | Assen
Postbus 322 | 9400 AH | Assen

.....
T 0592-10.2.e
M 06-10.2.e
E 10.2.e [@rvo.nl](mailto:10.2.e@rvo.nl)

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 5 augustus 2015 10:00
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: .. Begeleidingscommissie Evaluatie beleid t.a.v. hondenfokkerij en -handel: beoordeling offertes ..
Bijlagen: Offerteaanvraag DEF 26062015.pdf; Ingescand Document; berenschot.pdf; panteia.pdf; Twynstra Gudde.pdf

Beste 10.2.e ,

Zoals je weet zijn we (10.2.e en ik) bezig met de Evaluatie beleid t.a.v. hondenfokkerij en -handel. De daadwerkelijke evaluatie zal worden begeleid door een Begeleidingscommissie die is samengesteld uit personen van DAD, NVWA en RVO (en WJZ) die in het verleden bij dit beleidsveld betrokken zijn geweest. We zitten nu in de fase van beoordeling van de offertes voor die evaluatie.

Omdat jij nu delen van het takenpakket van 10.2.e hebt overgenomen, wil ik je ook de mogelijkheid geven hierbij aan te sluiten. Of in ieder geval mee te kijken. Het is wat mij betreft aan jou welke rol je hierin kiest: op afstand op de hoogte blijven, meekijken bij offertebeoordeling en uitvoering van evaluatie, meebeslissen bij offertebeoordeling, meepraten tijdens uitvoering van evaluatie. Kijk maar en laat het me dan even weten.

Bijgaand de door 4 bureaus uitgebrachte offertes voor de evaluatie.

Met vriendelijke groeten,

10.2.e

Team Welzijn Landbouwhuisdieren, directie Dierl jke Agroketens en Dierenwelzijn
 Ministerie van Economische Zaken
 Tel. +31 70 10.2.e +31 6 10.2.e
 Bezuidenhoutseweg 73/Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 4 augustus 2015 9:32
Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e
Onderwerp: .. Begeleidingscommissie Evaluatie beleid t.a.v. hondenfokkerij en -handel: beoordeling offertes ..

Beste mensen,

Er zijn 4 offertes binnengekomen voor de Evaluatie beleid t.a.v. hondenfokkerij en -handel (bijgevoegd). Deze moeten we beoordelen en -hopelijk- leidt dat tot de keuze van het bureau dat de evaluatie gaat doen. De aspecten waarop we willen beoordelen staan op blz. 11 t/m 13 van de offerteaanvraag (bijgevoegd). In die offerteaanvraag staat ook onze vraagstelling (zie par. 1 en par. 4.2) Zoals jullie weten schrijft UIC (RVO) strikte regels voor waaraan wij ons moeten houden.

Ik hoop dat jullie in ieder geval tijd hebben om de offertes door te nemen en daarover je mening te vormen (onder het besef dat sommigen van jullie hebben aangegeven dat je niet bij de selectie van het bureau betrokken wilt zijn).

De daadwerkelijke bespreking van de offertes (en keuze) staat gepland voor 11 aug. a.s. (9h30 – 12h30; A&N-overlegkamer-BHal-Zuid-4e (6p)). Ruim tijd gereserveerd die we hoogstwaarschijnlijk niet nodig hebben. Laat mij a.i.b. even weten of je wel/niet komt bij de offertebespreking. Als je de 11^e niet komt zou ik het prettig vinden als je toch mij je indrukken over de verschillende offertes mailt.

Met vriendelijke groeten,

10.2.e

Team Welzijn Landbouwhuisdieren, directie Dierl jke Agroketens en Dierenwelzijn

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 30 juni 2015 12:02
Aan: 10.2.e

Onderwerp: .. Begeleidingscommissie Evaluatie beleid t.a.v. hondenfokkerij en –handel => VRAGEN ..

Beste mensen,

Ik heb jullie al eerder gepolst (mèt positieve reactie) voor begeleiding van de 'Evaluatie beleid t.a.v. hondenfokkerij en –handel'.
Daarbij heb ik aangegeven dat jullie betrokkenheid mag variëren naar gelang wat er speelt in een bepaalde fase.

Het offerteverzoek is inmiddels uitgestuurd. Bijgevoegd.
Is tegenwoordig aan hele strikte regels gebonden. Loopt via IUC bij RVO.
Heeft zo zijn gevolgen. Bijv. over inwinnen van inlichtingen en over deadlines voor de verschillende stappen. (Ikzelf denk dat dat bureaus afschrikt. Maar we konden zaken niet wat oprekken. Bijv. iets wat ik normaal vind is niet meer mogelijk (anders dan voor alle bureaus samen): gesprekken met de bureaus afzonderlijk => gaf meteen ons een eerste indruk van hoe een bureau er in staat.)
Ander gevolg: ....weet nu niet precies aan welke 5 bureaus we offertes gevraagd zijn. In beeld was: Research voor Beleid, Berenschot, Technopolis, Rijnconsult, Dialogic en Twijnstra Gudde. Bewust een keuze voor bureaus die mogelijk ons onderwerp op een andere manier aanvliepen dan vanuit de dieren(welzijns)hoek.

Eerstvolgende stap zal zijn om te antwoorden op door de bureaus gestelde vragen. Hoop die antwoorden snel via jullie en 'anderen op meer afstand' te kunnen geven. Antwoorden moeten we uiterlijk do. 9 juli versturen.

In week 32 e.v. (1^e week van augustus) moeten we de offertes beoordelen en tot een beslissing komen. Stel voor dat in ieder geval 10.2.e 10.2.e en ik (mee)beoordelen. Eigenlijk wil ik jullie allemaal vragen om mee te beoordelen. Vraagt wel wat leeswerk. Concrete vraag: wil je meelesen om de offertes te beoordelen?

Daarna (vanaf 25 aug.) zal het geselecteerde bureau aan de slag gaan. Denk dat het dan goed is dat we als gezamenlijke begeleidingscommissie praten met het geselecteerde bureau.

Dan maken we afspraken over vervolg en begeleiding.

Met vriendelijke groeten,

10.2.e

Team Welzijn Landbouwhuisdieren, directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn
Ministerie van Economische Zaken
Tel. +31 70 10.2.e +31 6 10.2.e
Bezuidenhoutseweg 73/Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 26 juni 2015 13:24
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Offerteaanvraag d.d. 23-4.doc

Beste 10.2.e en 10.2.e

De offerte aanvraag is verzonden.
De planning is iets gewijzigd i.v.m. mijn vakantie. Als we de beoordeling en brieven verzenden in 1 week kunnen doen dan scheelt dit weer een week in de planning.

De vragen komen volgende donderdag binnen. Ik wil jullie vragen om agenda ruimte te reserveren voor het beantwoorden van de vragen.
De beoordeling staat nu in week 32 gepland. Wie kan ik uitnodigen voor de beoordeling (minimaal 2 personen)? Dan kan ik een agenda verzoek sturen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 25 juni 2015 15:02

Aan: 10.2.e

Onderwerp: RE: Offerteaanvraag d.d. 23-4.doc

Hoi 10.2.e en 10.2.e

Hierbij de offerte aanvraag voor de Evaluatie van het beleid t.a.v. de hondenhandel en -fokkerij.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 25 juni 2015 12:56

Aan: 10.2.e

Onderwerp: RE: Offerteaanvraag d.d. 23-4.doc

Beste 10.2.e

Ziet er allemaal goed uit.

Nog 2 opmerkingen (op jouw opmerkingen):

- Jouw opmerking over 'Is er een verandering in het gedrag en de houding van de maatschappij (sector en burgers) t.a.v. hondenfokkerij en -handel opgetreden': er is inderdaad geen 0-meting, maar mijn standpunt zou zijn: laten we maar kijken of een bureau hier iets mee kan. Dus: toch vragen.
- Een 'beleidstheorie' zou ik niet vragen. Is onze redeneerlijn om e.e.a. te doen en is -inderdaad- dubbelop met 4^e punt (over 'beleidssynthese'). Dus: kan weg.

Met aanpassing op deze 2 punten kan 'ie weg, wat mij betreft.

Stuur jij 'm naar IUC (of was het UIC)?

Met vriendelijke groeten,

10.2.e

Team Welzijn Landbouwhuisdieren, directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn
Ministerie van Economische Zaken
Tel. +31 70 10.2.e +31 6 10.2.e
Bezuidehouthoutseweg 73/Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 25 juni 2015 10:56

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: RE: Offerteaanvraag d.d. 23-4.doc

Hoi 10.2.e

Hierbij weer mijn reactie.

Ja we komen er zo wel. Ik heb om de leesbaarheid te vergroten de dingen waar we het samen over eens zijn geaccepteerd. Daarnaast heb ik de eerder genoemde data met een week verschoven. Ik had nog een paar kleine dingetjes.

Volgens mij moet het zo duidelijk genoeg zijn om een offerte op te kunnen schrijven. Laten we er naar streven het vandaag af te ronden zodat hij morgen de deur uit kan.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 25 juni 2015 9:26

Aan: 10.2.e

Onderwerp: RE: Offerteaanvraag d.d. 23-4.doc

Ha 10.2.e

Erg goed.

Hier en daar nog wat aangescherpt of afgezwakt (<= ja dat ook; moet 10.2.e binnen boord houden).

Kijk jij er nog eens naar?

Ronden we het vandaag af? (Ik ben vanmiddag vanaf 15h30 niet meer beschikbaar.)

Met vriendelijke groeten,

10.2.e

Team Welzijn Landbouwhuisdieren, directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn

Ministerie van Economische Zaken

Tel. +31 70 10.2.e +31 6 10.2.e

Bezuidenhoutseweg 73/Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 23 juni 2015 15:26

Aan: 10.2.e

Onderwerp: Offerteaanvraag d.d. 23-4.doc

Hoi 10.2.e

Vandaag minder tijd aan kunnen besteden dan gewenst. Ik stuur je hierbij de versie met mijn tekstvoorstellen alvast door, maar het is nog niet helemaal tekstueel scherp, maar geeft hopelijk voldoende punten om op aan te haken. Misschien kan jij er morgen weer een slag verder mee. Ik heb morgen een vrije dag en kan er donderdagmorgen weer aan werken.

Zo maar even oppakken en proberen het donderdag af te ronden?

Groet,

10.2.e

7a

Offerteaanvraag

Evaluatie beleid t.a.v. hondenfokkerij en -handel.

Datum: 26 juni 2015

Status: Definitief

Inhoudsopgave

1	Opdrachtomschrijving	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Doel van de opdracht	2
1.3	Looptijd opdracht	3
2	Voorschriften	4
2.1	Planning.....	4
2.2	Gelegenheid tot het stellen van vragen	4
2.3	Klachtenregeling.....	4
2.4	Indienen en inhoud van de offerte.....	4
2.5	Kosten van de offerte	5
2.6	Algemene voorwaarden	5
2.7	Gestanddoeningstermijn offerte	5
2.8	Voorbehoud	5
2.9	Bekendmaking gunningsbeslissing	5
3	Beoordelingsprocedure	7
4	Programma van eisen	8
4.1	Belangrijke uitgangspunten voor de evaluatie zijn	8
4.2	Onderzoeksvragen.....	8
	Beleidsdoorlichting van het ingezette beleid:	8
4.3	Rapport	8
4.4	Eindproducten die in ieder geval worden gevraagd:	8
4.5	Begeleiding van de opdracht	9
4.6	Benodigde kennis	9
4.7	Tijdsplanning.....	9
4.8	Prijs.....	9
5	Gunningscriteria.....	10
	Bijlage 1 Vragenformulier	
	Bijlage 2 Akkoordverklaring	
	Bijlage 3 Arvodi-2014	
	Bijlage 4 Klachtenprocedure	
	Bijlage 5 Prijzen	
	Bijlage 6 Concept overeenkomst	

1 Opdrachtomschrijving

Namens de directie Agrokennis van het Ministerie van Economische Zaken (EZ), ook wel genoemd opdrachtgever, nodig ik u uit een offerte in te dienen inzake de evaluatie van het beleid ten aanzien van hondenfokkerij en –handel.

In onderhavige offerteaanvraag wordt hier nader op ingegaan.

Mocht u van de mogelijkheid tot het indienen van een offerte gebruik wensen te maken, dan verzoek ik u om de in deze offerteaanvraag genoemde voorschriften strikt op te volgen. Indien u geen offerte wenst in te dienen, verzoek ik u dat zo spoedig mogelijk per e-mail te berichten aan de in § 2.2 vermelde contactpersoon.

1.1 Aanleiding

Het welzijn van honden heeft al jaren maatschappelijke en politieke aandacht. Verwaarlozing, illegale importen, fokken met erfelijke problemen, impulsaankopen via internet, misstanden bij de hondenhandel en –fokkerij leiden met regelmaat tot verontwaardiging en discussies in de Tweede Kamer over de effectiviteit van het overheidsbeleid op het terrein van fokkerij en handel in honden.

De overheid heeft de afgelopen jaren beleid ontwikkelt om de hiervoor geschetste problematiek aan te pakken. Naast het geven van voorlichting en het in gesprek gaan met marktpartijen zijn een aantal wettelijke maatregelen getroffen. Deze maatregelen hebben zowel betrekking op het verbeteren van het toezicht op de hondenfokkerij en –handel als ook op het verbeteren van de mogelijkheden om misstanden op te sporen. Dit alles om het welzijn en de gezondheid beter te borgen.

Deze maatregelen zijn:

- Oprichting dierenpolitie en meldpunt 144 red een dier voor mishandeling en verwaarlozing
- Identificatie- en registratieplicht (I&R-regeling) van honden LICG voorlichting over aankoop en verzorging dieren, incl. honden
- Afspraken met Marktplaats en andere internetaanbieders om impulsaankopen tegen te gaan
- Nieuwe regels Besluit houders van dieren: nieuwe regels met betrekking tot socialisatie, voorlichting, administratie
- Strengere regels voor paspoorten en geen invoer meer van pups onder de 3 maanden (576/2013)

De staatssecretaris heeft de Tweede Kamer hieromtrent twee toezeggingen gedaan. Toegezegd is de maatregelen t.a.v. de bedrijfsmatige fokkerij en handel eind 2015 te evalueren en inzicht te geven in de effecten van deze maatregelen. Ook is toegezegd om de I&R-regeling voor honden na 3 jaren tussentijds te evalueren. Deze laatste is niet beperkt tot de bedrijfsmatige hondenfokkerij en –handel.

1.2 Doel van de opdracht

De opdracht bestaat feitelijk uit twee onderdelen: een beleidsdoorlichting van het door EZ ingezette beleid en –daarbinnen- een beleidsevaluatie van de I&R-regeling.

Bij de beleidsdoorlichting gaat het in het in beeld brengen van het ingezette beleid en de bijdrage hiervan aan de oplossing van de problematiek ten aanzien van de . hondenhandel en fokkerij. Hierbij gaat het met name om de outcome van ingezette beleid; heeft het beleid de situatie bij fokkerij en

handel in honden verbeterd c.q. zijn de misstanden in de loop der jaren verminderd. Waar mogelijk wordt de output van de ingezette maatregelen aangegeven.

De I&R-regeling vraagt, als onderdeel van het totale beleid, wegens de aparte toezegging aan de Tweede Kamer, een specifieke evaluatie van deze maatregel. Hierbij wordt de werking van de regeling geëvalueerd en worden suggesties voor verbeteringen aangedragen.

1.3 Looptijd opdracht

De looptijd van de opdracht bedraagt 6 maanden en start direct na de gunning.

Directie Agro- en Natuurkennis is voornemens aan één partij de opdracht te verstrekken.

2 Voorschriften

2.1 Planning

Met betrekking tot dit offertetraject geldt het navolgende tijdschema:

Vrijdag 26 juni 2015	Offerte verzoek sturen naar geïnteresseerde partijen.
Donderdag 2 juli 10.00	Uiterste datum voor het stellen van vragen over deze offerteaanvraag (inclusief algemene voorwaarden).
Donderdag 9 juli	Versturen nota van inlichtingen naar geïnteresseerde partijen.
Vrijdag 31 juli 10.00	Sluiting offertetermijn, uiterste datum en tijdstip van ontvangst van offertes.
Week 32	Beoordelen offertes.
Week 33	Verzenden mededeling gunningbeslissing.
	Gelegenheid tot het stellen van vragen en het kenbaar maken van eventuele bezwaren inzake de mededeling gunningbeslissing.
Maandag 24 augustus	Verzenden definitieve gunning.
Dinsdag 25 augustus	Ingangsdatum opdracht.

2.2 Gelegenheid tot het stellen van vragen

Indien u vragen over deze offerteaanvraag heeft kunt u deze tot uiterlijk 2 juli 2015 10:00 uur per e-mail onder vermelding van Evaluatie beleid t.a.v. hondenfokkerij en –handel stellen aan 10.2.e (Inkoop Uitvoering Centrum EZ), email: 10.2.e@rvo.nl. Zie bijlage 1 voor het stellen van vragen. Alle vragen en bijbehorende antwoorden zullen geanonimiseerd aan alle uitgenodigde inschrijvers per e-mail worden verzonden. Alle vragen en alle daarbij behorende antwoorden dienen te worden beschouwd als een integraal onderdeel van deze offerteaanvraag.

Ook vragen over de concept-overeenkomst (bijlage 6), inclusief algemene voorwaarden, en het eventueel kenbaar maken van opmerkingen (zoals bezwaren en eventuele tekstsuggesties) hierover, dienen aan de hierboven vermelde contactpersoon te worden gericht. Telefonische vragen zullen niet worden beantwoord.

Het is niet toegestaan om, in het kader van dit offertetraject, op een andere dan de hierboven aangegeven wijze contact te zoeken met de opdrachtgever ter verkrijging van informatie. Dit kan leiden tot uitsluiting van de verdere procedure.

2.3 Klachtenregeling

Vragen, verzoeken, opmerkingen en/of bezwaren met betrekking tot de documenten inzake dit offertetraject, moeten aan het IUC van EZ kenbaar worden gemaakt conform het gestelde in § 2.2. Wanneer een inschrijver het oneens blijft met de reactie van het IUC van EZ, dan wel een reactie uitblijft, kan hij bij het Ministerie van EZ een klacht indienen. Een inschrijver kan ook gelijk een klacht indienen. In bijlage 4 'Klachtenprocedure' is nadere informatie te lezen.

2.4 Indienen en inhoud van de offerte

Uw digitale offerte moet uiterlijk 31 juli 2015 voor 10.00 uur digitaal zijn ingediend bij het Inkoop Uitvoering Centrum EZ, ter attentie van 10.2.e, email: 10.2.e@rvo.nl. De datum en het tijdstip van indienen dienen als een fataal moment te worden beschouwd. Offertes die na deze

datum en dit tijdstip worden ontvangen, worden van beoordeling uitgesloten. Het risico van vertraging tijdens de verzending per email of door onjuiste of onvolledige adressering is voor u.

Bij beantwoording dient u de volgorde van deze offerteaanvraag aan te houden. Daar waar gevraagd wordt om aanvullende verklaringen, bewijsstukken, kopieën e.v. kunt u deze als bijlage aan uw offerte toevoegen.

Overige informatie kan als bijlage bij uw offerte worden toegevoegd en zal als informatief worden aangemerkt.

Offertes die later worden aangeboden dan op bovengenoemde datum en tijdstip worden geweigerd. Het risico van vertraging tijdens de verzending of door onjuiste/onvolledige adressering is geheel voor uw rekening.

2.5 Kosten van de offerte

Aan het opstellen en uitbrengen van een offerte, met inbegrip van eventueel te verstrekken nadere inlichtingen, zijn voor de opdrachtgever geen kosten verbonden.

Eventuele kosten en/of schade welke (kunnen) ontstaan door het niet gunnen van deze aanbesteding (aan inschrijver) zijn voor risico van inschrijver.

2.6 Algemene voorwaarden

Uw leverings-, betalings- en/of andere voorwaarden – hoe dan ook genaamd – worden uitdrukkelijk van de hand gewezen. Op de te verlenen opdracht zijn de Algemene Rijksvoorwaarden voor het verstrekken van opdrachten tot het verrichten van diensten (ARVODI), versie 2014 van toepassing. De algemene voorwaarden zend ik u hierbij toe (zie bijlage 3).

Aan dit offerteverzoek kunt u geen rechten ontlenen op vergoeding van offertekosten of op het verkrijgen van de opdracht.

Door het indienen van een offerte verklaart u te voldoen aan alle in deze offerteaanvraag gestelde eisen en akkoord te gaan met alle hierin gestelde voorwaarden en condities.

2.7 Gestanddoeningstermijn offerte

De door inschrijver ingediende offerte dient minimaal drie maanden vanaf de sluitingstermijn van de offerte geldig te zijn.

2.8 Voorbehoud

Opdrachtgever behoudt zich het recht voor om tot het moment van de ondertekening van de opdracht, het offertetraject geheel of gedeeltelijk, tijdelijk of definitief te stoppen. U heeft in een dergelijke situatie geen recht op vergoeding van enigerlei kosten gemaakt in het kader van dit offertetraject. Door het indienen van een offerte verklaart u zich akkoord met deze voorwaarden en alle overige in deze offerteaanvraag genoemde voorwaarden/voorschriften.

2.9 Bekendmaking gunningsbeslissing

Gelijktijdig met het bekend maken van de gunningsbeslissing aan degene(n) aan wie opdrachtgever voornemens is de opdracht te verstrekken, zullen de afgewezen inschrijvers van die beslissing schriftelijk in kennis worden gesteld. Zij ontvangen daarover een bericht met een motivering voor de reden van afwijzing en de naam van de begunstigde(n). Door iedere

belanghebbende kan voorts nadere informatie worden ingewonnen bij de genoemde contactpersoon van opdrachtgever.

Tegen de mededeling van de gunningsbeslissing kan een voorlopige voorziening bij de voorzieningenrechter te 's-Gravenhage worden gevraagd. Ik verwijs u naar artikel 48 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering voor het adres waaraan een jegens de Staat uit te brengen dagvaarding dient te worden betekend.

Voor het geval dat u de Staat zou dagvaarden verzoek ik u een afschrift van de te betekenen dagvaarding te sturen naar 10.2.e [redacted], e-mail: 10.2.e [redacted]@rvo.nl.

In afwachting van de uitspraak van de voorzieningenrechter in eerste instantie zal – behoudens zeer bijzondere omstandigheden – verdere gunning worden aangehouden.

3 Beoordelingsprocedure

De offertes worden beoordeeld aan de hand van onderstaande beoordelingsprocedure:

- Voor het beoordelen van de offertes zal een beoordelingsteam worden samengesteld. Dit beoordelingsteam zal bestaan uit materiedeskundigen.
- De offertebeoordeling begint met het controleren of de inschrijvers de voorschriften genoemd in hoofdstuk 2 van deze offerteaanvraag in acht hebben genomen. Door middel van het indienen van een offerte verklaart de inschrijver zich akkoord met deze voorschriften.
- De offertes die aan de voorschriften voldoen, moeten voldoen aan alle voor deze opdracht gestelde *eisen*, zie programma van eisen (hoofdstuk 4). Door middel van het ondertekenen van bijlage 2 'Akkoordverklaring Programma van eisen' verklaart de inschrijver zich akkoord met deze eisen. Indien uit de offerte van inschrijver blijkt dat inschrijver niet volledig aan de eisen voldoet of kan voldoen, of niet volledig akkoord gaat met alle eisen, wordt deze uitgesloten van verdere deelname aan dit offertetraject.
- De offertes die aan alle eisen voldoen, worden vervolgens aan de hand van de in hun offerte verstrekte gegevens beoordeeld op de *mate waarin zij aan de wensen voldoen, zie gunningscriteria* (hoofdstuk 5).
- Aan de inschrijver die de economisch meest voordelige inschrijving heeft ingediend zal in beginsel de opdracht worden gegund. De beoordeling van de economisch meest voordelige inschrijving is uitgewerkt in hoofdstuk 5.

4 Programma van eisen

In dit hoofdstuk zijn de eisen opgenomen waaraan de opdracht dient te voldoen (knock-out criteria). Aan uw offerte dient bijlage 2 'Akkoordverklaring Programma van eisen' ingevuld en rechtsgeldig ondertekend te worden toegevoegd. Het niet opgeven van een rechtsgeldig ondertekende akkoordverklaring of het niet voldoen aan een of meerdere eisen betekent uitsluiting van verdere beoordeling. Uw offerte valt in dat geval af.

4.1 Belangrijke uitgangspunten voor de evaluatie zijn

De vraagstelling is complex en veelomvattend. In geval van te maken keuzes t.a.v. inperking van de vraagstelling ligt het accent op de werking van de wettelijke maatregelen t.a.v. hondenhandel en -fokkerij en op het functioneren van de I&R-regelgeving en de directe gevolgen ervan.

4.2 Onderzoeksvragen

Beleidsdoorlichting van het ingezette beleid:

A. Op outcome

Buiten re kwijde

[Redacted content]

B. Op output (waar mogelijk)

Buiten re kwijde

[Redacted content]

Beleidsevaluatie van de I&R-regeling

C. Organisatie van de regeling

- C1 Hoe functioneert de regeling?
Het gaat hierbij om hoe de regeling is georganiseerd en is ingericht.
- C2 Werkt deze organisatie van de regeling voor de voorop gestelde doelen?
o.a. doelen gesteld voor extra instrument voor handhaving en opsporing door de NVWA en LID.
- C2 Welke verbeteringen/ aanpassingen van de regeling zijn nodig?

D. Effect van de I&R-regeling

- D1 Is de maatschappij op de hoogte van de regeling?
- D2 Handelt men naar de regeling?
o.a. aantal geconstateerde overtredingen etc.

4.3 Rapport

De opdrachtgever zal het definitieve rapport aanbieden aan de Tweede Kamer. Het rapport is tot die tijd vertrouwelijk.

4.4 Eindproducten die in ieder geval worden gevraagd:

- Een eindrapport (met evt. bijlagen) met de bevindingen van de doorlichting;
- Een antwoord op de kernvraag en de onderliggende vragen;
- Een analyse van het effect van het gevoerde beleid op basis van schriftelijke en andere bronnen;
- Een beleidssynthese die een beleidsmatige duiding geeft van de belangrijkste bevindingen;

- Aanbevelingen ten aanzien van de bevindingen.

4.5 Begeleiding van de opdracht

De uitvoering van de opdracht zal worden begeleid door een begeleidingscommissie (ingesteld door de inschrijver) die afhankelijk van de duur van de opdracht meer of minder vaak bijeen zal komen. In ieder geval zal deze commissie bij de start, halverwege en na afloop bijeenkomen. Deze laatste bijeenkomst staat in het kader van een ex post evaluatie. De begeleidingscommissie heeft tot doel ervoor te zorgen dat de opdracht tot een goed einde wordt gebracht.

4.6 Benodigde kennis

- Ervaring met beleidsevaluaties
- Gevoel voor cijfers en combineren van data uit verschillende bronnen
- Frisse kijk op de 'wereld van hondenfokkerij en – handel' en de interacties van de verschillende actoren in dit veld.

4.7 Tijdsplanning

Indicatieve planning

Juni 2015 Offerteaanvraag verzenden (doorlooptijd van het onderzoek wordt geschat op 2 tot 3 maanden).

Juli 2015 Beoordelen van de offertes

Augustus 2015 Ingangsdatum onderzoeksopdracht

November 2015 Opleveren tussenrapport.

December 2015 Opleveren eindrapport

Het is de bedoeling om de onderzoeksresultaten uiterlijk op 30 december 2015 beschikbaar te hebben.

4.8 Prijs

- Bij het invullen van de gevraagde prijs dient u gebruik te maken van de tabellen 1 en 2 in bijlage 5 Prijzen.
- De prijs dient u in te vullen in Euro's inclusief en exclusief btw met twee cijfers achter de komma.
- Het totaalbedrag van de offerte is inclusief alle kosten voor het project zoals uitvoering, nazorg, overhead, reis- en andere kosten. Het is niet mogelijk om hiernaast nog kosten te factureren.
- Alleen de daadwerkelijk gemaakte uren voor het project zullen vergoed worden.
- Er wordt maandelijks achteraf gefactureerd over de voorliggende periode op basis van werkelijk gemaakte uren.
- Er is geen sprake van een arbeidsovereenkomst tussen Opdrachtnemer en Opdrachtgever. Opdrachtnemer is zelf aansprakelijk voor het afdragen van de vereiste belastingen en sociale premies, voor zover van toepassing.
- Het uurtarief kan nooit meer zijn dan de Balkenende Norm.
- De prijs dient u alleen in te vullen op bijlage 5.

5 Gunningscriteria

Hieronder zijn gunningscriteria opgenomen. Het is van belang dat uw offerte zoveel mogelijk aansluit op de gunningscriteria (en vragen) van opdrachtgever.

In de offerte dient u gemotiveerd aan te geven in hoeverre u aan de wensen kunt voldoen.

Gunningscriteria, 1000 punten, te bepalen aan de hand van:

	Wensen/vragen	Wegingsfactor
1.	Onderzoeksaanpak	350 punten
2.	Plan van aanpak	200punten
3.	Kwaliteit van het in te zetten team	300 punten
4.	Prijs	150 punten
	Totaal	1000 punten

Ik verzoek u in uw offerte de volgende onderwerpen op te nemen:

1. Een beschrijving van de onderzoeksaanpak c.q. – strategie (beoogde bronnen), waarbij u aangeeft welke methoden u wilt toepassen, met een motivering waarom deze methoden volgens u het meest geschikt zou zijn om een welzijn en gezondheid assessment te ontwikkelen.
2. Een plan van aanpak van de uit te voeren opdracht; de uit te voeren activiteiten, de planning en de op te leveren resultaten van de werkzaamheden.
3. Een overzicht van de namen, functies en relevante kennis/ervaring op het in deze offerte aangegeven (beleids)onderwerp/aandachtveld. Tevens geeft u aan wat de beoogde rol-/taakverdeling van de betreffende deskundigen op deze opdracht wordt.
4. Een raming van het aantal uren met bijbehorende uurtarieven, per activiteit/fase/medewerker. Tevens geeft u de maximum totaalprijs (exclusief en inclusief btw) voor uitvoering van de opdracht. U zult vergoed worden voor de werkelijk gemaakte uren, tot ten hoogste deze maximum totaalprijs.

Hieronder treft u per onderdeel de beoordelingsmethodiek en het aantal punten dat te behalen is, aan de vragen:

Nr.	Onderdeel	Beoordelingsgrond	Beoordeling	Punten
1.	Onderzoeksaanpak	De mate waarin de beschrijving een goed en volledig beeld geeft van de visie op het onderwerp, van de onderzoeksaanpak c.q. –strategie, onderzoeksmethoden en de motivering van deze methoden. Waarom deze methoden volgens u het meest geschikt zou zijn voor een evaluatie op het beleid ten aanzien van hondenfokkerij en –handel.	<p>Uitmuntend met toegevoegde waarde. De inschrijving ging in opvallende mate boven de verwachting uit en biedt veel extra's.</p> <p>Goed, de inschrijving ging boven de verwachtingen uit en biedt op bepaalde punten wat extra's.</p> <p>Voldoende, de inschrijving voldoet aan de verwachtingen.</p> <p>Matig, de inschrijving voldoet niet helemaal aan de verwachtingen en schiet op bepaalde punten tekort</p> <p>Slecht, de inschrijving voldoet niet en schiet duidelijk tekort.</p> <p>Geen antwoord op de vraag gegeven.</p>	<p>350</p> <p>275</p> <p>200</p> <p>125</p> <p>50</p> <p>0</p>

Nr.	Onderdeel	Beoordelingsgrond	Beoordeling	Punten
2.	Plan van aanpak	De mate waarin de beschrijving een goed en volledig beeld geeft van het plan van aanpak: de probleemstelling, de uit te voeren activiteiten, de planning en de op te leveren resultaten van de werkzaamheden.	<p>Uitmuntend met toegevoegde waarde. De inschrijving ging in opvallende mate boven de verwachting uit en biedt veel extra's.</p> <p>Goed, de inschrijving ging boven de verwachtingen uit en biedt op bepaalde punten wat extra's.</p> <p>Voldoende, de inschrijving voldoet aan de verwachtingen.</p> <p>Matig, de inschrijving voldoet niet helemaal aan de verwachtingen en schiet op bepaalde punten tekort</p> <p>Slecht, de inschrijving voldoet niet en schiet duidelijk tekort.</p> <p>Geen antwoord op de vraag gegeven.</p>	<p>200</p> <p>160</p> <p>120</p> <p>80</p> <p>40</p> <p>0</p>

Nr.	Onderdeel	Beoordelingsgrond	Beoordeling	Punten
3.	Kwaliteit van het in te zetten team	De mate waarin de beschrijving een goed en volledig beeld geeft van de namen, functies/kennis/ervaring/competenties van de in te zetten deskundigen en de beoogde rol/taakverdeling. O.a. op het in deze offerte aangegeven (beleids)onderwerp/aandachtveld	<p>Uitmuntend met toegevoegde waarde. De inschrijving ging in opvallende mate boven de verwachting uit en biedt veel extra's.</p> <p>Goed, de inschrijving ging boven de verwachtingen uit en biedt op bepaalde punten wat extra's.</p> <p>Voldoende, de inschrijving voldoet aan de verwachtingen.</p> <p>Matig, de inschrijving voldoet niet helemaal aan de verwachtingen en schiet op bepaalde punten tekort</p> <p>Slecht, de inschrijving voldoet niet en schiet duidelijk tekort.</p> <p>Geen antwoord op de vraag gegeven.</p>	<p>300</p> <p>225</p> <p>150</p> <p>75</p> <p>25</p> <p>0</p>
	Prijs	<p>De maximum totaalprijs en een raming van het aantal uren met bijbehorende uurtarieven, per activiteit/fase/ medewerker</p> <p>De maximum totaalprijs en de raming dient u in te vullen in bijlage 5</p>	<p>De inschrijver met de laagste totaalprijs krijgt het maximale aantal punten.</p> <p>De overige inschrijvers krijgen hun punten op basis van de volgende formule:</p> <p>$((\text{laagste totaalprijs} + 0,01) / (\text{prijs inschrijver} + 0,01)) * \text{maximaal aantal punten.}$</p> <p>De totaalprijs dient echter wel vergezeld te zijn van een raming waarin alle aangegeven onderdelen zijn gespecificeerd anders worden er 0 punten gegeven</p>	Maximaal te behalen punten 150

Bijlage 1 Vragenformulier

Vragenformulier Offerteaanvraag Evaluatie beleid ten aanzien van hondenfokkerij en -handel.		
Gegevens vragensteller:		
Naam bedrijf:		
Naam contactpersoon:		
Telefoonnummer:		
E-mailadres:		
Datum:		
Vragen:		
n.a.v. paragraaf in bestek	Vraag	
Tekstvoorstellen concept overeenkomst en ARVODI-2014		
n.a.v. artikel ARVODI -2014	Vraag / Reden van bezwaar	Voorstel van inschrijver (tekstsuggestie)

Bijlage 2 Akkoordverklaring

Offerteaanvraag Evaluatie beleid ten aanzien van hondenfokkerij en -handel.

Door het invullen en ondertekenen van deze akkoordverklaring, gaat inschrijver akkoord met:

- alle in hoofdstuk 4 van het aanbestedingsdocument gestelde eisen en verklaart hij dat hij gedurende de looptijd van de overeenkomst aan deze eisen zal voldoen.
- de prijzen en tarieven die hij heeft ingevuld op het prijzen en tarievenblad (bijlage 5).

Naam inschrijver/bedrijf:	
Naam contactpersoon voor deze opdracht:	
Postadres, postcode en plaats :	
Telefoonnummer:	
E-mail:	
Naam ondertekenaar:	
Handtekening:	
Datum:	

Bijlage 3 ARVODI-2014

Zie separaat bijgevoegd document.

Bijlage 4 Klachtenprocedure

Klacht

Een klacht is een schriftelijke melding van een onderneming die een belang heeft bij de aanbesteding¹, aan de aanbestedende dienst, waarin de ondernemer gemotiveerd aangeeft op welke punten hij het niet eens is met de aanbesteding of een onderdeel daarvan.

De inhoud van de klacht moet minimaal bevatten:

- De dagtekening.
- De naam en het adres van de ondernemer.
- De aanduiding van de aanbesteding.
- De inhoud van de klacht waarbij de klacht duidelijk als zodanig wordt benoemd.
- Hoe volgens de ondernemer de klacht verholpen zou kunnen worden.

Niet elke vraag van een ondernemer in een aanbestedingsprocedure hoeft een klacht op te leveren en niet elke klacht hoeft tot het doorlopen van de klachtenprocedure te leiden. Vragen en verzoeken die gericht zijn op verduidelijking van aspecten van de aanbestedingsprocedure moet de ondernemer tijdig bij de aanbestedende dienst inbrengen, conform het gestelde in het aanbestedingsdocument. Dit geldt ook voor een verzoek tot het doorvoeren van een niet-wezenlijke wijziging in de aanbestedingsdocumenten. Slechts wanneer de ondernemer het oneens blijft met de reactie (in de nota van inlichtingen) van de aanbestedende dienst, of een reactie uitblijft, kan hij bij de aanbestedende dienst een klacht indienen. Ook kan een ondernemer gelijk een klacht indienen.

Klachten hebben betrekking op aspecten van aanbestedingen die binnen de werking van de Aanbestedingswet 2012 vallen. Klachten kunnen niet gaan over het aanbestedingsbeleid in het algemeen van de aanbestedende dienst.

Wie kan een klacht indienen?

Een klacht kan worden ingediend door ondernemers die belang hebben bij de verwerving van een specifieke aanbesteding. Daaronder vallen:

- Geïnteresseerde ondernemers
- (potentiële) inschrijvers en gegadigden
- onderaannemers² van (potentiële) inschrijvers en gegadigden
- brancheorganisaties en branchegerelateerde adviescentra van ondernemers.

Er mag niet anoniem worden geklaagd. Wel kan een brancheorganisatie op eigen titel bezwaren met betrekking tot een specifieke aanbesteding, die bij een of meer ondernemers van de branche leven, als klacht indienen.

---

¹ Onder aanbesteding wordt ook offertetraject verstaan.

² Onderaannemers kunnen een klacht indienen voor zover ze niet klagen over de relatie hoofdaannemer – onderaannemer.

Tot wanneer kan een klacht worden ingediend?

De ondernemer doet er verstandig aan zijn klacht in een zo vroeg mogelijk stadium in te dienen. Als de klacht erg laat of te laat wordt ingediend, kan dit ertoe leiden dat de aanbestedende dienst de klacht sowieso niet meer in de lopende procedure kan verhelpen.

Het indienen van een klacht zet een aanbestedingsprocedure niet stil. De aanbestedende dienst is vrij om al dan niet te besluiten tot opschorting van de procedure.

Waar moet een klacht worden ingediend?

Een klacht dient schriftelijk te worden gericht aan het: KlachtenmeldpuntAanbesteden@minez.nl

De behandeling van de klacht geschiedt door een of meer personen die niet direct betrokken zijn geweest bij de aanbesteding waar de klacht betrekking op heeft.

De klachtenafhandeling

- a. Na ontvangst van de klacht conform de hierboven beschreven wijze, bevestigt het klachtenmeldpunt per omgaande de ontvangst van de klacht.
- b. Vervolgens onderzoekt het klachtenmeldpunt, eventueel aan de hand van de door de ondernemer en de aanbestedende dienst aanvullend verstrekte gegevens, of de klacht terecht is. Het klachtenmeldpunt begint zo spoedig mogelijk met dit onderzoek, zet dit voortvarend voort en houdt daarbij rekening met de planning van de aanbestedingsprocedure.
- c. Wanneer de aanbestedende dienst na het onderzoek door het klachtenmeldpunt tot de conclusie komt dat de klacht (deels) terecht is en de aanbestedende dienst corrigerende en/of preventieve maatregelen treft, deelt de aanbestedende dienst dit zo spoedig mogelijk schriftelijk mee aan de ondernemer. Ook de andere (potentiële) inschrijvers/gedagiden worden op de hoogte gesteld. Afhankelijk van de fase in de aanbestedingsprocedure kan het voorkomen dat de maatregelen door de contactpersoon van de aanbesteding bij de aanbestedende dienst aan de betrokkenen in de aanbesteding worden gecommuniceerd op hetzelfde moment als de indiener van de klacht het bericht krijgt. Dit om bevoordeling van partijen te voorkomen.
- d. Wanneer de aanbestedende dienst na het onderzoek tot de conclusie komt dat de klacht niet terecht is, dan wijst hij de klacht gemotiveerd af en bericht hij de ondernemer.
- e. Het klachtenmeldpunt kan op verzoek van de ondernemer of de aanbestedende dienst voorstellen dat de klacht, voordat daarop door de aanbestedende dienst wordt beslist, voor bemiddeling of advies wordt voorgelegd aan de Commissie van Aanbestedingsexperts (artikel 4.27 Aanbestedingswet).
- f. Als de aanbestedende dienst aan de ondernemer heeft laten weten hoe hij de klacht adresseert, of als de aanbestedende dienst nalaat om binnen een redelijke termijn op de klacht te reageren, kan de klager de klacht aan de Commissie van Aanbestedingsexperts voorleggen.

Bijlage 5 Prijzen

Bij inschrijving dient u onderstaande tabellen in te vullen:

Tabel 1

	Te hanteren prijs (excl.btw)	Te hanteren prijs (incl.btw)
Totaalprijs opdracht*		

Tabel 2

Uitgebreide raming met onderbouwing van uren/ uurtarieven/ per fase/ per activiteit	Te hanteren prijs (excl.btw)
Totaal prijs voor gehele opdracht exclusief btw*	

*Deze totaalprijs moet overeenkomen met de totaalprijs van de opdracht uit tabel 1

Bijlage 6 concept overeenkomst

De ondergetekenden:

1. De Staat der Nederlanden, waarvan de zetel is gevestigd te Den Haag, te dezen vertegenwoordigd door de Minister/Staatssecretaris van [naam portefeuille], namens deze, [functienaam en naam ondertekenaar] hierna te noemen: Opdrachtgever,

en

2. [volledige naam en rechtsvorm contractant], (statutair) gevestigd te ....., te dezen vertegenwoordigd door ..... (en .....) [naam ondertekenaar] hierna te noemen: Opdrachtnemer,

OVERWEGENDE DAT:

- a. Opdrachtgever behoefte heeft aan een onderzoek naar Evaluatie beleid t.a.v. hondenfokkerij en -handel.
- b. Opdrachtgever door middel van een meervoudig onderhandse procedure, in overeenstemming met de Aanbestedingswet 2012, Opdrachtgever . [...datum...] heeft verzocht hiervoor een offerte uit te brengen;
- c. Opdrachtnemer op d.d. [...datum...] een offerte heeft uitgebracht;
- d. Opdrachtgever deze offerte heeft aanvaard;
- e. Opdrachtnemer zich in voldoende mate op de hoogte heeft gesteld van wat Opdrachtgever met deze opdracht wil bereiken;
- f. Partijen de daaruit voortvloeiende rechtsverhouding schriftelijk wensen vast te leggen in een overeenkomst.

KOMEN OVEREEN:

In deze Overeenkomst wordt een aantal begrippen met een beginhoofdletter gebruikt. Aan deze begrippen komt de betekenis toe die hieraan wordt gegeven in artikel 1 van de Algemene Rijksvoorwaarden voor het verstrekken van opdrachten tot het verrichten van Diensten 2014 (ARVODI-2014).

1. Voorwerp van de Overeenkomst

- 1.1 Opdrachtgever verleent aan Opdrachtnemer opdracht tot het verrichten van Diensten overeenkomstig de op basis van de offerteaanvraag van Opdrachtgever d.d. . [...datum...] door Opdrachtnemer uitgebrachte offerte d.d. [...datum...] , welke opdracht Opdrachtnemer bij dezen aanvaardt, een en ander voor zover daarvan niet in deze Overeenkomst wordt afgeweken.

- 1.2 De navolgende documenten vormen gezamenlijk de Overeenkomst. Voor zover deze documenten met elkaar in tegenspraak zijn, prevaleert het eerder genoemde document boven het later genoemde:

1. dit document;
2. de Nota van inlichtingen;
3. de ARVODI-2014;
4. de Offerteaanvraag;
5. de overige Bijlagen;
6. de door Opdrachtnemer aan Opdrachtgever uitgebrachte Offerte van d.d. [...datum...].

2. Totstandkoming, tijdsplanning of duur van de Overeenkomst

- 2.1 Deze Overeenkomst komt tot stand door ondertekening van het contract door beide Partijen.
- 2.2 De overeengekomen Diensten worden verricht in de periode van .....

3. Prijs en overige financiële bepalingen

- 3.1 Opdrachtnemer verricht de Diensten tegen een vaste totaalprijs. Deze vaste totaalprijs bedraagt € (excl. BTW en inclusief reis-, verblijf- en eventuele overige kosten) op basis van werkelijk gemaakte kosten.
- 3.2 Uitdrukkelijk wordt bepaald dat indien Opdrachtnemer geen BTW in rekening brengt, maar voor (een deel van) de Diensten geen vrijstelling van BTW blijkt te bestaan, deze niet ten laste komt van Opdrachtgever.
- 3.3 De prijs heeft betrekking op alle door Opdrachtnemer in het kader van deze Overeenkomst te verrichten Diensten en eventueel daartoe benodigde materialen.
- 3.4 De overeengekomen tarieven zijn vast en onveranderlijk gedurende de duur van deze Overeenkomst.
- 3.4 Betaling vindt plaats na acceptatie van de (tussen) resultaten van de Diensten.
- 3.5 In afwijking van hetgeen in artikel 17.1 van de ARVODI-2014 is bepaald over elektronisch factureren, zendt Opdrachtnemer de factuur/facturen op papier aan Opdrachtgever. Opdrachtnemer zendt de factuur/facturen onder vermelding van bovengenoemd contractnummer en verplichtingnummer / inkoopordernummer / middelenbestedingsnummer*....., ...aan:

Ministerie van Economische Zaken
t.a.v. Financieel Dienstencentrum
Postbus 16180
2500 BD in Den Haag

4. Contactpersonen

- 4.1 Contactpersoon voor Opdrachtgever is.....
- Contactpersoon voor Opdrachtnemer is:

5. Overige Voorwaarden

- 5.1 Op deze Overeenkomst zijn uitsluitend van toepassing de "Algemene Rijksvoorwaarden voor het verstrekken van opdrachten tot het verrichten van Diensten 2014 (ARVODI-2014)" (reeds in het bezit van Partijen), voor zover daarvan in deze Overeenkomst niet wordt afgeweken. De toepasselijkheid van (eventuele) algemene en bijzondere voorwaarden van Opdrachtnemer is uitgesloten.

- 5.2 Bij schending van de geheimhoudingsverplichtingen die ingevolge artikel 13 van de ARVODI-2014 op hem en zijn Personeel rusten, is Opdrachtnemer aan Opdrachtgever een boete verschuldigd van € 50.000,-- per gebeurtenis.
- 5.3 In afwijking van artikel 21.3 van de ARVODI-2014 is de in dat artikellid bedoelde aansprakelijkheid beperkt tot € 1.500.000,--. Deze beperking is ook van toepassing in geval van aanspraken van derden op schadevergoeding ten gevolge van dood of letsel.
- 5.4 In aanvulling op artikel 24 van de ARVODI-2014 geldt met betrekking tot publicatie dat uitsluitend Opdrachtgever bevoegd is om (delen van) de rapportage openbaar te maken. Indien Opdrachtgever daartoe besluit, vermeldt hij daarbij Opdrachtnemer als uitvoerend bureau. Indien Opdrachtgever gelijktijdig met de publicatie van het eindrapport een toelichting of commentaar daarop openbaar wil maken, pleegt hij daarover voorafgaand overleg met Opdrachtnemer.

6. Bekendmaking gegevens

- 6.1 Opdrachtgever is gerechtigd alle in het kader van het onderzoek verkregen gegevens openbaar te maken. Openbaring vindt plaats onder vermelding van de naam van de Opdrachtnemer en de namen van de betrokken onderzoekers. Onder openbaar maken wordt verstaan de in de Nederlandse taal op te leveren eindrapportage en de relevante bijlagen. Aan de Opdrachtgever worden overgedragen de op personen en op perceelsniveau terug te voeren gegevens en rapportages (microgegevens). Opdrachtgever zal deze kunnen gebruiken voor de onder hem vallende werkzaamheden en verantwoordelijkheden.

7. Integriteitsverklaring

Opdrachtnemer verklaart dat hij ter verkrijging van de opdracht Personeel van Opdrachtgever generlei voordeel heeft geboden, gegeven, doen aanbieden of doen geven. Hij zal dat ook niet alsnog doen teneinde personen in dienst van Opdrachtgever te bewegen enige handeling te verrichten of na te laten.

8. Slotbepaling

- 8.1 Afwijkingen van deze Overeenkomst zijn slechts bindend voor zover zij uitdrukkelijk tussen Partijen schriftelijk zijn overeengekomen.
- 8.2 Door ondertekening van deze Overeenkomst vervallen alle eventueel eerder door Partijen gemaakte mondelinge en schriftelijke afspraken omtrent de hierbij overeengekomen Diensten.

Aldus op de laatste van de twee hierna genoemde data overeengekomen en in tweevoud ondertekend,

Den Haag, [datum]

[plaats], [datum]

DE MINISTER/STAATSSECRETARIS VAN
[naam portefeuille]

[naam Opdrachtnemer]

namens deze,

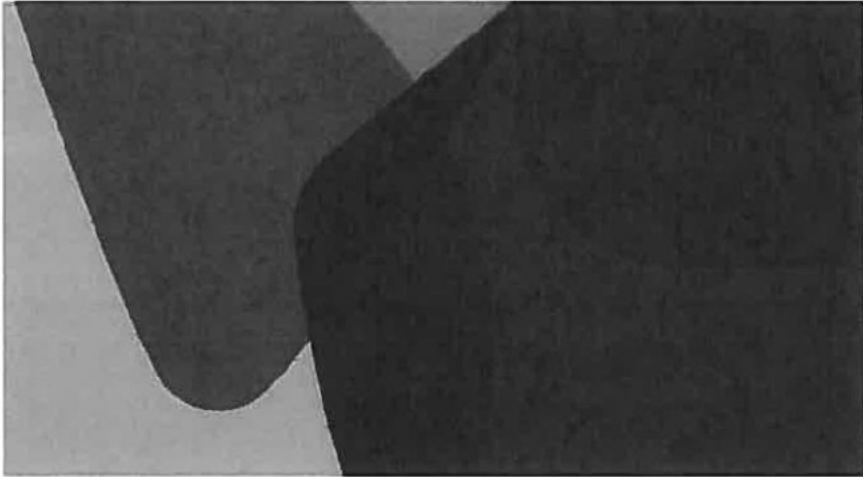
,

7b

dialogic
innovatie • interactie

Evaluatie beleid voor hondenfokkerij en -handel

Offertenummer:

2015.076

Datum:

Utrecht, 30 juli 2015

Contactpersoon:

10.2.e

10.2.e @dialogic.nl

+31 (0)30 10.2.e

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding en doelstelling	5
1.2	Leeswijzer	6
2	De vraag	7
2.1	Hondenfokkerij en -handel	7
2.2	Beleidsmaatregelen	9
2.3	Onderzoeksvragen	17
2.4	Uitgangspunten voor de uitvoering van het onderzoek	18
3	Plan van aanpak	21
3.1	Onderzoeksaanpak	21
3.2	Verdeling in werkpakketten	24
3.3	Werkpakket 0: Voorbereiding	25
3.4	Werkpakket 1: Deskstudie	26
3.5	Werkpakket 2: Data-analyse	27
3.6	Werkpakket 3: Enquête onder dierenartsen	33
3.7	Werkpakket 4: Interviewronde	36
3.8	Werkpakket 5: Workshop	41
3.9	Werkpakket 6: Integrale analyse en rapportage	43
4	Uitvoering	46
4.1	Projectteam	46
4.2	Planning	47
4.3	Begroting en taakverdeling	47
5	Kennis en ervaring	49
5.1	Directe beschikking tot domeinexpertise	49
5.2	Grondige ervaring met beleidsevaluaties	49
5.3	Ervaring met opdrachten op het terrein van veiligheid, justitie en ICT	50
5.4	Methodologische kennis (kwantitatieve) onderzoeksmethoden	50
5.5	Affiniteit met onderzoek en advies in een politiek bestuurlijke omgeving	50
5.6	Projectmanagement	51
Bijlage 1.	Beschrijving Dialogic	53
Bijlage 2.	CV's projectteam	56
Bijlage 3.	Akkoordverklaring	65
Bijlage 4.	Prijzen	66

1 Inleiding

Op verzoek van de directie Agrokennis van het Ministerie van Economische Zaken (EZ) brengt onderzoeks- en adviesbureau Dialogic een offerte uit voor de evaluatie van het beleid voor de hondenfokkerij en -handel. In dit hoofdstuk staan we kort stil bij de aanleiding voor deze evaluatie.

1.1 Aanleiding en doelstelling

De afgelopen jaren heeft de overheid maatregelen getroffen om de illegale en malafide hondenhandel aan te pakken. Zo zijn enkele wettelijke maatregelen genomen die zowel betrekking hebben op het verbeteren van het toezicht op de hondenfokkerij en -handel als op het verbeteren van de mogelijkheden om misstanden te voorkomen en op te sporen. De maatregelen zijn:

1. Oprichting van de dierenpolitie en het meldpunt *144 red een dier* voor mishandeling en verwaarlozing.
2. Afspraken met Marktplaats en andere platformen om impulsaankopen van huisdieren tegen te gaan.
3. Nieuwe regels zoals het "Besluit houders van dieren" gericht op socialisatie van, voorlichting over en administratie van dieren.
4. Strengere regels voor hondenpaspoorten en geen invoer meer van pups jonger dan drie maanden.¹
5. Identificatie- en registratieplicht (I&R-regeling) van honden.
6. Voorlichting van het Landelijk Informatie Centrum Gezelschapsdieren (LICG) over de aankoop en verzorging van dieren (incl. honden).

De staatssecretaris van EZ heeft aan de Tweede Kamer toegezegd dat de maatregelen voor de bedrijfsmatige fokkerij en handel van honden eind 2015 te evalueren en inzicht te geven in de effecten van bovenstaande maatregelen. Het gaat dan om het in beeld brengen van het ingezette beleid en de bijdrage hiervan aan het verminderen van de problematiek wat betreft fokkerij van en handel in honden. Daarnaast wordt specifiek de Identificatie- en Registratie-regeling (I&R-regeling) voor honden onderworpen aan een tussentijdse evaluatie. De evaluatie moet ook suggesties opleveren voor eventuele verbeteringen. De gevraagde evaluatie bestaat dus uit een algemeen deel waarin de verschillende maatregelen rondom hondenfokkerij en -handel worden geëvalueerd en een specifiek deel gericht op de I&R-regeling voor honden.

Dialogic bevindt zich in een uitstekende positie om te offeren voor deze opdracht, vanwege onze uitgebreide ervaring met beleidsevaluaties, onze kennis van internethandel, onze ervaring met onderzoek in de domeinen van economie, veiligheid en justitie en ervaring met onderzoek in een politiek-bestuurlijke context (zie hoofdstuk 5 Kennis en

---

¹ VERORDENING (EU) Nr. 576/2013 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 12 juni 2013 betreffende het niet-commerciële verkeer van gezelschapsdieren en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 998/2003.

ervaring). Daarnaast hebben wij een externe expert op het gebied van dierenwelzijn **10.2.e** in ons team opgenomen.

1.2 Leeswijzer

In deze offerte komen aan de orde:

- Context en beschrijving van het beleid voor hondenfokkerij en –handel, doelstellingen, onderzoeksvragen en uitgangspunten van de evaluatie (hoofdstuk 2).
- Plan van aanpak (hoofdstuk 3).
- Projectteam, planning, taakverdeling en begroting (hoofdstuk 4).
- Kennis en ervaring Dialogic (hoofdstuk 5).

Bijlage I bevat een bureaubeschrijving en een lijst referentieprojecten. Bijlage II bevat de CV's van de leden van het projectteam.

2 De vraag

In dit hoofdstuk schetsen we eerst de beleidscontext van deze evaluatie (paragraaf 2.1) alsook de daadwerkelijke maatregelen (paragraaf 2.2). Vervolgens presenteren we de onderzoeksvragen (paragraaf 2.3) en beschrijven we de uitgangspunten bij het uitvoeren van de evaluatie (paragraaf 2.4). Deze paragrafen vormen de opmaat naar hoofdstuk 3, waarin we onze onderzoeksaanpak en plan van aanpak uiteenzetten.

2.1 Hondenfokkerij en -handel

De positie van de hond in de samenleving is in de afgelopen jaren sterk veranderd. Waar vroeger honden de mens vooral hielpen als waak- en herdershond, maken ze nu steeds meer als gezelschapsdier deel uit van een huishouden. Mensen geven tegenwoordig ook veel meer geld uit aan huisdieren, bijvoorbeeld voor de aanschaf van de hond zelf, accessoires en (medische) verzorging.² Er is rondom honden een hele industrie ontstaan die (commercieel) inspeelt op de emotionele band tussen het baasje en zijn of haar trouwe viervoeter (variërend van hondenpsychologen, hondenhotels, uitlaatdiensten en socialisatiecursussen tot TV programma's en dieetvoeding).

Ondanks de bijzondere positie die de hond inneemt als huisdier betekent dat niet dat elke hond gezond ter wereld komt en goed verzorgd wordt. Hoe meer er aan honden verdiend kan worden hoe groter de kans dat er malafide fokkerijen en handelaren actief worden.³ Daar tegenover staat een toenemende maatschappelijke ongerustheid over het welzijn van dieren in het algemeen en honden in het bijzonder. In de afgelopen jaren zijn er veel schandalen geweest rondom dierenwelzijn (bijvoorbeeld dierentransporten, -ziektes en mishandeling). Vrijwel dagelijks berichten media over verwaarlozing van honden door ondervoeding, uitputting in oververhitte auto's en broodfok. Het probleem concentreert zich dus niet alleen rondom malafide hondenhandelaars en -fokkers. Het gaat ook om hondeneigenaren die om welke reden dan ook (gebrek aan geld, tijd, kennis over opvoeding, zicht op gevolgen van het houden van een hond, etc.) niet altijd in staat zijn hun viervoeter een gezond en plezierig leven te geven. Veel hondenhouders weten niet of hun pup uit een "goed nest" komt. Het welzijn van de ouderdieren wordt geschaad en pups afkomstig uit deze handel zijn vaak ziek en tonen regelmatig gedragsmatige afwijkingen als angst en agressie. Daarnaast wordt er niet gecontroleerd op erfelijke aandoeningen of rasoverdrijvingen. Dit is één van de belangrijkste oorzaken van ongerief bij honden.⁴ Honden worden regelmatig gefokt om een (economisch rendabel) ideaalbeeld van een ras te bereiken waarbij het lange termijn welzijn van dieren en hun nakomelingen ondergeschikt is gemaakt. Veel honden vervallen letterlijk en figuurlijk in een echt hondenbestaan.

Onderdeel van deze (malafide) handel is dat er wekelijks puppy's in groten getale en onder erbarmelijke omstandigheden vanuit Oost Europa naar Nederland worden vervoerd om hier voorzien te worden van (frauduleuze) documenten en vervolgens verhandeld te worden.⁵

---

² www.licg.nl

³ Malafide handel betreft handel in honden die niet voldoet aan de minimale welzijnseisen voor ouderdieren en pups. (bron: Hondenbescherming, 2010).

⁴ WUR (2010). Rapport ongerief bij gezelschapsdieren.

⁵ <http://www.omroepbrabant.nl/puppyhandel>. Zie ook Kamervragen over illegale handel in puppy's (21 april 2015).

Jaarlijks zou het in Nederland volgens het consumentenprogramma Radar gaan om minstens 100.000 honden die via het illegale circuit op de markt komen.⁶ Exacte cijfers ontbreken echter. Uit cijfers blijkt dat het merendeel van de in de afgelopen jaren legaal binnengekomen honden uit Hongarije en Slowakije komen.⁷

In Nederland werden in 2010 ongeveer 1,5 miljoen honden gehouden door 21% van de huishoudens.⁸ Het aantal honden met een stamboom is sinds 2006 met tien procent toegenomen en het aantal niet-rashonden met 25% gedaald. Dit zou betekenen dat rashonden populairder zijn geworden.⁹ Figuur 1 geeft een schatting van het aantal honden in Nederland op buurtniveau.¹⁰ Hoe donkerder een gemeente is gekleurd, hoe meer honden zich er bevinden (en mogelijk dus ook de aanwezigheid van hobby- en bedrijfsmatige fokkerijen¹¹). Volgens de directeur van de Hondenbescherming concentreert de hondenhandel zich in Noord-Brabant en Limburg.¹²

In 2010 waren er 8.000 fokkers aangesloten bij de Raad van Beheer op Kynologisch Gebied.¹³ De leden fokken voornamelijk voor hun hobby; slechts 426 fokkers worden gecategoriseerd als bedrijfsmatige fokkers. Bedrijfsmatig wordt hier gedefinieerd als: "anders dan incidenteel, met een zekere omvang en regelmaat, ongeacht of er sprake is van financieel gewin". Van deze 426 fokkers, brachten 277 fokkers meer dan vijf nesten per jaar voort. Geschat wordt dat hondenfokkers een omzet behalen van 13,6 miljoen euro. Een hond met stamboom kent een gemiddelde aanschafprijs van € 700, zonder stamboom is dit bedrag eerder € 250. Ook in dierenasielen is het druk. In 2009 zijn 21.571 honden opgevangen.

---

⁶ ANP MediaWatch / De Limburger (28 juni 2014). <http://www.radartv.nl/nieuws/archief/detail/article/malafide-puppyhandel-bloeit-in-zuid-nederland/>

⁷ Kamervragen over illegale handel in puppy's (21 april 2015).

⁸ HAS (2011). Feiten & cijfers in de gezelschapsdierensector.

⁹ Resultaten gebaseerd op interviews, dus voorzichtig interpreteren (HAS (2011). Feiten & cijfers in de gezelschapsdierensector).

¹⁰ Wij hebben gebruik gemaakt van een simplistisch algoritme aan de hand van hondenbelasting. Van een grote steekproef gemeenten is aan de hand van de tarieven en inkomsten van de hondenbelasting een verdeelsleutel bepaald. Deze is vervolgens toegepast op buurtniveau. Overigens kennen niet alle gemeenten een hondenbelasting.

¹¹ In navolging van het Besluit houders van dieren verstaan wij onder bedrijfsmatige fokkerijen het bedrijfsmatig verkopen, ten verkoop in voorraad houden, afleveren, te houden ten behoeve van opvang, of fokken ten behoeve van de verkoop of aflevering van nakomelingen waarbij bedrijfsmatig wordt behandeld. Criteria voor bedrijfsmatigheid zijn te vinden in hetzelfde Besluit.

¹² ANP MediaWatch / De Limburger (28 juni 2014). <http://www.radartv.nl/nieuws/archief/detail/article/malafide-puppyhandel-bloeit-in-zuid-nederland/>

¹³ HAS (2011). Feiten & cijfers in de gezelschapsdierensector.

*Figuur 1. Aantal honden in Nederland per buurt (wit = 0 honden; donkerblauw = 1.000 honden).
Bron: Dialogic*

2.2 Beleidsmaatregelen

De overheid heeft de afgelopen jaren wettelijke maatregelen getroffen die zowel betrekking hebben op het verbeteren van het toezicht op de hondenfokkerij en -handel als op het verbeteren van de mogelijkheden om misstanden op te sporen. Handhavers in het veld, zoals de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) en de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) zijn verantwoordelijk voor het toezicht op naleving van de wetten. Daarnaast kunnen de politie en het Openbaar Ministerie strafrechtelijke onderzoeken starten op verdenking van overtredingen van bepalingen van de wetten. Hieronder staan we stil bij de zes belangrijkste maatregelen.

Maatregel 1. Oprichting van de dierenpolitie en meldpunt 144 red een dier.

Om de aanpak van dierenmishandeling en -verwaarlozing kwantitatief en kwalitatief te verbeteren zijn in 2011 onder het kabinet Rutte I de dierenpolitie en één alarmnummer

voor dieren in nood in het leven geroepen.¹⁴ Vanaf 2011 zouden jaarlijks 125 agenten worden opgeleid tot dierenpolitie met als primaire taak dierenmishandeling aan te pakken. De dierenpolitie treedt strafrechtelijk op, handhaaft de bijzondere wetten en treedt ook hulpverlenend en preventief op. Daarnaast is het alarmnummer *144 red een dier* ingevoerd. De dierenpolitie zorgt voor adequate afhandeling van de meldingen die bij dit alarmnummer binnenkomen. Het convenant samenwerking dierenhandhaving beschrijft (de veranderingen in) het handhavingslandschap met de komst van de dierenpolitie en de verantwoordelijkheden tussen de verschillende organisaties op dat terrein.¹⁵ Het convenant dierenhulpverlening is gericht op een verbetering en professionalisering van dierenhulpverlening, om te komen tot een landelijk dekkend netwerk van die hulpverlening achter het meldnummer 144.¹⁶

In het regeerakkoord Rutte II is opgenomen: "de reguliere politie pakt verwaarlozing en mishandeling van dieren hard aan. Zware straffen en verboden om dieren te houden ondersteunen dit beleid". Met de motie Berndsen-Kuiken is gesteld dat er echter geen sprake meer moet zijn van fulltime inzet van 500 dierenagenten, maar van een taakaccent.¹⁷ De politie heeft hieraan uitvoering gegeven. Conform het inrichtingsplan van de politie zullen aan het eind van de personele reorganisatie minimaal 180 taakaccenthouders actief zijn.¹⁸

Binnen het KLPD is een expertisecentrum ingericht waar zicht wordt gehouden op de intake van meldnummer 144 (aantal meldingen, aard van de melding, verdeling over ketenpartners, etc.) en de afhandeling van de melding (proces verbaal opgemaakt, bestuurlijke opslag, etc.). Dit zou goed zicht geven op de resultaten van de dierenpolitie.¹⁹ Er wordt circa 19.000 keer per maand door burgers gebeld met meldingen over misstanden en vragen over dieren.²⁰ Per maand leiden circa 4.000 van deze gesprekken tot een melding en actie door de politie, de LID, de NVWA, de Dierenbescherming of dierenambulances. In 2014 kwamen ruim 116.000 telefonische meldingen binnen bij het meldnummer 144.²¹ In 2011 concludeerde de WUR²² nog wel dat de politie in de praktijk alle meldingen van dierenleed doorstuurde naar de LID of NVWA.

Uit onderzoek van het WODC²³ blijkt dat met de komst van het Meldpunt 144 en de dierenpolitie er meer meldingen met betrekking tot dierenwelzijn worden geregistreerd. Uitgaande van de gegevens van Meldpunt 144 krijgt de dierenpolitie jaarlijks ongeveer 10.000 meldingen.

---

¹⁴ Kamerbrief Invoering dierenpolitie en meldnummer dieren in nood (28 april 2011).

¹⁵ Convenant samenwerking dierenhandhaving (24 oktober 2011).

¹⁶ Convenant dierenhulpverlening (24 oktober 2011).

¹⁷ Kamerbrief over opvolging 144 meldingen (2 april 2015).

¹⁸ Inrichtingsplan Nationale Politie (december 2012).

¹⁹ Kamerbrief Dierenpolitie (24 oktober 2011).

²⁰ Kamerbrief Stand van zaken ten aanzien van de dierenpolitie (20 november 2012).

²¹ Kamerbrief over opvolging 144 meldingen (2 april 2015).

²² WUR (2011). Staat van het Dier.

²³ WODC (2013). Dierenwelzijn in het vizier. <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/02/05/dierenwelzijn-in-het-vizier.html>

Maatregel 2. Afspraken met Marktplaats en andere platformen om impulsaankopen tegen te gaan.

Uit onderzoek in 2006 blijkt dat op internet elke twee weken gemiddeld 16.000 pups worden aangeboden.²⁴ De dieren die gedurende twee weken werden aangeboden vertegenwoordigen een economische waarde van 9 miljoen euro. Hoewel de internethandel niet volledig uit illegale handel bestaat, bieden platformen als Marktplaats wel een lage drempel om honden uit het illegale circuit aan te bieden. Uit het onderzoek van de WUR²⁵ blijkt dat Marktplaats of een advertentie in de krant populaire media zijn voor de aanschaf van een pup. Bijna alle respondenten dachten een malafide gefokte hond te kunnen herkennen. Hoewel er een aantal een slechte ervaring had met gefokte honden, schatten zij de kans op herhaling van een miskoop klein in. De onderzoekers plaatsen hier echter hun vraagtekens bij.

Eén van de maatregelen om de illegale handel van honden tegen te gaan, is het creëren van bewustwording bij de (potentiële) kopers. De online handelsplaatsen Marktplaats, Speurders, 2dehands, Marktplaza en Marktnet hebben afspraken met elkaar gemaakt over juiste en tijdige informatievoorziening inzake impulsaankopen²⁶:

"Men zal bezoekers informeren over de aanschaf van dieren en verwijst naar informatie van het LICG of andere officiële instanties. Het LICG plaatst banners op Marktplaats met verwijzing naar haar website, waarop uitgebreid aandacht besteed wordt aan voeding, verzorging, huisvesting en kosten die met het houden van een huisdier gemoeid zijn. De online handelsplaatsen verwijzen ook naar de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland voor een actueel overzicht van regels voor handel in en houden van dieren. Ook de mogelijkheid tot het doen van melding van verdachte of illegale handelspraktijken via telefoonnummer 144, wordt door de handelsplaatsen onder de aandacht van bezoekers gebracht. De NVWA onderzoekt de mogelijkheden om te participeren in inbreukprogramma's van de online handelsplaatsen, zodat de NVWA de mogelijkheid heeft om verdachte en illegale handelsadvertenties zelf te kunnen verwijderen. Daarnaast past de NVWA internetrecherche toe. Tot slot zal jaarlijks overleg plaatsvinden tussen de handelsplaatsen, Dierenbescherming, LICG, NVWA en mijn ministerie over impulsaankopen. Ook het Platform Verantwoord Huisdierenbezit en Dibevo sluiten zich bij dit overleg aan."

Recentelijk heeft de NVWA een pilot gedaan waarbij aanbieders van pups op internet actief werden benaderd. De aanbieders werden gewezen op de regelgeving die van toepassing is, ook werd om aanvullende informatie gevraagd.²⁷ De resultaten van deze pilot moeten nog geanalyseerd worden.

Het LICG heeft in 2014 een campagne 'Voorkomen impulsaanschaf huisdieren' gevoerd.²⁸ Doel van de campagne was dat mensen zich zorgvuldiger oriënteren en beter geïnformeerd beginnen aan het houden van huisdieren. Er is praktische documentatie ontwikkeld over wat er allemaal komt kijken bij de aanschaf van verschillende huisdieren en er is een online test gelanceerd tijdens de Week van het Huisdier. Deze test geeft aan of en welk

---

²⁴ Kamervragen over illegale handel in puppy's (21 april 2015).

²⁵ WUR (2014). Rapportage kwalitatief onderzoek 'Identificatie en Registratie van honden'.

²⁶ Kamerstuk 28 286, nr. 729 Dierenwelzijn – maatregelen impulsaankopen (4 april 2014).

²⁷ Kamerbrief over stand van zaken beleidsbrief dierenwelzijn (30 maart 2015).

²⁸ Kamerbrief over stand van zaken beleidsbrief dierenwelzijn (30 maart 2015).

huisdier bij iemands levensstijl past. Via social media, flyers en webvertising is bekendheid gegeven aan deze test.²⁹

Maatregel 3. Nieuwe regels Besluit houders van dieren: nieuwe regels met betrekking tot socialisatie, voorlichting, administratie.

Op 1 juli 2014 is het Besluit houders van dieren in werking getreden. Hierin staat o.a. dat iedereen die een dier houdt, moet voldoen aan algemene huisvesting- en verzorgingsnormen.³⁰ Daarnaast zijn er regels gekomen voor het fokken van gezelschapsdieren en regels voor bedrijfsmatige activiteiten met gezelschapsdieren.³¹ Bedrijfsmatige houders van honden moeten zich laten registreren bij RVO.nl. Een bewijs van vakbekwaamheid is hierbij verplicht. Men moet zich daarnaast aan de regels voor huisvesting, verzorging en fokken houden. Deze gelden ook voor hobbyhouders. Fokken met honden mag niet schadelijk zijn voor het welzijn en de gezondheid van de ouderdieren en de pups.³² Een voorwaarde is bijvoorbeeld dat de houder er zo veel mogelijk voor moet zorgen dat ernstige erfelijke afwijkingen en ziekten niet worden doorgegeven. Ook mag een hond binnen een aaneengesloten periode van twaalf maanden maximaal één nest krijgen.

Betreffende verzorging is de houder verantwoordelijk voor de gezondheid en het welzijn van de dieren, verzorgt deze ze goed en mishandelt en verwaarloost de dieren niet. Een goede verzorging betekent onder andere dat de dieren voldoende bewegingsvrijheid hebben. Een voorwaarde voor goede huisvesting is bijvoorbeeld dat er in de ruimtes geen materialen gebruikt zijn of scherpe randen, uitsteeksels of andere situaties waardoor het dier gewond kan raken. Ook bij tentoonstellingen, beurzen of markten zijn regels van kracht.

Nieuw aan dit besluit is dat er een informatieplicht geldt. Gebrek aan kennis over de verzorging en de huisvesting is immers een belangrijke oorzaak voor ongerief bij gezelschapsdieren. Om deze kennis te vergroten, moet de verkoper bij de verkoop of aflevering van een dier schriftelijke informatie geven over de verzorging, huisvesting, gezondheid en gedrag van een dier, alsmede over de kosten die het houden met zich meebrengt. Erfelijke gezondheidsproblemen dienen ook vermeld te worden. Ook nieuw is dat er in het kader van de zorg voor jonge dieren moet worden voorzien in socialisatie, met het oog op hun latere gedrag.

Deze regels spelen een belangrijke rol bij het tegengaan van impulsaankopen en het fokken van dieren met uiterlijke kenmerken die het welzijn en de gezondheid van het dier kunnen schaden. Ook is een aantal ingrepen verboden, waaronder het verwijderen van bijklauwtjes bij honden per 1 juli 2014. Met de inwerkingtreding van het Besluit houders van dieren is de mogelijkheid ontstaan om bestuurlijke boetes op te leggen bij overtreding van dierenwelzijnsregels.

---

²⁹ Op Facebook alleen al zijn bijna 320.000 advertenties getoond en op Marktplaats zijn banners geplaatst.

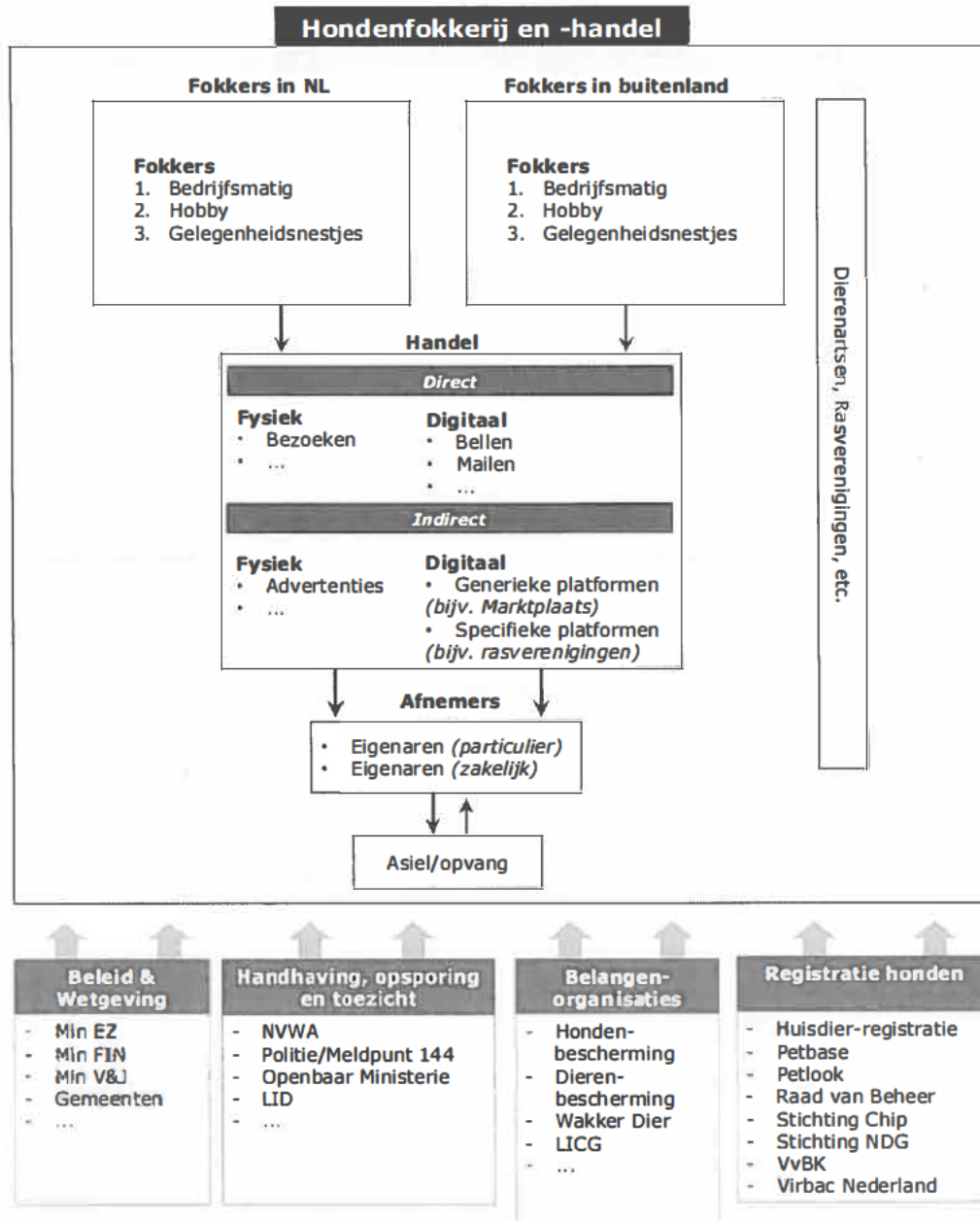
³⁰ Kamerbrief over stand van zaken beleidsbrief dierenwelzijn (30 maart 2015).

³¹ Wet dieren, Besluit houders van dieren, hoofdstuk 3, paragraaf 2 bedrijfsmatig houden van gezelschapsdieren; RVO.nl; Raad van Beheer Toelichting nieuwe wet- en regelgeving Besluit houders van dieren.

³² Zie voor alle eisen en voorwaarden het document Toelichting nieuwe wet- en regelgeving Besluit houders van dieren van de Raad van Beheer (http://www.raadvanbeheer.nl/uploads/media/RvB_info_houders_van_dieren_1-12-2014_01.pdf)

We hebben te maken met een diverse groep van potentiële overtreeders (zie figuur 2). Dit zorgt voor een uitdaging met betrekking tot de controle op de naleving van deze maatregel en daarmee deze evaluatie.

Figuur 2. Overzicht actoren in hondenfokkerij en -handel (niet uitputtend). Bron: Dialogic.

Om een indicatie van de opgevolgde meldingen van verwaarlozing of mishandeling van honden te geven³³: in 2009 heeft de LID 2.666 zaken nader onderzocht; in 2010 waren dit er 2.826. De NVWA heeft in 2009 14 zaken nader onderzocht, waaruit er zes gegrond bleken. In 2010 was dit respectievelijk 126 en 104. De LID neemt ook honden in bewaring, waarna een strafrechtelijk of bestuursrechtelijk traject volgt. In 2009 was dit aantal 402; in 2010 340.

³³ WUR (2010;2011). Staat van het Dier.

Maatregel 4. Strengere regels voor paspoorten en geen invoer meer van pups onder de 3 maanden.

De Europese Commissie heeft strengere regels opgesteld voor het Europese dierenpaspoort.³⁴ Vanaf 29 december 2014 mogen alleen dierenartsen het dierenpaspoort nog aan diereigenaren geven. Bovendien bevat het vernieuwde paspoort meer informatie dan het oude paspoort (dat bijvoorbeeld al informatie bevat over naam eigenaar, naam, geboortedatum, inentingen) zoals het land van herkomst en erfelijke aandoeningen. De pagina over de identificatie van het dier moet bovendien worden gelamineerd om fraude met de identiteit van de hond te voorkomen. Producenten van paspoorten mogen lege paspoorten dan ook alleen verstrekken aan gemachtigde dierenartsen.

Voor jonge honden geldt tevens dat zij bij binnenkomst in Nederland verplicht gevaccineerd moeten zijn tegen rabiës (hondsdoelheid).³⁵ Hierdoor zijn dieren minimaal 15 weken oud als ze naar Nederland komen.

Uit gesprekken die Dialogic eerder gevoerd heeft met dierenartsen komt naar voren dat de strengere regels een vooruitgang zijn, maar dat het systeem nog steeds niet waterdicht is. Wanneer mensen met hun hond bij de dierenarts komen en ze hebben geen paspoort bij zich (of zijn deze kwijtgeraakt), wordt meestal een nieuw paspoort meegegeven. Twee prominente redenen voor het niet hebben van een paspoort is dat ze deze nooit gekregen hebben bij de aankoop of dat ze deze kwijt zijn. In een deel van deze gevallen kan het mogelijk om illegale praktijken gaan. De paspoorten zijn wel terug te herleiden naar dierenartsen, maar de vraag is hoe het beleid en de wet met deze situaties om moet gaan. Door het verstrekken van een (goed ingevuld) paspoort worden de klanten en de honden zelf namelijk vaak wel geholpen (denk bijv. aan goed bijhouden van vaccinaties en medische ingrepen).

De paspoorten zijn niet 1 op 1 gekoppeld aan de chipregistratie. Chips die voor honden in Nederland geproduceerd worden hebben een nummer van 15 cijfers, waarbij de eerste drie cijfers 528 moeten zijn. Voor andere landen zijn deze eerste cijfers anders (afhankelijk van de driecijferige landcode). De chipfabrikanten moeten bijhouden aan wie ze de chips verkopen. De meeste chipfabrikanten zijn ISO-gecertificeerd en voldoen aan deze richtlijnen. Het gebeurt in de praktijk dat er een hond bij de dierenarts komt met een Nederlands paspoort, terwijl de chip niet met 528 begint. Hier is mogelijk wat aan de hand, maar het is niet te zeggen of het om illegale handel gaat (iemand kan bijvoorbeeld zijn paspoort kwijtgeraakt zijn en vervolgens een nieuw Nederlands paspoort meekrijgen).

Maatregel 5. Identificatie- en registratieplicht (I&R-regeling) van honden.

Om verwaarlozing, mishandeling en malafide handel in honden beter aan te pakken is op 1 april 2013 de identificatie- en registratieplicht van honden in werking getreden.³⁶ Elke hond die Nederland binnenkomt en elke pup die wordt geboren, moet een identificatiechip ingebracht krijgen. De fokker moet ervoor zorgen dat de hond binnen zeven weken na de geboorte is gechipt en binnen acht weken is geregistreerd bij een door de minister van EZ aangewezen databank. Onder meer de persoonsgegevens van de houder en de geboortedatum van de hond moeten geregistreerd worden in de databank. De eigenaar is verplicht de registratie up to date te houden. De Hondenbescherming pleit ervoor dat er meer geregistreerd wordt, bijvoorbeeld ook gegevens over de moederhond. Het ministerie

---

³⁴ Staatscourant Verordening 576/2013 (20 november 2014); zie ook de website van het KNMvD.

³⁵ Kamerbrief over puppyhandel (21 april 2015).

³⁶ Besluit identificatie en registratie van dieren (artikelen 5-18, identificatie en registratie van honden).

bekijkt te zijner tijd of dit noodzakelijk is.³⁷ Een probleem bij de registratie van de moederhond is dat er vaak onvoldoende bewijs is om te bepalen of de beweerde moeder ook daadwerkelijk de moeder is.³⁸

In februari 2014 waren 86.332 honden geregistreerd in de acht aangewezen databanken.³⁹ Er zijn in die periode 67.250 geboortemeldingen gedaan en 71.959 honden door een nieuwe houder geregistreerd. Het kan enige tijd duren voordat deze regeling daadwerkelijk gerealiseerd is. Vooral bekendheid bij een breed publiek is nodig; een breed draagvlak kan helpen bij de naleving van de wet. De NVWA heeft 22 overtredingen geconstateerd met betrekking tot deze regelgeving. Controle op naleving van de wet is echter erg lastig als de pups eenmaal verspreid over het land zijn.

Onderzoekers van de WUR⁴⁰ hebben een kwalitatief onderzoek onder hondenbezitters uitgevoerd om inzicht te krijgen in de kennis, houding en gedrag van deze hondenbezitters ten aanzien van het chippen en registreren van honden. Men bleek niet bekend met het verplichte karakter van I&R voor pups en reageerde argwanend omtrent de redenen om I&R te verplichten (het zou bijvoorbeeld ook gebruikt kunnen worden voor hondenbelasting). Er zouden efficiëntere manieren zijn om malafide praktijken aan te pakken. Over het algemeen was de bereidheid tot I&R in de toekomst laag.

Om de werking en de effectiviteit van de I&R-regeling in kaart te brengen, kan gestructureerd gekeken worden naar de 'I&R keten' (zie figuur hieronder). Per positie in de keten kan bekeken worden wat goed en fout gaat, en waar de grootste aandachtspunten gelegen zijn.

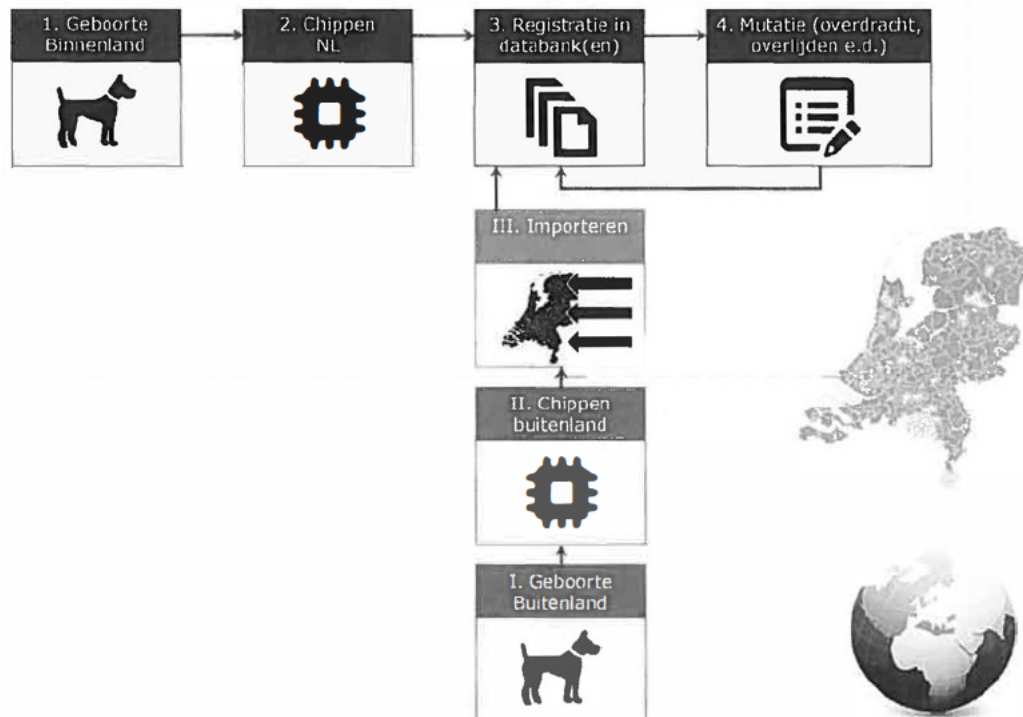
---

³⁷ Website Hondenbescherming.

³⁸ Beantwoording Kamervragen misstanden hondenhandel (4 april 2014).

³⁹ Beantwoording Kamervragen misstanden hondenhandel (4 april 2014).

⁴⁰ WUR (2014). Rapportage kwalitatief onderzoek 'Identificatie en Registratie van honden'.

Figuur 3: De keten van een geboorte van een hond tot aan de registratie (en mutaties in de registratie) Bron: Dialogic.

Geluiden uit de praktijk

Uit eerdere gesprekken die Dialogic heeft gevoerd met dierenartsen en een vertegenwoordiger van één van de acht databanken is een aantal aandachtspunten met betrekking tot de I&R regeling naar voren gekomen. Deze aandachtspunten zullen in ieder geval een plek krijgen binnen de evaluatie:

De regeling in de praktijk

- De eindverantwoordelijkheid ligt momenteel bij de hondeneigenaar. De eigenaar is echter vaak niet op de hoogte van de I&R-regeling, ziet niet altijd het nut in van een registratie en is niet altijd kundig genoeg om de hond te registreren.
- Handelaren hebben de hond vaak wel gechipt, maar niet geregistreerd (dit kost enkele euro's, en kan in volumehandel oplopen tot substantiële bedragen voor een handelaar). Vaak wordt dan wel mondeling of in een document genoemd dat de hond nog geregistreerd moet worden, maar dit gebeurt vervolgens niet altijd in de praktijk.
- Bij overdracht van een hond wordt deze vaak niet direct uit- en ingeschreven. Dit kan meerdere redenen hebben, bijvoorbeeld (1) men denkt er niet aan, (2) bij inschrijven van een nieuwe eigenaar lijkt de noodzaak voor de oude eigenaar om uit te schrijven niet altijd even hoog, (3) binnen twee weken mag de nieuwe eigenaar de hond inschrijven, maar dit wordt vervolgens vaak vergeten of niet nodig geacht.
- In tegenstelling tot een registratie zoals bij auto's (RDW) wordt overdracht van honden niet strikt gereguleerd. Er is bijvoorbeeld geen sprake van een vrijwaringbewijs aan de kant van de verkoper en een aankoop / eigendomsbewijs aan de kant van de koper.
- Er zijn geen echte sancties gekoppeld aan het overtreden van de wet (in relatie

tot in- en uitschrijven), dus er is weinig/geen extrinsieke incentive.

- Bovenstaande punten leiden ertoe dat de databases vervuild raken. Honden staan vaak niet, onjuist of dubbel geregistreerd. Voor het tegengaan van mishandeling en verwaarlozing is het echter van groot belang dat de administratie volledig en accuraat is.
- Er bestaat een vorm van ketenproblematiek. Het behoeft aandacht om goed na te denken over oplossingen voor deze problematiek (bijv. altijd de 'oude' eigenaar verantwoordelijk stellen voor de overdracht in de registratie).
- De dekking van de registratie (en de afzonderlijke databanken) verschilt naargelang de situatie van de hond. Zo zullen rashonden bijvoorbeeld vrijwel altijd geregistreerd worden (bij de Raad voor Beheer), terwijl een willekeurige nieuw geboren pup binnen een gezin minder kans heeft op registratie (door eerder genoemde redenen).
- De verschillende databanken zijn niet gestandaardiseerd. Sommige databanken houden uitvoerige beschrijvingen van de hond bij, terwijl andere dat niet doen. Het overzetten van een hond naar een andere registratie gaat daarom gepaard met een (volledig) nieuwe registratie.
- Niet alle databanken werken internationaal samen. Indien de problematiek in een breder (Europees) kader aangepakt wenst te worden, zal deze samenwerking opgezocht moeten worden (zie bijv. Europetnet).

Maatregel 6. LICG voorlichting over aankoop en verzorging dieren, incl. honden.

Het Landelijk InformatieCentrum Gezelschapsdieren (LICG) werd in 2007 opgericht met als taak het verstrekken van objectieve en deskundige informatie over het verantwoord omgaan met gezelschapsdieren. Het LICG stelt informatie beschikbaar over o.a. de aankoop en verzorging van dieren. Ze doet dat via de website⁴¹, via huisdierenbijsluiters en via praktische documenten. Professionals in de dierenbranche kunnen dit materiaal gebruiken. Bovendien organiseert het LICG diverse voorlichtingscampagnes over huisdieren.

Een meer actievare aanpak is het plaatsen van banners op websites als Marktplaats (zie ook maatregel 2). De eerder vermelde online test is uiteindelijk door bijna 42.000 mensen ingevuld.⁴² Mede door deze campagne had de website van het LICG 90% meer unieke bezoekers ten opzichte van dezelfde periode in 2013. LICG doet tevens aan targeted advertising (bijv. op basis van cookies).

2.3 Onderzoeksvragen

Op basis van de doelstelling en omschrijving van de opdracht zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld. Deze vragen vormen een leidraad voor de onderzoeks aanpak zoals uitgewerkt in het volgende hoofdstuk.

Wij hebben de vrijheid genomen de onderzoeksvragen uit de EZ offerte aanvraag voor een deel anders te structureren en anders te formuleren. Dit met als uitgangspunt dat de oorspronkelijke EZ onderzoeksvragen beantwoord worden. Zie de volgende tabel.

---

⁴¹ www.licg.nl.

⁴² Kamerbrief over stand van zaken beleidsbrief dierenwelzijn (30 maart 2015).

Tabel 1. Onderzoeksvragen evaluatie hondenfokkerij en -handel.

Buiten reikwijdte	
Buiten reikwijdte	
Beleidsvaluatie van de I&R-regeling	
D. Organisatie van de regeling	
D1	Hoe is de regeling georganiseerd en ingericht?
D2	Werkt deze organisatie van de regeling voor de voorop gestelde doelen, o.a. als extra instrument voor handhaving en opsporing door de NVWA en LID?
E. Effect van de I&R-regeling	
E1	Zijn alle partijen die betrokken zijn bij de fok en handel van honden (ook eigenaren) op de hoogte van de regeling? Waarom wel / niet?
E2	Handelen deze partijen naar de regeling? Waarom wel / niet?
E3	Wat zijn de sterke en zwakke punten van deze regeling? Wat zijn de kansen en bedreigingen voor deze regeling?
F. Toekomst van de regeling	
F1	Welke verbeteringen/aanpassingen van de regeling zijn nodig?

2.4 Uitgangspunten voor de uitvoering van het onderzoek

Volgend op de doelstelling en onderzoeksvragen, en aanhakend bij andere informatie uit de offerteaanvraag, benoemen wij hieronder een aantal uitgangspunten voor de uitvoering van dit onderzoek. Deze uitgangspunten, zowel methodologisch als inhoudelijk van aard, hebben invloed op het plan van aanpak dat in hoofdstuk 3 is uitgewerkt.

- **Snel en digitaal beschikking krijgen over alle relevante informatiebronnen inzake het beleid voor hondenfokkerij en -handel.** Dit is een belangrijke voorwaarde om het onderzoek vlot en effectief te starten. Een aantal kerndocumenten is bij het opstellen van deze offerte reeds verzameld (en bestudeerd):
  - Kamerbrieven: stand van zaken beleidsbrief dierenwelzijn (30 maart 2015); Dierenwelzijn – maatregelen impulsaankopen (4 april 2014); Dierenpolitie (24 oktober 2011); Stand van zaken ten aanzien van de dierenpolitie (20 november 2012); Invoering dierenpolitie en meldnummer dieren in nood (28 april 2011); opvolging 144 meldingen (2 april 2015); Kamervragen over illegale handel in puppy's (21 april 2015); Kamervragen misstanden hondenhandel (4 april 2014).
  - Wetteksten.
  - Convenant samenwerking dierenhandhaving (24 oktober 2011).
  - Convenant dierenhulpverlening (24 oktober 2011).
  - WUR (2010). Staat van het Dier. Monitoring van Dierenwelzijn en Diergezondheid in Nederland (0 meting).
  - WUR (2011). Staat van het Dier 2. Monitoring van Dierenwelzijn en Diergezondheid in Nederland.
  - WUR (2014). Rapportage kwalitatief onderzoek 'Identificatie en Registratie van honden'.
  - WUR (2010). Rapport ongerief bij gezelschapsdieren.
  - HAS (2011). Feiten & cijfers in de gezelschapsdierensector.
  - WODC (2013). Dierenwelzijn in het vizier.
  - Inrichtingsplan Nationale Politie (december 2012).
  - Hondenbescherming (2010). Malafide hondenhandel.
- **Goede samenwerking en afstemming.** Voor de dagdagelijkse uitvoering van het onderzoek onderhoudt Dialogic contact met de opdrachtgever. Aan de kant van Dialogic is de projectleider aanspreekpunt. Voor het beantwoorden van enkele onderzoeksvragen is materiaal nodig dat EZ of andere betrokkenen zullen moeten aanleveren. Dialogic investeert daarom in de relatie met opdrachtgever en andere betrokken actoren bij EZ. Dit laatste ook vanwege het belang van gegevensverzameling in het veld. Wij stellen voor dat voor het onderzoek één EZ contactpersoon beschikbaar is bij wie wij eventueel aanvullende informatieverzoeken kunnen doen.
- **Minimaliseren van de 'onderzoekslasten' in het veld.** Wij zullen in onze onderzoeksaanpak streven naar een zo minimaal mogelijke belasting voor de verschillende doelgroepen. Wij gaan geen vragen voorleggen die via andere bronnen, bijvoorbeeld deskstudie en administratieve gegevens betrouwbaar te beantwoorden zijn; hooguit ter verificatie of duiding. Dialogic investeert in de samenwerking met betrokken doelgroepen/actoren. Vooraf ontvangen zij uitleg waarom hen gevraagd wordt om deel te nemen. Achteraf ontvangen interviewpartners een conceptverslag van het gesprek ter verificatie.

- **Geen beleidsdoorlichting in het kader van de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek (RPE).** Hoewel de EZ offerteaanvraag spreekt van een beleidsdoorlichting betreft deze evaluatie geen formele Beleidsdoorlichting en is bijvoorbeeld een overzicht van reeds uitgevoerd evaluatieonderzoek in het domein van hondenfokkerijen en –handel niet aan de orde.
- **Vertrouwelijke omgang met informatie.** Dialogic garandeert dat geen vertrouwelijke informatie publiek wordt gemaakt in de rapporten. Dat gebeurt op de volgende manieren:
  - De ingewonnen informatie wordt alleen voor dit onderzoek gebruikt.
  - De ingewonnen informatie wordt binnen Dialogic alleen gebruikt door projectteamleden.
  - De aanbieder van informatie kan aangeven of bepaalde informatie vertrouwelijk is. Desgewenst kunnen wij dat vooraf expliciet vragen.
  - Tussen- en eindrapporten worden niet verspreid zonder uitdrukkelijke toestemming van de opdrachtgever.
  - Wanneer wenselijk maken wij gebruik van een NDA. Hier heeft Dialogic veel ervaring mee.
- **Kwaliteitsbewaking.** Dialogic borgt de kwaliteit en goede procesgang van de evaluatiestudie op de volgende manieren:
  - Afstemming met de opdrachtgever. Dialogic hecht aan een goede interactie en regelmatige afstemming (zowel in Den Haag, als per e-mail/telefoon) met EZ;
  - Duidelijke rollen en verantwoordelijkheden binnen projectteam;
  - Kwaliteitsbeoordeling door een partner van Dialogic, 10.2.e ;
  - Inzet van hoog gekwalificeerd personeel vanuit Dialogic. Allen hebben ruime ervaring met dit type beleidsonderzoek;
  - Wekelijkse afstemming met het interne team om inhoudelijke lijn en proces te bespreken & kennisoverdracht;
  - Aanspreekpunt voor project- en contractadministratie: 10.2.e (10.2.e @dialogic.nl; 0031 10.2.e).

3 Plan van aanpak

In dit hoofdstuk presenteren wij onze aanpak om de onderzoeksvragen, zoals gepresenteerd in hoofdstuk 2, te beantwoorden. In paragraaf 3.1 presenteren we kort een totaaloverzicht van de verschillende werkpakketten die we onderscheiden in de uitvoering. In de opeenvolgende paragrafen (paragraaf 3.3 tot en met paragraaf 3.9) werken we dit verder uit.

3.1 Onderzoeksaanpak

In dit onderzoek evalueren we feitelijk zes verschillende maatregelen. De evaluatie van elk van deze maatregelen heeft betrekking op eigen typen vragen en eigen typen data. We zullen steeds per onderdeel moeten bekijken wat de meest optimale onderzoeksmethode is. Die hangt af van het soort van data dat verzameld moet worden om de specifieke onderzoeksvraag te beantwoorden. Uiteraard spelen ook praktische overwegingen (beschikbaarheid van de data, doorlooptijd, budget) een rol. Een effectieve onderzoeksaanpak kenmerkt zich meestal door een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve methoden. Idealiter worden kwalitatieve methoden (zoals interviews en enquêtes) louter gebruikt om meningen en oordelen van mensen te inventariseren. Kwalitatieve methoden leveren meestal rijkere data op maar hebben het inherente nadeel dat deze data altijd gekleurd is door het subjectieve oordeel van de respondenten. Kwantitatieve methoden (en met name diegene die gebruik maken van directe neerslag) leveren objectieve data op maar deze is veel steriel en armer. De beide soorten methoden vullen elkaar aan en kunnen elkaar versterken – mits de combinatie goed is en ze goed worden uitgevoerd. Wat het laatste punt betreft: Dialogic beschikt over een team van zeer ervaren onderzoekers die samen nagenoeg het gehele portfolio aan beschikbare onderzoeksmethoden en technieken afdekken (inclusief geavanceerde kwantitatieve methoden).

Wij stellen de volgende globale onderzoeksaanpak voor:

We voeren eerst een deskstudie (WP1) uit. Die geeft een eerste inzicht in de ontwikkelingen in het veld. Ze levert ook de eerste groslijst van de respondenten voor de latere interviews (WP4) en de deelnemers voor de workshop (WP5). Daarna voeren we een kwantitatieve analyse (WP2) uit op een drietal databronnen: administratieve data (registers), webstatistieken (websites zoals marktplaats.nl) en media (social media). De resultaten van de desk research en data-analyse verwerken we in de vragenlijst die we gebruiken in de online enquête onder dierenartsen (WP3). We vragen de dierenartsen naar hun eigen kennisniveau en dat van hun klanten (de hondenbezitters) over de regelingen rond het Besluit Houders van Dieren. In de interviewronde (WP4) confronteren we een veelheid aan respondenten met de resultaten van de kwantitatieve analyses (directe neerslag) en kwalitatieve analyses (meningen uit het veld). We interviewen verschillende soorten respondenten (beleidsmakers, uitvoerders, handhavers, fokkers, NGO's) om een afgewogen beeld te kunnen krijgen van de feitelijke praktijk rond de uitvoering van het Besluit Houders van Dieren en de I&R-regeling. Deze interviews worden op individuele basis afgenomen. De afsluitende plenaire workshop (WP5) gebruiken we om de resultaten van alle voorgaande werkpakketten te valideren.

In de onderstaande tabel geven we per maatregel weer wat we gaan onderzoeken om een uitspraak te kunnen doen over de effectiviteit van de maatregelen (onderzoeksvraag C2). Nota bene, dit is slechts een onderdeel, maar wel het centrale onderdeel van de aanpak. Deze vragen zijn een verdieping van de onderzoeksvragen uit paragraaf 2.3.

Tabel 2. Onderzoeksaanpak per maatregel.

Vragen	Aanpak
Buiten reikwijdte	
<p>[Redacted text]</p>	<p>[Redacted text]</p>
<p>[Redacted text]</p>	
<p>[Redacted text]</p>	<p>[Redacted text]</p>
<p>[Redacted text]</p>	
<p>[Redacted text]</p>	<p>[Redacted text]</p>

⁴³ Wanneer er te weinig informatie beschikbaar komt over de sites zullen we een beperkt 'mystery guest' onderzoek uitvoeren waarbij we ons voordoen als potentiële koper van een hond op een verkoopsite. Zie ook paragraaf 3.5.

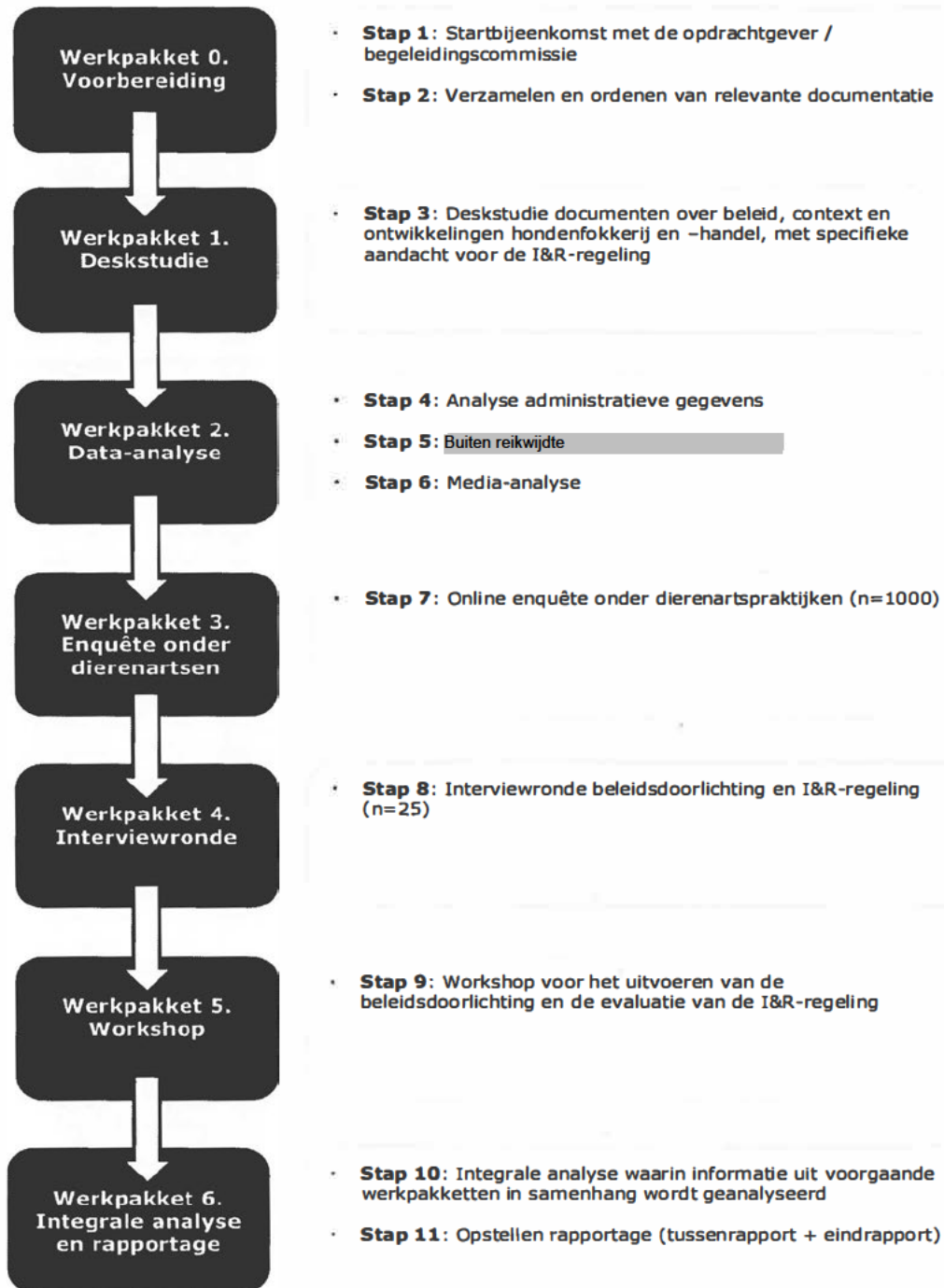

Buiten reikwijdte	
[Redacted]	
[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]
5. Identificatie- en registratieplicht (I&R-regeling) van honden.	
<p>5a. Waar bestaat de identificatie- en registratieplicht (wet en uitvoering, o.a. inrichting en organisatie) uit en wat wordt hier mee beoogd?</p> <p>5b. Welke databanken zijn er en hoe verschillen/overlappen deze databanken onderling (technisch, omvang, informatie, doelen, ...)?</p> <p>5c. Wat is de kwaliteit van de registraties, bijvoorbeeld worden alle honden geregistreerd? Wat zijn eventuele knelpunten bij deze registratie, bijv. administratieve lasten?</p> <p>5d. Hoe wordt I&R-plicht gehandhaafd/gecontroleerd?</p> <p>5e. Hoeveel overtredingen constateert de NVWA ten aanzien van de I&R-plicht?</p> <p>5f. Wat zijn de sterke en zwakke punten van deze regeling? Wat zijn de kansen en bedreigingen voor deze regeling?</p> <p>5f. Welke alternatieve systemen voor identificatie en registratie bestaan er voor honden (gemeentelijke penningen) en welke impact hebben deze systemen op I&R-plicht?</p> <p>5g. Welke bijdrage levert de I&R-plicht aan het welzijn van honden?</p>	<p><u>Meten:</u> o.a. aantal overtredingen, aantal registraties, aantal dubbel-geregistreerde honden, hoeveel niet gechipte honden langskomen bij dierenartsen, etc..</p> <p><u>Spreken:</u> e.g. KNMvD, NDG, LICG</p>
Buiten reikwijdte	
[Redacted]	Buiten reikwijdte
[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]

3.2 Verdeling in werkpakketten

Geclusterd op methodeniveau levert deze onderzoeksaanpak zes werkpakketten en elf onderzoeksstappen op. Binnen de werkpakketten zijn sommige stappen gericht op het algemene deel van de evaluatie (beleidsdoorlichting) en andere op het specifieke deel van de evaluatie (I&R-regeling). De volgende figuur geeft de verschillende werkpakketten en onderzoeksstappen schematisch weer.

Figuur 4. Plan van aanpak.

In de volgende paragrafen werken we de diverse onderzoekstappen in meer detail uit, zodat een beeld wordt verkregen van het plan van aanpak.

3.3 Werkpakket 0: Voorbereiding

Werkpakket 0: Voorbereiding		
Doel	Stappen	Resultaten (deliverables)
<p>Het maken van concrete werkafspraken met de opdrachtgever over aanpak, planning en (tussen)producten en het verzamelen van alle relevante informatie (documenten, namen, ...) die nodig zijn voor volgende fasen in het onderzoek.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stap 1: Startbijeenkomst met de opdrachtgever / begeleidingscommissie • Stap 2: Verzamelen en ordenen van relevante documentatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Verslag (met werkafspraken) van de startbijeenkomst opgesteld door opdrachtnemer. • Overzicht sleuteldocumenten en (digitale) beschikking over alle voor deze studie relevante documenten, studies en statistieken.

Stap 1: Startbijeenkomst met de opdrachtgever / begeleidingscommissie

De startbijeenkomst is bedoeld voor kennismaking tussen het onderzoeksteam en de begeleidingscommissie en dient als inhoudelijke en organisatorische aftrap van het onderzoek. Tijdens deze bijeenkomst willen wij in ieder geval de volgende agendapunten inbrengen:

- Presentatie en toelichting van het plan van aanpak.
- Afspraken over samenwerking met de opdrachtgever en andere stakeholders, bijvoorbeeld over het beschikbaar stellen van documentatie en de wijze van communicatie tussen de opdrachtgever en het onderzoeksteam.
- Onderwerpen waarover op korte termijn een besluit moeten worden genomen, bij voorkeur nog tijdens deze startbijeenkomst, o.a.:
  - (Digitaal) beschikbaar krijgen van relevante documentatie en administratie (o.a. toegang tot databanken waar honden worden geregistreerd, webstatistieken, ...).
  - Namen (en contactgegevens) voor de interviews.
  - Introduceren van het onderzoek bij partijen die (later) in het onderzoek betrokken worden, zoals beheerders c.q. eigenaren van databanken en websites en potentiële gesprekspartners voor de interviews.⁴⁴
- Planning van volgende bijeenkomsten met de begeleidingscommissie en op te leveren (tussen)producten.

De startbijeenkomst vindt plaats bij de opdrachtgever. Dialogic maakt een kort verslag van deze bijeenkomst. Het is essentieel dat de startbijeenkomst snel na de feitelijke gunning plaatsvindt om zo al één en ander in gang te kunnen zetten (zoals het opvragen van data).

Stap 2: Verzamelen en ordenen relevante documenten en informatie en toegang krijgen tot digitale (administratieve) gegevens

Ter voorbereiding op de deskstudie (zie stap 3) is het van belang dat duidelijk wordt welke documenten noodzakelijk en beschikbaar zijn voor dit onderzoek. In het kader van het

⁴⁴ Een aankondigingsbrief vanuit de opdrachtgever kan hier goed bij helpen.

opstellen van deze offerte hebben we reeds een aantal informatiebronnen verzameld (en deels bestudeerd) (zie paragraaf 2.4). Toegang tot bepaalde administratie is van belang om een goede evaluatie uit te kunnen voeren.

Deze stap bestaat dus uit het verzamelen, duiden en ordenen van zoveel mogelijk documentatie en informatie. Het overzicht van bronnen wordt tijdens de evaluatie continu bijgewerkt. Deskstudie is aan het begin van dit onderzoek geplaatst, maar in de praktijk is het verzamelen en analyseren van bronnen een doorlopende activiteit, omdat het goed mogelijk is dat in latere fasen van het onderzoek nieuwe bronnen beschikbaar komen.

Het tweede deel van deze stap is het verkrijgen van toegang tot de verschillende administratieve systemen en websites, zodat gegevens beschikbaar komen die kunnen helpen bij het beantwoorden van verschillende onderzoeksvragen. We realiseren ons dat toegang hiertoe niet altijd snel en eenvoudig geregeld is. Ten eerste kan het waar het commerciële internetplatforms betreft gaan om commercieel gevoelige informatie (bijvoorbeeld aantallen bezoekers). Ten tweede kan het waar het meldkamer 114 betreft om vertrouwelijke informatie gaan (bijvoorbeeld van melders). Ten derde is thans nog onduidelijk of en hoe de acht afzonderlijke databanken mee kunnen werken aan deze evaluatie. Mogelijk kunnen we van de data gebruik maken die zij geaggregeerd aan EZ/RVO aanleveren in het kader van de I&R-regeling.

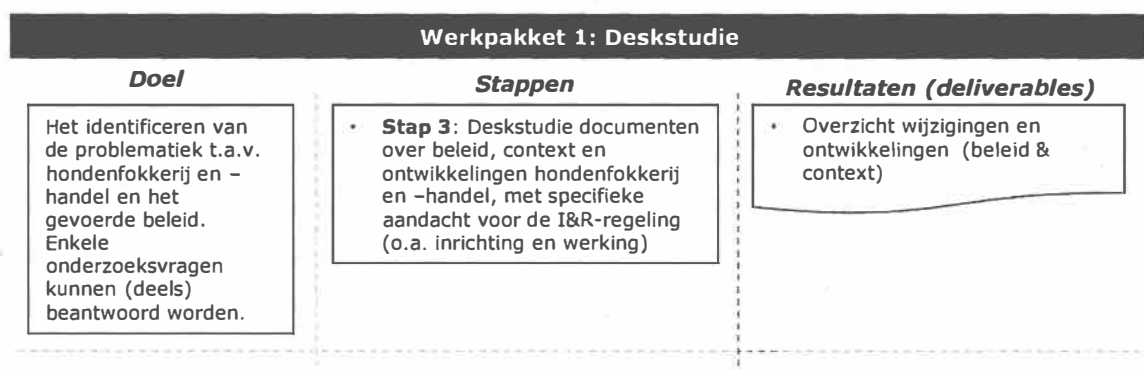
Desondanks moet in het begin van het onderzoek snel een poging worden ondernomen duidelijkheid te krijgen over de beschikbaarheid, de toegang en de bruikbaarheid van de verschillende gegevens. Het gaat in het bijzonder om:

- Registratiesystemen van de politie, het OM en Meldpunt 144.
- Webstatistieken van internetplatforms (Marktplaats, ...).
- Geanonimiseerde gegevens die in het kader van de I&R regeling aan EZ worden verstrekt.
- Administratieve gegevens van de afzonderlijke registratiesystemen voor honden (tenzij het derde punt hier al in voorziet).
- ...

Wij gaan er vanuit dat wij onder de toegangsbeperkingen die bij de opdrachtverlening horen, gebruik kunnen maken van een aantal van deze gegevens. Zeker voor wat betreft gegevens die wij bij derden moeten verkrijgen, verwachten wij dat EZ een bemiddelende rol kan spelen.

De exacte invulling en uitvoerbaarheid van deze informatiebehoefte wordt na opdrachtverlening apart besproken.

3.4 Werkpakket 1: Deskstudie

Stap 3: Deskstudie documenten over beleid, context en ontwikkelingen, met specifieke aandacht voor de I&R-regeling

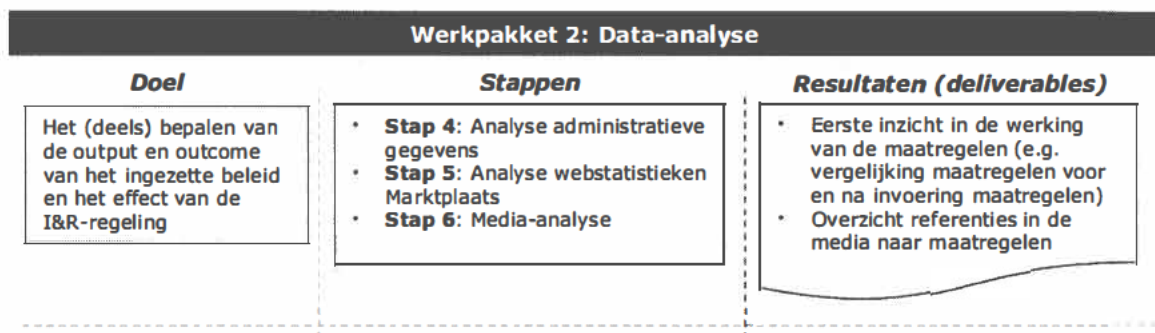
Deskstudie ondersteunt het onderzoek op drie manieren:

1. Zij helpt om snel en grondig een beeld te krijgen van de problematiek rondom hondenfokkerij en handel, evenals de genomen beleidsmaatregelen.
2. Deskstudie dient ook om – voor zover de beschikbare documenten dat toelaten – reeds een aantal onderzoeksvragen geheel of gedeeltelijk te beantwoorden, zoals onderzoeksvraag A1, A2 en D1 (en daarmee de 'a' vragen bij de afzonderlijke maatregelen in de onderzoeksaanpak).
3. Tot slot is deskstudie nodig om latere stappen in het onderzoek voor te bereiden, zoals de interviews.

De deskstudie helpt ons inzicht te krijgen in de inrichting en werking van de verschillende beleidsmaatregelen. Een specifiek deel van dit onderzoek betreft de beleidsevaluatie van de I&R regeling voor honden. Middels deskstudie zoomen wij in op de organisatie van de I&R-regeling, alsook de doelen van het instrument (onderzoeksvraag D2). Het gaat hier o.a. om de doelen gesteld voor een extra instrument voor handhaving en opsporing door de NVWA en LID.

Deskstudie is een permanente activiteit. Dat wil zeggen dat wij aanvullende bronnen (bijvoorbeeld aangedragen in interviews) bestuderen gedurende het project.

3.5 Werkpakket 2: Data-analyse

Stap 4: Analyse administratieve gegevens

Het doel van deze stap is (1) om meer inzicht te krijgen in de werking en uitvoering van de maatregelen, alsmede (2) het verkrijgen van beschrijvende statistieken betreffende het bereik en het effect van de maatregelen.

Idealiter krijgen wij toegang tot het registratiesysteem van meldnummer 144, dossiers van de dierenpolitie, het politieregistratiesysteem en het registratiesysteem van het Openbaar Ministerie. Dit om informatie te verzamelen over het aantal meldingen van misstanden over honden, de aard van de melding, de behandelende partij en de afhandeling van de melding (e.g. proces verbaal opgemaakt, bestuurlijke opslag). Daarnaast ontvangen wij graag informatie van de NVWA en LID over controles en overtredingen.

Op deze wijze kunnen we een goede vergelijking maken tussen meldingen voor en na invoering van de maatregelen, waarmee we onderzoeksvraag C3 deels beantwoorden. Dit is nadrukkelijk een wensenlijstje. Vermoedelijk zal niet alle informatie aan ons beschikbaar worden gesteld, bevat de administratie onvoldoende informatie en is op voorhand dus niet te zeggen of alle analyses uitgevoerd kunnen worden.

Tot slot vormt de informatie van de Dierenbescherming en de Hondenbescherming een belangrijke bron.

I&R-regeling

Daarnaast stelt toegang tot administratie of documentatie ons in staat vraag D2 (handelt men naar de regeling?) te beantwoorden. Denk dan aan het aantal geconstateerde overtredingen, zoals bijgehouden door de NWVA. Het aantal geconstateerde overtredingen zal in de praktijk echter geen volledig beeld geven van hoe men handelt naar de regeling. Om deze reden zijn de databanken voor hondenregistratie een interessante bron⁴⁵. Periodiek worden de registraties van de individuele databanken aangeleverd bij RVO. Deze geaggregeerde database zal als basis dienen voor onze analyses.

Uit de administratieve data van RVO (/databanken) is verschillende informatie te halen wat betreft de werking/naleving van de I&R-regeling in de praktijk. Uit de registratie zullen basisgegevens gehaald worden zoals:

- het aantal hondenregistraties
  - naar achtergrondeigenschappen van de hond zoals ras, geslacht, en leeftijd;
  - naar achtergrondeigenschappen van de eigenaar, zoals geslacht, leeftijd en regio.
  - door de tijd;
  - per databank.

Idealiter is de registratie volledig dekkend en volledig accuraat. De grootste (mogelijke) problemen voor de registratie zijn dat een hond (1) niet, (2) onjuist, of (3) meermaals voorkomt in de registratie, en (4) dat er entries in de registratie zitten die niet over een hond (of dier in het algemeen) gaan maar wel als hond opgegeven zijn (zie het volgend kader). Door het analyseren van de (geaggregeerde) database is wat te zeggen over de mate waarin deze problemen zich voordoen en dus de kwaliteit van de registratie beïnvloeden.

Hieronder zullen we toelichten welke indicatoren we vanuit de registratie willen opstellen om inzicht te geven in deze vier problemen.

Indicatoren voor probleemomvang dekking en accuraatheid van de registratie van honden

Onterecht als hond ingeschreven

- In theorie is het mogelijk een chipnummer te registreren als hond in de databanken, terwijl de chip niet gekoppeld is aan een hond. In de praktijk is dit naar verwachting echter geen groot probleem. Chips die voor honden in Nederland geproduceerd worden hebben daarbij een nummer van 15 cijfers, waarbij de eerste 3 cijfers 528 moeten zijn. De chipfabrikanten moeten bijhouden aan wie ze de chips verkopen. De meeste chipfabrikanten zijn ISO-gecertificeerd en voldoen aan deze richtlijnen. In het geval van een hond zou iemand dus een chip moeten hebben startend met 528, en zou hem dan (moedwillig) onterecht moeten registreren. Voor andere dieren waar de I&R-regeling niet van toepassing is zou dit in theorie makkelijker zijn, maar ook hier liggen dergelijke praktijken niet voor de hand. We gaan er op dit moment dus vanuit dat dit nauwelijks voor zal komen en dus verwaarloosbaar is op de gehele registratie. Wel is het goed om te vermelden dat er

---

⁴⁵ Van belang is dat deze regeling niet beperkt is tot de bedrijfsmatige hondenfokkerij- en handel.

geen nauwe controle plaatsvindt op hetgeen wat daadwerkelijk geregistreerd wordt.

De hond is meermaals ingeschreven

- Het chipnummer is de unieke sleutel waar een hond mee geïdentificeerd kan worden. Ook wanneer een hond in een andere databank wordt ingeschreven, blijft dit chipnummer constant. Door te controleren hoe vaak een chipnummer dubbel voorkomt, terwijl de (chronologisch) eerdere registratie niet is uitgeschreven, heb je een indicator voor het aantal 'meermaals ingeschreven honden'. In deze situatie kan het in theorie ook nog voorkomen dat hondeneigenaren hun hond tegelijkertijd in meer dan één databank willen registreren. In deze situatie zal de eigenaar van de hond in de verschillende registraties naar verwachting hetzelfde zijn. Wanneer je dus ook nog als criterium meeneemt dat de tweede registratie een andere eigenaar kent en/of andere gegevens kent (bijv. adres), heb je een indicator voor het 'aantal onterecht niet uitgeschreven honden'. Hetzelfde is mogelijk voor een tweede registratie binnen dezelfde databank. Als de tweede registratie actief is, terwijl de eerste registratie niet uitgeschreven is, heb je een indicatie dat de hond onterecht niet is uitgeschreven.
- Hoewel niet uitgeschreven honden in deze situatie een kleine vorm van databasevervuiling vormen, kun je stellen dat de meest recente registratie wel accuraat zou moeten zijn, en kun je met deze meest recente registratie werken als actuele informatie op dat chipnummer. Problematisch is de situatie waarin een mutatie vervolgens niet meer opgegeven wordt (zie laatste kopje in deze sectie).

De hond is niet ingeschreven

- We zullen op basis van bestaande bronnen een schatting maken van het aantal nieuwgeboren puppy's. Deze schatting kan naast de registratieaantallen gelegd worden. De discrepantie hiervan is een indicator voor het aantal niet-geregistreerde nieuwgeboren honden. Hierbij moet wel gecontroleerd worden voor het aantal entries in de registratie dat als hond geïdentificeerd staat, maar in werkelijkheid geen hond betreft. Gegeven dat dit laatste een verwaarloosbaar aantal is, kan direct gewerkt worden met het verschil tussen het aantal registraties en het aantal nieuwgeboren puppy's. Eventueel kan hier wel nog gecorrigeerd worden voor het aantal puppy's dat in de eerste weken komt te overlijden, aangezien deze groep mogelijk (terecht) niet geregistreerd wordt.

De hond is onjuist ingeschreven

- Deze groep is het lastigste in kaart te brengen. Voor de accuraatheid van de registratie is het problematisch wanneer een hond geregistreerd is, en zijn status ondergaat een mutatie (bijv. overdracht van de hond, overlijden) die niet doorge

ven wordt. Door middel van modellen⁴⁶ zou hier meer inzicht in geboden kunnen worden, maar gegeven de benodigde tijdsinvestering kiezen wij ervoor om dat binnen dit traject niet te doen.

- Om een schatting te kunnen maken van het aantal geregistreerde honden dat inaccurate informatie weergeeft, zullen we ons dus baseren op interviews en de enquête.

We zullen dus bovengenoemde indicatoren construeren op basis van de administratie van RVO, gegeven dat deze data beschikbaar is en beschikbaar wordt gesteld.

Buiten reikwijdte

[Redacted content]

⁴⁶ Voor de mutatie 'overlijden van een hond' zou een model gemaakt kunnen worden dat voorspelt wanneer een hond komt te overlijden. De meest simpele vorm zou zijn om de geboortedatum te nemen en hier de gemiddelde levensduur + één of twee standaarddeviaties bij op te tellen, rekening houdend met zaken zoals ras en geslacht. In deze gevallen is het dus zeer onwaarschijnlijk dat de hond nog zou leven, en zou gesteld kunnen worden (met een bepaalde zekerheid) dat de hond overleden moet zijn en dus uitgeschreven zou moeten zijn. Dit is enkel mogelijk voor de ingeschreven honden (waar minimaal ras en geboortjaar bekend zijn), en zal voor de honden die geboren zijn na intreding van de I&R-regeling nog niet relevant zijn (vanwege de jonge leeftijd van deze honden). Voor de mutatie 'overdracht hond' is het vrijwel onmogelijk om te weten wanneer de overdracht niet is geregistreerd. Er zou naast de registratie van RVO extra informatie bijgehaald moeten worden, zoals informatie over de eigenaar: denk bijvoorbeeld aan (1) als de geregistreerde eigenaar overleden is zal de eigenaar veranderd moeten zijn, of (2) als de eigenaar verhuisd is zal het adres ook mee veranderen. Dergelijke bronnen zijn echter niet/moeilijk beschikbaar, en zullen niet betrokken worden binnen dit onderzoek. Voor de 'verhuismutatie' is het wel mogelijk om een gemiddelde verhuistertmijn te bepalen en aan de hand hiervan te bekijken hoeveel honden onwaarschijnlijk weinig verhuizen. Dit levert echter enkel grove schattingen van dit probleem op.

- **Buiten reikwijdte**
[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

Buiten reikwijdte

Stap 6: Media-analyse

Het doel van deze stap is om inzicht te krijgen in de bekendheid van de I&R-regeling in de samenleving (onderzoeksvraag A3). Aangezien we geen vragenlijst gaan uitzetten onder een representatieve groep Nederlanders om deze bekendheid te meten zullen we met een 'next best' oplossing werken, namelijk nagaan in welke mate de media bekendheid hebben gegeven aan dit onderwerp. Hiervoor is een media-analyse een geschikte methode (in aanvulling op de interviews).

Of er bekendheid is bij burgers hangt af van de communicatie richting hen. Burgers kunnen er over gelezen hebben, of kunnen iemand gesproken hebben over het onderwerp. Een belangrijk communicatiemiddel zijn de generieke media. Binnen deze media, zoals LexisNexis en 'nos.nl', kunnen we middels snelle zoekopdrachten zien of er door de jaren heen nieuwsberichten naar buiten zijn gekomen over de onderwerpen (zoals dierenpolitie, registratie honden etc.). Indien er niets over naar buiten gebracht is, is het ook onwaarschijnlijk dat de bekendheid groot is. Indien er wel wat naar buiten is gebracht, is het belangrijk om het effect hiervan te toetsen bij de interviewpartners.

Voor de (dieren)sector kan een vergelijkbare exercitie uitgevoerd worden op een website als 'dierennieuws.nl'.

Op de website van de rijksoverheid⁴⁸ kan bekeken worden of de onderwerpen nog neerslag hebben gehad in Kamerstukken.

Door in deze bronnen te kijken naar de aanwezigheid van onderwerpen (aantallen binnen verschillende periodes) kan achtergrondinformatie verzameld worden die ook als input gebruikt kan worden voor de interviews.

---

⁴⁸ <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties>

3.6 Werkpakket 3: Enquête onder dierenartsen

Werkpakket 3: Enquête onder dierenartsen		
Doel	Stappen	Resultaten (deliverables)
Inzicht verkrijgen in de bekendheid onder dierenartsen en hun klanten met het Besluit Houders van Dieren	<ul style="list-style-type: none"> • Stap 7: Online enquête onder dierenartspraktijken (n=1000) • Stap 7B: Online enquête onder selecte groep praktijken (n=83) • Stap 7C: Telefonische enquête onder grote gezelschapsdierenpraktijken (n=10) 	<ul style="list-style-type: none"> • Mailing list dierenartspraktijken • Enquête • Testresultaten enquête • Resultaten online enquête/interviewronde

Het doel van dit werkpakket is om inzicht te krijgen in de bekendheid van dierenartsen en eigenaren van honden met het Besluit Houders van Dieren. Door deze regeling is sinds 1 april 2014 het chippen en registreren van honden wettelijk verplicht. De eerste registratie is in de centrale database van de rijksoverheid. Mutaties worden daarna via de decentrale registers (zoals NDG) doorgegeven.

Deze regeling heeft fokkers en eigenaren van dieren een aantal consequenties:

Fokkers zijn verplicht om aan de regeling mee te werken. Doen ze dit niet dan zijn ze strafbaar. Ze moeten niet alleen nieuwe dieren aanmelden (pups vanaf 7 weken) maar nu ook elk dier dat wordt verkocht expliciet afmelden.

Diereneigenaren dienen ervoor te zorgen dat hun hond geregistreerd is. Als zij een hond van een fokker kopen die niet geregistreerd is, is dit een malafide praktijk. Eigenaren zijn ook verplicht om elke verandering in het *houderschap* (bv. een adreswijziging of overlijden van een hond) door te geven zodat de chip altijd de meest recente gegevens bevat. Nota bene: het is de houder van de hond die in de databases geregistreerd staat, niet de eigenaar. Wie de eigenaar van de hond is (hetgeen voor eventuele aansprakelijkheid van belang kan zijn) is een juridische kwestie. Mogelijk zijn individuele eigenaren huiverig om hun hond te registreren omdat ze vermoeden dat de gegevens uit de basisregistratie voor de controle op hondenbelasting worden gebruikt maar dat is nadrukkelijk bepaald dat dat niet het geval is.

Het doel van dit werkpakket is om te achterhalen in hoeverre hondeneigenaren op de hoogte zijn van deze consequenties. We beantwoorden deze vraag op getrapte wijze, door een enquête uit te zetten onder dierenartsen. Het is ondoenlijk om de zeer grote en uiterst heterogene populatie van hondeneigenaren aan te schrijven. Er zijn ook geen mailing lists beschikbaar van hondeneigenaren.⁴⁹ Dierenartsen spelen een cruciale rol in de voorlichting en informatievoorziening aan hondeneigenaren. Hoewel het de verantwoordelijkheid van de eigenaar zelf is om haar of zijn hand te registreren en wijzingen bij door te geven, kan men vanuit de professionaliteit verwachten dat dierenartsen hun klanten op de hoogte brengen van het feit dat zij verplicht zijn om hond te registreren en af te melden en volgende eigenaar weer aan te melden. De dierenarts zou haar of zijn klanten kunnen wijzen op het maatschappelijke belang van de registratie voor het welzijn van dieren en voor de volksgezondheid (bv. tegengaan verspreiding zoönoses zoals *Leishmania* vanuit Zuid-Europese landen). Hoewel de dierenarts formeel geen rol heeft in de handhaving van

⁴⁹ Gemeenten die hondenbelasting innen beschikken uiteraard wel over een bestand met namen van hondeneigenaren. Het is op basis van de privacywetgeving echter nadrukkelijk verboden om deze bestanden voor andere doeleinden dan het oorspronkelijke doel (=innen van hondenbelasting) te gebruiken.

de regeling zou de dierenarts een aantekening kunnen maken in het paspoort van het dier als een klant (of fokker) weigert om een dier te registreren.

Stap 7: Online enquête onder dierenartspraktijken

Er zijn ruim 1.400 dierenartsenpraktijken in Nederland, waarvan circa 1.000 praktijken voor gezelschapsdieren. De praktijken lopen nogal uiteen in termen van grootte. Als we in de steekproef rekening houden met de stratificatie van de populatie (en de grotere praktijken relatief vaker mee gaan nemen) zijn voor een representatieve steekproef circa 300 ingevulde vragenlijsten nodig. Dat komt neer op een response rate van 30%. Telefonische enquêtes leveren relatief hoge response rates op, maar zijn ook relatief duur – dat wil zeggen ze schalen niet. Gegeven de omvang van de populatie en de randvoorwaarden van dit onderzoek zullen we daarom gebruik moeten maken van een online enquête. Deze schaalst uitstekend, maar heeft meestal een (veel) lagere response rate. Het is ook nog de vraag in hoeverre dierenartsen vragen over hun klanten willen en kunnen invullen.

We stellen daarom voor om de vragenlijst eerst te testen onder een kleinere groep (n=40) dierenartsen. We kunnen dan twee zaken testen:

1. de feitelijke bereidheid om de vragenlijst in te vullen (minimaal 12 dierenartsen zouden moeten meewerken) en
2. de kwaliteit en volledigheid van de antwoorden.

De vragenlijst zelf bestaat uit vijf blokken:

1. Vragen over de rol van de dierenarts zelf:
  - 1.1. Bekendheid van de dierenarts zelf met de nieuwe regels
  - 1.2. Oordeel over de naleving van de nieuwe regels en het aantal incidenten/meldingen van overtredingen.
  - 1.3. welke soorten voorlichting en informatie geeft zij of hij aan haar of zijn klanten);
2. Vragen aan dierenarts over het kennisniveau van haar of zijn klanten:
  - 2.1. (actief) Welk type vragen stellen klanten over de regeling/houderschap/rol overheid aan de dierenarts?
  - 2.2. (passief) In hoeverre zijn haar of zijn klanten *volgens de inschatting van de dierenarts* bekend met de regeling/houderschap/rol overheid?

Als de response rate onder de testgroep <30% is, maar de kwaliteit van de antwoorden wel hoog genoeg, stellen we als plan B voor om de enquête uit te zetten onder een gesloten groep van praktijken, namelijk de praktijken die aangesloten zijn bij het samenwerkingsverband van de Sterklinieken⁵⁰. De reden daarvoor is dat we veel hogere response rates verwachten (rond 80%) onder dit soort gesloten groepen.⁵¹

Mocht in de test blijken dat de kwaliteit en volledigheid van de antwoorden niet hoog genoeg zijn (met name onderdeel 2.2) dan stellen we als (radicaal) plan C voor om de online enquête te vervangen door een gerichte telefonische enquête onder een selecte groep van grotere praktijken (n=10). De assumptie is hier dat het kennisniveau bij deze praktijken relatief hoog is. Met andere woorden, als deze praktijken al geen inzicht kunnen geven in het kennisniveau van hun klanten, dan geldt dat zeker voor de kleinere en minder gespecialiseerde praktijken.

---

⁵⁰ <http://sterkliniek.nl/>

⁵¹ Er zijn 83 praktijken aangesloten bij de Sterkliniek. Bij een n=83 en een 95/5% betrouwbaarheidsniveau bedraagt de steekproefomvang 68. 68/83=82% vereiste response rate.

Onderzoeksstap 7 bestaan uit de volgende activiteiten:

- **Ontwerpen van de vragenlijst.** Het ontwerpen van de structuur van de vragenlijst (inclusief routing) en de items (dat wil zeggen de vragen plus meetschalen) voor elk van de vijf blokken. Een effectieve vragenlijst bestaat uit maximaal 20 items die zoveel mogelijk gesloten zijn. Routing maakt het invullen van de vragenlijst makkelijker voor respondenten maar zorgt voor een complexere verwerking van de data.
- **Programmeren van de vragenlijst.** We gebruiken hiervoor onze eigen geavanceerde omgeving. Die maakt het bijvoorbeeld mogelijk om resultaten real time te verwerken. Hierdoor kunnen we bijvoorbeeld de resultaten van een individuele respondent meteen vergelijken met het gemiddelde van de resultaten die al bekend zijn.⁵² Dit soort directe feedback verhoogt de response rate en de kwaliteit van de antwoorden in hoge mate.
- **Testen van de vragenlijst.** De technische functionaliteit van de vragenlijst wordt eerst intern getest (routing, layout enzovoort). Daarna zetten we de test intern uit om de eenduidigheid van de vragenstelling te toetsen. Tenslotte zetten we de online enquête 'live' uit onder een groep van testgebruikers (n=40). Op basis van de resultaten van de test verbeteren we de vragenlijst en stellen we onze strategie eventueel bij (keuze voor plan B of plan C).
- **Samenstelling van de mailinglist.** Al naar gelang de uitkomsten van de test stellen we een mailinglist samen met emailadressen van alle gezelschapsdieren praktijken in Nederland (n=1.000) of de emailadressen van de Sterklinieken (n=83). De eerste route gaat via de Kamer van Koophandel. We schonen deze lijst op en verrijken de lijst op basis van interne informatie. De tweede route gaat via het management van de Sterklinieken (we hebben toegang tot de leden van het MT).
- **Uitzetten en beheren van de enquête.** Het uitzetten en beheren van de online enquête gaat via de backend van onze eigen omgeving. We stellen voor om de enquête drie weken uit te laten staan, met een reminder na twee weken.
- **Verwerken en analyseren van de resultaten.** Resultaten van individuele enquêtes worden realtime verwerkt en teruggekoppeld aan respondenten. De geaggregeerde resultaten worden semi-automatisch verwerkt (rechte tellingen en simpele statistische technieken zoals t-tests). De resultaten van de enquête worden in een beknopt tabellenboek verwerkt met per vraag de codering, een tabel en een grafische weergaven van de resultaten.

---

⁵² Zie bijvoorbeeld <https://diadashboard.nl/uws/diensteninnovatie/>

3.7 Werkpakket 4: Interviewronde

Werkpakket 4: Interviewronde		
Doel	Stappen	Resultaten (deliverables)
Inzicht verkrijgen in de outcome en output van het ingezette beleid en de werking en het effect van de I&R-regeling	<ul style="list-style-type: none"> • Stap 8: Interviewronde beleidsdoorlichting en I&R-regeling (n=25)	<ul style="list-style-type: none"> • Interviewprotocol • Conceptlijst met interviewpartners • Door respondenten geaccordeerde interviewverslagen

Stap 8: Interviewronde beleidsdoorlichting en I&R-regeling

Dit werkpakket bestaat uit één stap, namelijk een interviewronde onder een selectie van stakeholders die betrokken zijn bij één of meerdere maatregelen die centraal staan in deze evaluatie. De redenen om één interviewronde te organiseren, zijn praktisch en inhoudelijk van aard. Ten eerste zal een aantal stakeholders kennis over en ervaring hebben met meer dan een maatregel. Ten tweede is het in de tijd handiger om in een gesprek meteen alle vragen voor te leggen die we willen stellen over de verschillende maatregelen, zodat we geen afzonderlijke interviewronde per maatregel hoeven te organiseren. Hoewel de EZ offerte dus een uitdrukkelijk onderscheid maakt tussen een doorlichting van het ingezette beleid enerzijds en de evaluatie van de I&R-regeling anderzijds kiezen we in dit werkpakket dus voor een integrale benadering.

Het doel van de interviews is om beelden uit de voorgaande werkpakketten aan te vullen en te toetsen en om een aantal onderzoeksvragen te beantwoorden die niet via deskstudie of andere methoden beantwoord kunnen worden. Daar komt bij dat interviews uitermate geschikt zijn om – naast het meer feitelijke materiaal uit deskstudie – te vragen naar meer subjectieve zaken zoals verwachtingen, opinies en attitudes. Waarom verwachten gesprekspartners dat een bepaalde maatregel, bijvoorbeeld afspraken met internetplatforms over de verkoop van honden, wel of niet effectief zal zijn? Welke knelpunten ervaren gesprekspartners bij het invoeren van bepaalde maatregelen? Hoe oordelen zij over de doelstellingen die ten grondslag liggen aan een maatregel? Welke flankerend beleid is nodig om een maatregel nog effectiever te laten zijn? Wat maakt dat databanken voor de registratie van honden versnipperd en onvolledig zijn? Hoe bekend zijn de verschillende maatregelen bij de verschillende doelgroepen? Welke sancties bestaan er bij verschillende maatregelen en hoe worden deze toegepast? Etc.

Het resultaat van deze interviewronde bestaat uit een goedgekeurd interviewprotocol, een lijst gesprekspartners en 25 door de gesprekspartners gecorrigeerde gespreksverslagen op.

De activiteiten in deze stap bestaan grofweg uit het opstellen van een interviewprotocol, het selecteren van gesprekspartners, het plannen, afnemen en verslagleggen van interviews. We gaan op deze verschillende activiteiten hieronder nader in.

Aangezien we zes verschillende maatregelen evalueren en er sprake is van uiteenlopende doelgroepen kunnen we niet met een uniforme vragenlijst alle gesprekken afnemen. We zullen ten behoeve van deze interviewronde daarom een vragenlijst maken die verbijzonderd wordt naar maatregel en doelgroep zodat de gesprekspartner alleen die vragen gesteld worden die voor hem of haar relevant zijn (zie de volgende tabel). Een bijkomend voordeel is dat de vragenlijst volledig gepersonaliseerd kan worden (dus een stap verder dan op het niveau van de doelgroep).

Tabel 3. Structuur interviewvragen evaluatie beleid t.a.v. hondenfokkerijen en -handel (illustratief)

VRAGEN	DOELGROEPEN				
	Beleid	Handhaving & toezicht	Hondenfokkerij en -handel	Dierenbescherming	Etc.
Algemene vragen					
Vraag 1	✓	✓	✓	✓	✓
...	✓	✓	✓	✓	✓
Vraag n	✓	✓	✓	✓	✓

Buiten reikwijdte

Maatregel 5					
Vraag 1			✓		
...			✓		
Vraag n			✓		

Buiten reikwijdte

Voor wat betreft de te interviewen personen onderscheiden wij de volgende partijen/namen:

- Beleid (bijv. EZ).
- Handhaving, opsporing en toezicht (bijv. NVWA, politie/Meldpunt 144, Openbaar Ministerie, LID).
- Vertegenwoordigers van de hondenfokkerijen en -handel (bijv. Raad van Beheer houden van honden, Dibevo, individuele fokkers en handelaren).
- Belangenorganisaties voor het welzijn van honden (bijv. Hondenbescherming, Dierenbescherming, Wakker Dier, LICG) - 10.2.e Hondenbescherming)
- Internetplatformen waar honden te koop worden aangeboden (bijv. Marktplaats).
- Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD).⁵³

⁵³ Individuele dierenartsen worden al in WP3 benaderd.

- Databanken voor de registratie van honden (bijv. Nederlandse Databank Gezelschapsdieren (NDG) - 10.2.e (NDG)
- Experts - o.a. 10.2.e (prof. UU)
- Bedrijven die toeleveren aan de gezelschapsdierenbranche (MSD, Zoetis) - 10.2.e (MSD)

Wij gaan uit van ongeveer 25 interviews. Een definitieve lijst gesprekspartners wordt in overleg met de opdrachtgever vastgesteld. We streven naar een evenwichtige lijst gesprekspartners. Dat wil zeggen dat we letten op spreiding over type doelgroepen (en belangen) en maatregelen (met extra aandacht voor maatregel 6 over de I&R-regeling).

In het volgend kader staan onderwerpen die in de interviews aan de orde kunnen komen. Een definitief interviewprotocol wordt tevens in overleg met de opdrachtgever vastgesteld. Dan zullen de vragen ook toegewezen worden aan de verschillende doelgroepen.

Box 1. Items voor de vragenlijst (illustratief, selectie)

Buiten reikwijdte

- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]

[Redacted]

- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]

[Redacted]

- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]
- | [Redacted]

Buiten reikwijdte

- | [redacted]
- | [redacted]
- | [redacted]
- | [redacted]
- | [redacted]
- | [redacted]
- | [redacted]
- | [redacted]
- | [redacted]
- | [redacted]

• ...

[redacted]

- | [redacted]
- | [redacted]
- | [redacted]
- | [redacted]
- | [redacted]
- | [redacted]
- | [redacted]
- | [redacted]
- | [redacted]
- | [redacted]

• ...

Maatregel 5: I&R-regeling

- Wat wordt beoogd met de I&R-plicht?
- Wat is de stand van zaken omtrent de invoering van de I&R-plicht?
- Wat wordt gedaan om hondeneigenaren te informeren over de I&R-plicht? Wat is het effect?
- Welke databanken zijn er en hoe verschillen/overlappen deze banken onderling?
- Wat is de kwaliteit van de registraties? Worden alle honden geregistreerd? Wat zijn eventuele knelpunten?
- Hoe wordt de I&R-plicht gehandhaafd?
- Hoeveel overtredingen worden ten aanzien van de I&R-plicht geconstateerd?
- Welke alternatieve systemen voor identificatie en registratie bestaan er voor honden en welke impact hebben deze systemen op de I&R-plicht?
- Welke bijdrage levert de I&R-plicht aan het welzijn van honden?
- Zijn er specifieke knelpunten die de effectiviteit van deze maatregel verminderen? Wat zijn oplossingsrichtingen?

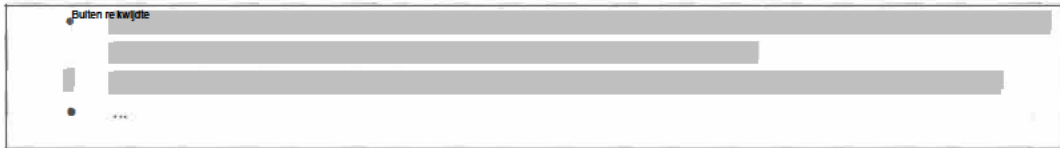
• ...

Buiten reikwijdte

- | [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- | [redacted]
- [redacted]
- | [redacted]
- [redacted]
- | [redacted]
- [redacted]

• ...

[redacted]

We maken wel een opdeling in de planning van de gesprekken. Zo zullen de eerste interviews eerder verkennend zijn, wat ons de gelegenheid geeft om bij de resterende interviews dieper op de stof in te gaan. Ook is het mogelijk om eerder te spreken met organisaties die in eerdere stappen een rol spelen, bijvoorbeeld vertegenwoordigers van internetplatformen en databanken voor de registratie van databanken. Met de keuze van de gesprekspartners zal hier rekening mee worden gehouden. Deze stap bestaat dus uit:

- **Vaststellen van de definitieve gesprekspartners** (in samenspraak met de opdrachtgever). Wij stellen voor om ongeveer 25 interviews te doen, waarvan we de meeste face-to face zullen uitvoeren en waarbij de mogelijkheid bestaat dat een interview met meerdere personen tegelijk wordt gehouden zodat meer dan 25 personen gesproken worden.
- **Opstellen en vaststellen van een interviewprotocol.** Dat wil zeggen dat een lijst met onderwerpen wordt gemaakt die als leidraad voor de interviews geldt. Dialogic werkt met semigestructureerde vragenlijsten. In het kader hierboven noemen we een aantal onderwerpen (incl. een eerste voorzet voor interviewvragen) dat in de interviews aan de orde kan komen. De keuze welke onderwerpen ter sprake komen, hangt af van de doelgroep (type gesprekspartner) en bevindingen uit eerdere stappen. De onderwerpen zijn rechtstreeks afgeleid van de onderzoeksvragen.
- **Inplannen van de interviewafspraken.** De meeste interviews zullen op locatie plaatsvinden, tenzij omwille van agenda en tijd alleen een telefonisch interview mogelijk is. De interviews duren maximaal 1,5 uur.
- **Houden van de interviews en terugkoppeling van het interviewverslag aan de gesprekspartners.** Dialogic maakt van ieder gesprek een verslag en koppelt dit terug aan de gesprekspartner. Zo bestaat er voor gesprekspartners nog de mogelijkheid om het verslag aan te vullen, te corrigeren en te valideren. Vanzelfsprekend garanderen wij vertrouwelijkheid. Dat wil zeggen dat (i) informatie alleen wordt gebruikt voor dit onderzoek, (ii) het interviewverslag niet wordt doorgestuurd aan derden of publiek wordt gemaakt, en (iii) in het eindrapport geen direct herleidbare quotes worden opgenomen.
- **Analyse van belangrijkste interviewresultaten.** De interviewresultaten worden door Dialogic verwerkt in een zogenaamde analysematrix (waarin de resultaten per onderwerp geordend worden), zodat systematische analyse van de interviewverslagen mogelijk is.

3.8 Werkpakket 5: Workshop

Werkpakket 5: Workshop		
Doel	Stappen	Resultaten (deliverables)
Verificatie en aanvulling van de interview- en enquêteresultaten	<ul style="list-style-type: none"> • Stap 9: Workshop voor het uitvoeren van de beleidsdoorlichting en de evaluatie van de I&R-regeling	<ul style="list-style-type: none"> • Lijst van uit te nodigen deelnemers • Basisontwerp van de workshop • Samenvatting van de belangrijkste inzichten en discussiepunten

Stap 9: Workshops voor het uitvoeren van de beleidsdoorlichting en de evaluatie van de I&R-regeling

Het doel van dit werkpakket is om bij een aantal relevante stakeholders die betrokken zijn bij het beleid voor hondenfokkerijen en -handel bevindingen uit de voorgaande werkpakketten te toetsen en aan te vullen en te inventariseren welke verbeteringen of aanpassingen in het beleid gewenst zijn. We maken daarbij een onderscheid tussen een workshop voor de doorlichting van het ingezette beleid en een workshop gericht op de I&R-regeling. De eerste workshop concentreert zich op de maatregelen exclusief de I&R-regeling. De tweede workshop richt zich volledig op de I&R-regeling. De reden voor dit onderscheid is dat EZ in de offerteaanvraag duidelijk aangeeft dat de I&R-regeling een aparte evaluatie vergt. Ondanks dat wij in deze offerte een inhoudelijke keuze maken voor beide workshops benadrukken wij dat de aanpak zodanig flexibel is dat tijdens de looptijd van de evaluatie in overleg met de begeleidingscommissie besloten kan worden een andere insteek te kiezen voor beide workshops. Dat heeft geen impact op het budget en de planning.

Dit werkpakket levert de volgende producten op:

- Een toetsing en aanvulling van de bevindingen ten aanzien van de beleidsdoorlichting van het ingezette beleid (vijf maatregelen) en de evaluatie van de I&R-regeling (één maatregel).
- Een inventarisatie van de verbeteringen en aanpassingen die volgens de deelnemers aan de workshops gewenst zijn in het beleid voor hondenfokkerijen en -handel.
- Een verslag van alle workshops.

Dit WP kent de volgende activiteiten:

- Het in overleg met de begeleidingscommissie bepalen of het opportuun is deze workshops te organiseren en wie aan deze workshops deel zouden moeten nemen. De bevindingen uit de voorgaande werkpakketten kunnen immers aanleiding geven om het accent in deze workshop(s) op een bepaalde maatregel, doelgroep of knelpunt te leggen. Mogelijk is het aangewezen om een sessie geheel te wijden aan een maatregel waar de meeste controverse over bestaat of de maatregel die het minst effectief blijkt te zijn. Dit is op voorhand niet te zeggen dus wij zullen tijdens het project hierover advies uitbrengen aan de begeleidingscommissie. Uitgangspunt is wel om twee workshops te organiseren.

- In overleg met de begeleidingscommissie worden het programma, de locatie en de deelnemerslijst bepaald. Wij begroten twee bijeenkomsten van een dagdeel die op een goed bereikbare locatie worden georganiseerd. Wij gaan uit van ongeveer tien deelnemers per workshop. Doelgroepen van deze workshops kunnen zijn (afhankelijk van de agenda)⁵⁴:
  - Beleid (bijv. EZ).
  - Handhaving, opsporing en toezicht (bijv. NVWA, politie/Meldpunt 144, Openbaar Ministerie, LID).
  - Vertegenwoordigers van de hondenfokkerijen en –handel (bijv. Raad van Beheer houden van honden, Dibevo, individuele fokkers en handelaren).
  - Belangenorganisaties voor het welzijn van honden (bijv. Hondenbescherming, Dierenbescherming, Wakker Dier, LICG).
  - Internetplatformen waar honden te koop worden aangeboden (bijv. Marktplaats).
  - Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD).
  - Databanken voor de registratie van honden (bijv. Nederlandse Databank Gezelschapsdieren (NDG)).
  - Experts.
  - Specifiek voor de workshop over de I&R-regeling worden LIGC, vertegenwoordigers van de databanken en beleidsmakers en –uitvoerders (inclusief toezicht en handhaving) uitgenodigd.⁵⁵
- Het inhoudelijk voorbereiden, begeleiden en verslagleggen van deze workshops. De bijeenkomsten worden geleid door een ervaren consultant uit ons projectteam en vastgelegd door een andere teamlid. Wij zullen ervoor zorgen dat de bijeenkomsten goed voorbereid worden en dat de deelnemers ook voorbereid deelnemen. Dat betekent dat deelnemers vooraf een informatiepakket ontvangen dat meer omvat dan alleen een uitnodiging en een programma. Wij kunnen ook de eerste resultaten vooraf toesturen en daar in een aparte presentatie tijdens de bijeenkomst zelf bij stilstaan. De bijeenkomsten zullen voldoende tijd reserveren voor een dialoog. Onderwerpen die in ieder geval aan de orde komen, zijn:
  - Doel en opzet van de workshop.
  - Presentatie van de voorlopige resultaten per maatregel (inclusief bespreking).

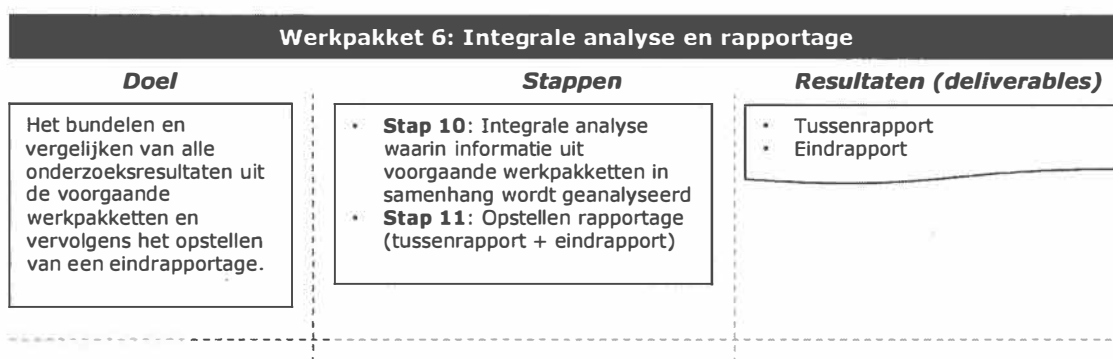
⁵⁴ Deze categorieën tonen overlap met de categorieën in de interviewronde (WP4). Dit hangt samen met het feit dat dezelfde maatregelen aan de orde komen. We kunnen in de interviews daarom vragen of de gesprekspartner bereid is in een later stadium van het onderzoek deel te nemen aan een workshop. Zeker partijen die een cruciale rol spelen in een maatregel zullen uitgenodigd moeten worden, ook als zij al hebben deelgenomen aan een interview. Uiteraard kunnen ook andere personen uitgenodigd worden voor deze workshops.

⁵⁵ Het kan dus ook betekenen dat de eerste workshop over het ingezette beleid slechts enkele maatregelen aan de orde stelt, omdat er voor de andere maatregelen (te) weinig besprekpunten zijn. Dan worden ook alleen die stakeholders uitgenodigd die betrokken zijn bij alleen deze maatregelen. Of dat een workshop gesplitst wordt in logisch samenhangende maatregelen (en sommige deelnemers dus een deel van de bijeenkomst bijwonen).

- Openstaande vragen in de evaluatie / gewenste aanvullingen.
  - Issues voor toekomstig beleid voor hondenfokkerijen en -handel.
  - Vervolg van het onderzoek.
- Het gaat er in deze sessies dus vooral om dat de deelnemers vanuit hun kennis en rol reflecteren op de resultaten van het onderzoek tot dusver. Wijken de bevindingen af van het beeld dat zij van de sector hebben? Waarom wijkt dat beeld wel/niet af? Wat betekenen deze resultaten voor de toekomst van het beleid? Wat moet de overheid en wat moeten andere partijen doen?
  - Het conceptverslagen van de bijeenkomsten worden gedeeld met de deelnemers en dient als directe input voor de volgende werkpakketten.

3.9 Werkpakket 6: Integrale analyse en rapportage

Stap 10: Integrale analyse

In deze stap zullen wij de bevindingen uit de verschillende onderzoeksstappen samenvoegen, bewerken, duiden om er vervolgens onze eigen conclusies aan te verbinden. Hierbij maken we onderscheid tussen de resultaten van de beleidsdoorlichting specifieke en de beleidsevaluatie I&R-regeling. In deze stap kijken we ook nadrukkelijk naar gezamenlijke conclusies en aanbevelingen.

Stap 11: Opstellen rapportage (tussen- en eindrapport)

De resultaten zullen vervolgens worden opgeschreven in een helder en beknopt rapport waarin alle onderzoeksvragen (zie paragraaf 2.3) worden beantwoord.

Het eindrapport bestaat uit:

- Een eindrapport (met evt. bijlagen) met de bevindingen van de doorlichting;
- Een antwoord op de kernvraag en de onderliggende vragen;
- Een analyse van het effect van het gevoerde beleid op basis van schriftelijke en andere bronnen;
- Een beleidssynthese die een beleidsmatige duiding geeft van de belangrijkste bevindingen.

Het eindrapport wordt eerst opgeleverd als een tussenrapport (een conceptrapport)⁵⁶ waarna de opmerkingen die de begeleidingscommissie heeft op deze conceptversie

⁵⁶ In het EZ bestek wordt gesproken over een tussen- en eindrapport. Wij interpreteren 'tussenrapport' in deze context als een conceptversie van het eindrapport. Gezien de doorlooptijd van het

verwerkt worden in een finaal eindrapport. Wij zullen in deze stap nauwkeurig aangeven welke opmerkingen verwerkt worden (en wanneer relevant waarom niet).

Het eindrapport bevat dus zowel een beleidsdoorlichting van het ingezette beleid als de beleidsevaluatie van de I&R-regeling. Dit rapport wordt – uitgaande van 25 augustus 2015 als ingangsdatum – uiterlijk op 29 februari 2016 opgeleverd.

In het onderstaand kader presenteren wij een voor beeld van een inhoudsopgave.

Box 3. Inhoudsopgave (illustratief)

Managementsamenvatting

H1. Inleiding (aanleiding, doel & vragen, aanpak, leeswijzer)

Buiten reikwijdte

DEEL 2: BELEIDSEVALUATIE I&R REGELING

H8: Identificatie- en registratieplicht (I&R-regeling) (Maatregel 6)

DEEL 3: BELEIDSSYNTHESE

H9: Beleidsmatige duiding van de belangrijkste bevindingen (incl. conclusies en aanbevelingen)

Bijlagen (geïnterviewde personen, bronnenlijst, gebruikte vragenlijsten, onderzoekspopulatie en respons, etc.)

---

onderzoek (zes maanden) voorzien wij halverwege wel een bespreking van de tussentijdse resultaten met de begeleidingscommissie (zie verderop in deze offerte).

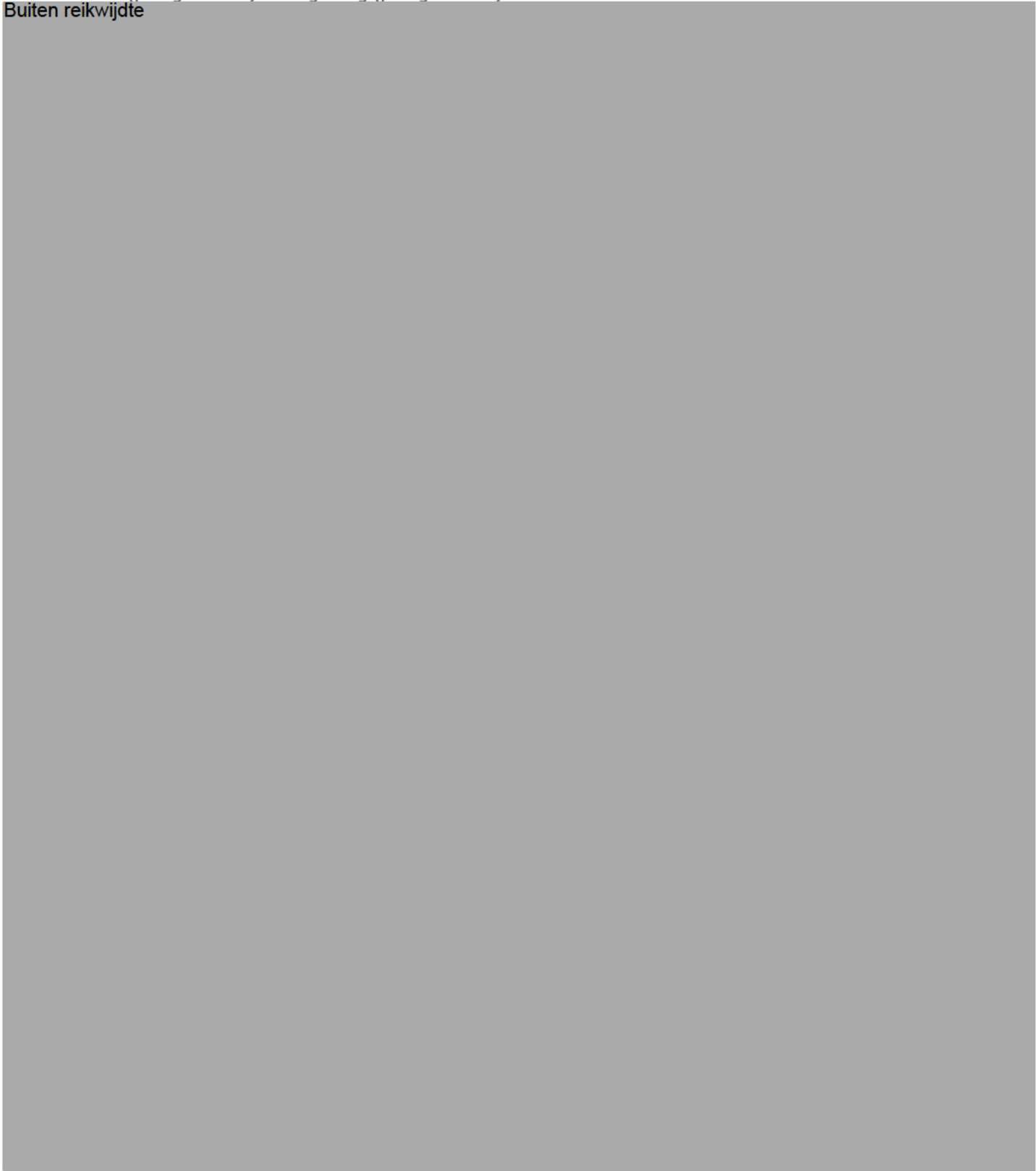

4 Uitvoering

In dit hoofdstuk bespreken we tot slot de praktische zaken, zoals het projectteam (paragraaf 4.1), de planning van de studie (paragraaf 4.2) als ook de taakverdeling (paragraaf 4.3) en begroting (paragraaf 4.4).

Buiten reikwijdte

4.2 Planning

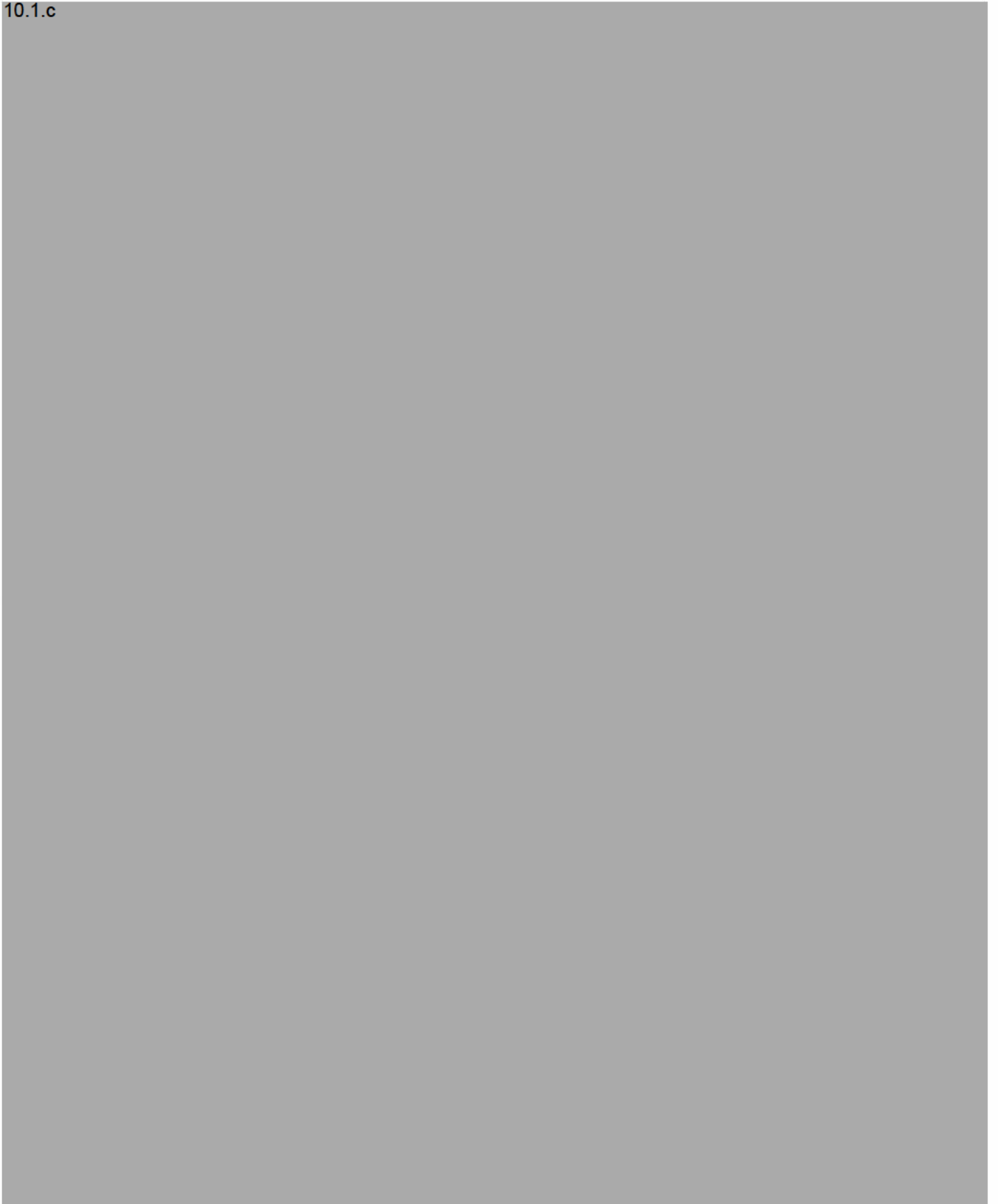
Bij de planning zijn we uitgegaan van het tijdsplan dat in het offertevoorzak is opgenomen: start per 25 augustus 2015 met een doorlooptijd van zes maanden (oplevering 29 februari 2016).

WP	maand	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb
WP0	Vorbereiding							
WP1	Deskstudie							
WP2	Data-analyse							
WP3	Enquête onder dierenartsen							
WP4	Interviewronde							
WP5	Workhops							
WP6	Integrale analyse en rapportage							
	Projectmanagement & communicatie met opdrachtgever							
	<i>Bijeenkomsten Begeleidingscommissie</i>	1			2			3

- 1 Startbijeenkomst met de opdrachtgever
- 2 Presentatie tussentijdse resultaten (2e helft november 2015)
- 3 Bespreking van het concept eindrapport

4.3 Begroting en taakverdeling

Tabel 4 geeft de totale begroting en verdeling van de werkzaamheden over de projectleden weer. Er zijn, buiten de personele kosten, geen bijkomende kosten voor de opdrachtgever. Dat wil zeggen alle bijkomende kosten (zoals reis- en verblijfkosten, druk en vertaalkosten) zijn ingegrepen.

5 Kennis en ervaring

In dit hoofdstuk onderbouwen we kort waarom Dialogic gekwalificeerd is voor de uitvoering van een evaluatie van beleidsmaatregelen t.a.v. hondenfokkerij en -handel. De Curricula Vitae van de beoogde projectteamleden staan in een aparte bijlage.

Dialogic biedt de geschikte expertise en capaciteit die voor deze evaluatie nodig is. Wij hebben:

5.1 Directe beschikking tot domeinexpertise

10.2.e is als extern expert lid van het onderzoeksteam en zal Dialogic bijstaan wanneer nodig. 10.2.e is expert op het gebied van gezelschapsdieren en heeft meegeschreven aan diverse relevante bronnen, zoals de rapporten Buiten reikwijdte en het rapport van Buiten reikwijdte). Ook werkt 10.2.e mee aan een Buiten reikwijdte uitzending over Buiten reikwijdte 2015 uitgezonden wordt.

5.2 Grondige ervaring met beleidsevaluaties

Grondige ervaring met het uitvoeren van **nulmetingen, tussentijdse evaluaties en eindevaluaties**. Dialogic beschikt over uitgebreide (methodologische) kennis over beleidsevaluaties en past die kennis vaak toe in nulmetingen, tussentijdse evaluaties en eindevaluaties. De door Dialogic uitgevoerde evaluaties richten zich op:

- **Beleidsdoorlichtingen** (zoals de Ondersteuning Beleidsdoorlichting artikel 12 & 13 voor EZ);
- **Beleidsinstrumenten** (zoals de evaluatie van het Programmaonderzoek MKB & Ondernemerschap, driemeting Syntens, evaluatie van het Vraagsturingsinstrument TNO en GTI's, de evaluatie Innovatieprogramma's, de Innovatievoucherregeling en het fiscale instrument WBSO57 in Nederland of VIS-Collectief Onderzoek in Vlaanderen);
- **Innovatieprojecten en -programma's** (zoals het Biosolar Cells Programma, de Innovatieprogramma's Chemie, Logistiek en Supply Chains, Point One voor High Tech Systemen), TINA-fonds Vlaanderen; en
- **Uitvoeringsorganisaties, instituten en (netwerk)organisaties** (International Industrial Biotech Network, Syntens, STW, Dutch Polymer Institute, TNO en de Grote Technologische Instituten, Innovatiecentra in Vlaanderen, Vlerick Business School en ICTRegie).

Dialogic voert in het kader van evaluatiestudies regelmatig financiële analyses, maatschappelijke kosten-batenanalyses (MKBA), impactmetingen, quasi experimentele evaluaties, SWOT-analyses en logical framework approaches (LFA's) uit. Daartoe worden diverse methoden voor dataverzameling ingezet, zoals: desk research, grootschalige interviewrondes, online en telefonische enquêtes, strategische workshops, enzovoort.

---

⁵⁷ Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk.

5.3 Ervaring met opdrachten op het terrein van veiligheid, justitie en ICT

Dialogic werkt al langere tijd op het terrein van veiligheid, justitie en ICT. Op het moment voert Dialogic een verkenning uit naar de mogelijkheden van serious gaming voor DJI. Daarnaast hebben we in 2013 een vooronderzoek uitgevoerd voor de evaluatie van automatische nummerherkenning geheimhoudergesprekken advocatuur voor WODC en namen we in 2004 het aftapbeleid van de overheid (Hoofdstuk 13 Telecomwet) onder de loep. Dialogic heeft kennis van zowel de technologische/ICT kant als vanuit de psychologie/criminologie. Zo hebben wij bijvoorbeeld het afgelopen jaar alleen al ca. tien onderzoeken op het vlak van big data uitgevoerd en was in 2012 een onderzoeker van Dialogic externe begeleider van een onderzoek op het onderwerp cybersecurity uitgevoerd door de faculteit Technische Bestuurskunde van de TU Delft. Tot slot is de evaluatie van de Electronic Monitoring pilots PI Amerswiel en PI Bankenbosch (2006) nog het vermelden waard.

5.4 Methodologische kennis (kwantitatieve) onderzoeksmethoden

Zowel in evaluatiestudies als in haar andere werkzaamheden maakt Dialogic intensief gebruik van kwantitatieve onderzoeksmethoden. Voor het uitvoeren van statistische analyses beschikt ze over diverse kwantitatief onderlegde onderzoekers, een variëteit aan softwarepakketten en een krachtige server speciaal voor grootschalige berekeningen. In het domein van econometrie en effectmetingen heeft Dialogic bovendien al jarenlang een goede reputatie als het gaat om het zorgvuldig opzetten van onderzoeksontwerpen. Nog voor het verschijnen van het adviesrapport 'Durf te Meten' van de Commissie Theeuwes publiceerde ze onderzoeken op basis van o.a. natuurlijke experimenten, waarin de versturende effecten van subjectiviteit en selectiebias zoveel mogelijk uitgesloten worden. Een voorbeeld is de evaluatie van Point-One Boegbeeld voor het Ministerie van Economische Zaken (2011), waarin gebruik is gemaakt van een experimentele en een controlegroep. Inmiddels wordt bij aanvang van iedere effectmeting standaard uitvoerig bekeken welke mogelijkheden er zijn om – in de geest van de adviezen van de Commissie Theeuwes – zo zuiver mogelijk de impact van beleidsinterventies te bepalen. Recente voorbeelden zijn de evaluatie van Syntens, de evaluatie van het Programmaonderzoek MKB en Ondernemerschap en de evaluatie van de Subsidieregeling Innovatieve Scheepsbouw (momenteel in concept), alle wederom voor het Ministerie van Economische Zaken.

5.5 Affiniteit met onderzoek en advies in een politiek-bestuurlijke omgeving

Dialogic heeft in de afgelopen jaren veel evaluaties (en andersoortige onderzoeken) uitgevoerd in een complexe en dynamische politiek bestuurlijke omgeving. Wij zijn ons ervan bewust dat evaluatieonderzoeken belangen kunnen raken, bijvoorbeeld organisaties die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van een maatregel of bestuurders die eindverantwoordelijk zijn voor een regeling. Dialogic bekleedt in deze studies een onafhankelijke positie. Hoewel wij inhoudelijk gedreven onderzoekers zijn, realiseren we ons dat onderzoeken, ook beleidsdoorlichtingen, niet in een politiek vacuüm plaatsvinden. Wij denken daarom actief mee met opdrachtgevers hoe een evaluatie de beste impact kan hebben, proberen in onze evaluaties alle belangen een podium te geven en hebben vooraf geen 'eigen oordeel' over een beleid. Voorbeelden van 'gevoelige' evaluaties zijn de evaluatie van de Wet op de vaste boekenprijs (2013 – 2014) en de evaluatie van

vraagsturing van TNO en GTI's (2012). Wij hebben ook geen conflicterende belangen die een actieve rol in de gevraagde beleidsdoorlichting in de weg staan.

5.6 Projectmanagement

- Naast de methodologische en economische beleidskennis van Dialogic, benadrukken we dat Dialogic opereert als een **onafhankelijk onderzoeks- en adviesbureau**. Dialogic heeft bijvoorbeeld ruime ervaring met het uitvoeren van evaluaties in een politiek bestuurlijke context. Evaluaties doen immers een uitspraak over het succes (of falen) van een beleidsprogramma of -maatregel. Deze belangen, bijvoorbeeld van bestuurders, uitvoerders of doelgroepen, kunnen doorwerken in de werking, resultaten en beeldvorming van beleid alsmede het gebruik van evaluatieresultaten. Dialogic is gewend te opereren in een dergelijke politiek-bestuurlijke context.
- **Ervaring met het snel en goed inwerken in nieuwe en (complexe) opdrachten.** Wij zetten voor deze opdracht een team in dat over alle kennis en vaardigheden beschikt om deze opdracht goed uit te voeren. Het gaat daarbij zowel om kennis van het veiligheid- en justitieveld (en de relevante actoren daarbinnen), politiek bestuurlijke sensibiteit, methodologische kennis als projectmanagement.
- **Redactionele vaardigheden en didactische presentatie van analytische resultaten.** Jaarlijks levert Dialogic tientallen rapporten op voor uiteenlopende opdrachtgevers (zowel in het Nederlands als in het Engels). Iedere onderzoeker is opgeleid om onderzoeksresultaten duidelijk te beschrijven en hoofd en bijzaken te kunnen scheiden. Ieder rapport wordt – op inhoud – gereviewed door een van de partners en eindrapporten worden altijd door een eindredacteur (op het office management) gelezen en waar nodig gecorrigeerd.

Zie ook de website van Dialogic: www.dialogic.nl voor een uitgebreider overzicht van onze expertise en relevante projecten.

Bij honorering van de opdracht kan de kopieofferte getekend worden geretourneerd aan Dialogic dan wel kan opdrachtgever anderszins de verstrekking van de opdracht schriftelijk bevestigen. Na ontvangst van de opdrachtbevestiging kan per direct met de uitvoering van de opdracht gestart worden. Deze offerte blijft 30 dagen na de datum van indiening geldig.

Niets uit deze offerte mag zonder toestemming van Dialogic hergebruikt worden.

- TEKENEN VOOR CONTRACT -

Namens Dialogic:

10.2.e

Partner Dialogic

10.2.e

Partner Dialogic

Namens opdrachtgever:

EZ

Datum

Bijlage 1. Beschrijving Dialogic

Dialogic is een onafhankelijk onderzoeks- en adviesbureau (opgericht in 1998) gespecialiseerd in complexe vraagstukken op het gebied van Infrastructuur, Informatie, Educatie en Innovatie. Onder onze opdrachtgevers bevinden zich zowel de nationale overheid, provincies en gemeenten, als ook internationale (lokale) overheden. Daarnaast werken wij voor diverse grote en kleine publieke en private partijen.

Belangrijke opdrachtgevers van Dialogic zijn onder meer Ministerie van EZ, Ministerie van OCW, Ministerie van BZK, Ministerie van VenW, De Provincies Noord Brabant, Utrecht, Friesland, Overijssel, Noord Holland, Gelderland en de G30. Belangrijke opdrachtgevers in het buitenland zijn onder meer de Europese Commissie, OECD, Vlaamse overheid (IWT, EWI en Agentschap Ondernemen) en de Conference Board in New York. Daarnaast verricht Dialogic regelmatig opdrachten voor, OPTA, iMMovator, ICTU, ICT Office, Platform Bèta Techniek, Innovatienetwerk Groene Ruimte, ECP.nl/EPN en Kennisnet. Tot slot werkt Dialogic voor bedrijven zoals KPN, Telefonica, Essent, VNU, UPC, Ziggo, TenneT en Alliander.

Dialogic ondersteunt opdrachtgevers door middel van toekomstgericht strategisch (beleids)onderzoek en onderzoeksgebonden advisering. De medewerkers van Dialogic hebben op een breed front projecten uitgevoerd op het gebied van evaluatiestudies (waaronder nulmetingen en mid-term reviews), kennis- en innovatiebeleid, toekomstgerichte verkenningen, benchmarks, sectoronderzoek (met een sterk accent op [kennisintensieve] dienstverlening), gebruikersoriëntatie bij (technologische) vernieuwingsprocessen en participatieve werkwijzen in relatie tot draagvlakontwikkeling. Zie voor een meer volledig en up-to-date overzicht onze website (www.dialogic.nl).

Dialogic werkt voor uitvoering van projecten samen met een groot aantal partijen, onder meer met Keala Research, TNS NIPO, CBS op het gebied van dataverzameling, en met kennisinstellingen TNO, TUD, TU/e, EUR, UvA, UU, UvT, RUG op diverse inhoudelijke terreinen.

Referentieprojecten:

Referenties voor dit project hebben we hier voorsnog beperkt tot (een selectie van) evaluatieprojecten. Voor een volledig overzicht van onze projecten verwijzen we graag naar onze website (www.dialogic.nl).

- Economische Impact Tue (Tue, lopend)
- Evaluatie Innovatiebox (FIN, lopend)
- Onderzoek Kennisbasis Landbouwkundig Onderzoek (EZ, lopend).
- Evaluatie van het Vlaams Transformatie-, Acceleratie- en Innovatiefonds (TINA) (EWI, lopend).
- Evaluatie van de Artikelen 12 en 13 van de EZ-begroting (EZ, 2015).
- Ondersteuning bij de verkenning ICT & Economie (EZ, 2014)
- Evaluatie Subsidieregeling Innovatieve Scheepsbouw (EZ, 2014)
- Evaluatie Innovatiecentra Vlaanderen (IWT, 2014)
- Evaluatie TETRA-programma (IWT, 2014, afgerond)

- Strategic orientation on big data for information society statistics (International Telecommunications Union , 2014)
- Monitoring & evaluatie van het BioSolar Cells program (Management BioSolar Cells, afgerond).
- Evaluatie Impuls Dynamisch Verkeersmanagement Vaarwegen (Rijkswaterstaat, 2011-2015, afgerond).
- Evaluatie Competentiepolen/Lichte Structuren, (IWT, 2013-2014).
- Evaluatie Programmaonderzoek MKB en Ondernemerschap (ministerie van Economische Zaken, 2013).
- Het gedrag en de behoeften van zakelijke afnemers van zakelijke netwerkdiensten en vaste telefonie (ACM, 2013)
- Evaluatie Flanders District of Creativity (EWI, 2013)
- Evaluatie van Syntens (ministerie van Economische Zaken, 2013).
- Vooronderzoek evaluatie systeem voor automatische nummerherkenning (WODC, 2013).
- Internet as data source. Feasibility Study on Statistical Methods on Internet as a Source of Data Gathering (European Commission, DG Communications Networks, Content & Technology, 2012)
- Evaluatie van het programma Mozaïek (NWO, 2012).
- Evaluatie van de Programmatische Aanpak (ministerie van Economische zaken, 2012).
- Evaluatie van de beheersovereenkomst Vlaamse overheid - Vlerick Business School (EWI, 2012)
- Publiek-private samenwerking WUR en impact (WUR, 2012)
- Open Data Open Doel. Verkenning van de hergebruikskansen van EL&I datasets (EL&I, 2012)
- Evaluatie van het Vraagsturingsinstrument TNO en GTI (ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2011).
- Evaluatie van de innovatieprestatie contracten (IPC-regeling) (ministerie van Economische zaken, 2011).
- Vlaams Innovatienetwerk (IWT, 2011).
- Evaluatie LandbouwOnderzoek (IWT, 2011).
- Toets van de betrouwbaarheid van de NL-Alert dienst op de Nederlandse GSM- en UMTS-netwerken (Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2011)
- MTR Joint Scientific Thematic Research Program NL-CH (NWO, 2011).
- Evaluatie van het innovatieprogramma Point One (ministerie van Economische Zaken, 2010).
- Nulmetingen innovatieprogramma's Service Innovation and ICT, Chemie en Logistiek (ministerie van Economische Zaken, 2008-2011).
- Evaluatie Innovatievoucherregeling (ministerie van Economische Zaken, 2008).

- Electronic Monitoring. Evaluatie pilots PI Amerswiel en PI Bankenbosch (Ministerie van Justitie/WODC, 2008)

Bijlage 2. CV's projectteam

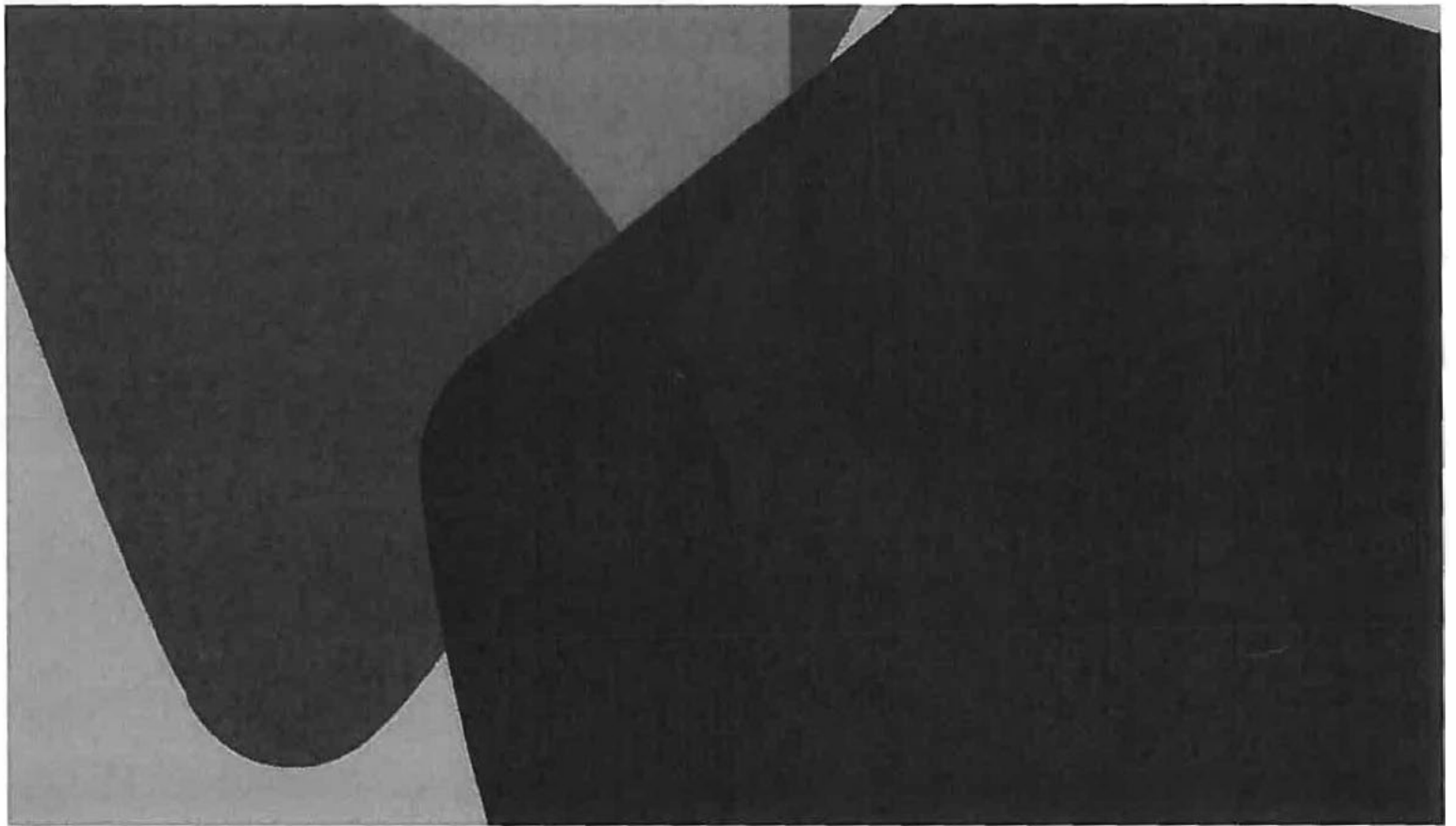
Buiten reikwijdte

Bijlage 3: Akkoordverklaring

Offerteaanvraag Evaluatie beleid ten aanzien van hondenfokkerij en -handel	
Door het invullen en ondertekenen van deze akkoordverklaring, gaat inschrijver akkoord met:	
<ul style="list-style-type: none"> • Alle in hoofdstuk 4 van het aanbestedingsdocument gestelde eisen en verklaart hij dat hij gedurende de looptijd van de overeenkomst aan deze eisen zal voldoen. • de prijzen en tarieven die hij heeft ingevuld op het prijzen en tarievenblad	
Naam inschrijver/bedrijf:	Dialogic Innovatie & Interactie
Naam contactpersoon voor deze opdracht:	10.2.e
Postadres, postcode en plaats:	Hooghiemstraplein 33-36, 3514 AX Utrecht
Telefoonnummer:	030 10.2.e
E-mail:	10.2.e@dialogic.nl
Naam ondertekenaar:	10.2.e
Handtekening:	10.2.e
Datum:	juli 2015

Contact:

Dialogic
Hooghiemstraplein 23-35
3514 AX Utrecht
Tel. +31 (0)30 215 05 80
Fax +31 (0)30 215 05 95
www.dialogic.nl

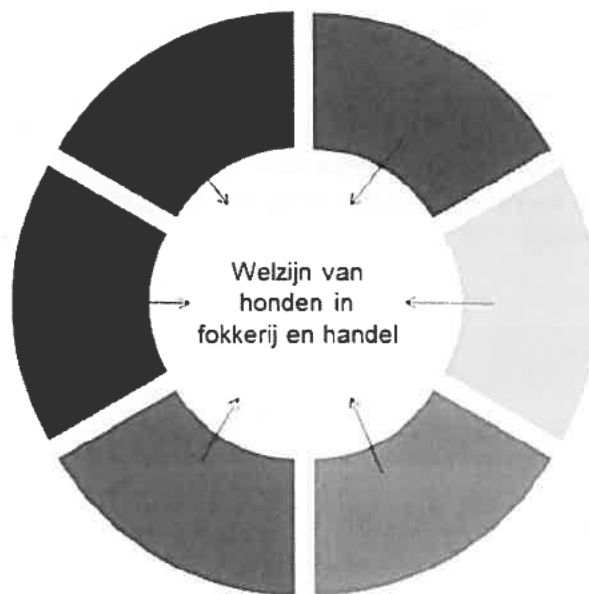
Berenschot

Evaluatie beleid ten aanzien van hondenfokkerij en -handel

Offerte

10.2.e

23 juli 2015

Buiten reikwijdte

■ I&R-regeling

Buiten reikwijdte

Berenschot

Evaluatie beleid ten aanzien van hondenfokkerij en -handel

Offerte

Inhoud	Pagina
1. Inleiding	1
1.1 Achtergrond	1
1.2 Doel en vraagstelling	2
1.3 Waarom Berenschot?	3
1.4 Leeswijzer	4
2. Onderzoeksaanpak	5
2.1 Beleid ten aanzien van hondenfokkerij en -handel	5
2.2 Naar een evaluatiekader	7
2.3 Keuze onderzoeksmethoden	10
3. Plan van aanpak	12
3.1 Uitgangspunten	12
3.2 Fasering	13
3.3 Fase 1 – Oriëntatie en kaders	13
3.4 Fase 2 – Gegevensverzameling	14
3.5 Fase 3 – Analyse en rapportage	18
3.6 Planning	19
4. Team	21
5. Prijs	32

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

Onbekende herkomst, slecht gesocialiseerd, verwaarlozing, illegale importen, erfelijke gezondheidsproblemen – een aantal voorbeelden van misstanden in de hondenhandel en –fokkerij. Deze misstanden leiden met regelmaat tot media-aandacht, grote publieke verontwaardiging en Kamervragen: voor het welzijn van honden is de afgelopen jaren veel maatschappelijke en politieke belangstelling.

Nederland kent veel hondenbezitters. De schattingen van het aantal honden in Nederland lopen sterk uiteen, maar wordt gemiddeld geschat op ongeveer 1,5 miljoen honden. Dit betreft echter het aantal geregistreerde 'trouwe viervoeters'. Daarnaast is er nog een groot aantal honden dat niet geregistreerd is. Dit betekent dat het aantal honden in Nederland in werkelijkheid veel groter is.

De NVWA heeft vorig jaar 26 duizend geregistreerde honden geteld die Nederland zijn binnengekomen. Volgens de Raad van Beheer, de instantie die verantwoordelijk is voor de stambomen van rashonden, ligt het werkelijke aantal honden dat wordt geïmporteerd op 75 duizend. Vermoedelijk vallen er van alle verkochte pups nog veel buiten enige vorm van registratie.

Onder de nieuwe EU-verordening (576/2013) die per 29 december 2014 is ingegaan, zijn de voorwaarden voor de invoer van een pup drastisch gewijzigd. Daarnaast geldt er een registratieplicht voor honden en mogen EU-hondenpaspoorten inmiddels alleen nog door een dierenarts worden uitgegeven.

Toch worden veel pups nog verkocht door fokkers en/of handelaren die bewust niet goed omgaan met de minimale welzijnseisen voor ouderdieren en pups. Geldelijk gewin kan een belangrijke drijfveer zijn voor het niet nakomen van de wettelijke registratieplicht en andere vereisten. De handel in pups is namelijk lucratief. Uit onderzoek in 2006 is uit een telling van online advertenties gebleken dat op online verkoopplaatsen meer dan 30 duizend pups in twee weken werden aangeboden. De pups vertegenwoordigden een economische waarde van € 9 miljoen.

Handel en wandel

Uit recent onderzoek van Omroep Brabant blijkt dat Brabant de spil is in grootscheepse illegale handel in pups. Dat blijkt uit gesprekken die de omroep voerde met dierenartsen uit die provincie. De dierenartsen zien de resultaten van deze illegale handel elke dag in hun behandelkamer. Volgens de onderzoekers worden de pups gefokt in grote boerderijen in Oost-Europa, zonder aandacht of daglicht. Wekelijks worden ze met honderden tegelijk in bestelbusjes of vrachtwagens naar Nederland gebracht. De reis is zo zwaar, dat er regelmatig pups onderweg overlijden door stress. Eenmaal aangekomen in Brabant wordt er regelmatig geknoeid met inenting en hondenpaspoorten.

Bron: www.groenkennisnet.nl

Berenschot

In de afgelopen jaren heeft de overheid verschillende maatregelen genomen om misstanden in de hondenhandel en -fokkerij aan te pakken. Dit in aansluiting op het overheidsbeleid gericht op dierenwelzijn (bijlage 1). In de Tweede Kamer wordt discussie gevoerd over de effectiviteit van dit overheidsbeleid, gevoed vanuit een complexe context (bijlage 2).

1.2 Doel en vraagstelling

De overheidsmaatregelen hebben zowel betrekking op het verbeteren van het toezicht op de hondenfokkerij en -handel als op het verbeteren van de mogelijkheden om misstanden op te sporen. Doel van de maatregelen is om het welzijn en de gezondheid beter te borgen en de misstanden in de hondenfokkerij aan te pakken.

Maatregelen voor de aanpak van misstanden

- Oprichting dierenpolitie en het meldpunt '144 red een dier' ter bestrijding van mishandeling en verwaarlozing van dieren
- Identificatie- en registratieplicht (I&R-regeling) van honden
- LICG voorlichting over aankoop en verzorging dieren, inclusief honden
- Afspraken met Marktplaats en andere internetaanbieders om online impulsaankopen tegen te gaan
- Nieuwe regels Besluit houders van dieren: nieuwe regels met betrekking tot socialisatie, voorlichting, administratie
- Strengere regels voor paspoorten en een verbod op invoer van pups onder de drie maanden (576/2013)

De staatssecretaris heeft de Tweede Kamer toegezegd de maatregelen ten aanzien van de bedrijfsmatige fokkerij en handel eind 2015 te evalueren en inzicht te geven in de effecten van deze maatregelen. Ook is toegezegd om de Identificatie- en registratieplicht (I&R-regeling) voor honden na drie jaar tussentijds te evalueren.

Uw vraag bestaat daarmee uit twee onderdelen: een beleidsdoorlichting van het door het Ministerie van Economische Zaken ingezette beleid en een beleidsevaluatie van specifiek de I&R-regeling die onderdeel uitmaakt van dit beleid.

Beleidsdoorlichting

Doel van de beleidsdoorlichting is het in beeld brengen van het ingezette beleid en de bijdrage hiervan aan de vermindering c.q. oplossing van de misstanden rondom de hondenhandel en -fokkerij. Daarbij zijn de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

buiten reikwijdte

buiten reikwijdte

Beleidsvaluatie I&R-regeling

Doel van de evaluatie van de I&R-regeling is het evalueren van de werking van de regeling en het formuleren van suggesties voor verbeteringen. De evaluatie van deze regeling - die onderdeel uitmaakt van het ingezette beleid - volgt uit een toezegging aan de Tweede Kamer. Daarbij zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

C. Organisatie van de regeling

- C1. Hoe functioneert de regeling? Het gaat hierbij om hoe de regeling georganiseerd en ingericht is.
- C2. Werkt deze organisatie van de regeling voor de voorop gestelde doelen? Onder andere doelen gesteld voor extra instrument voor handhaving en opsporing door NVWA en LID.
- C3. Welke verbeteringen/aanpassingen van de regeling zijn nodig?

D. Effect van de I&R-regeling

- D1. Is de maatschappij op de hoogte van de regeling?
- D2. Handelt men naar de regeling? Onder andere het aantal geconstateerde overtredingen etc.

1.3 Waarom Berenschot?

Ervaring met beleidsvaluaties. Berenschot beschikt over veel ervaring met het uitvoeren van evaluaties op strategisch beleidsniveau op diverse terreinen. We evalueren zowel overheidsbeleid als de instrumenten daarvan. We beschikken over state of the art expertise ten aanzien van onderzoeksmethodologie en hebben concrete ervaring met het doen van evaluatieonderzoeken conform de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek, zoals recent toegepast bij de evaluatie van het klokkenluidersstelsel in Nederland, waarbij ook aanbevelingen werden gedaan voor verdere besluitvorming op dit dossier. Door de jarenlange ervaring van Berenschot met beleidsvaluaties kunnen we theorie en praktijk uitstekend met elkaar verbinden hetgeen de kwaliteit van de evaluaties ten goede komt.

Gevoel voor de politiek-maatschappelijke context. Berenschot heeft op verschillende dossiers bewezen gevoel te hebben voor de politiek-maatschappelijke arena waarop dossiers betrekking hebben. Verhoudingen tussen de verschillende actoren en hun belangen kunnen gevoelig liggen, zoals bij de onderzoeken die Berenschot uitvoerde naar manieren om tot een reductie te komen van antibioticagebruik in de veehouderij en verschillende onderzoeken naar vermeende schendingen van integriteit. Berenschot weet zich in deze context, mede dankzij haar bewezen onafhankelijke positie, een zorgvuldige weg te banen.

Berenschot

Wij houden rekening met wat in de specifieke context van klant haalbaar is, en zijn dan ook bereven om samen met de klant aan de inhoud en het proces te werken.

Affiniteit met de inhoud. In de samenstelling van ons team hebben we ervoor gezorgd dat we voldoende inhoudelijke kennis inbrengen om het beleid gericht op hondenwelzijn te kunnen begrijpen. We zijn betrokken geweest bij verschillende onderzoeken waar diergezondheid en dierwelzijn centraal stonden, zoals de beleidsevaluatie van de basismonitoring door de Gezondheidsdienst voor Dieren en bij de ondersteuning van de Onderzoeksraad voor Veiligheid bij een onderzoek naar de risico's in de dierproductieketen. Ook zijn we bekend met de beleidsontwikkelingen vanuit de Rijksoverheid en de verschillende visies op dit gebied.

Onafhankelijkheid. Het welzijn van honden is een onderwerp dat maatschappelijk en politiek gevoelig ligt. Daarom is het zaak dat deze evaluatie onafhankelijk en onomstreden wordt uitgevoerd. Berenschot is een onafhankelijk adviesbureau, zonder externe aandeelhouders of binding aan externe partijen. We hebben veel ervaring met evaluaties in het publieke domein en ons beleidsonderzoek levert daardoor gezaghebbende resultaten op, ook doordat wij de kwaliteit van onze aanpak borgen.

Kennis van en ervaring met verschillende onderzoeksmethodieken. Het onderzoeksteam heeft concrete werkervaring met zowel kwalitatieve als kwantitatieve onderzoeksmethoden. We kunnen daarom soepel en efficiënt omgaan met documentonderzoek, data-analyse en internetenquêtes, en mondelinge semigestructureerde interviews. Berenschot heeft ook de ondersteuning voor het uitvoeren van diverse typen onderzoek, van ondersteuning voor het plannen van interviews tot software voor de analyse van data (SPSS, Excel, maar ook LexisNexis) op orde. Waar nodig schakelen we specifieke expertise van binnen en buiten Berenschot bij.

1.4 Leeswijzer

In deze offerte gaan wij in hoofdstuk 2 eerst in op de onderzoeksaanpak. In hoofdstuk 3 geven we ons plan van aanpak, waarna we in hoofdstuk 4 ingaan op de samenstelling van het team. In hoofdstuk 5 is de prijs van ons voorstel opgenomen. Bij de opzet hebben wij aangesloten bij de elementen die u in de offerteaanvraag hebt genoemd.

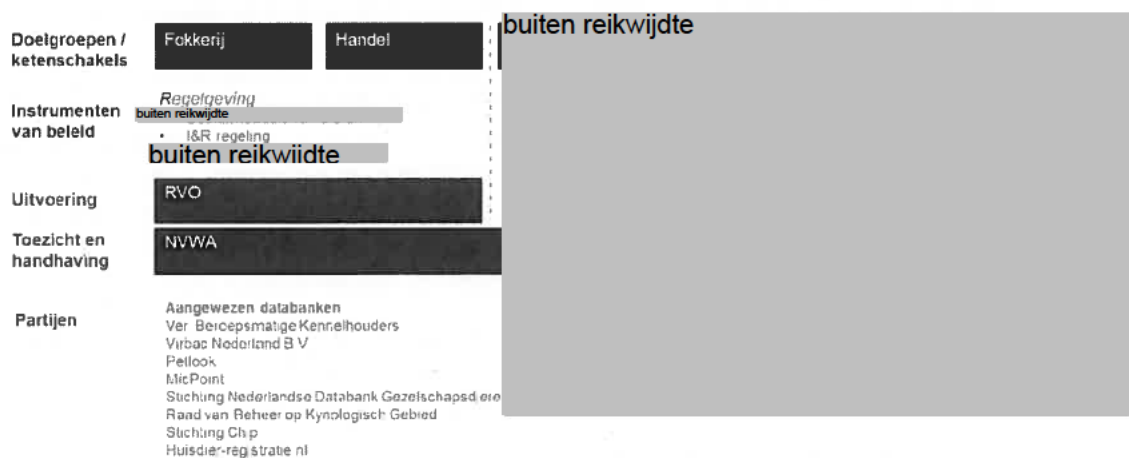
Berenschot

2. Onderzoeksaanpak

2.1 Beleid ten aanzien van hondenfokkerij en –handel

Het overheidsbeleid gericht op het welzijn van honden in fokkerij en handel is opgebouwd uit verschillende maatregelen. Elk van die beleidsmaatregelen is als een stukje van de puzzel. Sommige zijn vooral gericht op preventie (bijvoorbeeld afspraken met internetaanbieders; LICG), andere bieden een kader (Besluit houders van dieren, Verordening 576/2013) en weer andere maken signalering en toezicht mogelijk (I&R regeling, 144 red een dier, dierenpolitie). In de beleidsdoorlichting willen we bezien of met deze mix van maatregelen de doelen bereikt worden. Met andere woorden, we kijken of de puzzel op deze manier handig gelegd wordt. In de evaluatie van de I&R regeling kijken we diepgaand naar een stukje van de puzzel en hoe dit past binnen het geheel.

In de figuur hieronder is globaal weergegeven op welke wijze de verschillende beleidsmaatregelen een geheel vormen om de problematiek in de handel en fokkerij van honden tegen te gaan, en welke partijen daar bij betrokken zijn.

Voor het welzijn van honden in fokkerij en handel worden verschillende typen instrumenten ingezet: regelgeving, (bestuurlijke) afspraken, voorlichting en extra inzet op toezicht en handhaving via onder andere de Dierenpolitie. Elk van deze instrumenten kent een ander doel en een andere doelgroep. In samenhang moeten deze instrumenten bijdragen aan het beoogde doel, namelijk verbetering van het welzijn van honden in fokkerij en handel. Dit betekent dat we niet alleen moeten kijken naar de afzonderlijke instrumenten maar dat ook de instrumentenmix als geheel beschouwd moet worden.

Deze figuur maakt ook duidelijk dat voor de realisatie van de beleidsdoelstelling het Ministerie van Economische Zaken afhankelijk is van het beleid en de inzet van veel andere partijen. In onderstaand kader geven we weer welke focus en taken de belangrijkste partijen hebben.

Berenschot

Oog voor de rol en positie van deze partijen is van belang om te kunnen doorgronden hoe het geheel van instrumenten werkt en om aanbevelingen voor verbetering te kunnen doen. We realiseren ons daarbij dat we daarmee geen volledig overzicht geven van partijen die invloed hebben op de effectiviteit van het beleid: de stakeholders. Voor een uitgebreider overzicht verwijzen we naar bijlage 2 A.

Betrokken partijen

NVWA: de NVWA controleert vooral bij bedrijfsmatige houders van en handelaren/fokkers in gezelschapsdieren of deze zich houden aan wet- en regelgeving, bijvoorbeeld het Besluit houders van dieren, Verordening Nr. 576/2013/EG en de I&R-regeling en de daarbij horende verordeningen en richtlijnen. De NVWA kan een proces-verbaal opmaken als een houder of handelaar niet voldoet aan de regels. Als er sprake is van zeer slechte leefomstandigheden kunnen de dieren worden weggehaald.

RVO.nl: via RVO.nl krijgen handelaars en fokkers informatie over regelgeving rond het bedrijfsmatig houden van honden. Ook kunnen ze hun bedrijf registreren. RVO.nl heeft acht databanken aangewezen voor de registratie van gechipte honden. RVO.nl voegt deze data samen en stuurt bepaalde gegevens naar het Ministerie van Economische Zaken. De NVWA en de LID mogen de gegevens gebruiken om overtredingen op te sporen, zoals illegale hondenhandel.

Dierenpolitie en meldpunt '144 red een dier': de dierenpolitie wordt gevormd door de Taakaccenthouders handhaving dierenwelzijn en opsporing dierenleed bij de Nationale Politie. Deze agenten treden op tegen mishandelaars van dieren, verlenen hulp en proberen dierenleed te voorkomen. Meldpunt 144 red een dier neemt meldingen aan over dieren in acute nood of gewonde dieren en speelt die door naar de verschillende uitvoerende instanties: (dieren)politie, NVWA of de Dierenbescherming. Deze instanties zijn vooral gericht op respectievelijk (het vermoeden van) strafbare feiten, landbouwhuisdieren en (vermeende) verwaarlozing.

Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID): de LID, gelieerd aan de Dierenbescherming, komt in actie indien het welzijn van dieren kan worden verbeterd. Dat kan via voorlichting en gedragsbeïnvloeding, maar ook via dwang op basis van bestuursrecht.

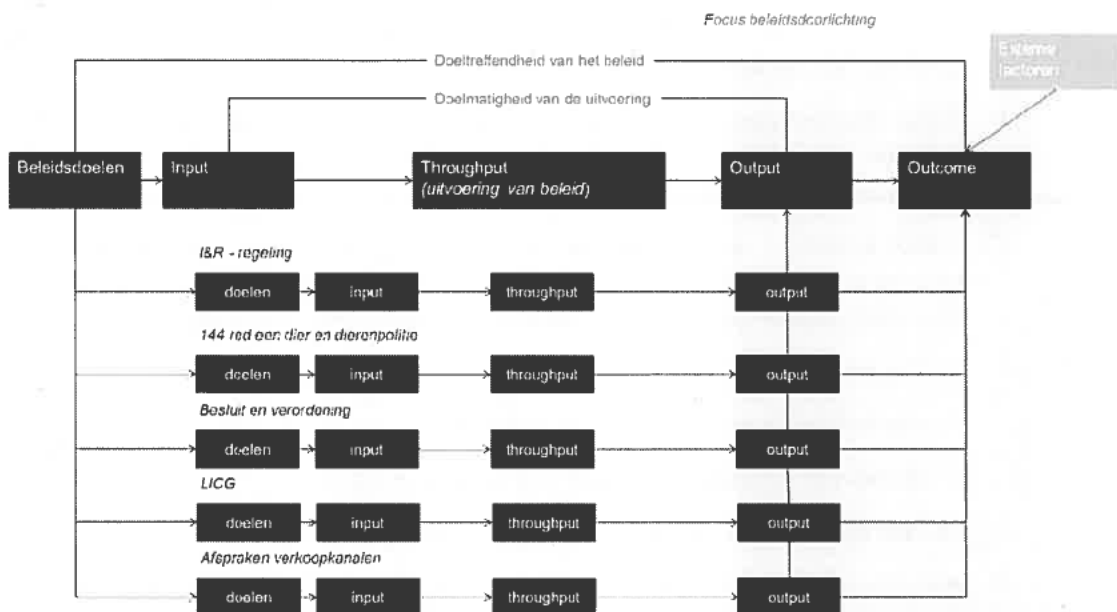
Landelijk Informatie Centrum Gezelschapsdieren (LICG): het LICG is een onafhankelijke organisatie die informatie geeft over het verantwoord omgaan met huisdieren. In het LICG werken het Ministerie van Economische Zaken, de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde, Dibevo, de Dierenbescherming, de Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht, Wageningen University & Research Centre en het Groenhorst College Barneveld samen.

Marktplaats en andere internetaanbieders: veel handel verloopt via het internet. De grootste internetaanbieders Marktplaats, Speurders, 2dehands, Marktplaza en Marktnet hebben afspraken gemaakt met het Ministerie van Economische Zaken om hun gebruikers te waarschuwen voor impulsaankopen en om voorlichting te geven, onder andere door te verwijzen naar RVO.nl en naar het landelijk meldnummer 144.

Berenschot

2.2 Naar een evaluatiekader

Wij vinden *navolgbaarheid* en *volledigheid* van evaluaties belangrijk. Juist rond vraagstukken waarbij meerdere partijen betrokken zijn, is het goed dat betrokkenen kunnen nagaan hoe tot de bevindingen en conclusies wordt gekomen. Om de navolgbaarheid en volledigheid te waarborgen maken we gebruik van een evaluatiemodel. Dit model maakt het mogelijk om de vraagstelling te operationaliseren (zie hoofdstuk 3) en geeft richting aan de gegevensverzameling. In onderstaande figuur is het evaluatiemodel weergegeven. Dit sluit aan bij de RPE 2015.

Hieronder geven we de aanzet voor het evaluatiekader voor de beleidsdoorlichting als geheel en voor de beleidsevaluatie van de I&R-regeling. Bij de beleidsdoorlichting gaat het om een beschrijving van het beleid, en om een (synthese)onderzoek naar, in dit geval, primair de doeltreffendheid van het beleid. Bij de beleidsevaluatie gaat het om de beschrijving van de beleidsmaatregel en onderzoek naar de werking van de regeling (inrichting en opzet), de gerealiseerde resultaten en effecten en het formuleren van suggesties voor verbeteringen.

buiten reikwijdte

[Redacted content]

Berenschot

buiten reikwijdte

2.2.2 Beleidsevaluatie I&R regeling

Identificatie en Registratie (I&R) is een Europese verplichting die is bedoeld om levende dieren snel te kunnen herkennen en traceren. De I&R-verplichting gold al voor onder andere koeien, schapen, geiten, paarden en varkens en sinds 1 april 2013 ook voor honden. Houders van honden zijn verplicht hun dieren te registreren en elektronisch te identificeren met behulp van een chip.

Berenschot

Fokkers dienen honden binnen zeven weken na de geboorte te chippen en binnen acht weken te registreren. Iemand die een hond koopt, moet deze binnen veertien dagen op de eigen naam laten registreren, ook als de hond uit het buitenland komt.

In onderstaande figuur is schematisch het onderzoeksmodel voor de evaluatie van de I&R-regeling weergegeven. De verschillende aspecten van dit model brengen we in beeld, waarna we op basis van analyse een oordeel kunnen geven over de doeltreffendheid van de regeling. Doelmatigheid wordt conform uw vraagstelling buiten beschouwing gelaten.

Doelen van de regeling zijn (in zijn algemeenheid) dat dieren in geval van bijvoorbeeld een ziekte traceerbaar zijn, een eigenaar zijn dieren kan identificeren (herkennen), een afnemer van het dier garanties heeft over de herkomst, en illegale en malafide handel bestreden kan worden. In alle gevallen moeten de individuele dieren voorzien zijn van een oormerk, chip of paspoort.

Input heeft betrekking op de beschikbaar gestelde middelen en capaciteit. Gezien de vraagstelling laten we dit aspect buiten beschouwing.

Throughput heeft enerzijds betrekking op de formele inrichting van de regeling, zoals de rollen, taken en bevoegdheden van betrokken partijen bij de regeling. Anderzijds gaat throughput over het functioneren van de regeling in de praktijk. RVO.nl heeft acht databanken aangewezen waar honden geregistreerd kunnen worden. De gegevens worden van daaruit overgezet naar een centrale databank die wordt beheerd door RVO.nl. De geregistreerde gegevens worden gebruikt om na te gaan waar de hond vandaan komt en wie de eigenaar is. Hoe vindt bijvoorbeeld het samenspel plaats tussen RVO, databanken, NVWA en LID? Welke opvattingen hebben partijen daarover?

Output heeft betrekking op de bereikte resultaten van de regeling. De gewenste output van de regeling is dat alle honden worden geregistreerd die vanaf 1 april 2013 in Nederland zijn geboren of geïmporteerd. De ontwikkeling van het aantal daadwerkelijk geregistreerde honden en de ontwikkeling van de registratiegraad vormt de output van de regeling.

Het beoogde effect van de maatregel is dat de NVWA door het chippen en registreren van pups misstanden zoals malafide of illegale handel in de hondenfokkerij kan tegengaan. Inspecteurs van de NVWA zien toe of de regels voor de identificatie en registratie worden nageleefd en kunnen bij overtreding handhaven. Het beoogde maatschappelijke effect van de I&R-regeling is daarmee het welzijn van honden in Nederland te bewaken en daarmee te verbeteren, als onderdeel van het bredere beleid dat erop is gericht de misstanden bij fokkerij en handel in honden te verminderen.

Berenschot

In bijlage 5 is verder uitgewerkt wat de operationalisatie van elk aspect uit de voorgaande figuur kan zijn. Daarbij denken we bij het functioneren vooral aan taken en verantwoordelijkheden bij de werking van de regeling; in relatie tot de doelen vragen we ons af of de regeling gegevens oplevert voor handhaving en opsporing, en bij het effect van de regeling aan de bekendheid ervan en of er in de praktijk naar wordt gehandeld.

Specifiek gaan we hierbij na welke aanpassingen of verbeteringen of aanpassingen van de regeling nodig zijn om de gestelde doelen (een van de instrumenten voor handhaving en opsporing) te halen en daarmee bij te dragen aan het welzijn van honden in fokkerij en handel.

Overigens moet bedacht worden dat de operationalisatie in bijlage 5 een voorlopig karakter heeft. In de uitvoering van de opdracht stellen we het definitieve kader op in afstemming met de klankbordgroep, zodanig dat voor alle betrokkenen duidelijk is welke aspecten wij gaan onderzoeken en hoe wij deze gaan onderzoeken.

2.3 Keuze onderzoeksmethoden

In dit onderzoek hanteren we verschillende onderzoeksmethoden. In de volgende tabel hebben we de verschillende methoden naast elkaar gezet en weergegeven waarvoor en waarom we deze methoden inzetten.

Berenschot

Onderdeel	Methode	Motivatie
buiten reikwijdte		
Beleids evaluatie I&R	Document-analyse	De feitelijke inrichting van de regeling en de doelen daarbij zijn goed in beeld te brengen door middel van documentenonderzoek, aangevuld met interviews.
	Data-analyse	Voor het in kaart brengen van de ontwikkeling van het aantal geconstateerde overtredingen is data-analyse een goede methode. Daarnaast maken we gebruik van interviews op de uitkomsten te duiden.
	Interviews	Om de opvattingen van betrokken partijen in beeld te brengen over het functioneren en de inrichting van de regeling en de bijdrage van de regeling aan de realisatie van de gestelde doelen zijn (groeps)interviews een goed middel.
	Enquête	Om vast te kunnen stellen in hoeverre in de maatschappij (sector en burgers) op de hoogte is van de regeling en in hoeverre men handelt naar de regeling is een representatieve enquête een geschikte methode.

3. Plan van aanpak

3.1 Uitgangspunten

We beginnen niet bij 'nul'

Wij stellen een benadering voor die voortbouwt op en gebruik maakt van informatie die reeds is gerapporteerd aan de Tweede Kamer en is beschreven in publicaties van bijvoorbeeld de WUR Livestock Research, Universiteit Utrecht en HAS¹.

Onderscheid tussen feiten, percepties en oordelen

Een belangrijk uitgangspunt voor de brede beleidsdoorlichting en de beleidsevaluatie van de I&R-regeling is het onderscheid tussen feiten, percepties en oordelen van de onderzoekers:

- *Feiten.* Bij de beschrijving van het beleid en de regeling baseren wij ons op schriftelijke stukken van onder andere de acht databanken, RVO.nl en de NVWA. Wij gebruiken hierbij stukken of bestanden die ons ter hand worden gesteld door of namens de opdrachtgever en respondenten.
- *Percepties.* Hiermee bedoelen we de opvattingen en beelden over het beleid en de regeling, over wat werkt en wat een bijdrage levert aan het maatschappelijk effect. Deze opvattingen en beelden zijn afkomstig van de verschillende stakeholders.
- *Oordeel van de onderzoekers.* Door de feiten en percepties te analyseren komen wij tot een beoordeling van het brede beleidspakket en opzet en werking van de I&R-regeling. Op grond hiervan formuleren we conclusies en aanbevelingen.

Herkenbare uitkomsten

De herkenbaarheid van de uitkomsten van ons onderzoek bij betrokkenen wordt enerzijds bereikt door een navolgbaar onderzoeksproces en een helder rapport. Daarnaast stellen wij voor om een klankbordgroep in het leven te roepen bestaande uit vertegenwoordigers van het ministerie van Economische Zaken, de NVWA en RVO.nl – zoals al aangegeven in de Nota van Inlichtingen – zodat wordt toegezien op een betrouwbare en valide onderzoeksplan. De klankbordgroep reflecteert in het begin van het onderzoek op de onderzoeksplan, stelt de kaders vast en geeft aan het eind van het onderzoek commentaar op de conceptrapportage.

---

¹ Bijvoorbeeld: (1) Staat van het Dier. Monitoring van Dierenwelzijn en Diergezondheid in Nederland (0-meting), WUR Livestock Research, 2010 en 2011. (2) Feiten & Cijfers Gezelschapsdierensector 2011, HAS Den Bosch, 2011. (3) Incidentie van schadelijke raskenmerken en erfelijke gebreken bij populaties van gezelschapsdieren, Expertisecentrum Genetica Gezelschapsdieren, Universiteit Utrecht, 2014.

Berenschot

Vertrouwelijke informatie houden we vertrouwelijk

Als lid van ROA is Berenschot verplicht om vertrouwelijk om te gaan met informatie van derden. Wij verstrekken daarnaast op verzoek een extra garantie aan bedrijven of organisaties over de vertrouwelijkheid van informatie die we in het kader van deze beleidsdoorlichting en beleidsevaluatie verzamelen. Wij kunnen bijvoorbeeld de volgende verklaring afgeven; we merken dat dit veel bedrijven en organisaties vertrouwen geeft in onze aanpak:

“Berenschot zal deze informatie niet gebruiken voor andere doeleinden dan ..... De gegevens zullen tijdens de uitvoering van dit project alleen voor Berenschot toegankelijk zijn en niet aan derden worden verstrekt. Wel wordt de verwerkte informatie in de eindrapportage verwerkt, maar daarbij gaat het uitsluitend over gegevens die voor het onderzoek nodig zijn. Zodra het onderzoek is afgerond zal Berenschot de gegevens vernietigen”.

3.2 Fasering

In de volgende paragrafen schetsen we onze evaluatieaanpak. Hierin geven we aan hoe we ingaan op de onderwerpen die we in het voorgaande hoofdstuk hebben beschreven. Wij stellen voor om de volgende fasen te onderscheiden:

- Fase 1: Oriëntatie en kaders voor beleidsdoorlichting en beleidsevaluatie.
- Fase 2: Gegevensverzameling.
- Fase 3: Analyse en rapportage.

3.3 Fase 1 – Oriëntatie en kaders

Doel

Het doel van de eerste fase is om de uitvoering van de beleidsdoorlichting van het ingezette beleid en de beleidsevaluatie van de I&R regeling voor te bereiden door het opstellen c.q. aanpassen van de kaders en een lijst van de te interviewen personen vast te stellen. Aan het einde van deze fase is er helderheid over de detailuitwerking van het onderzoek, de op te leveren producten en planning.

Activiteiten

- **Startbijeenkomst.** Tijdens de startbijeenkomst met de opdrachtgever worden afspraken gemaakt over de uitvoering en de resultaten van het onderzoek. Aan de orde komen: de definitieve rolverdeling, de selectie van te interviewen personen, een eerste gedachtewisseling over de kaders en de detailplanning van het onderzoek. We verwachten dat relevante stukken in deze fase aan de onderzoekers beschikbaar wordt gesteld.
- **Aankondiging brede beleidsdoorlichting en beleidsevaluatie I&R regeling.** Wij stellen voor dat de opdrachtgever in een vroeg stadium de brede beleidsdoorlichting en beleidsevaluatie van de I&R regeling aankondigt aan relevante stakeholders. Wij stellen daartoe een conceptmail op, waarin wij de stakeholders ook uitnodigen om ons documenten te sturen die naar hun idee van belang kunnen zijn bij de uitvoering van de brede beleidsdoorlichting en beleidsevaluatie van de I&R regeling.

Berenschot

Ook geven we in de conceptmail aan hoe en wanneer de stakeholders betrokken zullen worden. Onze ervaring leert dat een dergelijke aankondiging de voortgang positief beïnvloedt.

- **Uitwerking kaders.** Op grond van beschikbare stukken stellen wij heldere kaders op voor de brede beleidsdoorlichting en beleidsevaluatie van de I&R regeling. In deze kaders worden de onderwerpen geoperationaliseerd tot concrete onderzoeksvragen en indicatoren. In bijlage 3-5 hebben wij reeds een eerste inzicht hierin gegeven. Op basis van de startbijeenkomst met de opdrachtgever en de stukken die ons dan ter hand worden gesteld, werken we deze kaders verder uit. Zo willen we deze kaders ook uitbreiden met de lijst van de te interviewen personen en de typen vragen die we hen zullen stellen.
- **Bijeenkomst met de klankbordgroep.** De kaders voor de brede beleidsdoorlichting en beleidsevaluatie van de I&R regeling leggen we voor aan en bespreken we met met de klankbordgroep. Op basis van het commentaar van de klankbordgroep komen we tot de definitieve kaders.

Resultaat

Fase 1 zal uitmonden in de volgende tussenresultaten:

- Vastgestelde kaders voor de brede beleidsdoorlichting en beleidsevaluatie van de I&R regeling, met daarin de uitgewerkte onderzoeksvragen.
- Een selectie van te interviewen personen.
- Detailplanning van de evaluatie.

3.4 Fase 2 – Gegevensverzameling

Doel

In deze fase verzamelen, ordenen en analyseren we de gegevens om de informatie volgens de kaders voor de brede beleidsdoorlichting en beleidsevaluatie van de I&R regeling te verzamelen. Dit doen we door middel van documentonderzoek, mondelinge semigestructureerde interviews, groepsdiscussies, internetenquêtes en data-analyse.

Activiteiten

- **Documentonderzoek.** Het documentonderzoek is een onderzoek gericht op het geheel van de brede beleidsdoorlichting en de beleidsevaluatie van de I&R regeling. In eerste aanleg brengen we op basis van documenten het ingezette beleid en in het bijzonder de opzet en inrichting van de I&R regeling in beeld. De documenten die we hierbij zullen bestuderen zijn onder andere de volgende:
  - Jaarverslagen
  - Feiten en cijfers gezelschapsdierensector, HAS Den Bosch en Universiteit Utrecht (verwacht zomer 2015)

Berenschot

- **Buiten reikwijdte**

- Beleidsnotities

- Besluiten (onder andere Besluit identificatie en registratie van dieren, Besluit Gezelschapsdieren)

Op basis van de documentenstudie schrijven we de (eerste versie van de) beleidsreconstructie. Het gaat hierbij om het beschrijven van de beleidsdoelen, de gebruikte indicatoren, de instrumenten die zijn ingezet om die doelen te behalen en de rol van het Rijk en andere betrokken actoren. Tevens reconstrueren we de redenering die aan de doelen, indicatoren en ingezette instrumenten ten grondslag lag. Ook stellen we de (eerste versie van de) instrumentenscan op.

- **Data-analyse.** De data-analyse (data geleverd door organisaties) starten we door eerst te inventariseren van welke organisaties we gegevens willen verzamelen om te analyseren. Vooralsnog (uitgaande van de aanzet tot kaders in de bijlagen) denken we aan gegevens van de volgende organisaties:

Buiten reikwijdte

We hebben Sterklinieken bereid gevonden om gegevens uit hun registratie te leveren ten behoeve van de brede beleidsdoorlichting en de beleidsevaluatie van de I&R regeling. Bijkomende kosten zijn opgenomen in onze begroting.

- Acht databanken (onder andere aantal registraties, aantal en soort activiteiten voor I&R regeling)

Voor elk van deze organisaties ontwikkelen we een format waarmee ze de gegevens kunnen aanleveren. Dit format testen we voor gebruik door in overleg te treden met de betreffende organisatie/vertegenwoordiger van de organisatie om na te gaan of de gegevens op de gevraagde manier te leveren zijn. Zo nodig passen we het format aan.

Berenschot

Door de aankondiging van het Ministerie van Economische Zaken (fase 1) en een zorgvuldige uitleg over welke gegevens we waarvoor nodig hebben, verwachten we een goede respons, te meer omdat alle aangeschreven partijen belang hebben bij de brede beleidsdoorlichting en/of de beleidsevaluatie van de I&R-regeling.

De data-analyse voeren we uit met Excel of SPSS, afhankelijk van de hoeveelheid en aard van de gegevens.

Buiten reikwijdte

- **Internetenquêtes.** Om in de beleidsdoorlichting informatie te krijgen over gedrag en houding van de sector en burgers, en voor de beleidsevaluatie van de I&R-regeling te weten te komen of de maatschappij (opgevat als sector en burgers) op de hoogte is van de regeling, willen we hen een internetenquête voorleggen. Op deze wijze verkrijgen we veel aanvullende informatie uit de eerste hand over het gedrag en de houding van sector en burgers.

Binnen de *sector* zijn fokkers en handelaars de meest relevante categorie die mogelijk veranderingen in gedrag en houding laten zien. Daarom richten we de enquête op fokkers en handelaars. We verwachten uit de registratie van fokkers en handelaars bij RVO.nl emailadressen te achterhalen. Een testversie van de enquête leggen we voor aan een medewerker van RVO.nl waarna we de enquête eventueel aanpassen. Voordat we fokkers en handelaars benaderen, vragen we via RVO.nl of het betreffende bedrijf bezwaar heeft tegen de enquête. Hierbij vermelden we ook dat er vertrouwelijk wordt omgegaan met bedrijfsgevoelige gegevens en we aan de opdrachtgever alleen geaggregeerde en geanonimiseerde informatie zullen presenteren. Bij geen bezwaar op een aankondiging door RVO.nl zetten we een internetenquête uit onder de fokkers en handelaars in Nederland. sturen we circa een week voor de deadline een rappèl.

De enquête onder *burgers* gaat naar een aselechte steekproef van volwassenen tussen twintig en zeventig jaar. Naar verwachting is zo'n 20% van hen hondenbezitter en dus (mede) verantwoordelijk voor het welzijn van die hond(en). De steekproef is zodanig dat we van ten minste duizend respondenten een ingevulde vragenlijst ontvangen. We zorgen hierbij voor een representatieve verdeling naar leeftijd en Niensendistricten².

---

² Regionale indeling van urbanisatiegraad, vaak gebruikt in marktonderzoek (https://nl.wikipedia.org/wiki/Nielsen_district).

Berenschot

Onze ervaring met dergelijke burgerpanels is dat hiermee een goed en bruikbaar beeld ontstaat van meningen in de bevolking. We willen de enquête zo inrichten dat mensen die geen hond bezitten en die niet van plan zijn om een hond aan te schaffen, slechts enkele vragen over de I&R-regeling voorgelegd krijgen. Een testversie van de enquête leggen we voor aan enkele niet-betrokken collega's (hondenbezitters en mensen zonder hond), waarna we de enquête eventueel aanpassen. Hondenbezitters en toekomstig hondenbezitters stellen we via de enquête vragen over wie de hond gechipt heeft, op welke leeftijd, in welke databank de hond geregistreerd is, waarom daar, en welke ervaringen men had met de registratie. Om de respons op de enquête te verhogen, sturen we circa een week voor de deadline een rappel.

- **Interviews.** Met betrokkenen en stakeholders houden we vervolgens (groeps-)interviews. We ontwikkelen voor de semigestructureerde interviews een interviewleidraad op maat. Concreet denken we aan interviews met bijvoorbeeld de volgende personen:
  - directeur DAK en medewerkers van het Ministerie van Economische Zaken (DAK, DAD)
  - medewerkers van NVWA (verantwoordelijke en groepsinterview met circa drie toezichthouders)
  - medewerkers van RVO.nl (directeur en groepsinterview met circa drie medewerkers direct betrokken bij I&R regelgeving)
  - medewerkers Dierenpolitie (directeur en groepsinterview met circa drie taakaccenthouders)
  - medewerker Dierenbescherming en groepsinterview met circa drie inspecteurs van de LID
  - medewerker van de LICG
  - vertegenwoordigers van de databanken (groepsinterview)
  - vertegenwoordigers van organisaties als de Raad van Beheer, Sophiavereniging, Stichting Dier en Recht
  - medewerkers van enkele dierenartsenparktijken.

Bovenstaande lijst is indicatief; we komen graag samen met u als opdrachtgever tot een uiteindelijke keuze van gesprekspartners. In totaal houden wij rekening met circa vijftien live interviews, vijf telefonische interviews en vijf groepsinterviews. Zodra de lijst met gesprekspartners definitief is, plannen we de interviews in.

- **Bijeenkomst met de klankbordgroep.** De tussentijdse resultaten koppelen we terug aan de klankbordgroep in de vorm van een PowerPointpresentatie.

Berenschot

Resultaat

Fase 2 zal uitmonden in de volgende tussenresultaten:

- Een PowerPointpresentatie over het documentonderzoek (beleidsreconstructie, instrumentenscan), de data-analyse (zoals trends en ontwikkelingen op basis van tijdlijnen) en de eerste beelden uit de interviews. Ook gaan we in op de voorlopige uitkomsten van uit de enquête.

3.5 Fase 3 – Analyse en rapportage

Doel

Het doel van deze fase is tweeledig:

- Het analyseren en toetsen van bevindingen
- Het formuleren van conclusies en aanbevelingen en het opstellen van een (concept)-eindrapportage van de evaluatie

Activiteiten

- **Analyse en beoordeling.** We analyseren het beschikbaar materiaal; de tevoren vastgestelde kaders zijn daarbij de leidraad.
- **Opstellen conceptrapportage.** In de rapportage worden de bevindingen van de doorlichting en de evaluatie beschreven, wordt een analyse gemaakt van de effecten van het gevoerde beleid en de ingezette instrumenten, worden bevindingen beleidsmatig geduid en wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvragen. Daarnaast worden aanbevelingen voor de toekomst gedaan. We besteden daarbij aandacht aan de *lessons learned*, de sterke punten die behouden moeten blijven en aan aspecten die moeten worden bijgesteld.
- **Bespreking met de begeleidingscommissie.** We stellen voor om een eerste versie van de conceptrapportage ter toetsing te bespreken met de klankbordgroep. Afhankelijk van de door de opdrachtgever gewenste positie, leggen we die versie eerst voor aan de opdrachtgever of bespreken we die in een gezamenlijke bijeenkomst.
- **Bespreking met de opdrachtgever.** De tweede versie van de conceptrapportage bespreken we met de opdrachtgever, op basis waarvan wij de rapportage definitief maken.
- **Oplevering definitieve rapportage.**

Resultaat

Fase 3 zal uitmonden in:

- Een conceptrapportage
- De definitieve rapportage

Berenschot

3.6 Planning

Het onderzoek zal 25 augustus 2015 van start gaan. Het onderzoek dient te resulteren in een conceptrapport in november 2015 en oplevering van het definitieve eindrapport in december 2015. Wanneer we hier van uitgaan, ziet de planning van het onderzoek er als volgt uit:

Berenschot

	Augustus			September			Oktober			November			December								
	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
Fase 1: Opstellen evaluatiekader																					
Gunning		x																			
Startbijeenkomst met Klankbordgroep			x																		
Opstellen evaluatiekader, vragenlijsten en leidraden																					
Bijeenkomst met de Klankbordgroep						x															
Fase 2: Gegevensverzameling																					
Documentenonderzoek																					
Data-analyse																					
Interviews (live, groeps- of telefonisch)																					
Bijeenkomst met de Klankbordgroep												x									
Fase 3: Analyse en rapportage																					
Analyse																					
Opstellen conceptrapportage																					
Bijeenkomst met de Klankbordgroep																					
Verwerken opmerkingen en oplevering																		x			

Berenschot

Bijlage 1

Overheidsbeleid dierenwelzijn

Berenschot

Bijlage 1. Overheidsbeleid dierenwelzijn

In de Nota Dierenwelzijn en Diergezondheid (2012) omschrijft de staatssecretaris de ambitie van het kabinet om een maatschappelijk geaccepteerde omgang met dieren te realiseren. Een dier heeft zijn eigen waarde en eigen behoefte, welke op gespannen voet kunnen staan met de behoeften en belangen van de mens. Volgens het kabinet moeten we in onze omgang met dieren een dergelijke zorgvuldige afweging maken waarbij de intrinsieke waarde van het dier wordt afgewogen tegen andere belangen als volksgezondheid, economie en milieu. Er moet goed met dieren worden omgegaan vanaf de geboorte tot aan de dood en zoveel mogelijk recht worden gedaan aan de belangen en eigenheid van het dier. Uitgangspunt blijft dat mensen die dieren houden primair verantwoordelijk zijn voor het welzijn en de gezondheid van deze dieren. Daarbij is een belangrijke rol weggelegd voor de verschillende ketens in de diersector, consumenten en burgers. Hierbij heeft de dierenarts een sleutelpositie in zowel diergezondheid als dierenwelzijn en verwacht het kabinet van de talloze NGO's, die zich bekommeren om de belangen van dieren, een constructief-kritische houding, een agenderende rol en actieve inzet om het dierenwelzijn en diergezondheid te verbeteren.

De overheid verzorgt een solide basis door in te zetten op verhoging van de Europese dierenwelzijnsambitie en -regels, door wettelijke randvoorwaarden, goede handhaving en een omslag naar een sterke, innovatieve en duurzame agrofoodketen te ondersteunen. De op dit moment leidende Nota Dierenwelzijn en Diergezondheid (2012) bouwt voort op de Nota Dierenwelzijn en Nationale Agenda Diergezondheid uit 2007. Voorgaand beleid heeft aanzet gegeven voor de ontwikkeling van de Welzijnsregelgeving voor gezelschapsdieren, zoals het Besluit gezelschapsdieren en Besluit identificatie en registratie honden. In navolging hiervan richt het kabinet zich in deze periode op 9 speerpunten (zie kader). Deze speerpunten dragen bij aan de basis van een goed dierenwelzijn en een goede gezondheid, die gaan over de aanpak van excessen van dierenleed en die de geloofwaardigheid van de voedselketen moeten waarborgen.

Voor gezelschapsdieren heeft het ministerie van EZ de laatste jaren vooral gewerkt aan regelgeving voor identificatie en registratie van de hond en het Besluit gezelschapsdieren voor de bedrijfsmatige houders van gezelschapsdieren. De grondslag hiervoor ligt op het gebied van welzijn, vermissing, illegale handel en fokkerij. Samen met de resultaten van de I&R plicht voor honden zullen de resultaten van toezicht en opsporing nauwgezet worden gevolgd. Met dit besluit wil het ministerie bereiken dat de bedrijfsmatige handel, fok en opvang van gezelschapsdieren verbeterd wordt. Het besluit zal onder meer helpen bij de aanpak van misstanden bij dierenfokkers en van illegale handel. Met regelgeving voor een verplichte identificatie en registratie van honden krijgen ze een instrument in handen waarmee handelsstromen en de fokkerij inzichtelijker worden gemaakt en handhaving en opsporing effectiever worden. De komende jaren wordt toegezien op een goede uitvoering en naleving van deze nieuwe wet- en regelgeving.

Berenschot

De speerpunten van het kabinet:

1. Tegengaan van mishandeling en verwaarlozing van dieren.
2. Verhogen van de naleving van de dierenwelzijnregelgeving.
3. Versterken van de positie van de dierenarts.
4. Aanpakken van de misstanden in de dierfokkerij.
5. Vaccinatie bij dierziekte-uitbraken.
6. Verbeteren van transport van dieren.
7. Verbeteren van het slachtraject: van boerderij tot en met slachthuis.
8. Vergroten van de kennis en kunde van houders.
9. Monitoren van het dierenwelzijn en de diergezondheid op de bedrijven.

Om het dierenwelzijn en de diergezondheid te bevorderen en een verdere uitwerking te geven aan het regeerakkoord, wil Nederland dat haar ambities op het gebied van dierenwelzijn weerslag krijgen in Europese regels. Dit is niet alleen belangrijk voor eerlijke concurrentieverhoudingen binnen de EU, maar ook voor de verbetering van het dierenwelzijn in andere EU-landen.

Bronnen

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, februari 2012, 'Nota Dierenwelzijn en Diergezondheid: Een maatschappelijk geaccepteerde omgang met dieren'.

Nieuwsbericht Rijksoverheid, 4 oktober, 2013, 'Nieuwe stappen in vergroten dierenwelzijn'.

Berenschot

Bijlage 2

Akkoordverklaring (inclusief Volmacht)

(apart bijgevoegd in elektronische versie)

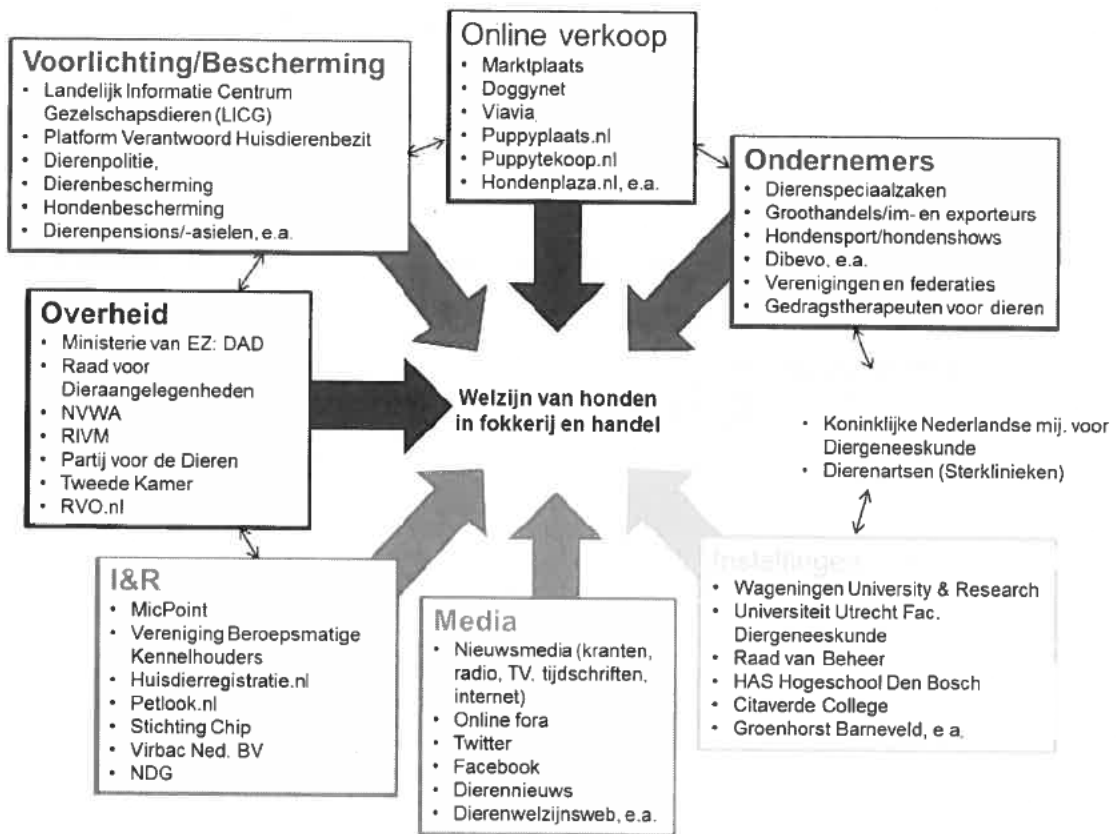
Berenschot

Bijlage 2 A

Context hondenwelzijn

Berenschot

Bijlage 2 A. Context hondenwelzijn

Berenschot

Bijlage 3

Aanzet kader beleidsdoorlichting: OUTCOME

Buiten reikwijdte

---

³ Het onderscheid tussen verwaarlozing en mishandeling is niet eenvoudig vast te stellen; mishandeling is een handelingsvergreep, verwaarlozing is een nalatingsvergreep.

Berenschot

Bijlage 4

Aanzet kader beleidsdoorlichting: OUTPUT

Berenschot

Bijlage 4. Aanzet kader voor onderzoek naar output en bijdrage van individuele maatregelen

	Operationalisatie (output)	Operationalisatie (bijdrage aan oplossen problematiek)	Bron / methode
Buiten reikwijdte	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
I&R-regeling	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal aangewezen databanken • Ontwikkeling aantal geregistreerde honden • Ontwikkeling registratiegraad 	Meningen over bijdrage van I&R-regeling aan oplossen problematiek	Interviews met RVO.nl en stakeholders Gegevens van EZ, RVO.nl, 8 databanken, NVWA (toezicht op uitvoering regeling), informatie van stakeholders als fokkers en handelaars
Buiten reikwijdte	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
Buiten reikwijdte	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]

Bijlage 5

Aanzet kader beleidsevaluatie I&R regeling

Berenschot

Bijlage 5. Aanzet kader voor beleidsevaluatie I&R regeling

Aspect	Operationalisatie	Bron / methode	
		Feitelijke informatie	Percepties
Doel	Wat is het doel van de regeling? Opvattingen ten aanzien van relevantie van de regeling	Regeling	Interviews EZ, databanken, NVWA, LID
Input	Buiten beschouwing		
Throughput	Wie is betrokken bij de identificatie en registratie en wat is hun rol?	Documenten van EZ, RVO.nl, databanken, NVWA, LID	Interviews met EZ, RVO.nl, databanken, NVWA, LID
<i>Inrichting van de regeling</i>	Hoe is de verdeling van taken en verantwoordelijkheden voor de identificatie en registratie?	Documenten van EZ, RVO.nl, databanken, NVWA, LID	Interviews met EZ, RVO.nl, databanken, NVWA, LID
	Wat is de governancestructuur voor de uitvoering van de regeling?	Documenten van EZ, RVO.nl, databanken, NVWA, LID	Interviews met EZ, RVO.nl, databanken, NVWA, LID
	Welke partijen zorgen in de praktijk voor identificatie en registratie, en hoe?	-	Interviews met EZ, RVO.nl, databanken, vertegenwoordigers van de sector (handel en fokkerij), dierenartsenpraktijken, hondenbezitters
	Welke partij(en) is/zijn verantwoordelijk voor beheer, bewerking en analyse van de registratiebestanden?	Documenten van EZ, RVO.nl, databanken, NVWA, LID	Interviews met EZ, RVO.nl, databanken, NVWA, LID
	Welke eisen worden gesteld aan identificatie, registratie, beheer, bewerking en analyse van de registratiebestanden?	Documenten van EZ, RVO.nl, databanken, NVWA, LID	Interviews met EZ, RVO.nl, databanken, NVWA, LID
	<i>Functioneren van de regeling</i>	In hoeverre wordt met de huidige opzet en inrichting van de regeling relevante gegevens opgehaald t.b.v. handhaving en opsporing door NVWA en LID?	Documenten van EZ, RVO.nl, databanken, NVWA, LID, bijvoorbeeld vergaderverslagen
Hoe verloopt het samenspel tussen stakeholders		-	Interviews met EZ, RVO.nl, databanken, NVWA, LID
Welke positieve en/of negatieve prikkels zijn er voor de sector en burgers om zich te houden aan de I&R-regeling?		-	Interviews met EZ, RVO.nl, databanken, NVWA, LID
Welke verbeteringen in de inrichting en opzet van de regeling zouden stakeholders willen doorvoeren en waarom?			Interviews met EZ, RVO.nl, databanken, NVWA, LID
Output	<ul style="list-style-type: none"> Aantal aangewezen databanken 	Gegevens van RVO.nl en databanken	-

Berenschot

Aspect	Operationalisatie	Bron / methode	
		Feitelijke informatie	Percepties
	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling aantal geregistreerde honden • Ontwikkeling registratiegraad honden 		
Outcome	In hoeverre kennen hondenfokkers en –handelaars, (aankomend) hondenbezitters en andere stakeholders de regeling?	Internetenquête onder fokkers / handelaars Internetenquête onder burgers	Interviews met EZ, RVO.nl, databanken, NVWA, LID, vertegenwoordigers van de sector (handel en fokkerij), dierenartsenpraktijken, hondenbezitters
	In hoeverre handelen hondenfokkers en –handelaars, (aankomend) hondenbezitters en andere stakeholders naar de regeling?	Aantal geconstateerde overtredingen	Interviews met EZ, RVO.nl, databanken, NVWA, LID, vertegenwoordigers van de sector (handel en fokkerij), dierenartsenpraktijken, hondenbezitters
	Welke neveneffecten heeft de I&R-regeling?	-	Interviews met EZ, RVO.nl, databanken, NVWA, LID

Bijlage 2 Akkoordverklaring

Offerteaanvraag Evaluatie beleid ten aanzien van hondenfokkerij en -handel.	
Door het invullen en ondertekenen van deze akkoordverklaring, gaat inschrijver akkoord met:	
<ul style="list-style-type: none"> alle in hoofdstuk 4 van het aanbestedingsdocument gestelde eisen en verklaart hij dat hij gedurende de looptijd van de overeenkomst aan deze eisen zal voldoen.	
Naam inschrijver/bedrijf:	Berenschot B.V.
Naam contactpersoon voor deze opdracht:	10.2.e
Postadres, postcode en plaats :	Postbus 8039, 3503 RA Utrecht
Telefoonnummer:	06- 10.2.e
E-mail:	10.2.e @berenschot.nl
Naam ondertekenaar:	Onder volmacht 10.2.e 10.2.e
Handtekening:	10.2.e
Datum:	23 juli 2015 10.2.e

VOLMACHT
Berenschot B.V.

Berenschot B.V., een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, met zetel te Utrecht, adres 3526 KS Utrecht, Europalaan 40 en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 30046663, hierna te noemen: de "Vennootschap",

buiten reikwijdte

verklaart bij deze een algehele volmacht te verlenen aan

buiten reikwijdte

Deze volmacht is onherroepelijk en wordt verleend van 20 juli t/m 24 juli 2015, waarna deze volmacht vervalt.

De Vennootschap verklaart hierbij alle handelingen verricht door de gevolmachtigden binnen het kader van de volmacht indien nodig te bevestigen dan wel te bekrachtigen, en verklaart tevens de gevolmachtigden volledig vrij te waren voor alle kosten, claims, schadevergoedingen, uitgaven of aansprakelijkheden van welke aard dan ook welke voort komen uit de handelingen die door de gevolmachtigden binnen het kader van de volmacht zijn verricht.

Utrecht, 15 juli 2015

10.2.e

Berenschot B.V.

10.2.e

bestuurder

7d

Inkoop Uitvoering Centrum EZ
t.a.v. 10.2.e

E-mail: 10.2.e@rvo.nl

DATE: 30 juli 2015
KENMER: A12250/2015/1076
E-MAIL: 10.2.e@panteia.nl
ONDERWERP: Offerte

Geachte 10.2.e

Hierbij heb ik het genoegen u de offerte 'Evaluatie beleid t.a.v. hondenfokkerij en -handel' aan te bieden.

Panteia gaat akkoord met de ARVODI 2014. Deze offerte heeft een geldigheidstermijn van drie maanden vanaf de sluitingstermijn van de offerte.

Mocht u vragen hebben over onze offerte, dan kunt u contact opnemen met 10.2.e 10.2.e (telefoonnummer 079-10.2.e), e-mail 10.2.e@panteia.nl).

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Panteia

Research to Progress

Research voor Beleid | EIM | NEA | IOO | Stratus | IPM

Evaluatie beleid t.a.v. hondenfokkerij en -handel

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Panteia als partner	5
1.3	De opdracht	6
1.4	Leeswijzer	7
2	Onderzoeksaanpak en -strategie	9
2.1	De problematiek	9
2.2	Het speelveld	10
2.3	De maatregelen	11
2.4	Beleidsvaluatie I&R-regeling	12
2.5	Beleidsdoorlichting	14
2.6	Gedragsbewust Beleid	15
2.7	Methoden van informatieverzameling	17
3	Plan van aanpak	19
3.1	Probleemstelling	19
3.2	Uit te voeren activiteiten	19
3.3	Samenwerking en communicatie	27
3.4	Planning	28
3.5	Resultaten	29
4	Kwaliteit projectteam en expertise	31
4.1	Panteia	31
4.2	Projectteam	31
4.3	Expertise	34
	Bijlagen	39
Bijlage 1	Akkoordverklaring	39
Bijlage 2	Prijzen	41

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het welzijn van honden heeft al jaren maatschappelijke en politieke aandacht. Verwaarlozing, illegale importen, fokken met erfelijke problemen, impulsaankopen via internet en misstanden bij de hondenfokkerij en -handel leiden met regelmaat tot verontwaardiging en discussies in de Tweede Kamer over de effectiviteit van het overheidsbeleid. Recentelijk zijn er hierover nog Kamervragen gesteld en beantwoord door Staatssecretaris mevrouw Dijkema (1 juni 2015) en op 1 september buigt de vaste commissie voor Economische Zaken zich weer over dit onderwerp.

De overheid heeft de afgelopen jaren beleid ontwikkeld om de hiervoor geschetste problematiek aan te pakken. Naast het geven van voorlichting en het in gesprek gaan met marktpartijen is een aantal wettelijke maatregelen getroffen. Deze maatregelen hebben zowel betrekking op het verbeteren van het toezicht op de hondenfokkerij en -handel als ook op het verbeteren van de mogelijkheden om misstanden op te sporen. Dit alles om het welzijn en de gezondheid van dieren beter te borgen. De maatregelen betreffen:

- Oprichting dierenpolitie en meldpunt 144;
- Identificatie- en registratieplicht (I&R-regeling) voor honden;
- Voorlichting via LICG over aankoop en verzorging van o.a. honden;
- Afspraken met internetaanbieders om impulsaankopen tegen te gaan;
- Nieuwe regels Besluit houders van dieren (socialisatie, voorlichting, administratie);
- Strengere regels voor paspoorten en invoer van pups jonger dan 3 maanden.

De staatssecretaris heeft de Tweede Kamer de toezegging gedaan de maatregelen ten aanzien van de bedrijfsmatige fokkerij en handel eind 2015 te evalueren en inzicht te geven in de effecten van deze maatregelen. Ook is toegezegd om de I&R-regeling voor honden na 3 jaren tussentijds te evalueren. Het ministerie heeft Panteia, via Inkoop Uitvoering Centrum EZ, gevraagd offerte hiervoor te maken.

1.2 Panteia als partner

Panteia gaat graag op dit verzoek in. Enerzijds omdat beleidsevaluaties als deze op ons lijf geschreven zijn en anderzijds omdat we het als een sport zien om bestaande databronnen met nieuw veldwerk te laten samensmelten tot kennis waarmee onze klant vooruit kan. Een sport die we intensief en met succes beoefenen.

- Panteia heeft veel ervaring en expertise opgebouwd bij de uitvoering van beleidsevaluaties en -doorlichtingen, waarin bereik, effectiviteit en efficiëntie gemeten zijn en leerpunten voor de toekomst zijn geformuleerd.
- Panteia beschikt over uitgebreide kennis van het bedrijfsleven, branche- en sectorstructuren, samenwerking en marktwerking. We zijn hét expertisecentrum voor MKB & Ondernemerschap.
- Panteia heeft eerder onderzoek gedaan met betrekking tot de dierenbranche, dierenambulance en regelgeving ten aanzien van honden, katten en dierentuinen.
- Panteia is sterk in kwantitatief onderzoek, weet diepgang hierin aan te brengen en het te combineren met kwalitatief onderzoek.
- Panteia beschikt over een eigen veldwerkbureau dat thuis is in online en telefonische enquêtes onder consumenten en ondernemers.

- Panteia heeft een ervaren projectteam paraat staan met professionals die in staat zijn data en informatie binnen de gegeven context op hun waarde te beoordelen en te vertalen in heldere beleidsaanbevelingen.
- Panteia hecht veel waarde aan de communicatie met de opdrachtgever. Onze projecten worden strak georganiseerd. Wat de klant verwacht, krijgt hij.
- Panteia is onafhankelijk en staat voor haar eigen analyses en oordelen.
- Panteia is lid van de brancheverenigingen VBO en MOA en maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep. We zijn gecertificeerd volgens ISO-9001 en ISO-20252.

1.3 De opdracht

Doel

De opdracht bestaat uit twee delen, te weten een beleidsdoorlichting op het terrein van fokkerij en handel in honden en een tussentijdse beleidsevaluatie van de I&R-regeling:

De *beleidsdoorlichting* betreft het in beeld brengen van het ingezette beleid en de bijdrage hiervan aan de oplossing van de problematiek ten aanzien van de hondenfokkerij en -handel. Het gaat hierbij met name om:

- de outcome (heeft het beleid de situatie bij fokkerij en handel in honden verbeterd c.q. zijn de misstanden in de loop der jaren verminderd?) en waar mogelijk om
- de output (wat is de bijdrage van de individuele maatregelen aan het oplossen van de problematiek?).

De *beleidsevaluatie I&R-regeling* betreft de werking van de regeling en het aandragen van suggesties voor verbeteringen.

Onderzoeksvragen

In de offerteaanvraag van 26 juni 2015 zijn deze twee opdrachtonderdelen vertaald in een aantal onderzoeksvragen. Deze zijn als volgt geformuleerd:

Beleidsdoorlichting van het ingezette beleid

A. Op de outcome

Buiten reikwijdte

- [Redacted]
- [Redacted]

B. Op output (waar mogelijk)

1. **Buiten reikwijdte**

- [Redacted]

Beleidsevaluatie van de I&R-regeling

C. Organisatie van de regeling

1. Hoe functioneert de regeling?
Het gaat hierbij om hoe de regeling is georganiseerd en is ingericht.
2. Werkt deze organisatie van de regeling voor de voorop gestelde doelen?
o.a. doelen gesteld voor extra instrument voor handhaving en opsporing door de NVWA en LID.
3. Welke verbeteringen/aanpassingen van de regeling zijn nodig?

D. Effect van de I&R-regeling

1. Is de maatschappij op de hoogte van de regeling?
2. Handelt men naar de regeling?
o.a. aantal geconstateerde overtredingen etc.

Het onderzoek moet antwoord geven op de onderzoeksvragen. Het moet zicht geven op de effectiviteit van het gehele beleid (beleidssynthese) en aangeven wat de bijdrage is van de verschillende beleidsmaatregelen aan het verbeteren van het welzijn van honden in Nederland. De I&R-regeling draagt bij door de toezichthouders een extra instrument in handen te geven om malafide praktijken op te sporen. Uiteindelijk moet het onderzoek uitmonden in aanbevelingen gebaseerd op de bevindingen. De eindrapportage van het onderzoek wordt aangeboden aan de Tweede Kamer.

Afbakening

De beleidsdoorlichting is gericht op de *bedrijfsmatige* hondenfokkerij en -handel. Het ministerie hanteert hierbij de definitie conform het 'Besluit houders van dieren' dat sinds 1 juli 2014 van kracht is¹. RVO legt dit uit aan de hand van de volgende criteria:

- Fok- en handelsactiviteiten met een zekere omvang (richtsnoer: 20 honden of meer op jaarbasis) en regelmaat;
- Fokken, verkopen en leveren aan anderen dan zichzelf, familie of vrienden;
- Beschikken over ruimtes speciaal ingericht voor hondenfokkerij en -handel;
- Geregistreerd staan bij de Kamer van Koophandel of een BTW-nummer hebben;
- Adverteren voor fok- en handelsactiviteiten.

Bedrijfsmatige houders zijn bij RVO geregistreerd², krijgen een uniek bedrijfsnummer (UBN) en hebben een bewijs van vakbekwaamheid voor honden.

In de offerteaanvraag geeft het ministerie aan dat de vraagstelling complex en veelomvattend is. Bij een eventuele inperking hiervan ligt het *accent* op de werking van de wettelijke maatregelen ten aanzien van de hondenfokkerij en -handel en op het functioneren van de I&R-regeling en de directe gevolgen ervan.

1.4 Leeswijzer

De offerte is opgebouwd conform de offerte aanvraag. Het start met een beschrijving van de onderzoeksaanpak en -strategie (2). Daarna wordt het plan van aanpak ontvouwd (3) en het projectteam en de expertise van Panteia getoond (4). De offerte bevat de aangereikte formats 'Akkoordverklaring' en 'Prijzen' als bijlage.

---

¹ artikel 3.6 en de criteria van bedrijfsmatigheid in de nota van toelichting bij het besluit
² of bij de Gezondheidsdienst voor Dieren

2 Onderzoeksaanpak en -strategie

Panteia heeft voor een aanpak gekozen waarbij de doelgroepen van het beleid nadrukkelijk geraadpleegd worden, zowel in kwalitatieve als kwantitatieve zin. Hiermee is het evaluatieve karakter van het onderzoek geborgd. We houden rekening met de situatie vóór en ná de ingezette beleidsmaatregelen om het effect ervan te kunnen meten. We willen daarnaast ons unieke denkkader 'Gedragsbewust beleid' gebruiken, omdat de problematiek ten aanzien van de hondenfokkerij en -handel en de oplossing ervan alles met het kennen en herkennen van gedragsmechanismen te maken heeft. In de beschrijving van de onderzoeksaanpak en -strategie wordt dit duidelijk.

Panteia gaat in op de problematiek, praktijk en maatregelen (§ 2.1 t/m § 2.3). Daarna schetsen we de strategische lijnen van de evaluatie en de beleidsdoorlichting (§ 2.4 en § 2.5). De inbreng van het Gedragsbewust beleid wordt toegelicht (§ 2.6) en we sluiten af met de methoden van informatieverzameling (§ 2.7).

2.1 De problematiek

Doel van het onderzoek is na te gaan of het ingezette beleid bijdraagt aan de oplossing van de problematiek ten aanzien van de hondenfokkerij en -handel in Nederland. Om dit doel te bereiken moet eerst helder zijn wat de problematiek is. In de offerteaanvraag en Nota van inlichting wordt de problematiek gelinkt aan de mediaberichtgeving over verwaarloosde en ondervoede honden bij handelaren en fokkers. Genoemd worden problemen als ondervoeding, slechte verzorging en huisvesting, gesjoemel met paspoorten en inenting, illegale import, fokken met erfelijke problemen en impulsaankopen op marktplaats.

Dit zijn symptomen van een vergaande commercie gericht op de consument die zich laat verleiden door een paar trouwe hondenogen. De aanschaf van een pup is doordrenkt van emoties en de problematiek laat zien dat hier 'misbruik' van wordt gemaakt. Het overheidsbeleid is vooral gericht op het aanpakken van de bron. Het is gericht op het voorlichten van de consument én op professionalisering van de sector. Om de problematiek te duiden geven we een kleine bloemlezing van recente berichtgevingen in de media:

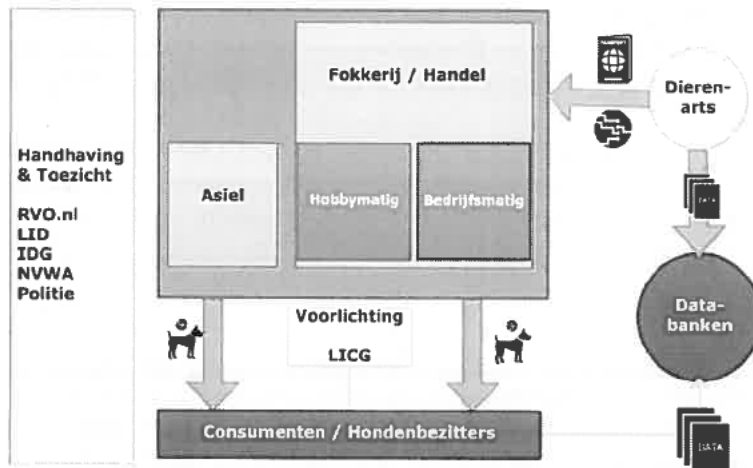
- Malafide hondenhandel en misstanden in de hondenfokkerij moeten worden aangepakt, aldus staatssecretaris Sharon Dijkstra in haar brief aan de Tweede Kamer van 21 april jongstleden.
- De NVWA meldt dat in de hondenfokkerij en -handel nog steeds misstanden plaatsvinden. Geïmporteerde honden of honden van malafide fokkers of handelaren hebben niet de juiste vaccinatie, zijn te jong, slecht gesocialiseerd of tijdens hun korte leven slecht behandeld. De NVWA telde in 2014 26.000 geregistreerde honden die ons land binnengekomen zijn. Volgens de Raad van beheer ligt het werkelijke aantal geïmporteerde honden op 75.000.
- Noord-Brabantse dierenartsen zien dagelijks de resultaten van de grootscheepse illegale handel in puppy's in hun praktijk. Regelmatig worden puppy's met honderden tegelijk in busjes naar Nederland gebracht.
- Zembla rekende in de uitzending 'Het einde van de rashond' af met de mythe van de stamboom als kwaliteitskeurmerk. Zij liet de schade zien van fokken op uiterlijk en met een beperkt aantal fokdieren (prijswinnaars op tentoonstellingen): rashonden met erfelijke aandoeningen.
- Grote broedfokkers adverteren in Nederland via Marktplaats, Speurders en andere internetsites. De puppy's komen uit België en de Oostbloklanden, worden per nest opgekocht en onder slechte omstandigheden vervoerd. Ze komen bij handelaren terecht die het zo nauw nemen met de huisvesting, opvoeding en verzorging.
- Bij broedfokkers worden honden in kennels gehouden en de moederhonden uitgebuit. Puppy's zijn niet gesocialiseerd en worden aan een ieder die maar betalen wil, meegegeven. Rashonden voor spotprijzen en puppy's met valse papieren en entingsbewijzen: het komt nog steeds voor.

2.2 Het speelveld

De problematiek laat al enkele actoren en aspecten zien van het speelveld waarin we terecht komen als we dit onderzoek gaan uitvoeren. Belangrijk is om van tevoren al enig inzicht te hebben in wie de hoofdrolspelers zijn, op welke positie zij staan en hoe zij met elkaar verbonden zijn. Daarom schetsen we hier in een notendop de belangrijkste stakeholders en hun rollen. Zie figuur 1.

figuur 1 Speelveld van stakeholders in de praktijk van de hondenfokkerij en -handel

Bron: Panteia, 2015

Naar schatting zijn in Nederland ongeveer 1.5 tot 1.9 miljoen honden³, waaronder 500.000 rashonden⁴. De handel in honden gebeurt voornamelijk via fokkerijen die uitgesplitst kunnen worden naar hobbymatige fokkerijen (eenmalige of niet-frequente aanbieders van nestjes; minimaal 8.000 in 2010⁵) en bedrijfsmatige fokkerijen (in de Wet Dieren vastgesteld op houders van tenminste 20 honden). De fokkerijen van rashonden kunnen aangesloten zijn bij een van de circa 250 rasverenigingen die onder de Raad van Beheer vallen.

Het aanbieden van honden gebeurt vooral via internet, bijvoorbeeld via Marktplaats of direct tussen fokkerijen en consumenten. Het Landelijk InformatieCentrum Gezelschapsdieren (LICG) voert in het kader van het tegengaan van impulsaankopen via internet gericht campagne op onder andere Facebook en Marktplaats. De advertenties hiervan zijn in 2014 bijna 1 miljoen keer getoond⁶.

Fokkerijen zijn verplicht om honden door middel van chips te identificeren. Deze chips worden door de dierenartsen bij honden geplaatst. Zij geven ook de paspoorten af. Dierenartsen zijn verenigd in de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD). Hondeneigenaren zijn verantwoordelijk voor de registratie na aanschaf van hun hond. Dit kan gebeuren bij één van de acht aangewezen databanken. RVO.nl houdt een centrale databank bij waarin alle gegevens van de databanken worden verzameld.

Er zijn ook andere groepen actief die invloed uitoefenen op beleid, voorlichting en handhaving. Zo draagt de Dierenbescherming zorg voor de erkenning van

³ Niekerk et al. 2014

⁴ Raad van Beheer, Fairfok

⁵ In 'Feiten & Cijfers, Gezelschapsdierensector 2011' wordt gemeld dat er 8.000 fokkers zijn aangesloten bij de Raad van Beheer. Het werkelijke aantal zal dus hoger liggen. Het aantal geregistreerde bedrijfsmatige fokkers lag op 426.

⁶ Tweede Kamerbrief 30 maart 2015, Stand van Zaken Dierenwelzijn.

Dierenasielen waarin dieren worden opgevangen. Momenteel zijn er 38 erkende dierenasielen verspreid over het land. Daarnaast is er een veelvoud hiervan aan dierenasielen die (nog) niet erkend zijn. De Dierenbescherming is ook oprichter van de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID). Behalve de Dierenbescherming is ook de Koninklijke Hondenbescherming actief op het gebied van voorlichting en handhaving.

Handhaving gebeurt door de politie (via 160 taakaccenthouders), de Inspectiedienst Gezelschapsdieren (IGD) van de Koninklijke Hondenbescherming, de LID en de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA). Cijfers over het aantal handhavingzaken met betrekking tot honden zijn niet voorhanden, aangezien dit vaak op hogere aggregatieniveaus, zoals 'gezelschapsdieren', wordt bijhouden. De LID heeft in 2014 1.674 dossiers behandeld, die betrekking hebben op gezelschapsdieren⁷. Het aantal meldingen bij 144 zal een veelvoud hiervan zijn, aangezien er bijna 100.000 meldingen zijn binnengekomen betreffende alle dieren.

2.3 De maatregelen

Gevraagd is zes maatregelen te evalueren, die verspreid over de periode 2011–2014 zijn ingevoerd, met uitzondering van de LICG-voorlichting die vanaf 2007 plaatsvindt. Hieronder geven we de maatregelen kort weer.

Identificatie en Registratieplicht

Het gewijzigde Besluit Identificatie & Registratie Hond (I&R-Regeling) is in april 2013 in werking getreden en behelst dat pups die vanaf die datum in Nederland geboren worden, geregistreerd worden door middel van een chip. Een fokker dient binnen 7 weken na geboorte de hond te chippen en binnen 8 weken te registreren. Hondenhouders dienen binnen 14 dagen na aanschaf de hond op hun eigen naam te registreren. De chip die door een dierenarts bij de hond geplaatst wordt, en de registratie hebben als doel de misstanden in de hondenfokkerij (o.a. malafide en illegale handel) tegen te gaan. De geregistreerde gegevens worden gebruikt om de herkomst van de honden en de eigenaar vast te stellen. De dierenhouder mag zelf bepalen bij welke van de acht Nederlandse databanken de hond geregistreerd wordt. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) verzamelt de informatie van deze databanken in één centrale databank. Door de verplichting puppy's te chippen en registreren zal door natuurlijk verloop uiteindelijk de gehele hondenpopulatie geregistreerd zijn.

Oprichting dierenpolitie en meldpunt 144 Red een dier

In 2011 is de zogenaamde dierenpolitie opgericht, nu 'taak accenthouders handhaving dierenwelzijn en opsporing dierenleed' genoemd. Dit zijn volledig opgeleide politieagenten (momenteel ongeveer 160) die de opleiding 'opsporing en handhaving in het kader van dierenwelzijn' hebben gevolgd. Daarnaast is in 2011 het centrale meldpunt 144 opgezet. Dit meldpunt is ingesteld voor meldingen van dierenmishandeling en verwaarlozing, waarbij in geval van direct dierenleed de politie gelijk in actie komt en in andere gevallen de Dierenbescherming of NVWA ingeschakeld wordt.

LICG voorlichting over aankoop en verzorging dieren inclusief honden

Het Landelijk InformatieCentrum Gezelschapsdieren (LICG) is sinds 2007 een koepelorganisatie waarin onder andere het Ministerie van Economische Zaken, de Dierenbescherming, de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde en Dibevo (brancheorganisatie voor ondernemers in de dierenbranche) participeren. Het LICG geeft via haar website, lespakketten, campagnes, brochures en huisdierenbijsluiters voorlichting over de aankoop, huisvesting, verzorging en kosten van dieren. Het LICG behartigt hierbij de belangen van de dieren, maar ook van de verkopers, kopers en houders van huisdieren.

Afspraken met Marktplaats en andere internetaanbieders

In 2014 hebben de online handelsplaatsen Marktplaats, Speurders, 2dehands, Marktplaza en Marktnet onderling afspraken gemaakt om impulsaankopen van honden tegen te gaan. Afsproken is om bezoekers te informeren over de aanschaf van dieren en te verwijzen naar websites van de overheid (LICG) waar voorlichtingsinformatie te vinden is. Daarnaast zullen zij wijzen op het bestaan van meldpunt 144 om melding te doen van illegale praktijken, is er een jaarlijks overleg met stakeholders en wordt de samenwerking met de NVWA wat betreft handhaving geoptimaliseerd.

⁷ Jaarverslag 2014, Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming.

Nieuwe regels Besluit houders van dieren: socialisatie, voorlichting en administratie

Per 1 juli 2014 is het Besluit Houders van Dieren in werking getreden als onderdeel van de Wet Dieren. Het Besluit bevat de verlenging van de regel dat honden pas vanaf 7 weken gescheiden mogen worden van de moeder. Tevens verbiedt het de verkoop van dieren aan personen jonger dan 16 jaar en bevat het regels met betrekking tot socialisatie. Dit laatste houdt onder andere in dat puppy's kennis maken met mensen. Verkopers zijn verplicht om schriftelijke informatie mee te geven aan de koper, die ingaat op verzorging, huisvesting, gedrag en kosten. Daarnaast is het voor bedrijfsmatige verkopers die na 1 juli 2015 zijn gestart, verplicht om een bewijs van vakbekwaamheid te bezitten. Voor alle reeds bestaande bedrijfsmatige verkopers geldt dit vanaf 1 juli 2020. Bedrijfsmatige houders van dieren dienen tevens geregistreerd te worden en dienen een administratie bij te houden van de honden in bezit incl. bewijs van inenting met een bewaarplicht van 2 jaar.

Strengere regels voor paspoorten, geen invoer van puppy's jonger dan 15 weken

Vanaf 29 december 2014 mogen puppy's jonger dan 15 weken niet meer worden geïmporteerd. Daarnaast dienen honden gechipt te zijn, een geldig en juist EU-dierenpaspoort te hebben, te zijn gevaccineerd tegen rabïes vanaf een leeftijd van 12 weken en te zijn voorzien van een geldige gezondheidsverklaring. Uitsluitend dierenartsen mogen de EU-dierenpaspoorten verstrekken die voldoen aan de Verordening (576/2013).

In het onderzoek heeft de eerstgenoemde maatregel, de I&R-Regeling, een aparte status. Deze maatregel wordt namelijk volledig geëvalueerd. Dit wil zeggen dat in het onderzoek behalve de doeltreffendheid en doelmatigheid ook de opzet, organisatie, implementatie en doorwerking in de praktijk meegenomen worden. Bij de andere maatregelen ligt het accent daarentegen op de effectiviteit van het totaalpakket aan maatregelen inclusief de I&R-regeling. Zie hierna onder 'Beleidsvaluatie I&R regeling' en 'Beleidsdoorlichting'.

2.4 Beleidsvaluatie I&R-regeling

De ingevoerde verplichte identificatie en registratie van pups beoogt de opsporing van malafide praktijken beter mogelijk te maken. Langs deze weg wordt het welzijn van de honden verbeterd. Fokkerij- en handelsstromen kunnen sinds april 2013 beter in kaart gebracht worden, omdat de oorsprong van de pups bij wisseling van eigenaar bekend is. De I&R-regel is dan ook bedoeld als een hulpmiddel bij de handhaving en opsporing door de NVWA en LID.

De slaagkans van de regeling is voor een groot deel afhankelijk van het draagvlak bij de direct betrokkenen: het publiek en de hondenfokkers en -handelaren. De I&R-regeling zou een cultuurverandering teweeg moeten brengen. Wageningen UR heeft in 2014 een kwalitatief onderzoek gedaan onder (potentiële) hondenbezitters met als doel inzicht te krijgen in kennis, houding en gedrag van huidige en toekomstige hondenbezitters ten aanzien van het chippen en registreren van honden. De beoogde cultuurverandering als gevolg van de I&R regeling zou moeten bestaan uit:

- een bewuster aankoopgedrag en verandering in onderliggende waardepatronen;
- een hogere waardering van gechipte en geregistreerde honden;
- een lagere waardering van niet-gechipte en geregistreerde honden en daarmee een afname van de vraag;
- marktwerking met mogelijk kansen voor keurmerken in de fokkerij en handel;
- vereenvoudiging van de opsporing en aanpak van welzijnsknelpunten binnen de fokkerij en handel.

De I&R-regeling zou vanwege de verbeterde traceerbaarheid kunnen leiden tot een kwaliteitsverhoging van de pups en een vereenvoudiging voor de consument om verhaal te halen over de kwaliteit van hun pup.

Een eerste vraag die opkomt als het gaat om de tussentijdse evaluatie van de I&R-regeling is of deze cultuurverandering zich inderdaad voltrekt, maar ook wat de bekendheid van de regeling is bij het publiek. Dit laatste is ook één van de gestelde onderzoeksvragen (D1).

Het onderzoek door Wageningen UR heeft echter niet het vervolg gekregen dat aanvankelijk was gepland. Een kwantitatieve enquête onder de Nederlandse bevolking (nulmeting in 2013) naar kennis, houding en gedrag met betrekking tot de identificatie en registratie van honden heeft bijvoorbeeld niet plaatsgevonden. Hetzelfde geldt voor de vervolgmeting (éénmeting in 2014).

Het vorenstaande betekent dat Panteia voor de beleidsevaluatie:

- een kwantitatief onderzoek onder het publiek (online enquête onder consumenten) gaat uitvoeren⁸;
- hierbij (en bij de beleidsdoorlichting als geheel) de inzichten uit het kwalitatieve onderzoek van Wageningen UR gebruikt;
- geen referentie heeft in de vorm van een nulmeting.

Dit laatste lossen we op door in het kwantitatieve onderzoek onder het publiek een onderscheid te maken in recente en niet-recente aankopen. We creëren dan een situatie vóór de gewijzigde I&R-regeling en een situatie ná de gewijzigde I&R-regeling. Hetzelfde doen we bij het kwantitatieve onderzoek onder fokkers en -handelaren, dat we voor ogen hebben voor de beleidsevaluatie (naast het publiek de andere doelgroep die in hoge mate het succes van de regeling bepaalt) en de beleidsdoorlichting. Zie § 2.7 Methoden van informatieverzameling en Plan van aanpak.

De vraagstelling ten aanzien van de beleidsevaluatie I&R-regeling geeft aanleiding om het onderzoek te benaderen op een manier zoals we bij veel beleidsevaluaties toepassen. Dit houdt in dat we het volgende analysemodel gebruiken:

figuur 2 Analysemodel Beleidsevaluatie, ingevuld voor de I&R-regeling

Bron: Panteia, 2015

In het model is ook de koppeling gelegd met de geformuleerde onderzoeksvragen. We gaan inhoudelijk in op de inrichting en uitvoeringsorganisatie van de regeling (*input* en *throughput*) en kijken of dit aansluit op de beleidsdoelstellingen. Hierbij spiegelen we de praktijksituatie aan de theorie. Inzicht in de praktijksituatie krijgen we via individuele interviews met betrokken partijen. De vraag of de maatschappij op de hoogte is van de regeling moet het resultaat zijn van een effectieve voorlichting en valt daarmee onder de analyse van de *output*. De vraag of men naar de I&R-regeling handelt is breder en behoort tot de analyse van *effecten*. Bij beleidsevaluaties zijn overigens niet altijd de effecten (hard) te meten en eenduidig toe te schrijven aan het gevoerde beleid of beleidsinstrument. In die gevallen kan via de output aannemelijk gemaakt worden of het effect zich voor zal doen of niet. We schatten in dat dit in dit onderzoek ook het geval zal zijn. De bevindingen van de beleidsevaluatie kunnen tot

⁸ dat tevens nodig is voor de beleidsdoorlichting

verbeterpunten en aanpassingen van de regeling leiden. Hiermee wordt de beleidscyclus gesloten. In het model is de betreffende onderzoeksvraag in de rechterbovenhoek gevisualiseerd.

Bij een beleidsevaluatie wordt doorgaans ook de doelmatigheid van het beleid beoordeeld. Hoewel dit niet expliciet als onderzoeksvraag meegegeven is, zal Panteia de (output en) effecten van de I&R-regeling relateren aan de ingezette middelen.

2.5 Beleidsdoorlichting

Buiten reikwijdte

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Buiten reikwijdte

2.6 Gedragbewust Beleid

Het wetslagen van het beleid ten aanzien van de hondenfokkerij en -handel wordt grotendeels bepaald door kennis, houding en gedrag van consumenten en hondenfokkers en -handelaren. Het beleid is erop gericht het impulsieve aankoopgedrag in te dammen, de consument bewust te maken van de problematiek en bij de aanschaf van een hond de rationele motieven zwaarder te laten wegen. Het beleid is ook erop gericht malafide praktijken bij hondenfokkerijen en -handelaren op te sporen en de kop in te drukken. Hiermee snijdt het mes aan twee kanten. In de visie van Panteia spelen gedragsmechanismen een belangrijke rol bij de oplossing van de problematiek. Daarom willen wij het onderzoek benaderen vanuit ons denkkader 'Gedragbewust beleid', dat wij sinds een paar jaar als beleidsonderzoeksbureau omarmt hebben. Dit denkkader en het gebruik ervan in dit onderzoek lichten we hieronder toe.

2.6.1 Gedragbewust Beleid: het denkkader

Het denkkader benadert het onderwerp vanuit gedragsmechanismen en helpt beleidsmakers hun inspanningen doeltreffender te maken. Het toont aan dat ze soms beter andere dan de gebruikelijke instrumenten kunnen inzetten. Zie tekstkader.

Reguliere instrumenten die ingezet worden om het gedrag van bepaalde doelgroepen (hier: burgers en hondenfokkerijen en -handelaren) te beïnvloeden zijn grotendeels te scharen onder:

- De wortel. Economische instrumenten die een wenkend perspectief geven, zoals het geven van een financiële vergoeding of extra subsidie.
- De preek. Voorlichtende instrumenten om de sociale norm aan te passen, zoals folders, flyers en publiciteitscampagnes.
- De stok. Regelgevende instrumenten met een dwingend karakter, zoals boetes of korting op een uitkering.

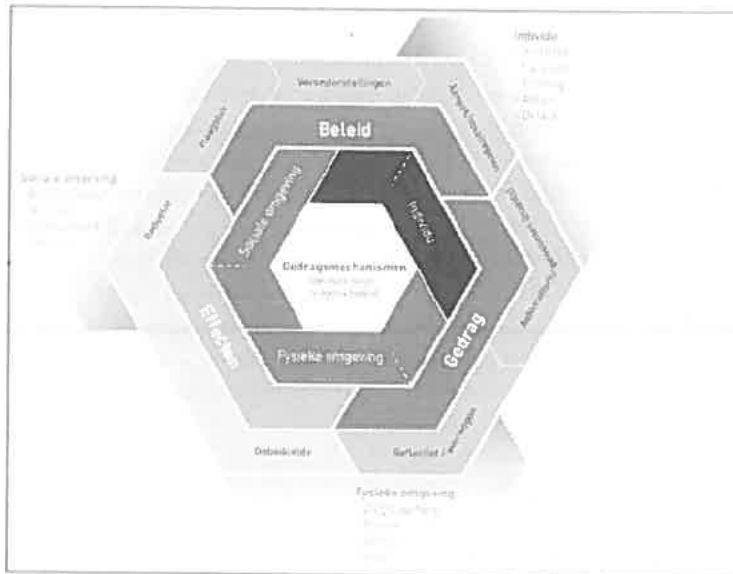
Psychologen en gedragseconomen adviseren deze instrumenten aan te vullen met nieuwe instrumenten, speciaal gericht op die situaties waarin burgers geen keuzes maken op basis van rationele overwegingen, maar waarin ze zich laten leiden door gewoontegedrag en hun omgeving. Want de burger maakt vaker onbewuste dan bewuste keuzes. En de manier waarop deze keuzes worden aangeboden, kan van invloed zijn op de uiteindelijke beslissing van de burger. We spreken dan over een 'nudge': heel voorzichtig mensen in een bepaalde richting duwen. Een zeer krachtige 'nudge' is het geven van een zogenaamde default-optie, waarbij één van de mogelijke (gewenste) keuzes aangemerkt wordt als de standaard. Een bekend voorbeeld is de discussie rondom donorregistratie: je bent geen donor tenzij je ervoor kiest (opt-in methode) óf iedereen is donor tenzij je aangeeft dit niet te willen (opt-out methode). Uit onderzoek is gebleken dat de opt-out methode leidt tot meer donorregistraties.

Panteia helpt beleidsmakers antwoord te vinden op hun vragen door rekening te houden met gedragsmechanismen zoals hierboven genoemd. Vragen waaraan gedacht kan worden zijn bijvoorbeeld: Hoe is fraude te voorkomen? Wat prikkelt mensen om hun ongezonde levensstijl aan te passen? Onder welke omstandigheden maken mensen verstandige financiële keuzes? Uit onderzoek blijkt dat financiële prikkels om mensen met weinig zelfdiscipline te helpen om te stoppen met roken uiteindelijk contraproductief werken. Het blijkt dat deze mensen bij het wegvallen van de financiële prikkel niet meer bereid zijn tot het gewenste gedrag.

Gedragbewust beleid begint met keuzes en gedrag binnen het beleid realistisch in kaart te brengen. Welke gedragsmechanismen spelen een rol? Hoe moet het beleid daarop inspelen? Daarna ontwikkelt Panteia samen met beleidsmakers op basis van die inzichten effectieve oplossingen. Is een financiële prikkel in dit geval effectief, of werken sociale normen beter? Heeft een standaardkeuze op deze doelgroep een positief effect, of is 'framing' een slimmere strategie? Panteia combineert hierbij de nieuwste wetenschappelijke inzichten over menselijk gedrag en gedragseconomie in de praktijk en trekt daaruit conclusies over effectief beleid voor de toekomst. Panteia heeft hiervoor een model ontwikkeld.

figuur 3 Model Gedragbewust beleid

Bron: Panteia, 2015

2.6.2 Gedragbewust beleid: toepassing in dit onderzoek

We gaan niet het onderzoek volledig inrichten volgens het model Gedragbewust beleid. Het ministerie heeft haar opdracht en onderzoeksvragen immers al helder verwoord in de offerteaanvraag en Panteia kan daar uitstekend op inhaken.

We gaan wél enkele aspecten uit het Gedragbewust beleid in verschillende methoden van informatieverzameling en de analyse inbrengen. Bij de online enquête onder consumenten en bij de telefonische enquête onder de hondenfokkerij en -handel (zie § 2.7 en Plan van aanpak) ontwerpen we een aantal vragen zodanig, dat we werkelijk meten wat de consumenten *weten*, *vinden*, *doen* en *gaan doen*. Het belang hiervan wordt duidelijk van de hand van een voorbeeld uit het al eerder genoemde kwalitatieve onderzoek 'Identificatie en Registratie van honden' van Wageningen UR:

Uit dit onderzoek bleek namelijk dat consumenten de drijfveren achter de I&R-regeling anders zagen dan de overheid. Zo werd (gechargeerd gezegd) argwanend de koppeling met de hondenbelasting gelegd, was men van mening dat de malafide handel vrij eenvoudig op te lossen was en zag men alleen in de wettelijke verplichting een reden om in de toekomst de hond te chippen en registreren.

De boodschap was nog niet overgekomen of niet goed verpakt. Met Gedragbewust beleid is de kans groter om de juiste prikkels te vinden en het gewenste gedrag te realiseren.

Het denkkader Gedragbewust beleid is dus ook goed toe te passen bij de analyse van de effectiviteit van de ingevoerde beleidsmaatregelen ten aanzien van de hondenfokkerij en -handel en de bijdrage van de individuele maatregelen hieraan.

2.7 Methoden van informatieverzameling

Voor dit onderzoek zet Panteia methoden van informatieverzameling in, die zowel input leveren voor de beleidsdoorlichting als voor de tussentijdse evaluatie. We maken geen tweedeling tussen beide doelen in de te verrichten onderzoeksactiviteiten. Zie Plan van aanpak (§ 3.2).

2.7.1 Gebruik van bestaande bronnen

Het spreekt voor zich dat Panteia het onderzoek start bij de bestaande bronnen. We borduren voort op het al aanwezige materiaal. We staan namelijk een efficiënte werkwijze voor en gaan niet opnieuw het wiel uitvinden.

De *deskresearch* bevat het doornemen van alle relevante beleidstukken, onderzoeksrapporten, documenten en websites. Het bevat tevens een analyse van de data uit de databanken ten behoeve van de I&R-regeling en eventueel andere beschikbare registraties in de sector én een doorlopende internetsearch met het oog op de online marketing bij de verkoop van honden.

2.7.2 Aanboren van nieuwe bronnen

We hechten net zoals de opdrachtgever grote waarde aan het halen van informatie uit de maatschappij: de consument en de sector. Het belang hiervan zit direct in de probleemstelling van het onderzoek en wordt versterkt door het feit dat tot nu toe kwantitatieve informatie vanuit deze invalshoek ontbreekt.

Daarom voorziet Panteia in:

- een *online enquête onder een steekproef van consumenten*, die representatief is voor de Nederlandse burger en voor de hondenbezitter in ons land;
- een *telefonische enquête onder een steekproef van ondernemers*, die representatief is voor de bedrijfsmatige hondenfokkerij en -handel in ons land.

Omdat we te maken hebben met een groot, maar onbekend aantal niet-bedrijfsmatige hondenfokkers en -handelaren, vullen we de twee enquêtes aan met:

- een (kwalitatieve) *focusgroep van hobbymatige fokkers en handelaren*, gericht op de achtergronden, motieven, houding en gedrag van deze aanbieders;
- een doorlopende internetsearch (als onderdeel van de deskresearch), gericht op de handelsactiviteiten via dit populaire online kanaal.

De maatschappij omvat echter ook diverse belangenorganisaties. Bovendien zijn bij het overheidsbeleid diverse uitvoeringsorganisaties betrokken. Panteia kiest ervoor deze experts en stakeholders te raadplegen in een *interviewronde* die deels face-to-face en deels telefonisch uitgevoerd zal worden.

Hieronder lichten we de keuze voor de genoemde methoden toe.

Online enquête onder consumenten

Een verandering in de algemene houding en het gedrag van Nederlanders ten aanzien van de hondenfokkerij en -handel is alleen vast te stellen met een kwantitatieve methode, waarbij de consument rechtstreeks bevraagd wordt. We kiezen voor een online enquête waarbij we gebruik maken van het panel van PanelClicks.

Overwegingen bij deze keuze zijn:

- de landelijke dekking en representativiteit van het panel;
- de mogelijkheid om bij vraagstellingen matrices en visualisaties te gebruiken;
- de online methode is vergeleken met andere methoden (bijvoorbeeld telefonisch of schriftelijk enquêteren) goedkoop.

We gaan uit van een netto respons van 500 consumenten. Een grotere steekproef is niet nodig om betrouwbare uitspraken te doen over kennis, houding en gedrag.

Uitspraken over resultaten van uitsplitsingen naar persoonskenmerken als leeftijd,

geslacht en opleidingsniveau en naar regio⁹ zijn met dit aantal statistisch verantwoord. Hetzelfde geldt voor uitspraken over de groep van hondenbezitters en de groep van niet-hondenbezitters.

Om veranderingen vast te stellen in de oriëntatie en het gedrag bij de aankoop van een hond - vóór en ná de beleidsmaatregelen - is deze steekproef niet voldoende. We verwachten immers 100 hondenbezitters hierin aan te zullen treffen. Daarom breiden we de steekproef uit naar 300 hondenbezitters zodat we bruikbare informatie krijgen voor het vaststellen van de effecten van het beleid.

Telefonische enquête onder bedrijfsmatige fokkers en -handelaren

De objectieve praktijk van de sector kunnen we het beste meten door de bedrijfsmatige hondenfokkers en -handelaren rechtstreeks te ondervragen. Panteia kiest voor een telefonische enquête, waarbij we gebruik maken van het adressenbestand van de Kamer van Koophandel (tenzij een beter alternatief voor handen is).

Overwegingen bij deze keuze zijn:

- de mogelijkheid om een screening te doen op actuele, actieve hondenfokkerijen en -handelaren in ons land;
- een grotere zekerheid van de juiste respondenten (in vergelijking met bijvoorbeeld een online enquête waarbij de kwaliteit van de respons minder transparant is);
- de mogelijkheid om bij te kunnen sturen bij complexe vraagsituaties en om extra signalen van de respondent op te vangen, vanwege de interactie.

We gaan uit van netto 100 bedrijfsmatige hondenfokkers en handelaren. Dit aantal is gelet op de omvang van de populatie voldoende om representatieve uitspraken te doen.

Focusgroep van hobbymatige fokkers en handelaren

We verwachten dat we de groep van hobbymatige hondenfokkers en -handelaren niet zo exact in beeld kunnen krijgen als hun bedrijfsmatige 'collega's'. Dit geldt althans op een manier zoals we die zouden willen: objectief, kwantitatief en transparant. Toch mag deze groep niet ontbreken in het onderzoek of alleen via een interviewronde en deskresearch meegenomen worden. De hobbymatige hondenfokkers en -handelaren vormen immers een belangrijk aankoopkanaal voor consumenten. Zij kunnen ons bovendien veel informatie verschaffen over de bekendheid, naleving en werking van de ingezette beleidsmaatregelen. Daarom houden we een focusgroep onder deze doelgroep, waarbij de interactie tussen de deelnemers ons de diepgang van hun motieven, werkwijze en ervaringen geeft.

Interviewronde experts en stakeholders

Panteia heeft in haar aanpak diepte-interviews opgenomen met organisaties rond beleid en beleidsuitvoering, toezicht en handhaving, dierenwelzijn en consumentenvoorlichting en de hondenbranche. De interviews zijn voor de evaluatie van de I&R-regeling essentieel, omdat beleidsmakers en -uitvoerders het functioneren van de regeling in de praktijk kunnen laten zien. Dit geldt vooral voor de input en throughput om in termen van het evaluatiemodel (figuur 4) te spreken. Dit laatste is ook niet 'op papier' te achterhalen. Daarnaast bieden de interviews voor de beleidsdoorlichting en evaluatie inzichten in onder andere het netwerk, de samenwerking, eventuele zelfregulering, ontwikkelingen van de problematiek en visies op de oplossingen hiervan.

In het Plan van aanpak zijn de methoden uitgewerkt en ingebed in het complete onderzoeksdesign.

⁹ D.w.z. grote steden en de landsdelen

3 Plan van aanpak

Hier beschrijven we het plan van aanpak. Aan de orde komen de probleemstelling, de uit te voeren activiteiten, de samenwerking en communicatie met de opdrachtgever, de planning en de op te leveren resultaten.

3.1 Probleemstelling

Het onderzoek bestaat uit twee opdrachten: een beleidsdoorlichting op het terrein van fokkerij en handel in honden en een tussentijdse beleidsevaluatie van de I&R-regeling. De *beleidsdoorlichting* betreft het in beeld brengen van het ingezette beleid en de bijdrage hiervan aan de oplossing van de problematiek ten aanzien van de hondenfokkerij en -handel. Het gaat hierbij met name om:

- de outcome: **Buiten reikwijdte**
- de output (waar mogelijk): **Buiten reikwijdte**

De *beleidsevaluatie I&R-regeling* betreft de werking van de regeling (inrichting, organisatie en functioneren), de effecten van de regeling in de maatschappij en het aandragen van suggesties voor verbeteringen.

In § 1.3 is deze probleemstelling uitgewerkt in een aantal onderzoeksvragen waarop het onderzoek antwoord zal geven. Voor de beantwoording van deze vragen gaat Panteia de volgende activiteiten uitvoeren.

3.2 Uit te voeren activiteiten

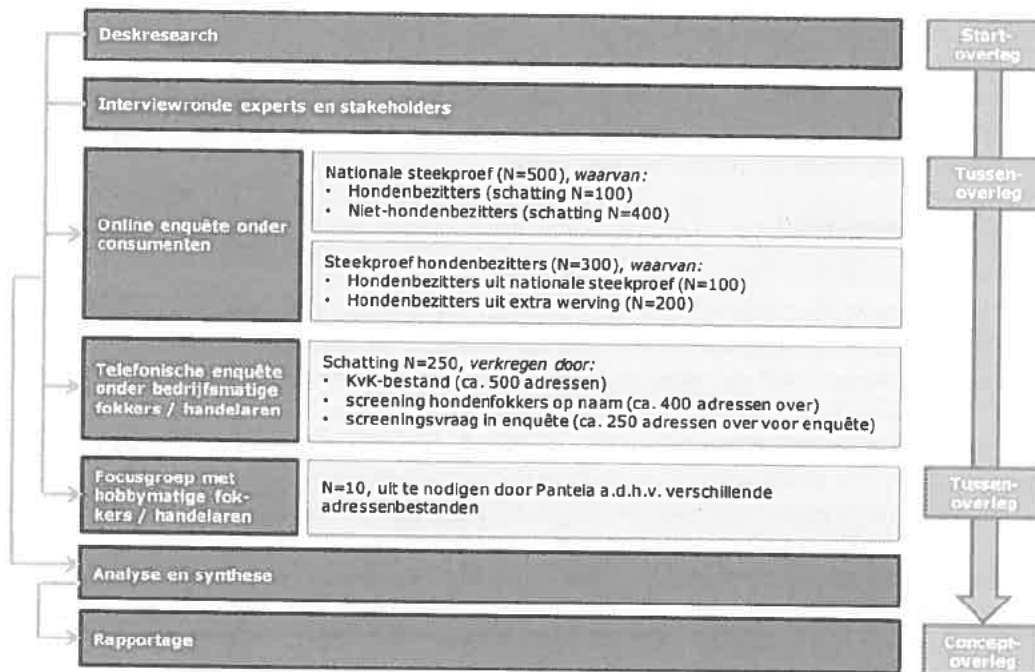
Panteia kiest voor een plan van aanpak, dat bestaat uit zeven stappen die deels volgtijdelijk en deels parallel aan elkaar worden uitgevoerd. In figuur 4 zijn de stappen in hun onderlinge verband weergegeven. Ook zijn hierin de formele overleg- en terugkoppelmomenten met de opdrachtgever i.c. begeleidingscommissie aangegeven. Het startoverleg is de aftrap van het onderzoek.

Onder het figuur volgt een toelichting op de afzonderlijke stappen en de daarbij behorende activiteiten. Voor een toelichting op overleg- en terugkoppelmomenten wordt verwezen naar § 3.3 'Samenwerking en communicatie'.

figuur 4 Plan van aanpak Evaluatie beleid ten aanzien van hondenfokkerij en -handel

Bron: Panteia, 2015

3.2.1 Deskresearch

Na de aftrap van de evaluatie begint Panteia meteen met deskresearch. We inventariseren welke data- en informatiebronnen beschikbaar zijn en bestuderen deze bronnen. Op basis van het bestaande materiaal kunnen we een reconstructie maken van het beleid en instrumentarium ten aanzien van de hondenfokkerij en -handel. We krijgen tevens inzicht in wat zich de afgelopen jaren rond de hondenfokkerij en -handel heeft afgespeeld en in het speelveld van actoren: de stakeholders met hun rol, taken en posities.

Deze inzichten zijn van belang enerzijds voor de voorbereiding op de vervolgstappen van de evaluatie en specifiek voor de invulling van de interviewronde, en anderzijds voor de afweging welke (kwantitatieve) gegevens in de twee enquêtes opgevraagd moeten worden en welke we uit het bestaande databronnen kunnen halen. Uiteraard geeft het ons ook de eerste inhoudelijke indrukken.

Te raadplegen bronnen

- Voorbeelden van te raadplegen bronnen en tijdens het onderzoek uit te breiden:**
- Relevante kamerstukken, zoals bijv. 28286 – nrs. 651, 729, 733, 782 en 809.
  - Relevante wetsteksten zoals het Besluit Houders van Dieren en de I&R Regeling
  - Niekerk, van T.C.G.M., Potters, P. Meeusen, M. (2014), *Rapportage kwalitatief onderzoek 'Identificatie en Registratie van Honden'*. Wageningen UR Livestock research.
  - Raad van Beheer op kynologisch Gebied in Nederland (2014), *'Fairfok' Projectplan gezonde en sociale hond in Nederland*.
  - Uhm, D.P. van (2010), *Onderzoek illegale hondenhandel: de Puppydossiers; een koppeling tussen theorie en praktijk*. International Fund for Animal Welfare (IFAW).
  - Databronnen van o.a. Min. van EZ, RVO.nl (database I&R-regeling), NVWA, LID, 144 (politie, Min van V&J), Rasverenigingen, Raad van Beheer.
  - *Feiten en Cijfers gezelschapsdierensector 2011*, Hogeschool HAS Den Bosch
  - Jaarverslagen van relevante stakeholders zoals de Sofia Vereniging, de Dierenbescherming, de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA), de LID, de Hondenbescherming et cetera.

Internetsearch

Gedurende de onderzoeksperiode screent Panteia wekelijks de internetsites Marktplaats, Speurders, 2dehands, Marktplaza en Marktnet om het aantal aanbieders van honden en het aantal honden die zij in deze etalage zetten, te tellen. Ook kijken we naar de informatie die aangeboden wordt. Zo krijgen we een beeld van de omvang van dit kanaal, de aard van de handel, de dynamiek in het aanbod en de informatie die verstrekt wordt.

We bekijken ook alle websites van de betrokken stakeholders en experts, hetgeen onder de gebruikelijke deskresearch valt.

Sharepoint projectsite

Voor deze evaluatie stellen we voor een Sharepoint projectsite aan te maken. Hierop kunnen alle relevante documenten voor de evaluatie geüpload worden. Ook kunnen bijvoorbeeld afspraken voor de te houden interviews en de overleggen van de begeleidingscommissie op de site geplaatst worden.

De projectsite 'Evaluatie beleid hondenfokkerij-/handel' is uitsluitend toegankelijk voor de door de opdrachtgever aangegeven personen en het projectteam van Panteia.

Alle niet-openbare documenten gebruikt Panteia alleen voor dit onderzoek en worden niet verstrekt aan derden.

3.2.2 Interviewronde stakeholders

In deze stap komen de stakeholders aan het woord. Dit zijn partijen die direct betrokken zijn bij het beleid (en de uitvoering ervan) ten aanzien van de hondenfokkerij- en handel en de maatregelen die vanuit de overheid genomen zijn om het dierenwelzijn te bevorderen. Stakeholders zijn ook partijen die niet rechtstreeks hierbij betrokken zijn, maar vanuit hun professeie wel zicht hebben op de werking van de maatregelen in de praktijk.

De individuele hondenfokkerijen en -handelaren en consumenten zijn ook stakeholder, maar worden door Panteia op een andere manier benaderd, namelijk via een enquête of focusgroep: zie § 3.2.3 t/m § 3.2.5.

Selecteren van stakeholders

We stellen voor om de diepte-interviews te houden met de vertegenwoordigers vanuit het beleid en de beleidsuitvoering, vanuit toezicht en handhaving, vanuit dierenwelzijn en consumentenverlichting en vanuit de hondenbranche. Hieronder hebben we deze stakeholders op een rij gezet. Dit overzicht heeft een voorlopige status.

<i>Invalshoek</i>	<i>Betrokken organisaties</i>
Beleid en beleidsuitvoering	<ul style="list-style-type: none"> • Directie Agrofood, Ministerie van Economische Zaken • Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) • Koninklijke Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD) • Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren (LICG)
Toezicht en handhaving	<ul style="list-style-type: none"> • Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) • Landelijke Inspectiedienst (LID) • Taakaccenthouders politie (voorheen Dierenpolitie) • Inspectiedienst voor gezelschapsdieren (IVG)
Dierenwelzijn en consumentenverlichting	<ul style="list-style-type: none"> • Nederlandse Vereniging Dierenbescherming • Koninklijke Hondenbescherming • Sophia Vereniging • IFAW Nederland, St. Dierenlot, Comité Dieren noodhulp e.a.
Hondenbranche	<ul style="list-style-type: none"> • Raad van Beheer op Kynologische Gebied in Nederland • Rasverenigingen en regionale hondenverenigingen • Hondenasielen

De selectie van stakeholders spreken we door met de begeleidingscommissie tijdens het startoverleg om tot een definitieve keuze van de gesprekspartners voor de interviews te komen. We gaan uit van in totaal 8 face-to-face interviews en 10 telefonische interviews.

Opstellen checklist

Panteia maakt een checklist voor de interviews en koppelt deze in conceptvorm terug naar de opdrachtgever en begeleidingscommissie. De checklist bestaat uit een aantal basisvragen die we aan alle gesprekspartners gaan stellen, aangevuld met een set maatwerkvragen per gesprekspartner. In onderstaand kader hebben we mogelijke onderwerpen voor de set basisvragen opgenomen.

Mogelijke gespreksonderwerpen (basis voor alle interviews)

- Rol, taken en activiteiten van de organisatie in relatie tot andere stakeholders
- Visie op de problematiek en mogelijke oplossingen
- Visie op het uitgezette beleid en de maatregelen
- Werking hiervan in de praktijk: sterke en zwakke punten
- Reactie en veranderingen bij de sector
- Reactie en veranderingen bij de consument
- Effecten van het beleid en de maatregelen: I&R, opsporing, kennis, professionalisering, zelfregulering, et cetera
- Visie op kansen en bedreigingen
- Leer- en verbeterpunten richting beleid en -uitvoering
- Bijdrage van de eigen organisatie aan de oplossing van de problematiek

Uitvoering interviews

Direct na het startoverleg nemen we contact op met de geselecteerde gesprekspartners en plannen we een interview in. Bij de bevestiging van de afspraken wordt de checklist - eventueel in beknoptere vorm - als bijlage naar de gesprekspartners gestuurd.

Van alle gesprekken maakt Panteia een verslag.

3.2.3 Online enquête onder consumenten

Het onderzoek moet in zijn algemeenheid laten zien of er een verandering is opgetreden in het gedrag en de houding van de maatschappij ten aanzien van de hondenfokkerij en -handel. Meer specifiek moet het onderzoek aantonen in hoeverre de maatschappij op de hoogte is van de I&R-regeling en in hoeverre er gehandeld wordt conform de regeling. Dit betekent dat individuele consumenten geraadpleegd moeten worden als representant van de maatschappij.

Panteia wil daarom een online enquête onder Nederlandse consumenten uitvoeren. We maken gebruik van het consumentenpanel van PanelClicks, dat een landelijk bereik heeft.

Steekproeftrekking en -samenstelling

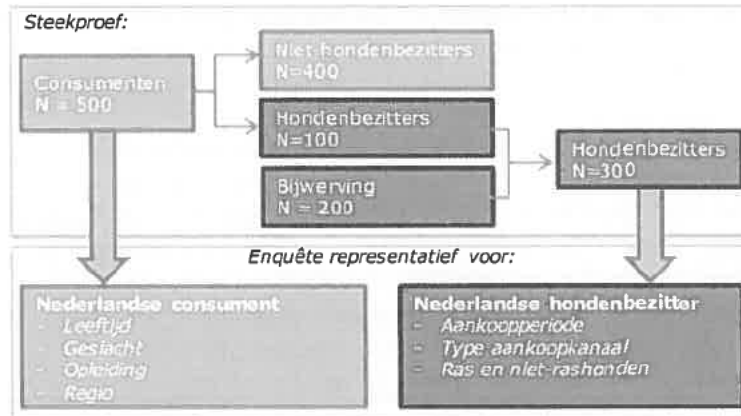
We trekken een representatieve steekproef van netto 500 consumenten. De omvang van de steekproef laat analyses naar leeftijdscategorieën, geslacht, opleidingsniveau en regio¹⁰ toe. Bovendien kunnen we ene vergelijking maken tussen hondenbezitters en niet-hondenbezitters.

Uitgaande van het hondenbezit in ons land, mogen we in deze steekproef circa 100 hondenbezitters verwachten. Dat is niet voldoende om het oriëntatieproces, de overwegingen en het gedrag bij de aanschaf van een hond uit te diepen of om de mening over het chippen, de registratie en de kwaliteit van hondenfokkerijen en -handelaren te achterhalen. Panteia gaat daarom netto 200 hondenbezitters erbij

¹⁰ d.w.z. de landsdelen en de grote steden als aparte categorie

werven. Dat doen we door aan méér consumenten uit het panel van PanelClicks de screeningsvraag "Bent u in het bezit van één of meer honden?" te stellen. Deze 'ja-zeggings' krijgen alleen de vragen voor hondenbezitters voor zich om in te vullen (zie hieronder). De totale omvang van hondenbezitters komt op netto 300. Hiermee kunnen analyses naar aankoopperiode (recente en niet-recente kopers), type aankoopkanaal en type hond (ras of niet-rashond) uitgevoerd worden. Zie figuur 5.

figuur 5 Steekproefsamenstelling consumentenenquête

Bron: Panteia, 2015

Uitvoering

Panteia maakt een algemene vragenlijst voor de enquête die representatief is voor de Nederlandse consument, en een vragenlijst voor hondenbezitters. De eerste zal een lengte van 25 tot 50 vragen hebben en de laatste een lengte van 20 tot 25 vragen. De circa 100 hondenbezitters onder de consumenten gaan direct door naar de vragenlijst voor hondenbezitters. De circa 200 extra geworven hondenbezitters krijgen alleen de vragenlijst voor hondenbezitters voor zich en dus niet de algemene vragenlijst. Dit laatste zou hen extra belasten, terwijl het niet nodig is voor het eindelijke resultaat van de enquête (die met 500 al representatief is).

Panteia stelt de conceptvragenlijsten op en koppelt deze terug naar de opdrachtgever en begeleidingscommissie. Na eventuele aanpassingen van de enquête wordt een aantal keer proef gedraaid. Pas daarna wordt de vragenlijst definitief gemaakt. In onderstaand tekstkader zijn de voorlopige onderwerpen van de vragenlijsten opgenomen.

Voorlopige onderwerpen vragenlijst

- Bekendheid en houding t.a.v. de problematiek
- Bekendheid en houding t.a.v. de 'beleidsproducten' (LICG, chippen, registreren, 144, paspoorten)
- Kenmerken van het hondenbezit en de laatste aanschaf
- Aankooporiëntatie: informatie inwinning, bekendheid met aankoopkanalen, keuze aankoopkanaal, criteria
- Aankoopervaringen: positieve en negatieve aspecten, leerpunten
- Houding en gedrag m.b.t. I&R
- Plannen voor de toekomst: aanschaf, kanaal, bijdrage aan problematiek

Het veldwerk wordt uitgevoerd door Panteia Marktonderzoek, de themagroep die gespecialiseerd is in alle vormen van enquêtes.

Het samenstellen van de vragenlijst, de analyse van de verkregen data en de rapportage hierover gebeurt door het gepresenteerde projectteam (zie § 4.2 'Projectteam'), waar ook de eindverantwoordelijkheid voor het totale onderzoek ligt.

3.2.4 *Telefonische enquête onder bedrijfsmatige hondenfokkers en -handelaren*

Naast de consument zijn ook de hondenfokkerijen en -handelaren hoofdrolspeler als het gaat om de borging van het welzijn en de gezondheid van honden in ons land. Binnen deze groep is een tweedeling te maken in bedrijfsmatige hondenfokkerijen en -handelaren enerzijds en 'hobbyfokkers' anderzijds. De bedrijfsmatige fokkers en handelaren willen we benaderen door middel van een telefonische enquête.

Adressenbestand

De bedrijfsmatige hondenfokkerijen en -handelaren staan samen met andere fokkerijen en handelaren van gezelschapsdieren ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder code 0149. Dit zijn circa 500 adressen. De fokkerijen en handelaren van niet-honden worden in twee stappen eruit gefilterd. Eerst screent Panteia het bestand op bedrijfsnaam. Alles wat duidt op een ander gezelschapsdier dan een hond wordt uit het bestand verwijderd. Vervolgens worden de overgebleven adressen gebeld met de screeningsvraag of ze zich bezighouden met bedrijfsmatige hondenfokkerij en -handel. Bij de ja-zegggers wordt de enquête afgenomen en bij de nee-zegggers niet.

Een alternatief is om gebruik te maken van een bestand met bedrijfsmatige hondenfokkerijen en -handelaren, die bij RVO (en Gezondheidsdienst voor Dieren) als zodanig geregistreerd zijn. Voorwaarde voor dit gebruik is dat het bestand volledig is en NAW-gegevens en telefoonnummers bevat.

In overleg met de opdrachtgever wordt de definitieve keuze voor het te gebruiken adressenbestand bepaald.

Steekproefomvang

Panteia gaat uit van een steekproef van netto 100 hondenfokkerijen en -handelaren. Gezien de absolute steekproefomvang en de populatieomvang is dit ruimschoots voldoende om representatieve uitspraken te doen. De populatieomvang is overigens moeilijk in te schatten en afhankelijk van de bron die hiervoor gebruikt wordt. Nadere analyse van recente KvK-data leidt bijvoorbeeld tot 188 hondenkennels en -fokkerijen en 179 groothandels in honden. En in april 2010 werd bijvoorbeeld naar aanleiding van kamervragen melding gemaakt van 326 hondenfokkerijen en 34 gemengde katten- en hondenfokkerijen. Dit pleit ervoor om na het bereiken van de netto-respons van 100 door te gaan met het bellen van de overgebleven adressen en aan de betrokkenen alleen de screeningsvraag voor te leggen. Zo kan een exacter en actueel beeld van de actieve bedrijfsmatige populatie worden verkregen.

Uitvoering

Panteia stelt een conceptvragenlijst op en koppelt deze terug naar de opdrachtgever en begeleidingscommissie. Na eventuele aanpassingen van de enquête wordt een aantal proefgesprekken gehouden. We nodigen de opdrachtgever van harte uit om bij deze proefgesprekken aanwezig te zijn. Ter plaatse kunnen dan vragen die bijvoorbeeld niet helemaal worden begrepen en in volgorde niet optimaal blijken te zijn, worden doorgesproken en bijgesteld. Pas hierna wordt de vragenlijst definitief gemaakt.

In onderstaand tekstkader zijn de voorlopige onderwerpen van de vragenlijst opgenomen.

Voorlopige onderwerpen vragenlijst

- Bekendheid & houding t.a.v. problematiek
- Bekendheid, houding en naleving t.a.v. de 'beleidsproducten' (LICG, chippen, registreren, 144, paspoorten)
- Beschrijving van de bedrijfsvoering (aan- en verkoopkanalen, type hondenaanbod en aantallen verkoop, klantselectie m.b.t. welzijn)
- Gevolgen van nieuw beleid (kosten, gedragsverandering, positieve en negatieve effecten op bedrijfsvoering, waarnemen van veranderingen in de keten en bij de klant)
- Toekomstplannen en invloed van beleid hierop

We gaan bij de vragenlijst uit van een gemiddelde gespreksduur van 13 minuten. Hiervan ruimen we 10 minuten in als benodigde gesprekstijd voor de vragen en 1,5 minuut als sociale gesprekstijd. De sociale gesprekstijd is bedoeld om de respondenten de gelegenheid te geven hun meningen en emoties rond het onderwerp te uiten, die min of meer los staan van de vastgelegde enquêtevragen. We leggen deze uitingen in steekwoorden vast. Als we dit niet doen, dan nemen zij die vrijheid toch wel wanneer het onderwerp na aan hun hart ligt. Het dierenwelzijn en de misstanden rond import en broodfokkerijen vormen zeker een dergelijk onderwerp. Dan is het beter om hier van tevoren al rekening mee te houden. De geboden ruimte bevordert de kwaliteit van de beantwoording van de vragenlijst.

Het veldwerk wordt net zoals de online consumentenenquête (§ 3.2.3) uitgevoerd door Panteia Marktonderzoek. Ook hier geldt dat de vragenlijst, de analyse van de verkregen data en de rapportage door het gepresenteerde projectteam uitgevoerd wordt, waar ook de eindverantwoording ligt.

3.2.5 Focusgroep hobbymatige hondenfokkers

Panteia stelt voor de hobbymatige (of niet-bedrijfsmatige) hondenfokkers- en handelaren aan het woord te laten via de methode van een focusgroep.

Werving en selectie

We nodigen 10 personen uit, die actief zijn in de hondenfokkerij en -handel en die niet bij de Kamer van Koophandel ingeschreven zijn. We beperken ons hierbij tot de regio Haaglanden in verband met de bereikbaarheid van de beoogde locatie.

De deelnemers worden gerekruteerd door speciaal daartoe geïnstrueerde wervers van Panteia. Op de dag van de uitvoering zelf worden alle personen die hebben toegezegd te zullen deelnemen, nog eens gebeld met de vraag of ze komen. Ook houden we enkele personen in reserve aan. Onze ervaring leert dat op deze manier ongeveer 8 personen komen opdagen. Dat is voldoende om effectieve en voor de deelnemers inspirerende gesprekken te hebben.

De selectie van deelnemers gebeurt aan de hand van een aantal criteria:

- Minimaal 3 jaar en met regelmaat actief zijn in de hondenfokkerij- en handel;
- Beheersing van de Nederlandse taal;
- Het leuk vinden om in een groep over het onderwerp te praten.

Werkwijze

Bij de focusgroepen gaat het om groepsgesprekken van 2 uur, die onder leiding van een ervaren moderator van Panteia plaatsvinden. De gesprekken worden gevoerd aan de hand van een gespreksleidraad die is afgeleid van de eerder genoemde onderwerpen vermeld bij de vraagstelling van het onderzoek.

De moderator stimuleert de groep tot het uitwisselen van opvattingen, meningen en ervaringen. Hij hanteert daarbij zo nodig specifieke doorvraagtechnieken (bijvoorbeeld

'laddering': het doorvragen naar diepere betekenissen en achtergronden) en projectietechnieken (voor het achterhalen van gevoelens en beelden). De moderator is vrij in het formuleren van de vragen en binnen zekere marges de volgorde waarin onderwerpen aan de orde komen, om zo goed in te kunnen spelen op de reacties van deelnemers in de groepen.

De te hanteren gespreksleidraad wordt door Panteia ontwikkeld en ter goedkeuring teruggekoppeld naar de opdrachtgever.

Bijwonen 'op afstand'

Het is voor de opdrachtgever en leden van de begeleidingscommissie mogelijk de gesprekken via een gesloten tv-circuit of 'one way mirror' bij te wonen. Dit geeft direct inzicht in de associaties, beelden, houding, overwegingen, oordelen en emoties van deze doelgroep. Hierdoor gaat het onderzoek meer 'leven'. Bovendien kunnen dan de resultaten van de groep worden besproken en is er de mogelijkheid om voor het einde van het groepsgesprek nog extra vragen aan de groep te kunnen stellen.

Locatie

De focusgroep kan plaatsvinden bij Panteia in Zoetermeer. Daar beschikken wij over de nodige faciliteiten en een 'one mirror room'.¹¹

3.2.6 Analyse en synthese

In de voorgaande onderzoekstappen hebben we uit diverse bronnen informatie verzameld. De resultaten van iedere stap geven input voor de beantwoording van meerdere onderzoeksvragen. In deze stap 'Analyse en synthese' confronteren we deze resultaten met elkaar.

De verkregen inzichten worden integraal geanalyseerd (synthese). In tabel 1 hebben we aangegeven welke stap in het onderzoek relatief meer of minder bijdraagt aan de beantwoording van de betreffende onderzoeksvragen.

Voor de overall analyse van de evaluatie van de I&R-regeling hanteren we het eerder gepresenteerde analysemodel Beleidsevaluatie uit figuur 2 in § 2.4.

tabel 1 Synthese 'Evaluatie beleid hondenfokkerij en -handel'

	A Doorlichting outcome	B Doorlichting output	C Organisatie I&R-regeling	D Effect I&R-regeling
Deskresearch	Buiten reikwijdte		***	*
Interviewronde stakeholders			***	*
Online enquête consumenten			*	***
Tel. enquête bedrijfsmatige fokkerij/handel			**	***
Focusgroep hobbymatige fokkerij/handel			**	***

Bron: Panteia, 2015

Op basis van het bovenstaande proces (van datatriangulatie) is Panteia in staat een totaaloordeel te vormen en conclusies te trekken over de bijdrage van het gevoerde beleid aan de oplossing van de problematiek ten aanzien van de hondenfokkerij en -handel. De bevindingen uit het onderzoek komen op die manier op een valide en betrouwbare wijze tot stand.

Deze manier stelt ons tevens in staat beleidsmatige duiding te geven aan de onderzoeksbevindingen en leerpunten richting (toekomstig) beleid te formuleren.

¹¹ Indien Panteia ruimte moet huren, zijn de kosten hiervan niet in de begroting inbegrepen. Dit geldt ook voor de meekijkfaciliteiten.

Hierbij zal Panteia ook haar specifieke expertise op het terrein van gedragsbewust beleid inbrengen.

3.2.7 Rapportage

Panteia zet in op een helder en prettig leesbaar rapport. We maken compacte teksten die voor iedereen toegankelijk zijn en visueel ondersteund worden door sprekende figuren en eenduidig interpreteerbare tabellen. Hiermee dragen we bij aan kennisdeling en vooruitgang in het beleidsproces.

Het rapport bevat:

- de feitelijke bevindingen van de beleidsdoorlichting;
- de feitelijke bevindingen van de beleidsevaluatie I&R-regeling;
- een reflectie op de probleemstelling en het antwoord op de onderzoeksvragen;
- de beleidssynthese met conclusies, leerpunten en aanbevelingen;
- een managementsamenvatting;
- een methodologische en procesmatige verantwoording van het onderzoek;
- enkele bijlagen waarin onder andere de belangrijkste resultaten uit de twee enquêtes opgenomen zijn.

De beleidsevaluatie van de I&R-regeling maakt een herkenbaar onderdeel uit van het rapport, bijvoorbeeld als een apart hoofdstuk of deel. We kunnen ons ook voorstellen dat het ministerie dit als een separaat rapport wil ontvangen. Wat ons betreft is dat mogelijk.

De opbouw van de rapportage wordt in overleg met de opdrachtgever en begeleidingscommissie (zie hierna) vastgesteld. Dit kan bijvoorbeeld in de voorlaatste bijeenkomst van de begeleidingscommissie aan de orde komen. Panteia werkt de opzet uit tot een conceptrapportage.

De conceptrapportage wordt aan de opdrachtgever opgeleverd en vervolgens doorgesproken in het conceptoverleg met de opdrachtgever en begeleidingscommissie. De reacties uit dit overleg worden door ons verwerkt in een tweede conceptrapport. Dit tweede concept wordt teruggekoppeld naar de opdrachtgever. Panteia verwerkt de laatste punten en levert het eindrapport op.

3.3 Samenwerking en communicatie

Panteia hecht grote waarde aan een open communicatie met de opdrachtgever en een goede samenwerking met alle betrokkenen. Ons onderzoek dient om vooruitgang te boeken. Het is voor ons van groot belang dat de evaluatie bruikbaar is voor de directie Agrokennis van het ministerie van Economische Zaken. Om dit te realiseren geloven we in het belang van korte lijnen en regelmatig contact tussen de contactpersoon bij de opdrachtgever en de projectleider van Panteia.

De evaluatie van het beleid ten aanzien van de hondenfokkerij en -handel wordt begeleid door een begeleidingscommissie waarin de beleidsdirectie, NVWA en RVO vertegenwoordigd zijn.

Behalve de bilaterale contactmomenten tussen Panteia en de opdrachtgever voorziet ons plan van aanpak in vier formele overlegmomenten met de begeleidingscommissie: het startoverleg, twee tussentijdse overleggen en het conceptoverleg. Deze overlegmomenten dienen om de begeleidingscommissie op de hoogte te houden van de vorderingen en resultaten van de evaluatie. Ze dienen ook om gezamenlijk de volgende stappen in het onderzoek door te spreken en definitief in te vullen. We zien de begeleidingscommissie tot slot als sparringpartner en klankbord.

Startoverleg

Het onderzoek begint met een startbijeenkomst met de begeleidingscommissie. In het startoverleg wordt het onderzoeksdesign besproken en nadere accenten gelegd. Ook bespreken we de wederzijdse verwachtingen van het onderzoek en de samenwerking. Tijdens het startoverleg komen de volgende zaken aan de orde:

- Het plan van aanpak zoals gepresenteerd in deze offerte;
- Inhoudelijke accenten;
- De planning van de onderzoeksactiviteiten;
- De uitwisseling van relevante databestanden, beleidsdocumenten en informatie ten behoeve van de deskresearch;
- De selectie van interviewpartners en uitwisseling van contactgegevens;
- Praktische zaken rondom de uitvoering.

Het startoverleg resulteert in een helder afgestemde aanpak, waarbij de mogelijkheid is om in wederzijds overleg de opzet van het onderzoek op onderdelen aan te passen of aan te scherpen.

Tussentijdse overleggen

Gelet op de omvang en complexiteit van het onderzoek denken we aan twee tussentijdse overleggen met de begeleidingscommissie.

Het eerste moment is direct na de interviewronde met de experts en stakeholders en vóór de enquêtes onder consumenten en bedrijfsmatige hondenfokkerijen en -handelaren. Tijdens dit eerste tussenoverleg komen aan de orde:

- de voortgang van het onderzoek en voorbereiding op de vervolgstappen;
- presentatie van en reflectie op de resultaten (hoofdpijnen) uit de interviewronde;
- de concept-vragenlijsten voor de twee enquêtes.

Het tweede moment voor een tussenoverleg is na het veldwerk van de enquêtes en vóór de analyse en rapportagestappen. Dit kan vóór of na de uitvoering van de focusgroep zijn. Tijdens het tweede tussenoverleg komen aan de orde:

- de voortgang van het onderzoek en voorbereiding op de vervolgstappen;
- presentatie van en reflectie op de eerste resultaten uit de enquêtes;
- accenten voor de analyse en wensen ten aanzien van de conceptrapportage.

Conceptoverleg

Tijdens het conceptoverleg gaan we in op:

- de conceptrapportage wat betreft inhoud, vormgeving, toonzetting en dergelijke;
- de resterende en afrondende werkzaamheden;
- de externe communicatie rond het onderzoek en follow-up.

3.4 Planning

In tabel 2 geven wij aan hoe wij de planning van het onderzoek zien.

Er is uitgegaan van een ingangsdatum van de opdracht op 25 augustus aanstaande (week 35). De doorlooptijd van het onderzoek schatten wij in op circa 4 maanden. Dit betekent dat wat ons betreft het onderzoek nog dit jaar opgeleverd kan worden.

Mocht het veldwerk van de enquêtes onverhoopt iets meer tijd nodig hebben of bijvoorbeeld de bijeenkomsten met de begeleidingscommissie net iets later gepland worden dan hier aangegeven, dan lopen we een paar weken uit op de onderstaande planning. In dit geval kunnen we echter nog ruimschoots binnen de maximale doorlooptijd van 6 maanden blijven.

Bij aanvang van het onderzoek en in samenspraak met de opdrachtgever stelt Panteia een gedetailleerd en definitief tijdspad op.

tabel 2 Tijdpad 'Evaluatie beleid t.a.v. hondenfokkerij en -handel

	september					oktober				november				december				
	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
Opdrachtverlening																		
Startoverleg																		
Deskresearch																		
Interviewronde stakeholders																		
Tussenoverleg 1																		
Online enquête consumenten																		
Tel. enquête bedrijfsmatig																		
Focusgroep hobbymatig																		
Tussenoverleg 2																		
Analyse en synthese																		
Conceptrapportage																		
Conceptoverleg																		
Oplevering eindproduct																		

Bron: Panteia, 2015

3.5 Resultaten

Panteia levert als resultaat van het onderzoek de volgende eindproducten op:

1. De voorgestelde rapportage (zie § 3.2.7) of rapportages als de opdrachtgever ervoor kiest de beleidsevaluatie I&R-regeling als zelfstandig product te willen ontvangen. Hierin zijn inbegrepen:
  - de feitelijke bevindingen van de doorlichting en beleidsevaluatie I&R-regeling;
  - het antwoord op de kernvraag en onderliggende onderzoeksvragen;
  - een analyse van het effect van het gevoerde beleid;
  - een beleidssynthese die beleidsmatige duiding geeft aan de bevindingen;
  - aanbevelingen ten aanzien van de bevindingen;
  - een methodologische en procesmatige onderzoeksverantwoording;
  - bijlage met tabellen en figuren.
2. Inzicht in de gedragsmechanismen die zich voordoen in de maatschappij (consument en sector) als het gaat om de aankoop, identificatie en registratie van honden, én in de manier waarop deze inzichten omgezet kunnen worden in effectieve(re) beleidspraktijken.
3. Kwantitatieve gegevens over de attitude en het gedrag van Nederlanders ten aanzien van de aankoop(kanalen), identificatie en registratie van honden.
4. Kwantitatieve gegevens over actieve, bedrijfsmatige hondenfokkerijen en -handel in Nederland.

4 Kwaliteit projectteam en expertise

4.1 Panteia

Panteia levert praktische, bruikbare resultaten op basis van onafhankelijk beleids- en marktonderzoek. Tevens geven wij advies over de wijze waarop met behulp van de resultaten de doelgroep (burgers, consumenten en bedrijven) in beweging gezet kan worden. Op basis van onze veelzijdigheid maken wij verrassende en gezaghebbende onderzoeks- en adviesoplossingen die altijd gericht zijn op het verder helpen van onze klanten. Panteia ondersteunt beleidsmakers bij het formuleren, monitoren en evalueren van beleid dat de gewenste gedragsveranderingen van hun doelgroepen op een efficiënte en effectieve wijze teweeg brengt. Dit doen we zowel voor overheden, voor not-for-profit organisaties als voor het bedrijfsleven, op regionaal, nationaal en internationaal niveau.

Panteia heeft als missie bij te dragen aan een betere samenleving door de randvoorwaarden te scheppen voor beter beleid van onze klanten. Bij Panteia werken hoogopgeleide professionals uit alle relevante vakdisciplines. Voor ieder onderzoek- of adviestraject stelt Panteia het sterkst mogelijke team samen. Zo helpen wij onze klanten vooruit met wat wij noemen: Research to Progress.

4.2 Projectteam

Buiten reikwijdte

Bijlagen

Bijlage 1 Akkoordverklaring

Bijlage 2 Akkoordverklaring

Offerteaanvraag Evaluatie beleid ten aanzien van hondenfokkerij en -handel.	
Door het invullen en ondertekenen van deze akkoordverklaring, gaat inschrijver akkoord met:	
<ul style="list-style-type: none"> • alle in hoofdstuk 4 van het aanbestedingsdocument gestelde eisen en verklaart hij dat hij gedurende de looptijd van de overeenkomst aan deze eisen zal voldoen. • de prijzen en tarieven die hij heeft ingevuld op het prijzen en tarievenblad (bijlage 5).	
Naam inschrijver/bedrijf:	Panteia BV
Naam contactpersoon voor deze opdracht:	10.2.e
Postadres, postcode en plaats :	Postbus 7001, 2701 AA Zoetermeer
Telefoonnummer:	079-10.2.e
E-mail:	10.2.e@panteia.nl
Naam ondertekenaar:	10.2.e 10.2.e
Handtekening:	
Datum:	24 juli 2015

10.1.c

Ministerie van Economische Zaken
Inkoop Uitvoering Centrum EZ
T.a.v. 10.2.e
iucezteam5@rvo.nl

Amersfoort
Stationsplein 1
Postbus 907
3800 AX Amersfoort
033 - 467 77 77

Den Haag
Herengracht 9
2511 EG Den Haag
070 - 304 74 20

www.twynstragudde.nl

Twynstra Gudde
Mobiliteit &
Infrastructuur B.V.
KvK 62367080

ROA | Ingenieur in het
Evaluatie- en
Organisatie

Cordence | Member of the
Confidence Worldwide
Partnership

Datum 28 juli 2015
Ons kenmerk WO-1507-0288-ikg
Telefoon 033 - 10.2.e
E-mail 10.2.e@tg.nl

Onderwerp Offerte Evaluatie beleid ten aanzien van hondenfokkerij en -handel

Geachte mevrouw 10.2.e

Hartelijk dank voor uw uitnodiging tot het uitbrengen van een offerte voor de evaluatie van het beleid ten aanzien van hondenfokkerij en -handel. Het is ons een genoegen dit voorstel aan u te presenteren.

Als u na lezing van dit voorstel nog op- en/of aanmerkingen hebt, verzoeken wij u die met ons te delen.

Van harte staan wij u terzijde bij het uitvoeren van deze evaluatie. Wij beloven u:

- een gedegen analyse van het effect van het gevoerde beleid
- een beleidssynthese die een beleidsmatige duiding geeft van de belangrijkste bevindingen, met gevoel voor de context
- een prettig leesbaar rapport, dat ook aanbevelingen bevat.

Twynstra Gudde heeft bewezen ervaring met het uitvoeren van beleidsdoorlichtingen en evaluaties. Onze adviseurs combineren die ervaring met een scherp gevoel voor politiek en bestuur. Onze onderzoekers hebben een frisse kijk op de wereld van hondenfokkerij- en handel en zijn in staat zich snel in te werken in deze nieuwe materie.

Twynstra Gudde werkt voor deze evaluatie samen met:

- een expert op het gebied van illegale dierenhandel van de Universiteit Utrecht
- TNS NIPO, één van de meest vooraanstaande opinieonderzoeksbureaus van Nederland.

In dit voorstel geven wij, na de aanleiding voor de evaluatie en uw vraag aan ons te hebben samengevat, onze kijk op de evaluatie. Vervolgens beschrijven wij hoe wij de evaluatie aanpakken en wat het resultaat is. Vanzelfsprekend leest u in dit voorstel ook wie er bij de evaluatie betrokken zijn en wat hun kennis en ervaring zijn, hoeveel tijd de evaluatie vraagt en wat de kosten zijn.

1. Evaluatie beleid ten aanzien van hondenfokkerij en -handel

1.1 Aanleiding evaluatie

Het welzijn van honden heeft al jaren maatschappelijke en politieke aandacht. Verwaarlozing, illegale importen, fokken met erfelijke problemen, impulsaankopen via internet en misstanden bij de hondenhandel en -fokkerij leiden met regelmaat tot verontwaardiging en discussies in de Tweede Kamer over de effectiviteit van het overheidsbeleid op het terrein van fokkerij en handel in honden.

De staatssecretaris heeft daarom toegezegd de maatregelen ten aanzien van de bedrijfsmatige fokkerij en handel eind 2015 te evalueren en inzicht te geven in de effecten van deze maatregelen. In totaal gaat het om zes maatregelen:

1. **Buiten reikwijdte** dierenpolitie en meldpunt 144 Red een dier voor mishandeling en verwaarlozing.
2. Identificatie- en Registratieplicht (I&R-regeling) van honden.
3. LICG voorlichting over aankoop en verzorging dieren, inclusief honden.
4. Afspraken met Marktplaats en andere internetaanbieders om impulsaankopen tegen te gaan.
5. Nieuwe regels Besluit houders van dieren: nieuwe regels met betrekking tot socialisatie, voorlichting en administratie.
6. Strengere regels voor paspoorten en geen invoer meer van pups onder de drie maanden (576/2013).

Ook is toegezegd om de I&R-regeling voor honden na drie jaren tussentijds te evalueren. Deze laatste is niet beperkt tot de bedrijfsmatige hondenfokkerij en -handel.

1.2 Uw vraag aan ons samengevat

U vraagt ons een voorstel te doen voor het uitvoeren van een beleidsdoorlichting van het door Economisch Zaken (EZ) ingezette beleid en - daarbinnen - een beleidsevaluatie van de I&R-regeling. In de Nota van Inlichtingen geeft u aan dat er van een 'formele' beleidsdoorlichting in het kader van de Regeling Periodiek Evaluatie onderzoek geen sprake is. Het accent ligt op de werking van de wettelijke maatregelen ten aanzien van hondenfokkerij en -handel en op het functioneren van de I&R-regeling en de directe gevolgen ervan:

- *'bij de doorlichting gaat het om het in beeld brengen van het ingezette beleid en de bijdrage hiervan aan de oplossing van de problematiek ten aanzien van de hondenhandel en -fokkerij. Hierbij gaat het met name om de outcome van het ingezette beleid; heeft het beleid de situatie bij fokkerij en handel in honden verbeterd c.q. zijn de misstanden in de loop der jaren verminderd? Waar mogelijk wordt de output van de ingezette maatregelen aangegeven*
- *de I&R-regeling vraagt, als onderdeel van het totale beleid, wegens de aparte toezegging aan de Tweede Kamer, een specifieke evaluatie van deze maatregel. Hierbij wordt de werking van de regeling geëvalueerd en worden suggesties voor verbeteringen aangedragen.'*

Voor de doorlichting van het ingezette beleid (maatregel 1, 3 t/m 6) wenst u antwoord op de volgende vragen/inzicht in de volgende aspecten:

A. Op outcome.

- **Buiten reikwijdte**

-

-

B. Op output (waar mogelijk).

- B1 **Buiten reikwijdte**

Bij de evaluatie van de I&R-regeling (maatregel 2) gaat het niet alleen om de output en de outcome, maar wenst u ook inzicht in de organisatie en het functioneren van de regeling en wilt u weten of er verbeteringen en/of aanpassingen nodig zijn. Vragen die hierbij centraal staan zijn:

C. Organisatie van de regeling.

- C1 Hoe functioneert de regeling? Het gaat hierbij om hoe de regeling is georganiseerd en is ingericht.
- C2 Werkt deze organisatie van de regeling voor de vooropgestelde doelen? Onder andere doelen gesteld voor extra instrument voor handhaving en opsporing door de NVWA en LID.
- C3 Welke verbeteringen en/of aanpassingen van de regeling zijn nodig?

D. Effect van de I&R-regeling.

- D1 Is de maatschappij op de hoogte van de regeling?
- D2 Handelt men naar de regeling? Onder andere aantal geconstateerde overtredingen et cetera.

Als eindproducten (onderdelen van de eindrapportage) verwacht u:

- een antwoord op de kernvraag en de onderliggende vragen
- een analyse van het effect van het gevoerde beleid op basis van schriftelijke en andere bronnen
- een beleidssynthese die een beleidsmatige duiding geeft van de belangrijkste bevindingen
- aanbevelingen ten aanzien van de bevindingen.

U zult het definitieve rapport aanbieden aan de Tweede Kamer. Het rapport is tot die tijd vertrouwelijk.

2. Onze kijk op de evaluatie

Graag geven wij onze kijk op de evaluatie van het beleid ten aanzien van illegale hondenfokkerij en -handel.

2.1 Onze kijk op de (context van) de evaluatie

Schending van het welzijn van honden leidt al decennia tot maatschappelijke en politieke verontwaardiging. Reeds in 1988 bepaalde het rapport 'Mooi, mooier, mooist' van het toenmalige ministerie van Landbouw en Visserij, over schadelijke raskenmerken bij honden, de politieke agenda en de media. Sindsdien is het een terugkerend thema. Zo zorgde de documentaire 'Einde van de rashond' van ZEMBLA in 2010, over het fokken van honden met erfelijke aandoeningen, voor maatschappelijke verontwaardiging. De media-aandacht met betrekking tot Oost-Europese 'broedfokkers' die op grote schaal pups fokken heeft eveneens geleid tot diverse politieke debatten.

De laatste maanden is de problematiek rond fokkerij en handel wederom een actueel politiek thema. Terwijl op verzoek van de vaste commissie van Economische Zaken op 21 april de Kamer werd ingelicht over de maatregelen rondom puppyhandel, werden tegelijkertijd Kamervragen gesteld over maffiahandel in puppy's uit Oost-Europa bij Brabantse fokkers naar aanleiding van een uitgezonden rapportage van Omroep Brabant. Later, op 1 juni, leidde het 'fairfok-keurmerk' opnieuw tot Kamervragen.

Het is een probleem dat leeft, en het is bovendien een probleem dat verschillende dimensies kent.

Het betreft misstanden in fokkerijen, waarbij het niet alleen gaat om de omstandigheden waaronder honden worden gefokt, maar ook om het probleem van het fokken van honden met erfelijke problemen, zowel met als zonder stamboom. Daarnaast betreft het illegale handel waarbij het welzijn van honden wordt geschaad en verschillende regelgeving wordt overtreden. Een volgende dimensie is een gebrek aan kennis bij houders van honden, dat kan leiden tot onjuiste verzorging.

Om het probleem aan te pakken zijn er dus verschillende maatregelen op de verschillende dimensies nodig, die ingrijpen op houding en gedrag van verschillende doelgroepen. Het palet aan maatregelen dat in deze evaluatie centraal staat is dan ook divers: van preventieve maatregelen (voorlichting, afspraken met online handelsplaatsen) tot maatregelen gericht op repressie (zoals inzet van opsporingsdiensten). Dit maakt het onderwerp van onderzoek complex.

Hier komt bij dat de Tweede Kamer, ondanks de verschillende maatregelen die inmiddels zijn genomen, kritisch is. Is het beleid wel effectief? Gebeurt er wel genoeg om het probleem tegen te gaan? Dit maakt het onderwerp van onderzoek naast complex ook politiek gevoelig.

De complexiteit van de evaluatie, in combinatie met het feit dat het onderwerp in de politieke belangstelling staat, stelt in onze ogen een aantal eisen aan de evaluatie. Hier gaan wij in de volgende paragraaf op in.

2.2 Wat wij van belang achten voor deze evaluatie

De volgende zaken zijn in onze ogen van belang voor deze evaluatie:

- het vooraf expliciteren van de beoogde resultaten en effecten
- bronnentriangulatie ter beoordeling van de effectiviteit
- objectiviteit en onafhankelijkheid
- een helder onderzoeksproces.

Expliciteren beoogde resultaten en effecten (beleidstheorie)

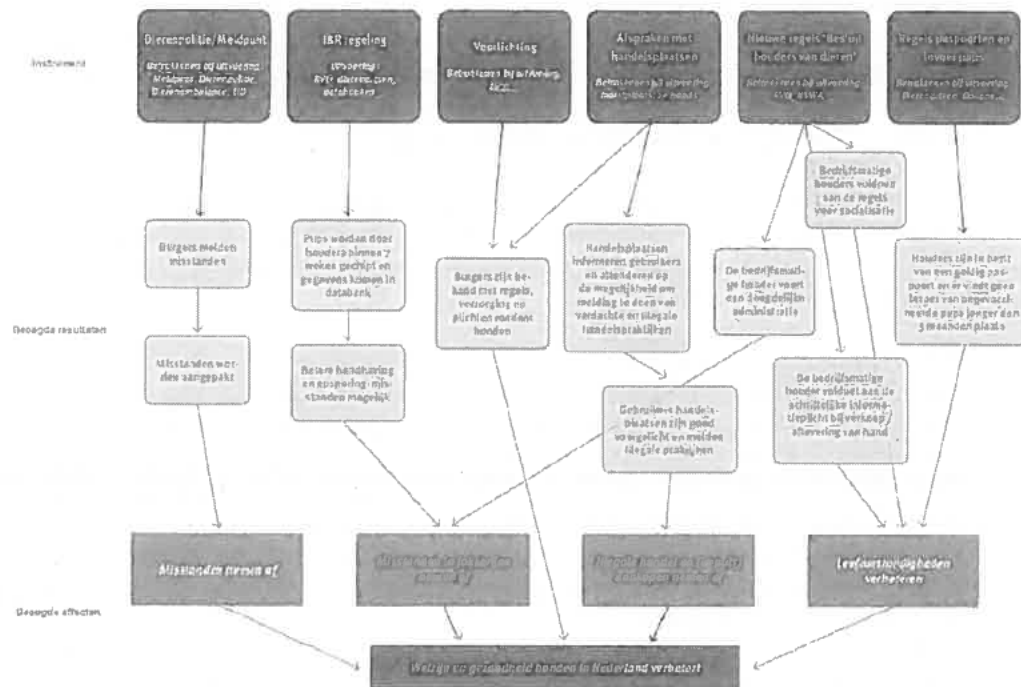
Voor een betrouwbare analyse van de maatregelen is het in onze ogen van belang om eerst scherp uiteen te rafelen hoe het beleid in elkaar zit en wat de beoogde resultaten en effecten van de maatregelen zijn.

Met andere woorden: wanneer kan er überhaupt gesproken worden van effectief beleid? Welke indicatoren zijn van belang ter beoordeling hiervan? Door dit aan de voorkant expliciet te maken, voorkom je dat hier aan het eind van de evaluatie discussies over ontstaan.

Wij stellen daarom voor om als start van de evaluatie een reconstructie te maken van het beleid op papier (de beleidstheorie). Hierbij expliciteren wij:

- welke instrumenten worden ingezet (input)
- op welke doelgroep(en) ieder van de instrumenten zijn gericht
- tot welk concreet resultaat de inzet van ieder van de instrumenten moet leiden (output)
- welk(e) doelen c.q. maatschappelijk(e) effect(en) hiermee worden nagestreefd (outcome)
- de onderlinge samenhang van de instrumenten.

Een eerste aanzet hebben wij vast opgenomen in figuur 1.

Figuur 1. Aanzet beleidstheorie

Voor de I&R-regeling verdiepen wij ons, naast in de beleidstheorie, ook in de inrichting van de organisatie van de regeling. Hoe verloopt de uitvoering? Is het bijvoorbeeld effectief om te werken met verschillende databanken? Dit geeft antwoord op vraag A1.

Bronnentriangulatie (motivering onderzoeks aanpak en in te zetten methoden)

Vaak blijkt dat het in kaart brengen van de resultaten van beleidsinstrumenten goed mogelijk is, maar dat het onderzoeken van de relatie tussen deze resultaten en het optreden van effecten lastiger is. Wanneer bijvoorbeeld blijkt dat het aantal misstanden afneemt, betekent dit dan dat het beleid succesvol is of juist dat het beleid 'faalt' omdat minder incidenten worden opgespoord? Om toch zicht te krijgen op de effectiviteit, is het van belang om verschillende bronnen met elkaar te combineren (bronnentriangulatie), zowel bestaande feiten en cijfers als zelf verzamelde data. Zo kunnen analyses beter onderbouwd worden en zijn uitspraken over effectiviteit overtuigender. Daarom kiezen wij voor een combinatie van verschillende onderzoeksmethoden.

Het uitgangspunt in onze aanpak is dat wij optimaal gebruikmaken van wat er al aan bronmateriaal beschikbaar is. Deze informatie ordenen wij met behulp van de gereconstrueerde beleidstheorie. Deze basis vullen wij - daar waar er witte vlekken zijn - gericht verder aan met eigen veldonderzoek onder de uitvoerders van het beleid, de doelgroepen, de sector en andere belanghebbenden. Dit door middel van een reeks (groeps)interviews en een enquête onder burgers/hondenbezitters. Vanuit de praktijk kunnen zij ook meer inzicht geven in de verklaringen achter feiten en cijfers, en hiermee in de relatie tussen de instrumenten, de resultaten en de effecten. Ook geeft dit zicht op ervaringen en eventuele knelpunten waar men in de uitvoering tegenaan loopt.

NB: omdat de kans op sociaal wenselijke antwoorden groot is, zullen wij de beoordeling van (veranderingen in) houding en gedrag van de sector met name baseren op objectieve informatie (feiten en cijfers) en ervaringen van andere betrokkenen, zoals de toezichhouders.

Om deze reden zetten wij geen enquête onder de sector uit. Wel betrekken wij deze doelgroep door middel van interviews, waarin met name zal worden doorgevraagd op ervaringen met het beleid, de impact die wordt ervaren en mogelijke verbeterpunten. Voor het beoordelen van de effectiviteit stellen wij voor ook een aantal onafhankelijk experts te raadplegen.

In bijlage 1 hebben wij een eerste uitwerking van de te onderzoeken elementen opgenomen, inclusief de bronnen op basis waarvan wij tot een analyse komen. Dit overzicht, met name de beschikbare bronnen voor het bureauonderzoek, vullen wij bij de start verder met de begeleidingscommissie aan. Het is nadrukkelijk een eerste aanzet.

Objectiviteit en onafhankelijkheid

U wenst een frisse kijk op de wereld van hondenfokkerij en -handel en de interacties van de verschillende actoren in dit veld. Onafhankelijkheid is gezien de context immers van groot belang.

Zowel Twynstra Gudde als de partners waarmee zij voor deze evaluatie samenwerkt, hebben geen enkel belang bij de uitkomsten van het onderzoek. Ons onderzoeksteam is in staat met een objectieve blik naar het onderwerp te kijken. Dit neemt niet weg dat wij ons eerst goed verdiepen in de materie, zodat wij feiten en meningen in het juiste perspectief kunnen plaatsen, met oog voor de context en de belangen die er spelen. Uiteraard maken wij in de presentatie van de uitkomsten van de evaluatie ook een duidelijk onderscheid tussen:

- feiten
- meningen/interpretaties van betrokkenen, waarbij wij zowel aandacht hebben voor gedeelde als afwijkende meningen/interpretaties
- ons oordeel over de feiten, en de betekenis die wij geven aan de meningen/interpretaties van betrokkenen.

Dit maakt onze analyse duidelijk onderbouwd en controleerbaar.

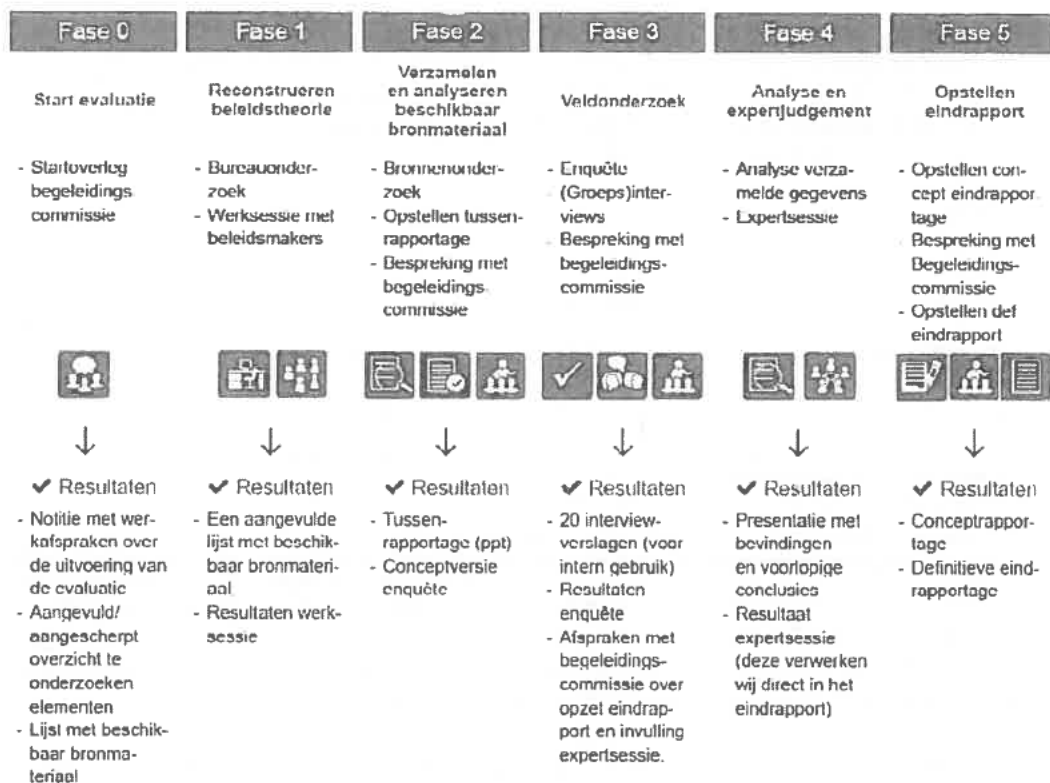
Helder onderzoeksproces

Juist omdat het om een politiek gevoelige evaluatie gaat, is naast een passend onderzoeksdesign een zorgvuldig en transparant proces van groot belang. Daarom werken wij met een heldere fasering, concrete tussenresultaten en met vooraf gedefinieerde overlegmomenten met u en de begeleidingscommissie. Zo wordt u tijdens de uitvoering goed meegenomen in iedere stap die de onderzoekers zetten - van dataverzameling tot analyse tot het formuleren van conclusies en aanbevelingen. Dit geeft u en ons houvast, en de mogelijkheid om tussentijds bij te kunnen sturen.

Een helder onderzoeksproces betekent ook duidelijke communicatie richting stakeholders. Ook voor hen is het belangrijk te weten hoe het onderzoek wordt ingericht en wanneer en op welke wijze zij input kunnen geven. Wij stellen daarom voor om bij de start goed stil te staan bij de communicatie over de evaluatie, en u hierbij te ondersteunen.

3. Plan van Aanpak

In deze paragraaf lichten wij onze aanpak toe. Een heldere fasering biedt u, betrokkenen en onszelf duidelijkheid en houvast. Vanuit onze ervaring met het uitvoeren van beleidsdoorlichtingen stellen wij de fasering zoals weergegeven in figuur 2.

Figuur 2. Fasering evaluatie

3.1 Fase 0: start evaluatie

Als u ons de opdracht verstrekt, maken wij graag een goede start. Wij organiseren een startoverleg met u en de begeleidingscommissie. Tijdens het startoverleg maken we nader kennis en maken we afspraken over de uitvoering. Daarbij denken wij aan afspraken over onder meer:

- het doel en de afbakening van de evaluatie, met in het bijzonder aandacht voor:
  - de te onderzoeken elementen (aanvullen/aanscherpen tabel 1)
  - de maatregel 'Nieuwe regels Besluit houders van dieren': dient de evaluatie alleen in te gaan op de regels met betrekking tot socialisatie, voorlichting, administratie of op het besluit als geheel
- het beschikbare bronmateriaal en het beschikbaar stellen hiervan (voor zover niet reeds beschikbaar via internet)
- de te betrekken professionals bij het reconstrueren van de beleidstheorie (werksessie)
- de te interviewen personen
- risico's en beheersmaatregelen
- de planning van de evaluatie, inclusief de overleggen met de begeleidingscommissie
- de communicatie over de evaluatie richting betrokkenen.

Resultaat fase 0:

- notitie met werkafspraken over de uitvoering van de evaluatie
- aangevuld/aangescherpt overzicht te onderzoeken elementen
- lijst met beschikbaar bronmateriaal.

Week: 35

3.2 Fase 1: reconstrueren beleidstheorie

In fase 1 reconstrueren wij de beleidstheorie voor de zes maatregelen en onderzoeken wij de organisatie en inrichting van de I&R-regeling. Een beproefde methode die wij vaker inzetten om op een efficiënte en effectieve wijze tot een gedragen reconstructie van de beleidstheorie te komen is via een combinatie van beknopt bureauonderzoek (beleidsdocumenten, kamerbrieven en dergelijke) en een werksessie met de beleidsmakers.

- *Bureauonderzoek*; wij voeren een bureauonderzoek uit naar relevante documenten over het beleid ten aanzien van illegale hondenfokkerij en -handel. Hiertoe bestuderen wij de beleidstukken en wetten waarin (de richtlijnen voor) de zes maatregelen zijn opgenomen. Dit zijn onder andere de Wet Dieren, de Wijziging besluit houders van dieren en de Regeling Identificatie en registratie voor honden. Maar wij denken ook aan beleidsdocumenten en Kamerbrieven. Het resultaat van het bureauonderzoek is een aangescherpte versie van de beleidstheorie.
- *Werksessie met beleidsmakers*; omdat de doelen en beoogde resultaten en effecten van beleidsmaatregelen niet altijd even expliciet in beleidsdocumenten terug te vinden zijn (zeker niet de aannames achter het beleid en veronderstelde causale relaties) organiseren wij aanvullend een werksessie met bij de ontwikkeling van het beleid betrokken professionals. Tijdens de werksessie lopen wij systematisch de reconstructie van de beleidstheorie door en scherpen wij deze samen aan. Ook staan wij met de betrokkenen stil bij:
  - de organisatie en inrichting van de I&R-regeling
  - de belangrijkste actoren die bij ieder van de instrumenten betrokken zijn.

Tot slot staan wij stil bij de lijst met bronmateriaal: mist er nog iets?

Resultaat fase 1:

- een aangevulde lijst met beschikbaar bronmateriaal
- resultaten werksessie.

Week: 36-38

3.3 Fase 2: verzamelen en analyseren beschikbaar bronmateriaal

In deze fase verzamelen en analyseren wij het beschikbare bronmateriaal. Wij bestuderen eerder uitgevoerd (evaluatie)onderzoek en overige informatie. Wij denken onder meer aan 'Onderzoek illegale hondenhandel' (IFAW, 2010), 'Staat van het dier 1 en 2' (Wageningen UR Livestock Research, 2010 en 2011), 'Dierenwelzijn in het vizier' (Beke/WODC, 2012), 'Liefde maakt blind' (Lectoraat Welzijn van Dieren, Hogeschool VHL Leeuwarden, 2013), 'Rapport kwalitatief onderzoek 'Identificatie en Registratie van honden' (Wageningen UR Livestock Research, 2014), en het te verschijnen rapport over feiten en cijfers over de gezelschapsdierensector (HAS Den Bosch/Universiteit Utrecht).

Daarnaast zullen wij gebruikmaken van ruwe data over meldingen en vastgestelde overtredingen, van incidentiemetingen van ziekten in de hondenpopulatie met en zonder stamboom en van Jaarverslagen van het ministerie van Economische Zaken, van de Politie en de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming.

Het resultaat van het bureauonderzoek en de werksessies leggen wij vast in een tussenrapportage (in PowerPoint) die wij tijdens een voortgangsoverleg graag met u en de begeleidingscommissie bespreken. Hierin geven wij - voor zover mogelijk - een eerste antwoord op de onderzoeksvragen. Ook maken wij expliciet welke witte vlekken er zijn, en waar dus met name op moet worden ingezoomd in het veldonderzoek. Ook bespreken wij graag de opzet voor de enquête onder burgers/hondenbezitters, zodat eventuele aanscherpingen kunnen worden verwerkt alvorens wij de enquête uitzetten. Bij dit gesprek zal daarom ook een onderzoeker van TNS NIPO aanwezig zijn, onze partner die de enquête gaat uitzetten.

Resultaat fase 2:

- tussenrapportage (ppt)
- conceptversie enquête.

Week: 39-42

3.4 Fase 3: Veldonderzoek

In deze fase verzamelen wij aanvullende informatie over de resultaten en de effecten van het gevoerde beleid, met in het bijzonder aandacht voor het functioneren van de I&R-regeling. Dit doen wij door middel van een enquête en een reeks (groeps)interviews.

- *Enquête:* wij raadplegen burgers via een brede enquête onder de bevolking. Hiermee genereren wij kwantitatieve informatie over bekendheid en ervaringen met de I&R-regeling en informatie over houding en gedrag (onderzoeksvragen A3, D1 en D2). Wij stellen voor om hiernaast ook enkele vragen op te nemen over de ervaringen met andere maatregelen, zoals het Meldpunt en de Dierenpolitie en voorlichting en de informatieverstrekking bij de aanschaf van honden. Wij stellen daarom voor om de enquête uit te zetten onder zowel hondenbezitters als onder niet-hondenbezitters¹⁾. Voor dit onderzoek trekt TNS NIPO een netto steekproef van 1.000 Nederlanders, waarvan 500 hondenbezitters en 500 niet-hondenbezitters. Deze aantallen zijn ruim voldoende om nauwkeurige uitspraken te doen over beide populaties. Voor de steekproef worden respondenten geworven uit de TNS NIPObase, die bestaat uit circa 58.000 huishoudens en 125.000 personen²⁾.

Deze omvang, gecombineerd met de beschikbaarheid van veel achtergrondkenmerken van de respondenten, stelt TNS NIPO in staat voldoende respondenten te genereren om een netto resultaat van 1000 ingevulde enquêtes te garanderen³⁾.

-
- ¹⁾ Zijn niet-hondenbezitters bijvoorbeeld bekend met het Meldpunt en bereid dit te bellen? Dit is belangrijke informatie voor het beoordelen van de doeltreffendheid van het beleid.
  - ²⁾ Het is voor u van belang dat de representativiteit en steekproefomvang in uw onderzoek gewaarborgd zijn. Het waarborgen van representativiteit gaat verder dan alleen zorgen voor een steekproef die representatief is op achtergrondkenmerken als geslacht, leeftijd en opleiding. Het betekent volgens ons ook dat er van een evenwichtige steekproefbron gebruik gemaakt dient te worden. TNS NIPObase is een van de weinige panels in Nederland waarvoor respondenten zichzelf *niet* kunnen aanmelden. Dit om wervingseffecten te minimaliseren. Panels die werken op basis van zelfaanmelding krijgen te maken met een selectiebias: de leden zijn niet aselekt geworven en wijken af van de gemiddelde Nederlander, omdat ze bovenmatig betrokken of geïnteresseerd zijn in onderzoek. Een selectiebias kan de kwaliteit van een panel ernstig bedreigen.
  - ³⁾ De uitkomsten worden achteraf gewogen naar de juiste samenstelling van de Nederlandse bevolking van

Twynstra Gudde

Het voordeel van de eigen database van TNS NIPO boven een database met geregistreerde hondenbezitters, is dat ook hondenbezitters die hun pup niet hebben laten registreren zo bereikt worden. Dit voorkomt een selectie-effect, en hiermee een vertekening van de resultaten.

- *Reeks (groeps)interviews*: wij houden diepte-interviews breed in het veld om de doeltreffendheid van de zes maatregelen te onderzoeken. Wij denken hierbij aan interviews met zowel betrokkenen in de uitvoering als met de sector en andere belanghebbenden. Wij nemen de interviews af aan de hand van een vooraf opgestelde halfgestructureerde vragenlijst. Uiteraard maken wij deze per actor op maat, zodat er per interview op die maatregelen wordt gereflecteerd waar de desbetreffende actor mee te maken heeft. Wij leggen in de interviews de focus op de impact van de maatregelen (resultaten en mate waarin de maatregelen hebben bijgedragen aan het verminderen van het probleem) en op mogelijke verbeterpunten. Alleen bij de I&R-regeling staan wij met de relevante betrokkenen ook stil bij de organisatie en het functioneren van de regeling. Wij gaan uit van maximaal 20 interviews. Vooralsnog denken wij aan vertegenwoordigers van de volgende organisaties:
- *partijen betrokken bij de uitvoering van het beleid*:
  - . Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
  - . Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming
  - . Dierenpolitie
  - . Dierenambulance
  - . Douane
  - . Koninklijke Hondenbescherming
  - . Landelijk Informatie Centrum Gezelschapsdieren
  - . Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
  - . Online Handelsplaatsen, zoals Marktplaats, Speurders, 2dehands, Marktplaza en Marktnet
  - . Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde/ dierenartsen
- *(vertegenwoordigers) doelgroepen beleid*:
  - . Raad voor Dieraangelegenheden
  - . Platform Verantwoord Huisdierenbezit
  - . Raad van Beheer op Kynologisch Gebied in Nederland
  - . Vereniging Beroepsmatige Kennelhouders
  - . Dibevo
  - . (beroepsmatige) fokkers en handelaren (groepsinterviews).

Om te borgen dat respondenten vrijuit spreken, worden de verslagen van de interviews niet verder verspreid. Om te borgen dat wij dat wat is gezegd goed hebben begrepen, leggen wij de verslagen ter validatie aan de geïnterviewden voor.

NB: indien er tijdens interviews aanvullende informatie wordt aangedragen die relevant is voor de beoordeling van de effectiviteit van het beleid, nemen wij deze uiteraard in onze analyses mee.

Wij stellen voor om na ongeveer de helft van de interviews met de begeleidingscommissie bijeen te komen om de voortgang en de eerste tussenresultaten te bespreken. Dit biedt de gelegenheid om eventuele aanvullende aandachtspunten voor de rest van de interviews mee te geven. Ook staan wij in deze bijeenkomst graag stil bij de opzet van het eindrapport (indeling, omvang en dergelijke - hier zullen wij een voorstel voor doen - en bij de uit te nodigen experts voor de expertsessie in fase 4.

---

18 jaar en ouder. Dit op de kenmerken leeftijd, geslacht, huishoudgrootte, opleiding en inkomen. Na deze herweging zijn de uitkomsten representatief voor de doelgroepen.

Resultaat fase 3:

- maximaal 20 interviews (voor intern gebruik)
- resultaten enquête
- afspraken met begeleidingscommissie over opzet eindrapport en invulling expertsessie.

Week: 43-47

3.5 Fase 4: analyse, expertjudgement en beleidsmatige duiding

In deze fase analyseren wij de verzamelde gegevens en komen wij tot een beantwoording van de onderzoeksvragen. De belangrijkste bevindingen en voorlopige conclusies leggen wij vast in een presentatie.

Wij stellen voor om deze analyse - op grond van de presentatie - vervolgens te toetsen in een sessie met onafhankelijk experts en de leden van de begeleidingscommissie. In deze sessie willen wij met name stilstaan bij de vraag in hoeverre het aannemelijk is dat het gevoerde beleid - op grond van de verzamelde feiten, cijfers en percepties - een bijdrage levert aan het verminderen van het probleem. Verder staan wij stil bij de vraag wat de bevindingen terugkijkend betekenen voor de toekomst (beleidsmatige duiding) en de mogelijkheden om het beleid - met name de I&R-regeling- waar nodig te verbeteren.

Wie wij, naast de leden van de begeleidingscommissie, voor deze sessie uitnodigen bepalen wij graag in overleg met u en de begeleidingscommissie. Onafhankelijkheid en relevante expertise zijn uiteraard de voorwaarden voor deelname.

Wij denken zelf bijvoorbeeld aan experts als 10.2.e 10.2.e HAS Den Bosch), 10.2.e (10.2.e, Universiteit Utrecht) en 10.2.e 10.2.e Centraal Veterinair Instituut van Wageningen UR). Wij kunnen de expertmeeting op locatie of in onze vestiging in Amersfoort of Den Haag organiseren.

Resultaat fase 4:

- presentatie met bevindingen en voorlopige conclusies
- resultaat expertsessie (deze verwerken wij direct in het eindrapport).

Week: 47-49

3.6 Fase 5: opstellen eindrapport

In deze fase verenigen wij de veelheid aan informatie tot een samenhangend beeld en beantwoorden wij onderzoeksvragen waarop de evaluatie antwoord moet geven. De resultaten van de evaluatie leggen wij vast in een toegankelijk en prettig leesbaar rapport. De opzet hiervan bepalen wij in overleg met de begeleidingscommissie tijdens de bijeenkomst in fase drie.

In ieder geval bevat het rapport zoals gevraagd:

- de bevindingen van de doorlichting en van de beleidsevaluatie I&R-regeling
- de beleidstheorie achter het gevoerde beleid
- een antwoord op de onderzoeksvragen
- een analyse van het gevoerde beleid op basis van schriftelijke en andere bronnen
- een beleidssynthese die een beleidsmatige duiding geeft van de belangrijkste bevindingen
- aanbevelingen ten aanzien van de beleidsmaatregelen.

Twynstra Gudde

Uiteraard bespreken wij de conceptversie met de begeleidingscommissie, waarbij ook wordt stilgestaan of het onderzoek voldoet aan de gestelde doelen. Na een verwerking van de opmerkingen maken wij het rapport definitief.

NB: wij gaan ervan uit dat het wederhoor is afgedekt met de bespreking van het conceptrapport met de begeleidingscommissie, en gaan ervan uit dat de leden eventuele opmerkingen van collega's in de bijeenkomst zelf aan de orde stellen. Wij hebben dus geen rekening gehouden met schriftelijke rondes met betrokkenen buiten de begeleidingscommissie.

Resultaat fase 5:

- conceptrapportage
- definitieve eindrapportage.

Week: 47-52

4. Wie zijn er bij deze opdracht betrokken?

4.1 Samenwerking en communicatie met betrokkenen

Namens het ministerie van Economische Zaken fungeert u als opdrachtgever en draagt u zorg voor het volgende:

- het organiseren van het overleg met de begeleidingscommissie
- het tijdig beschikbaar stellen van bronnen
- het aanleveren van contactgegevens ten behoeve van de werksessie en de interviews
- de eerste communicatie over de evaluatie richting de te interviewen personen
- de aanbidding van de evaluatie aan de Tweede Kamer (inclusief beleidsreactie).

Daarnaast werken wij graag samen met de begeleidingscommissie, bestaande uit medewerkers van de beleidsdirectie, NVWA en RVO. Zoals in onze aanpak beschreven stellen wij voor om vier keer (dit is inclusief het startoverleg) met de begeleidingscommissie bij elkaar te komen om de voortgang te bespreken. Op deze manier blijft de begeleidingscommissie op de hoogte en kan er tussentijds worden bijgestuurd.

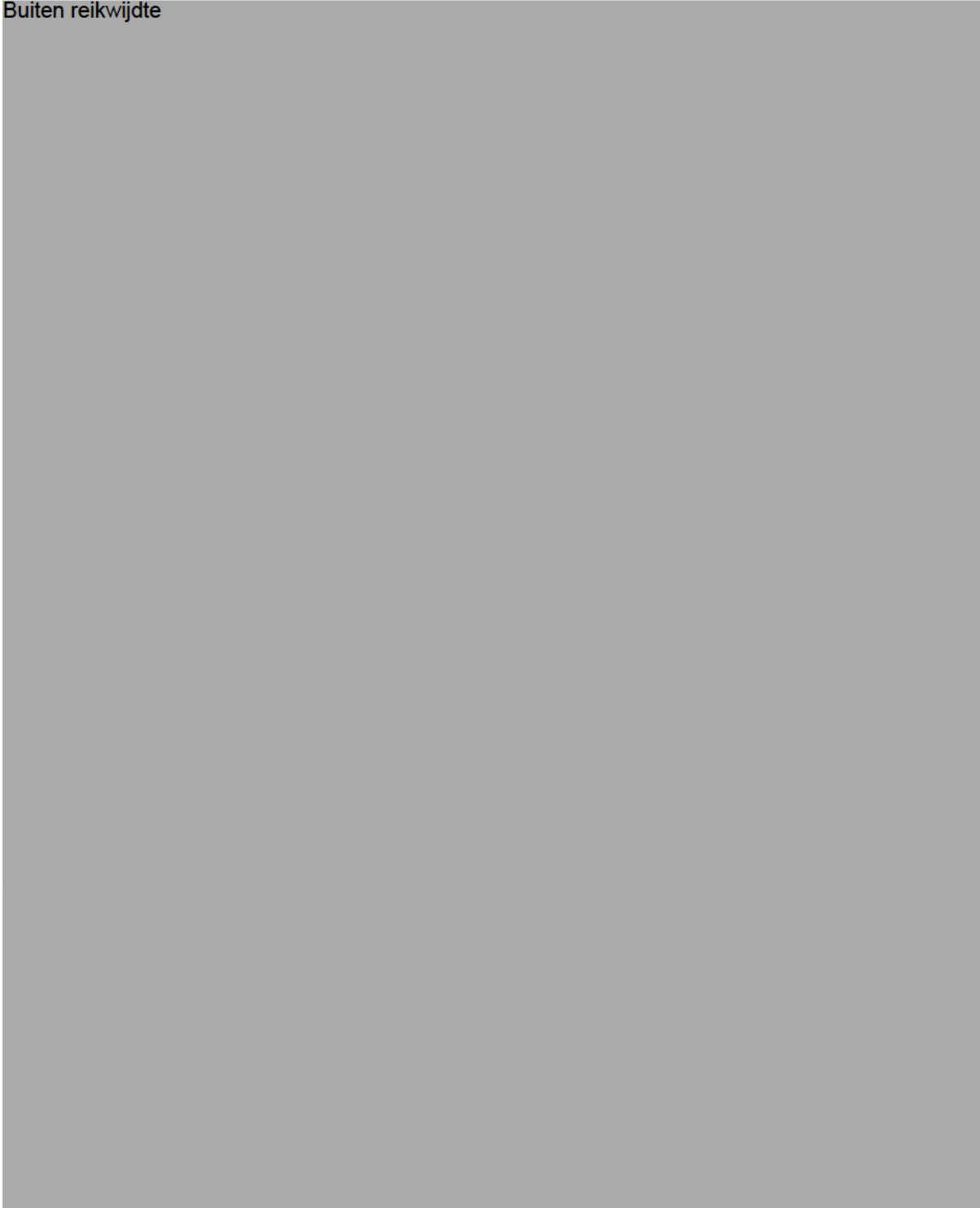
Naast het contact via de begeleidingscommissie hebben wij graag regelmatig contact met u over de voortgang van onze werkzaamheden.

4.2 Ervaren opdrachtteam Twynstra Gudde

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

5. Hoeveel tijd vraagt de evaluatie?

Onze aanpak is erop gericht dat wij, na een start eind augustus 2015, het eindrapport in december 2015 opleveren. Wij hebben daartoe een realistische planning (zie figuur 3) opgesteld.

Twynstra Gudde

maand	aug				sept				okt				nov				dec					
week	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53
Fase 0: Start evaluatie																						
Startbijeenkomst begeleidingscommissie				B																		
Fase 1: Reconstruieren beleidsstheorie																						
Bureauonderzoek																						
Werksessie met beleidsmakers																						
Fase 2: Verzamelen en analyseren bestaend bronmateriaal																						
Documentenanalyse																						
Opstellen tussenrapportage																						
Bespreking tussenrapportage begeleidingscommissie											B											
Fase 3: Valdonderzoek																						
Enquete																						
20 (groeps)interviews																						
Bostuderen aanvullende documenten																						
Bespreking begeleidingscommissie																B						
Fase 4: Analyse, expertjudgment en beleidsmatige duiding																						
Analyse en voorbereiden expertsessie																						
Expertsessie																						
Fase 5: Opstellen eindrapport																						
Opstellen concepteindrapportage																						
Bespreking begeleidingscommissie																					B	
Opstellen definitief eindrapport																						

Figuur 3 Planning

Voor het tijdig kunnen opleveren van het (concept)rapport zijn een goede afstemming van de door ons uit te voeren werkzaamheden met u, een heldere communicatie met betrokkenen en een zorgvuldige beheersing belangrijk.

Ook een risicoanalyse kan helpen. Wij stellen voor om samen met u tijdens het startoverleg de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen in kaart te brengen. Hieronder hebben wij hiervoor alvast een voorzet gedaan.

Risico	Beheersmaatregel
Beschikbaar onderzoeksmateriaal maakt beperkt uitspraken over de effectiviteit mogelijk.	Wij zetten eerst op een rij wat er beschikbaar is en verzamelen vervolgens zelf aanvullende informatie om onderbouwde uitspraken over effectiviteit mogelijk te maken. Ook zetten wij experts in om onze analyse te valideren.
Er ontstaat discussie over de beoordeling van de doeltreffendheid.	Wij scheiden feiten en meningen, en onze interpretatie hiervan. Ook onderbouwen wij uitspraken met duidelijke bronverwijzingen. Verder nemen wij u en de begeleidingscommissie goed mee in tussenresultaten en leggen wij het concepteindrapport ter wederhoor aan de begeleidingscommissie voor.
Betrokkenen zijn onvoldoende beschikbaar.	De werksessie en de interviews plannen wij zo tijdig mogelijk in, waarbij wij qua tijdstip en locatie maximaal flexibel zijn in de agenda.
Onderzoeker treedt uit dienst.	Extra inzet andere onderzoekers opdrachtteam. Inzet extra adviseur met vergelijkbare ervaring/expertise.
<i>Aanvullen in startbijeenkomst</i>	

6. Evaluatie na afronding

Wij schromen niet om ook zelf in de spiegel te kijken. Zo halen wij het beste uit onszelf om u daadwerkelijk verder te helpen. Om de kwaliteit van onze werkzaamheden te borgen, willen wij deze opdracht graag samen met u evalueren. Te zijner tijd ontvangt u hiervoor een persoonlijke uitnodiging.

7. Overige voorwaarden

Wij accepteren de toepasselijkheid van de Algemene Rijksvoorwaarden voor het verstrekken van opdrachten tot het verrichten van diensten 2014 (ARVODI-2014) en alle in de offerteaanvraag gestelde voorwaarden en condities.

Wij vertrouwen erop dat ons voorstel u een duidelijk beeld geeft van de mogelijkheden die ons bureau biedt. Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Twynstra Gudde

10.2.e

10.2.e

Partner

Bijlagen:

- overzicht te onderzoeken elementen
- curricula vitae opdrachtteam
- akkoordverklaring
- prijzenblad.

Twynstra Gudde

Bijlagen

Overzicht te onderzoeken elementen

Tabel 1. Te onderzoeken elementen

Te onderzoeken element	Indicatoren	Onderzoeksmethode/bronnen
<h1>Buiten reikwijdte</h1>		
Functioneren, resultaten en effecten identificatie- en registratieplicht	Mate waarin organisatie en inrichting van de regeling helder en werkbaar is voor betrokkenen Mate waarn de regeling de handhaving en opsporing door de NVWA en LID in de ogen van deze instanties bevordert Aantal registraties en ontwikkelingen hierin Aantal overtredingen en ontwikkelingen hierin Bekendheid en beoordeling identificatie- en registratieplicht door burgers Mate waarn hondenbezitters hun hond hebben geregistreerd Beoordeling effectiviteit door betrokkenen en experts	Analyse beschikbare feiten en cijfers, zoals registratiegegevens. Interviews Enquête onder hondenbezitters

---

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Twynstra Gudde

Curricula Vitae opdrachtteam

Bijlage 2 Akkoordverklaring

Offerteaanvraag Evaluatie beleid ten aanzien van hondenfokkerij en -handel.

Door het invullen en ondertekenen van deze akkoordverklaring, gaat inschrijver akkoord met:

- alle in hoofdstuk 4 van het aanbestedingsdocument gestelde eisen en verklaart hij dat hij gedurende de looptijd van de overeenkomst aan deze eisen zal voldoen.
- de prijzen en tarieven die hij heeft ingevuld op het prijzen en tarievenblad (bijlage 5).

Naam inschrijver/bedrijf:	Twynstra Gudde Mobiliteit en Infrastructuur B.V.
Naam contactpersoon voor deze opdracht:	102.e
Postadres, postcode en plaats :	Postbus 907, 3800 AK, Amersfoort
Telefoonnummer:	033 - 10.2.e
E-mail:	102.e@tg.nl
Naam ondertekenaar:	102.e
Handtekening:	10.2.e
Datum:	29 juli 2015

Deelnemers werkgroep Handhaving I&R Hond

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Klantcontact & Gegevens,
afdeling Klantkennis en
Ontwikkeling

Mandemaat 3
Postbus 322
9400 AH ASSEN
www.rvo.nl

Contactpersoon
10.2.e
Adviseur

T 0592-10.2.e
M 06-10.2.e
10.2.e@rvo.nl

verslag

Werkgroep Handhaving I&R Hond

Omschrijving	Verslag overleg 29-09-2015
Vergaderdatum en -tijd	22 juni 2015, 10.00
Vergaderplaats	Utrecht
Aanwezig	10.2.e
Afwezig	10.2.e
Kopie aan	

Datum
30 september 2015

1. Opening en voorstelrondje

Omdat er een aantal nieuwe deelnemers bij het overleg zijn aangesloten beginnen we met een kort voorstelrondje.

10.2.e NVWA, 10.2.e
10.2.e NVWA, 10.2.e
10.2.e LID, 10.2.e
10.2.e RVO.nl, 10.2.e
10.2.e DAD, 10.2.e
10.2.e : DAD, 10.2.e
10.2.e NVWA, 10.2.e

Goed om te zien dat er zoveel collega's betrokken zijn!

2. Verslag vorig overleg

Binnenkort wordt de regeling I&R met DAD en WJZ besproken. Er zullen een aantal wijzigingen doorgevoerd worden in het kader van I&R landbouwhuisdieren. Hierbij zal ook naar het begrip "dier" gekeken worden. Met name artikel 39 is hierbij interessant. Hierin staat dat dieren die niet volgens de regeling zijn geïdentificeerd en geregistreerd, niet mogen worden verplaatst. In de definities is echter de diersoort hond niet bij het begrip dier opgenomen. Artikel 39 is dus niet van toepassing op honden.

10.2.e geeft aan dat het FP Zwolle wellicht wel een verplaatsing van honden die niet volgens de regeling zijn geïdentificeerd en geregistreerd zal veroordelen. Dit op basis van artikel 6 lid 2 van het besluit I&R (Een hond wordt slecht verhandeld, geschonken of anderszins overgedragen aan een opvolgende houder, nadat de

hond is geïdentificeerd en geregistreerd overeenkomstig dit hoofdstuk en de op dit hoofdstuk berustende bepalingen.). De NVWA zal proberen om binnenkort een zaak aan te bieden bij het FP Zwolle.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Klantcontact & Gegevens,
afdeling Klantkennis en
Ontwikkeling

Er is nog steeds onduidelijkheid onder dierenartsen. Met name over de nieuwe paspoorten. 10.2.e hebben een overleg gehad met de KNMVD. Hierbij zijn de regels nogmaals onder de aandacht gebracht. De KNMVD zal Q&A's opstellen voor de dierenartsen. Deze Q&A's worden eerst aan 10.2.e voorgelegd ter controle.

Datum
30 september 2015

10.2.e geeft aan dat er nog veel oude paspoorten in omloop zijn. Deze mogen dus niet als exportpaspoort gebruikt worden, wel als vaccinatieboekje. Houders zijn hier echter niet van op de hoogte en hierdoor worden de paspoorten nog uitgegeven. Voorlichting over het gebruik van (oude) paspoorten is dus erg belangrijk.

10.2.e geeft nogmaals aan dat de huidige gekozen werkwijze voor chippers praktisch niet handhaafbaar is. Dit is ook onder de aandacht gebracht bij Panteia (evaluatie).

Er zijn nog veel Stichtingen die zich niet goed aan de regeling I&R houden. De NVWA gaat met het FP en de belastingdienst in overleg of er manieren zijn om hierop te handhaven. De laatste versie van de Q&A wordt opgezocht en rondgestuurd.

10.2.e merkt op dat een handelaar niet altijd houder is en dus niet altijd een UBN hoort te krijgen. Hierbij wordt opgemerkt dat iedereen die op enig moment de verantwoordelijkheid heeft over een hond, houder is in het kader van I&R. Nu is de vraag of deze houder een vestiging, locatie heeft waaraan het UBN gekoppeld wordt. Deze discussie wordt op een later moment gevoerd.

Er wordt opgemerkt dat het wenselijk is als de NVWA meer aan handhavingscommunicatie gaat doen. De persvoorlichters zijn echter terughoudend omdat aandacht in de pers kan leiden tot meer meldingen, terwijl de NVWA al te weinig capaciteit heeft. Tijdens het overleg wordt bepaald dat extra aandacht in de pers toch wenselijk is om meer bekendheid te geven aan I&R hond.

10.2.e zal het projectplan van 10.2.e verspreiden. LET OP: DIT IS VERTROUWELIJK. 10.2.d

Tijdens het overleg wordt opgemerkt dat er ook andere overleggen zijn waarbij het onderwerp I&R Hond ter sprake komt / zou moeten komen. We spreken af dat we met elkaar bewaken dat de onderwerpen op de juiste plekken besproken worden en dat we elkaar op de hoogte houden van alle ontwikkelingen.

10.2.e merkt op dat het registreren van een hond bij Petbase lastig verloopt. Registratie zou alleen mogelijk zijn via dierenarts / fokker. 10.2.e zoekt dit verder uit.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Klantcontact & Gegevens,
afdeling Klantkennis en
Ontwikkeling

3. Evaluatie

10.2.e geeft een toelichting op de evaluatie die inmiddels gestart is. Inmiddels zijn er gesprekken / interviews gehouden en als het goed is komen alle knelpunten naar voren.

Naast de landelijke evaluatie is er ook een onderzoek op EU niveau uitgevoerd. Deze is gericht op de misstanden in de hondenhandel. De resultaten daarvan worden 12 november verwacht en kunnen wellicht van toegevoegde waarde zijn voor de NL evaluatie.

Als uit de EU evaluatie blijkt dat illegale hondenhandel beter bestreden kan worden als tussen landen informatie wordt uitgewisseld, dan zal misschien de nationale informatie over I&R hond gekoppeld kunnen worden met die van andere landen.

Datum
30 september 2015

Naar aanleiding van de evaluatie denkt iedereen na over de eventuele problemen / wensen op het gebied van I&R hond. Voorstel is dat we hiervoor een wensenlijst opstellen. Hierbij valt te denken aan acties op het gebied van handhaving en bijvoorbeeld het verbeteren van de kwaliteit van de registraties. Voorgesteld wordt om na de evaluatie een dergelijke wensenlijst op te stellen en af te spreken of er naar aanleiding hiervan acties gepland moeten worden.

Actie allen: in januari wensenlijst opstellen.

4. Stand van zaken ADB's

10.2.e geeft aan dat er in juni een bijeenkomst is geweest met vertegenwoordigers van de aangewezen databanken. Bij deze bijeenkomst waren ook 10.2.e en 10.2.e aanwezig. De gehouden presentatie is kort doorlopen.

Tijdens de bijeenkomst is ook gevraagd of de ADB's, indien nodig, willen bijdragen aan de evaluatie. Allen hebben hier bevestigend op geantwoord. 10.2.e heeft de gegevens van de contactpersonen doorgegeven aan panteia.

Inmiddels hebben de ADB's de factuur en het verzoek om de jaarlijkse verantwoording ontvangen. De meesten hebben hier ook al op gereageerd. Algemeen beeld is dat de ADB's goed meewerken en eventuele problemen snel oppakken.

5. Stand van zaken registratie professionele houders

De NVWA geeft het signaal dat het voor een aantal professionele houders niet meer duidelijk is wat er van ze verwacht wordt. Ze hebben meerdere brieven ontvangen. RVO.nl heeft echter maar een brief verstuurd. 10.2.e verwacht dat de onduidelijkheid ontstaat door e-Herkenning. Meer informatie over e-Herkenning is te vinden via <https://mijn.rvo.nl/inloggen-ondertekenen-en-machtigen>. Voor de vergelijking van verschillende e-Herkenning aanbieders kan de volgende link gebruikt worden: <https://www.eherkenning.nl/inloggen-met-eherkenning/leveranciers/leveranciersoverzicht/>.

Deze linken mogen verspreid worden...

Inmiddels zijn er 456 unieke UBN's geregistreerd voor professionele houders van honden. Bij deze UBN's zijn de volgende activiteiten geregistreerd:

- op voorraad houden 138 x
- verkopen 205 x
- opvangen 287 x
- afleveren 119 x
- fokken 235 x

Bij een UBN kunnen meerdere activiteiten geregistreerd worden.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Klantcontact & Gegevens,
afdeling Klantkennis en
Ontwikkeling

Datum
30 september 2015

Houders moeten bij de registratie ook een bewijs van vakbekwaamheid opsturen. In de I&R applicatie is te zien of er een bewijs van vakbekwaamheid is opgestuurd.

Voormalig HKB-houders hebben tot het eind van het jaar de tijd gekregen om de registratie op orde te maken. RVO.nl zal begin januari een analyse doen van welke houders wel een registratie wordt verwacht, maar nog niet ontvangen is. Deze informatie zal met NVWA en LID gedeeld worden.

6. Registratie importmeldingen

10.2.e geeft een beeld van de importmeldingen die geregistreerd zijn met een datum gebeurtenis (importdatum) in 2015.

Totaal aantal importmeldingen:	14.598
Aantal geboortedatum NA importdatum:	48
Aantal geboortedatum = importdatum:	235
Aantal tussen 0 en 3 weken bij import:	22
Aantal tussen 21 dagen en 28 dagen bij import (tussen 3 en 4 weken):	15
Aantal tussen 29 dagen en 105 dagen bij import (tussen 5 en 15 weken):	1.825
Aantal tussen 106 dagen en 365 dagen bij import (tussen 15 en 1 jaar):	7.650
Aantal ouder dan 1 jaar bij import (vanaf 366 dagen):	4.737
Onmogelijke geboortedatum ingevuld:	66

Daarnaast valt het op dat er grote aantallen importen geregistreerd worden met een onlogisch land van herkomst.

Actie 10.2.e bij databanken navragen hoe importen, en dan met name land van herkomst, geregistreerd wordt.

7. Lopende zaken handhaving

Bij de NVWA loopt een onderzoek naar de import van ongeveer 600 honden. De honden staan in Traces, maar het is niet duidelijk wie verantwoordelijk is voor de import. RVO.nl is gevraagd om deze honden te controleren in de centrale database. Dit heeft al heel veel geregistreeerde honden opgeleverd. Hierdoor kunnen de houders benaderd worden met de vraag waar zij de hond vandaan hebben. Wekelijks wordt gekeken of er meer honden getraceerd kunnen worden. Een goed voorbeeld dat I&R kan ondersteunen bij het opsporen van hondenhandel!

8. Chipreeks 528 010

10.2.e geeft aan nieuwe signalen te hebben ontvangen over de reeks 528 010.

Ditmaal zouden de chips zijn aangebracht bij katten. Eerder onderzoek door de NVWA naar deze niet-erkende reeks is helaas op niets uitgelopen.

10.2.e heeft bij de melder om meer informatie gevraagd, zodra dit is ontvangen zal zij dit doorgeven aan de NVWA.

9. Rondvraag

10.2.e geeft een korte demonstratie van de I&R applicatie. Hierbij komt de vraag naar voren waarom de dierenpolitie geen toegang heeft tot het systeem. Dit is vanuit praktische overwegingen niet wenselijk gebleken. De dierenpolitie zal in een onderzoek altijd NVWA / LID moeten betrekken. Wellicht dat dit in de toekomst herzien moet worden.

Het volgende overleg zal waarschijnlijk in januari zijn. 10.2.e doet een datumvoorstel.

10. Afsluiting

-

Openstaande actiepunten

Actiepunt	Omschrijving	Wie	Datum
20131010.5	Aangeven of en hoe de kwaliteit van de meldingen in het register verbeterd moet worden. 28-11 separaat overleg DAD – DR 23-1: DR komt met een voorstel 28-8: 10.2.e komt met voorstel welke controles door ADB uitgevoerd kunnen worden en welke door RVO.nl 27-11: 10.2.e kijken naar eventuele financiële ruimte.	10.2.e	Januari 2016
20140828.1	3 weken na elk overleg een algemene reminder sturen over openstaande actiepunten.	10.2.e	doorlopend
20141127.03	Q&A's nakijken voor registratie bij / door Stichtingen. Zorgen dat verwarring rondom begrippen kopen / adopteren / krijgen . Laatste versie voorleggen aan deelnemers (10.2.e Na afstemming voorleggen aan LICG (10.2.e 22-06 10.2.e vraagt na bij 10.2.e	10.2.e	Januari 2016
20150326.02	zorgen dat er via persberichten meer aandacht komt voor handhaving (mede) in het kader van I&R Hond.	10.2.e	Januari 2016
20150326.05	De NVWA gaat uit het projectplan de speerpunten halen en hier acties voor uitzetten. Belangrijke aandachtspunten: - Proberen informatie op sites te zetten over o.a. I&R. Met name bij "Poolse marktplaats" voor honden. Deze site wordt in Nederland	10.2.e	Juni 2015

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland
Klantcontact & Gegevens,
afdeling Klantkennis en
Ontwikkeling

Datum
30 september 2015

	<p>gebruikt.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aandacht voor netwerken. - Aandacht voor internationale handel. <p>Aandacht voor samenwerking met België</p> <p>Hierbij 10.2.e van EZ betrekken i.v.m. internethandel.</p>		
20160929.01	Opstellen wensenlijst op het gebied van I&R hond. Wat kan beter?	allen	2016
20160929.02	Navraag doen bij ADB hoe importen (met name land van herkomst) geregistreerd worden.	10.2.e	Januari 2016

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Klantcontact & Gegevens,
afdeling Klantkennis en
Ontwikkeling

Datum
30 september 2015

Afgeronde actiepunten 22-6-2015

Actiepunt	Omschrijving	Wie
20140828.5	<p>importmeldingen I&R vergelijken met impormeldingen Traces</p> <p>10-10: In traces zijn de volgende cijfers te vinden mbt im- en export. Helaas kan het niet worden geselecteerd op 'honden', maar alleen op 'pets'. Hierdoor zijn ze eigenlijk niet te vergelijken met de cijfers uit I&R (2013: 11 429 en 2014: 12 617).</p> <p>2013 import 4.961.941 export 12.463</p> <p>2014 import 159.492 export 6.288</p> <p>Misschien goed om tijdens het volgende overleg te bespreken (aanpassingen traces?)</p>	10.2.e
20150622.1	<p>Uitzoeken aantal te jonge importen.</p> <p>Aantal opgenomen in verslag.</p>	10.2.e

---

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 20 oktober 2015 15:07
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Tweemaal chippen, Dortmund [SV-1419]

Hoi 10.2.e

Snap ik. Maar hoe groot acht je de kans? Waarom zou iemand het doen? Hoe makkelijk is dit te realiseren? Wie verleent hier medewerking aan?

Als iemand het doet om de zaak te flessen dan is dat tegen de bedoeling van de wet. Ik kan mij niet voorstellen dat een rechter dat feit zal negeren, omdat niet in de wet staat dat het verboden is een hond met twee verschillende chips te identificeren. Dat is ook geen identificatie.

Als iemand dit doet omdat hij anders dure uitleesapparatuur moet aanschaffen omdat zijn geïmporteerde hond een chip heeft die niet uit te lezen is met de gangbare apparatuur dan lijkt het mij volkomen legitiem. Ook voor de rechter is dit een plausibele uitleg.

Mocht een hond toch twee chips krijgen en twee keer worden aangemeld dan gedraagt het zich als twee honden. Tja, raar, maar hoe erg is dat? Als zo'n hond een keer wordt uitgelezen dan worden er twee nummer vastgesteld. Dan heeft zo'n houder wat uit te leggen. Wat zal een dierenarts dan vastleggen? Waar zal hij de vaccinatie aan koppelen? Veterinair zijn er geen problemen. De houder en eventueel nieuwe houder zal er de meeste last van hebben.

Mocht een hond toch twee chips krijgen en een keer worden aangemeld dan gedraagt het zich als één hond. Als deze hond wordt uitgelezen worden wel twee nummer gezien. Bij een worden ook relatiegegevens gevonden. Dan gaat er niet veel fout. Bij de dierenarts ook niet. Bij export ook niet. Bij overdracht verkoop kan het fout gaan, maar dan bestaat de hond niet volgens de databank. Het levert natuurlijk en vooral verwarring op. Daar heeft wederom de houder de meeste last van.

Ik zou het gewoon zo laten. Je mag natuurlijk best zeggen dat het niet de bedoeling is van de wetgever Maar het geval van heridentificeren met een Nederlandse chip zoals hierboven beschreven zou ik toch niet onmogelijk willen maken. Ik denk dat er niet veel fout gaat.

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 20 oktober 2015 14:12
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Tweemaal chippen, Dortmund [SV-1419]

Beste allemaal,

Ik wil toch even reageren...

Helaas kan ik hier niets tegen inbrengen, maar ik voorzie wel praktische problemen.

Straks loopt er een hond met twee chips, met twee verschillende chipnummers.

Op welk nummer moet deze hond geregistreerd worden?

En wat als de verschillende houders (als de hond verkocht wordt) allebei een ander chipnummer gebruiken?

En als de hond weg loopt komt hij nooit bij zijn baasje terug omdat het asiel toevallig de andere chip heeft gelezen... (is dan wel geen I&R, maar voor de sector vast heel relevant).

Kunnen we in het besluit en de regelgeving "een chip" niet lezen als "één chip" en dan met name artikel 14 lid 1 van het besluit?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 20 oktober 2015 13:32
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e

Onderwerp: RE: Tweemaal chippen, Dortmund [SV-1419]

Dag 10.2.e

We hebben het hier even collectief besproken. Categorie eenvoudige vraag, lastig antwoord. Wat betreft ingrepen klopt het dat er zelfs drie ingrepen voor identificatie van honden zijn toegestaan. Die derde ingreep is een uitzonderingsmogelijkheid die in 2016 verloopt. Dan zijn er nog twee mogelijk. In dit geval gaat het om een tweede ingreep. Simpel kijkend naar de wet staat dat er twee ingrepen mogelijk zijn. Daar kan ik niets anders van maken. Zie jouw mail.

Naast ingrepen is mogelijk ook regelgeving voor I&R relevant voor het antwoord. Volgens het Besluit Hs 2 is een houder verplicht om na geboorte binnen 7 weken de hond te laten identificeren (art 7) en iemand die een chip mag inbrengen voert dit uit (art 14). In de Regeling I&R wordt iets gezegd over de chip zelf en het aanbrenge. Alles ademt de vooronderstelling dat het hier gaat om de identificatie met één chip, maar expliciet wordt dit nooit.

Conclusie is dat nergens staat dat identificatie met twee chips niet mogelijk zou zijn. Het wordt in ieder geval nergens expliciet verboden. De regelgeving ademt wel de sfeer dat identificatie met slechts één chip plaatsvindt.

Antwoord op de vraag: Het is niet verboden.

“Dit is mijn uitspraak en hier moet u het mee doen.” (de kleine lettertjes: tenzij iemand het tegendeel aantoont)

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 19 oktober 2015 13:50
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Tweemaal chippen, Dortmund [SV-1419]

Hallo 10.2.e ,

Onderstaande vraag (zie onderste mail) heb ik eerst voorgelegd aan 10.2.e maar we komen er niet helemaal uit.

Wil jij deze beantwoorden?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 19 oktober 2015 13:40
Aan: 10.2.e
CC: DR Contentspecialisten Dier
Onderwerp: FW: Tweemaal chippen, Dortmund [SV-1419]

Hallo 10.2.e

Kun jij helpen bij de beantwoording van onderstaande vraag?

In het Besluit diergeneeskundigen staat het volgende:

Artikel 2.6. Aanwijzing toegestane ingrepen ter identificatie

Voor zover zij dienen ter identificatie van een dier worden als lichamelijke ingrepen als bedoeld in [artikel 2.8, tweede lid, onderdeel b, van de wet](#) aangewezen:

b. het subcutaan of intramusculair aanbrenge van micro-elektronica.

Artikel 2.7. Voorwaarden uitvoeren ingrepen

2. Bij een dier worden ten hoogste twee lichamelijke ingrepen ter identificatie als bedoeld in [artikel 2.6](#) verricht.

3. In afwijking van het tweede lid, kan een derde lichamelijke ingreep worden verricht indien het betreft:

b. het subcutaan of intramusculair aanbrenge van micro-elektronica bij honden en katten.

Als ik het interpreteer mogen bij honden en katten drie lichamelijke ingrepen worden verricht ter identificatie als de derde ingreep het subcutaan of intramusculair aanbrengen van micro elektronica is.

Alleen als de tweede ingreep ook al een chip is geweest, mag het de derde keer dan ook weer een chip zijn? En klopt mijn interpretatie?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e **Namens** DR Contentspecialisten Dier

Verzonden: donderdag 15 oktober 2015 10:21

Aan: 10.2.e

CC: DR Contentspecialisten Dier

Onderwerp: FW: Tweemaal chippen, Dortmund [SV-1419]

Hai 10.2.e

Kunnen wij hier antwoord op geven?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 12 oktober 2015 13:40

Aan: DR-Loket

Onderwerp: FW: Dieren

Geachte collega,

Er is bij Informatie Rijksoverheid een vraag binnengekomen waarvoor wij uw medewerking nodig hebben. Zou u onderstaande vraag willen beantwoorden?

Bij voorbaat dank.

Met vriendelijke groet,

Informatie Rijksoverheid

Begin ticket

Referentienummer: 10.2.e

Geslacht: 10.2.e

Naam: 10.2.e

Telefoon: +10.2.e

E-mailadres: 10.2.e

Contactvoorkeur: Geen voorkeur

Categoriecode: ELIINHNELBUI

Categorieomschrijving: ELI-Inhoudelijke vraag-naar EL-buiten info

Vraag: 10.2.e heeft een vraag over het Besluit identificatie en registratie van dieren. Meneer wil graag weten of een dier tweemaal gechipt/geïdentificeerd mag worden. Als een dier (kat) een Europese chip heeft mag een dier dan ook een Amerikaanse chip hebben? Meneer meent dat hij in het verleden heeft gelezen dat dit niet mocht. Ticket aangemaakt door 10.2.e 12-10-2015

Einde ticket

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: .. Uitgestelde inlossing belofte ..
Datum: woensdag 21 oktober 2015 12:14:21

Beste 10.2.e

10.1.d Daarom nu pas reactie op mijn toezegging aan jou om terug te komen op je signaal van extra eisen die een aangewezen databank oplegt.

Ik heb dit inmiddels besproken met 10.2.e

Ze neigt naar de opvatting: wij hebben de relatie met de ADB's geregeld voor zover het de data(-beheer, -gebruik en -transfer) betreft richting RVO. Daarbuiten zijn ze niet gebonden aan regels wat I&R-Hond betreft. Met als gevolg dat als een ADB hogere/extra eisen stelt ze dat zelf moeten weten (en zichzelf commercieel in de vingers kunnen snijden).

Máár we constateerden óók dat het nog even goed is de precieze casus van je te horen. Dus met haar afgesproken dat ze jou binnenkort even belt om de ins en outs te horen.

Oké (so far)?

Met vriendelijke groeten,

10.2.e

Team Welzijn Landbouwhuisdieren, directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn
Ministerie van Economische Zaken
Tel. +31 70 10.2.e +31 6 10.2.e
Bezuidenhoutseweg 73/Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 11 november 2015 14:35
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Vraag over aangewezen databank I&R hond
Bijlagen: Buiten reikwijdte

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Met vlag

Hoi 10.2.e

Hierbij de voorbeeld overeenkomsten.

Ik hoor graag wat uit het overleg met 10.2.e is gekomen!

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 5 november 2015 11:48
Aan: 10.2.e
CC: DR IenR US
Onderwerp: RE: Vraag over aangewezen databank I&R hond

Beste 10.2.e ,

Dank voor je reactie 10.2.e

Het klopt inderdaad dat er in de regelgeving en de bewerkersovereenkomst hierover niets te vinden is.

10.2.e geeft aan dat dit volgens hem betekent dat databanken voorwaarden mogen stellen. Ik ben daar nog niet zo zeker van. Je zou toch ook kunnen stellen dat de Staat bepaalt in de bewerkersovereenkomst als opdrachtgever wat de databank als opdrachtnemer mag of moet doen. Als iets niet geregeld is, dan zou het ook niet mogen.

Natuurlijk is het zo dat de houders van honden nog wel bij een andere databank terecht kunnen, maar dan vertrouwen we wel erg op de huidige praktijk dát er meerdere databanken zijn. Ik vind op zijn minst dat we hierover wel iets moeten zeggen tegen Petbase. Maar goed, dat moet en zal ik ook met 10.2.e opnemen.

Is het misschien mogelijk als een van jullie mij de huidige bewerkersovereenkomsten van I&R hond Buiten reikwijdte sturen? Buiten reikwijdte

Groeten,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 4 november 2015 15:38
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e DR IenR US
Onderwerp: RE: Vraag over aangewezen databank I&R hond

Hoi 10.2.e

Ik had wat achterstanden weg te werken...